¶ Titulus quintus de Luxuria. Capitulum primum de Luxuria. in quo agitur primo d̓ ſeptem occaſionibus eius. ſcd̓o d̓ ſeptem gradibus eius. ⁊ tertio d̓ ſeptẽ nocumentis ei⁹.

LUxuria eſt tertium vitium principale. Sumitur autẽ hoc nomen dupliciꝰ. Uno modo large ꝓ habundancia ⁊ ſuperfluitate rerum corporalium. ſ. non ſolum venereorum. ſ; ⁊ cibi. potus. ⁊ veſtitus. ⁊ diuitiarum. ⁊ deliciarum. Et ſic ſumit Ambroſius cum dicit. Egritudo corporis peccatum repellit. luxuria carnis. i. habundancia deliciarum. peccatum adolet. i. nutrit. d̓ penitencia diſ. j. ca. Uerbum. §. Poteſt fieri. Aug⁹. etiam dicit in libro cõfeſ. ꝙ luxuria ſatietatem atq; habundanciã ſe cupit vocari. ſatietatem. ſ. ciborum. ⁊ habundãciam diuitiarum. Secundo modo ſumiꝰ luxuria proprie ⁊ ſtricte ꝓ inordinatione circa venerea. Un̄ ſm Jſidorum in libro ethimologiarum luxurioſus diciꝰ quaſi ſolutus in voluptates. Et quia voluptates veneree maxime animũ hominis reſoluunt. ſ. a vigore ratõnis. ideo ſm beatũ Tho. ſcd̓a ſcd̓e. q. cliij. arti. j. circa voluptates venereas maxime luxuria cõſideratur. Sic etiam libido etſi in alijs materijs dicatur. vt libido vlciſcendi. libido dominãdi. ⁊ huiuſmodi. ſpecialiter tamen ſibi hoc nomen vendicant veneree voluptates: in quibus ſpecialiter libido diciꝰ eſſe. vt ait Aug⁹. in. xiiij. d̓ ciui. dei. ¶ Sic autẽ diffiniri poteſt. Luxuria eſt inordinatus appetitus venereoꝝ. Appetitus dicitur. quia omne peccatum principaliter cõſiſtit in appetitu ſeu voluntate. Un̄ Aug⁹. Nemo inpudice. i. luxurioſe vtiꝰ corpore niſi prius ſpiritu. i. voluntate concepta nequicia. Dicit etiam idem Aug⁹. de violenꝰ oppreſſis. Nõ polluit aliquem libido aliena ſi aliena erit. i. ſi nõ aſſentiat ipſe voluntate. Et loquitur Auguſtin⁹ de pollutione animi per peccatum. nõ de pollutõne carnis. Jnordinatus dicitur cum eſt contra ratõnis ordinem. Nam ſi eſt ſm ratõnem appetitus vel vſus venereorum vt in debito actu coniugali. nõ eſt luxuria neq; peccatum. ſ; q̃ñocunq; aliter ſꝑ eſt peccatuz. Ratõ huius eſt ſm. b Tho. ſcd̓a ſcd̓e. q. cliij. arti. iij. quia quãto aliquid ẽ magis neceſſarium. tanto magis oportet ꝙ circa illud ratõnis ordo ſeruetur. vnde per ꝯñs magis eſt vitioſum ſi ordo ratõnis ꝑtermittaꝰ. Uſus autem venereorum eſt valde neceſſari⁹ ad bonum cõmune quod eſt conſeruatio humani generis. Et ideo maxĩe circa hoc debet attendi ordo ratõnis q̃ determinatus eſt ꝑ legem diuinam ⁊ hũanã. Si aũt circa hoc aliquid fiat ꝑter id quod habet ordo ratõnis: vitioſum erit. hoc autẽ ꝑtinet ad ratõnem luxurie vt modum et ordinem ratõnis excedat circa venerea. ⁊ ideo peccatuz eſt ⁊ ex genere ſuo mortale. quia directe ꝯ̃ p̃ceptuz illud. Nõ mechaberis Exod. xx. Sup quo verbo dicit Aug⁹. Nomĩe mechie omnis illicitus concubitus. ſ. extra matrimoniũ. atq; illoꝝ membrorum nõ licitus vſus ꝓhibitus intelligiꝰ. xxxij. q. iiij. ca. Meretrices. Apoſtolus etiam ponit luxuriaz inter opa carnis: q̃ qui agũt regnum dei non conſequenꝰ. ad Gal'. v. vnde oſtendiꝰ eſſe mortale. ¶ Sed arguitur ꝯ̃ ſic. Per actum venereuz ſemen emittiꝰ quod eſt ſupfluum alimenti. vt patet ꝑ phm ĩ libro de generatõne animaliũ: ſ; in emiſſione aliaruz ſupfluitatũ nõ attendiꝰ aliquod peccatum. g̃ nec circa actus venereos poteſt eſſe peccatũ. R̃ñdet beatus Tho. ſcd̓a ſcd̓e. ꝙ ſcd̓m phm in dicto libro. ſemen q̃uis ſit ſupfluum. ẽ tamẽ ſupfluũ quo indigetur. Supfluum eñ diciꝰ ex eo quod reſiduum ẽ opatõnis virtutis nutritiue. tñ ſupfluum non ẽ ad opus virtutis generatiue. ſ; indigeꝰ eo ad generatõnez. Sʒ alie ſupfluitates humani corpis ſũt quibꝫ nõ indigeꝰ. ⁊ ideo nõ refert qualiꝰ emittanꝰ (ſalua decẽcia) conuictus humani. Sʒ nõ eſt ſimile in ſemĩs emiſſione q̃ taliter fieri debʒ vt cõueniat fini ad quẽ eo indigeꝰ ſeruatis alijs debitis circũſtancijs. al'erit mortale. Jtẽ ſm bẽm Tho. vbi ſupra. ſicut alijs vitijs opponũtur alia vitia vt ꝯ̃ria. vt auaricia prodigalitati. ꝓſumptõ deſpatõni. ⁊ huiuſmoĩ. ita ⁊ luxurie vitio opponiꝰ vt ꝯ̃rium vitiũ qd̓ contineꝰ ſub inſenſibilitate. Et accidit hoc vitium in eo qui ita deteſtaꝰ mulieꝝ vſum vel viroꝝ ſi mulier eſt ꝙ vxori debitũ nõ reddit vel viro vxor. qd̓ etiã p̃t eſſe mortale. Uenerea dicũꝰ act⁹ carnales a venere dicta: q̃ a pagaĩs dicebatur dea amoris. Ex amore eñ cõcupiſcencie tales actus ꝓcedũt. Jn ſe autẽ nõ ſũt illiciti. ſ; cum ſũt inordinati videlicʒ ꝯ̃ regulam ratõnis. Un̄ in ꝯiugio debito mõ ſeruato abſq; peccato ſũt etſi ibi ſit ſimilis delectatio. Ratõ hui⁹ eſt ſm. b Tho. ſcd̓a ſcd̓e. q. cliij. ar. ij. quia ſicut eſt vere bonum ꝙ conſerueꝰ natura vni⁹ indiuidui: ita etiaʒ ẽ qd̓dam bonũ excellens ꝙ cõſerueꝰ natura ſpẽi hũane. Sicut aũt ad cõſeruatõnem vite hũane vni⁹ hominis ordinatur vſus ciborum ita etiam ordinatur ad cõſeruatõem humani generis vſ⁹ venereoꝝ. Un̄ Aug⁹. dicit ĩ libro de bono cõiugali. Qd̓ cibus ẽ ad ſalutem hoĩs. hoc ẽ cõcubitus ꝯiugalis ad ſalutẽ generis. Et ideo ſicut vſus ciborũ poteſt eſſe abſq; pct̃o ſi fiat debito mõ ⁊ ordine ſcd̓m ꝙ cõpetit ſaluti corporis. ita etiã vſus venereoꝝ poteſt eſſe abſq; omni pct̃o ſi fiat debito mõ ⁊ ordine ſm ꝙ eſt ꝯueniens ad finẽ generatõnis hũane: ſeruatis

aliȷs debitis circũſtancȷs. Etſi arguatur in contrarium ſic. Ubicunqꝫ repitur aliquod ſuꝑfluum per quod a bono ratõnis diſceditur. hoc eſt vitioſum. quia virtus corrumpit̃ per ſuperfluũ ⁊ diminutuꝫ vt dicitur. ij. ethicoꝝ. Sed in quolibet actu venereo eſt ibi ſuꝑfluitas ratõnis ⁊ delectatõnis. que intantum abſorbet ratõnem ꝙ impoſſibile eſt aliquid ĩtelligere in ipa. vt dicit pħus in. vij. ethicoꝝ. Et Hiero⁹. dicit ꝙ in illo actu ſpiritus ꝓphetie ñ tangebat corda ꝓphetarum. xxxij. q. ij. ca. Cõnubia. ꝗ nullus actus venereus eſt abſqꝫ peccato. R̃ndet item. b Tho. vbi ſupra. ꝙ mediuꝫ virtutis quod corrũpitur ꝑ ſuꝑfluũ et diminutum nõ attenditur ſm quantitatẽ. ſed ſm ꝙ conuenit recte ratõni. Et ideo habundãcia delectatõnis que ẽ in actu venereo ſm ratõeꝫ ordinato non contrariat̃ medio virtutis. Et ꝓterea ad virtutem nõ ꝑtinet quantũ ſenſus exterior delectetur. quod ſequit̃ corporis diſpoſitionẽ. ſꝫ q̃tum appetitus interior ad h⁹modi delectationes afficiat̃. Nec etiam hoc ꝙ quis liberũ actum ratõnis nõ poteſt habẽ ad ſpũalia conſideranda ſimul cũ illa delectatõe oſtendit ꝙ actus ille ſit ꝯrius virtuti. Nõ eñ eſt contrariuꝫ virtuti ſi ratõnis actus aliqñ intermittat̃ aliquo quod ſm ratõeꝫ fit. alioquin ꝙ aliquis ſe ſomno tradit eſſet ꝯ virtutem. hoc tñ ꝙ cõcupiſcencia ⁊ delectatõ venerea nõ ſubiaceat impio et moderatõni ratõis ꝓuenit ex pena primi peccati inq̃tũ ratõ deo rebellis demeruit habere ſuã carnem rebellẽ. vt patet ꝑ Augu. de ciui. dei. Nõ eſt ꝗ in illo actu peccatũ ꝓpter illam ĩmoderanciam delectatõnis ⁊ concupiſcẽciã. ſꝫ ẽ aliquod penale a primo pc̃o deriuatuꝫ. hec Tho. Et ad hoc facit quod ait apl's. j Corin. vij. Si nupſerit ṽgo ñ peccat. Et Hiero⁹ dicit. Cõnubia legittima carẽt q̃dẽ pc̃o. xxxij. q. ij. c. Connubia.

De hoc igitur vitio poteſt. §. j.

intelligi illud ps. lxxiij. Incenderũt igni ſanctuarium tuuꝫ. In terra polluerũt tabernaculum nomĩs tui. Ad lrãm loquit̃ ꝓpheta vẽtura ꝓnunciando de templo dñi quod erat in Hieruſalẽ nobiliſſimũ quod appellat ſãctuarium. et tabernaculũ nomĩs ſui. i. factum ob nomen. gloriã ⁊ laudem dñi. Et iſtud fuit pollutũ et igni incenſuꝫ ꝑ gentiles ſiue caldeos. cũ Nabuchodonoſor cepit Hieroſolimaꝫ tpe regis iude. ſ. Sedechie. ſiue romanos cuꝫ Titus deſtruxit eam poſt q̃draginta duos ãnos a paſſione dñi. Moraliter vero templum dñi ſunt fideles. iuxta illud. j Corin. iij. Templuꝫ dñi eſtis vos. qui reſpectu anime pñt dici ſãctuarium. quia ĩ eis eſt ſanctitas ⁊ habitatio dei vt dicebat̃ eſſe in ſancta ſanctoꝝ. ⁊ reſpectu corꝑis tabernaculuꝫ in quo aĩa quieſcit. Uñ Pe. in ſecunda ca. loquens de corꝑe ſuo ait. Scio quia velox eſt depoſitio tabernaculi mei. Et iſtud tabernaculum. i. quilibet fidelis eſt nomĩs dñi. quia habet in ſe nomen xp̃i inq̃tuꝫ dicit̃ xp̃ianus a xp̃o. Ignis libido eſt inquit Origeñ. i. ſignat libidinem. ꝺ peni. diſ. iij. ca. Inter hec. Incendit̃ ꝗ templum illud ꝑ luxuriam interiorẽ. Polluit̃ ꝑ luxuriã exteriorẽ. Ligna quibꝫ incendit̃ ſũt occaſiões ⁊ incitatões ei⁹. Sicqꝫ templũ ad ſolum redigit̃ infernale. ꝓpter quod dicit̃. Incenderunt igni ſanctuariũ in terra. i. ita ꝙ ad terrã dirutum ẽ. ad terrã. ſ. infernalem. Tria ꝗ ſunt circa hoc videnda et elicienda ex verbis ps.

Primo eius occaſionem ſubtrahendaꝫ ĩ materie ſuggeſtione.

Secundo eius progreſſionem precidendam ĩ ignis extenſione.

Tertio eius leſionem conſequendam in templi conſumptione.

Q̃tum ad primum §. ij.

occaſiones luxurie ſũt multe. Robertus Olchot ſuꝑ libro Sapiẽcie ponit decem eſſe cõtentas ĩ hȷs verſibus. Otia ſegnities ſomn⁹ caro femina vinum. Hoſpitas ludus carmĩa forma puer. Nũc autẽ ſeptẽ breuiter ponẽt. a

¶ Prima eſt ocioſitas. Uñ dicit̃. xvj Ezechie. Hec fuit iniquitas. i. cauſa iniq̃tatis ſororis tue Sodome. ſuꝑbia. ſaturitas panis. ſaturitas ⁊ otiuꝫ. Et otium ſoror dicit̃ Sodome. i. ſimilis in vitio luxurie. Ber. Omniũ tẽptatõnuꝫ malaꝝ cauſa ⁊ ſentina eſt ociũ. Sapiẽs. Otia ſi tollas periere cupidinis arma. i. luxurie artes ĩ hȷs.

¶ Secunda eſt nimia quies Ro. xiij. Nõ ĩ cubilibus ⁊ impudicicȷs. ſ. ambulemus in nr̃a conuerſatõne. Premittit cubilia impudicicȷs. quia nimis quieſcẽdo ĩ lecto hõ incidit in laſciuias et in ĩpudicicias luxurie. Iboſeth filius Tech filius Saul quieſcens ⁊ dormiens in lecto ꝑcuſſus fuit in inguine et occiſus a Rechab ⁊ Banaa principibꝫ latronum. ij Regũ. iiij. Ad ſignanduꝫ ꝙ ex nimia quiete a demonȷs quis ꝑcutit̃ vitio luxurie. Unde ⁊ Cato. Nec ſomno dedit⁹ eſto. ſ. nimio. Naꝫ diuturna quies vitȷs alimenta miſtrat.

¶ Tertia ventris ingluuies. ſiue in nimis comedendo ſiue nimis laute. puerbi. xxix. Qui delicate pauerit ſeruũ. i. corpus ſuum. in fine ſentiet eum cõtumacẽ. i. rebellem ꝑ ſtimulos luxurie. Uñ in figurã primi parentes ꝑpetrato vitio gule ſubito ĩ terreſtri paradiſo ſenſerũt ſtimulos carnis. vnde ⁊ fecerunt ſibi ꝑizomata Geñ. iij. Ber. In delicȷs ꝑiclitat̃ caſtitas. Hiero. Uẽter ⁊ genitalia vicina ſũt mẽbra vt ex vicinitate mẽbrorum intelligat̃ cõfederatio vitioꝝ. diſ. xxxv.

¶ Quarta vinũ ĩmoderate ſumptũ. puer. xx. Luxurioſa res ẽ vinũ. i. cauſa luxurie. Et apl's ad Ephe. Nolite ĩebriari vino in q̃ eſt luxuria. i. materia luxurie. In cuius figuraꝫ Noe factus ebrius ꝺnudauit femora Geñ. ix. quia ſcilicet venter

mero eſtuans defacili ſpumat in libidinem. Exemplum in Loth qui nimio vino inebria-tus a filiabꝰ ꝯcubuit cū eis Gen̄. xix. Quīta nimia familiaritas cū mulieribꝰ Ecc̄. xlij. In medio mulierum noli cōmorari puer. vj. Nūquid homo pt̄ abſcondere ignē in ſinu ſuo vt veſtimēta ſua nō ardeant: ꝛ ambulare ſup prunas vt nō conburant̄ plante eius: Sic q̄ ingreditur ad vxorem p̄ximi ſui nō erit mū-dus. ſ. ſi fuerit familiaris. Hic exponit Nico. de lira illud Ecc̄i. xlij. Melior ē iniquitas vi-ri q̄ mulier bene faciens. i. minꝰ piculoſa cō-uerſatio etiam cū malis viris q̄ conuerſatio familiaris cū bonis mulieribꝰ. Unde Hieroꝰ. Hoſpitiolum tuū raro aut nunq̄ mulierū pe-des terant. quia nō pt̄ digne habitare cū deo qui feminaꝝ acceſſibus delectat̄. Femina cō-ſciencia ſecum inhabitātis exurit. diſ. xxxij. Nec confidas de ſanctitate. quia nec ſanctior Dauid. nec fortior Samſone. nec ſapientior Salomone: qui p mulieres corruerūt. Peri-culoſa eſt etiam ꝯuerſatio cū iuuenculis. Uñ Helimandus. Qd̄ facit in femina ſexus. hoc ī puero etas. ¶ Sexta eſt curioſitas ſenſꝰ que eſt vel in aſpectu pulcraꝝ rerum. vel auditu turpiū. vel in cantilenis. vel tripudijs. vel in expiencia ipaꝝ voluptatū. Unde Ecc̄i. ix. A-uerte faciem tuam a muliere cōpta. Nā vt dr̄ Gen̄. xxxiiij. Cū vidiſſet Dinam Sichen filiꝰ Hemor concupiſcens eam rapuit. Iniecit do-mina vxor Phutiphar oculos ī Ioſeph. ꝛ di-xit. dormi mecum Gen̄. xxxix. De Iudith dici-tur q̄ pulcritudo eius captiuā duxit animaz eius. ſ. Holofernis Iudith. x. Et Ecc̄i. ix. dr̄. Cū ſaltatrice nō ſis aſſiduus nec audias eā. Iſta figurant̄ p illa quatuor quibꝰ fornax ī-cendebat̄ a miniſtris Nabuchodonoſor. ſ. na-pta. i. quoddā genus bituminis. videlicȝ aſpe-ctus vanus. pix. ſ. auditus turpiū ludoꝝ ꝛ ma-lorū exemploꝝ. et malleoli. i. ſarmenta cogi-tatōnum turpiū ex curioſitate. Iſtis incēdit̄ fornax concupiſcencie hūane vt faciat flam-mā luxurie q̄ ꝑpinatur a malis miniſtris dia-boli Daniel. iij. ¶ Septima eſt ſupbia. Q̄ ſu-pbia ſit occaſio luxurie oſtendit Oſee ꝓpheta. dicēs ꝯ iſrahelitas. Spūs fornicatōnis ī me-dio eoꝝ. ꝛ dominū nō cognouerūt. ꝛ reſpōdit arrogantia iſrahel in faciez eius ac ſi diceret vt exponit Gregorius Culpa que p elatōnem mentis in occulto latuit p carnis luxuriam in aperto reſpondit. i. ex hoc oſtenſū ē q̄ cau-ſa libidinis pceſſit ex culpa elatōnis. Unde ꝛ ap̄lus loquens de antiquis mundi ſapientibꝰ qui euanuerūt in cogitatōnibus ſuis dicētes ex ſupbia ſe eſſe ſapientes. dicit. Tradidit il-los deus. i. tradi pmiſit ī deſideria cordis eoꝝ . i. in īmundiciā. In huiꝰ figuram ille primus inobediens mox vt ſupbiendo peccauit pudē-da contexit. quia ꝯtumeliaȝ ſpūs deo intulit.

mox carnis ꝯtumeliam īuenit. Et q̄ auctori ſuo ſubditꝰ eē noluit. ius carnis ſubdite quā regebat amiſit. Hinc ē em̄ q̄ longa ꝯtinentia repente ſoluitur. ꝛ plerūq̄ vſq̄ ad ſeniū vir-ginitas ſeruata viciat̄. Quia em̄ negligit̄ hu-militas cordis. rectus iudex deſpicit etiā inte-gritatē corpis. hec omīa Greg. in. xxvj. mo-ral. ſup illud. Qui docet nos ſup iumenta ter-re. Ad idez facit qd̄ ait ip̄e Gregꝰ. libro. xxx-iij. ſup illud Iob. Armilla pforabis maxillaȝ eiꝰ. Hoſtis antiquus quia iaȝ interius dn̄at̄. etiā exterius ſeuire pmittit̄. vt qui in cogita-tione elati ſunt p carnis luxuriam pſternāt̄. Scimꝰ q̄ aliqn̄ minus eſt in carne corruptō-ne cadere q̄ cogitatione tacita ex deliberata elatōne peccare. Sȝ cū minus turpis ſuper-bia credit̄: minus vitat̄. Luxuriam vero eo magis erubeſcunt hoīes quo ſimul oēs turpē nouerunt vt fit plerūq̄ q̄ nōnulli pꝰ ſupbiam in luxuriam corruentes ex apto caſu maluȝ culpe latentis erubeſcūt. Uñ ꝛ in vitis patꝝ legit̄ q̄ quidā qui puenerat ad magnū apicē pfectōnis ꝛ contēplatōnis et quia elatus fuit in mēte deuenit vſq̄ ad vitia carnis. ita vt he-remū deſereret. ꝛ ad ſeculum rediret. Sȝ iter agens hoſpitatꝰ de nocte in cella duoꝝ fratꝝ incipientiū deo ſeruire cū ſmonē faceret eis exhortatoriū vite ſpiritualis. ꝛ ad eoꝝ requi-ſitōnem inter verba ī ſe reuerſꝰ penituit. ꝛ ad cellam redijt. ſuperbiamq̄ ſuā recognoſcēs ꝛ penitens ad gracie perfectōneȝ cito aſcendit.

Uentum ad ſecundum .§. ij.

ſ. de pgreſſione. Sciendū q̄ ſicut ignis pau-latim conſumit tēplum. ita luxuria a cogita-tōne turpiū incipit. ꝛ niſi reſiſtat̄ vlterius p-cedit. Progreſſus luxurie fit p ſeptem g̃dus. a

Primus eſt ſenſualis cōplacencie tolleratio.
Secundus eſt moroſa delectatio.
Tertius eſt in actum conſenſio.
Quartus impudica aſpectio.
Quintus turpis cōfabulatio.
Sextus libidinoſa contrectatio.
Septimus opis expletio.

Primi tres ſunt in corde ab intra. Alij qua-tuor in corpore ab extra.

De primo gradu poteſt. §. iiij.

intelligi illud Yſa. j. Auferte malum cogita-tatōnum vr̄aꝝ ab oculis meis. ait dominꝰ. i. cogitatōnes vr̄as inq̄tū ſūt male vt cogita-tōnes luxurie. Pro cuiꝰ declaratōne ſciendū b q̄ tūc cogitatio luxurie pcc̄m eſt qn̄ quis co-gitans turpia voluntarie. ſiue ad penitendū de hijs que geſſit. ſiue ad intelligēdū. vel docē-dum materiā de turpibꝰ bona intentōne. ſiue īuoluntaria occurrit cogitatō turpis ex oci-oſitate mentis. vel curioſitate. vel ex geſtis p

eum. vel ꝑ ſuggeſtionem demonis ſenſualita-
tis. tñ aliqualiter delectat̃ ⁊ ſibi cõplacet cuꝫ
diſplicencia tñ ratõis ibi eſt peccatũ veniale.
Et hoc eſt quod ait aplus Ro. vij. Nõ enĩ qḋ
volo bonũ hoc ago. ſꝫ ꝙ odi malũ hoc facio.
Loquit̃ enĩ de malo cõcupiſcencie ⁊ cõplacē-
cie ſenſualis qḋ frequenter patit̃ animꝰ in co-
gitatõnibus turpibꝫ qḋ quideꝫ licet odiat ſm
ratõem: tñ patit̃ illud in ſenſualitate. Talis
cõplacencia ſignificari pt̃ ſeu figurari ꝑ eſuꝫ
ligni vetiti ab Eua. qḋ oſtendit Gregꝰ dicēs.
Suggeſtio peccati fit ꝑ diabolum. delectatõ
ꝑ carnem. conſenſus ꝑ ſpm̃. i. ratõeꝫ. qꝛ ⁊ pri-
mo ſerpens culpam ſuggeſſit Eua velut caro
i. ſenſualitas delectata eſt Adam vero velut
ſpũs conſenſit ⁊ infra. Cũ enĩ malignus ſpũs
pctm̃ ſuggerit ĩ mente. ſi nulla delectatõ pec-
cati ſequat̃. pctm̃ omĩno ꝑpetratũ nõ ē. Cuꝫ
vero caro delectari ceperit. pctm̃ iam naſci ĩ-
cipit. Si vero ex deliberatõne conſentit tunc
pctm̃ cognoſcit̃ ꝑfici. ſ. in aĩo. In ſuggeſtiõe
enĩ peccati ſemen eſt. in delectatõne fit nutri-
mētuꝫ. in conſenſu ꝑfectio. Et ſepe contingit
vt quod malignus ſpũs ſeminat in cogitatõ-
ne: caro trahat in delectatõnem. nõ tñ animꝰ
i. ratõ eidem delectatõni conſentiat. Et cũ ca-
ro ſine animo delectari nequeat. ipſe tñ aĩmꝰ
carnis voluptatibus reluctans in delectatõe
carnali quoquo mõ ligatur inuitus. vt ei ex
ratõne contradicat nec conſentiat. ⁊ tñ ea de-
lectatõne ligatus ſit. ſꝫ ligatum ſe vehemēter
ingemiſcat. Unde ⁊ ille celeſtis exercitus pre-
cipuus miles gemebat dicens. Uideo aliaꝫ le-
gem in mēbris meis repugnantem legi men-
tis mee. ⁊ captiuũ me ducentem in lege pcti.
Itaqꝫ eſt homo ⁊ captiuꝰ (vt ita dixerim) et
liber. liber ex iuſticia. captiuus ex delectatõe
quam portat inuitus. hec ille diſ. vj. Teſtamẽ-
tum in palea. Sed penſandũ. Si arguat̃ ꝯ.
ꝙ videlꝫ Augꝰ. dicit ĩ li. de libero arbitrio ꝙ
nullus peccat in eo qḋ vitare nõ poteſt. Sed
nõ poteſt homo vitare quĩ actus ſenſualita-
tis ſit inordinatꝰ. Eſt enĩ ſenſualitas ꝑpetua
corruptio ꝙ̃diu viuimus in mũdo ſm Aug.
ḡ talis motus ſenſualitatis ſeu cõplacēcia ñ
eſt peccatũ. Rñdet. b Tho. prima ſcḋe. q. lxx-
iiij. arti. iij. ꝙ perpetua corruptio ſenſualita-
tis intelligenda eſt ꝙ̃tum ad fomitē qui nũꝙ̃
totaliter tollit̃ in hac vita. Tranſit enĩ origi-
nale peccatũ reatu. ⁊ remanet actu. i. quo ad
inclinatõnem ad malũ. Sed talis corruptio
nõ impedit quin homo ratõnabili voluntate
poſſit reprimere ſingulos motus ĩordinatos
ſenſualitatis ſi ꝑ̄ſenciat puta diuertendo co-
gitatõem ad alia. Sꝫ dum homo cogitatõem
ad aliud diuertit: poteſt etiaꝫ circa illud ali-
quis inordinatus motus inſurgere. ſicut cuꝫ
quis transfert cogitatõnem ſuam a delectatõ-
nibus carnis volens concupiſcencie motꝰ vi-
tare ad ſpeculationem ſciencie.

De ſecundo gradu. ſ. .§. v.

moroſe delectatõnis intelligitur illud Ieremie. a
iiij. Uſqꝫ quo morabunt̃ apud te cogitatõnes
noxie? Et illud Sap. j. Peruerſe enĩ cogitatõ-
nes ſeꝑant a deo. nullum autē peccatũ ſeꝑat
a deo niſi mortale. Cogitatio autem moroſe
delectatõnis circa materiã luxurie ē ꝑuerſa
quia contra debitum vſum ſeu rectitudinem
ratõnis. vnde et mortale. Qḋ firmat. b Tho.
prima ſcḋe. q. lxxiiij. arti. viij. ꝑ auctoritateꝫ
Augu. dicentis in libro. xij. de tri. Si cõſenſꝰ
illecebris. i. voluptatis ſola cogitatione dele-
ctatõis contentꝰ eſt. ſic habendũ exiſtimo ve-
lut cibum vetitũ ſola mulier comederit. ⁊ pꝰ
pauca ſubdit. ꝙ totus homo dãnabit̃ ꝑ huiꝰ-
modi que ſine volũtate oꝑandi. ſꝫ tñ cũ volũ-
tate animũ talibus oblectandi ſolius cogita-
tõnis ſentiunt̃ eſſe peccata niſi ꝑ graciaꝫ xp̄i
remittantur. Nullus aũt damnat̃ niſi ꝑ mor-
tali. Ad hoc etiam facit quod Gregꝰ ait. Ple-
rũqꝫ autē ꝑuerſum qḋ cõcipit animꝰ intra ſe-
metipm̃ etiam ꝑ deſiderium voluit. Et nimi-
rũ. mentē nequaꝙ̃ ĩmũda cogitatio maculat
cũ pulſat ſꝫ cum hanc ſibi ꝑ ḋlectatõem ſub-
iugat. de peni. diſ. iij. ca. Int̃ hec. Macula au-
tē nõ cõtrahit̃ ꝓprie niſi ꝑ mortale ſm Tho.
in. iiij. ḡ ⁊c̃. Et nota ꝙ in expoſitõne illius
figure ḋ eſu pomi vetiti ꝑ Adam ⁊ Euã alit̃
ꝓcedit Augꝰ. aliter Gregꝰ. Nam Gregꝰ. i. §.
ꝓcedenti Euam dicit carnem. i. ſenſualitateꝫ
ſignare. in qua nõ contingit eſſe niſi veniale.
Sed Augꝰ. ponit Euam ratõnem figurare ĩ-
ferioreꝫ. in qua poteſt etiam eſſe mortale ſm
Tho. ⁊ virum ratõem dicit eſſe ſuꝑiorē in ho-
mĩe. Uñ eſum Eue dicit ſignare moroſam de-
lectatõnem in cogitatõne. ⁊ eſum Ade ꝯſenſũ
mentis in actuꝫ. Nec ē ꝑ hoc ꝯrietas in ſnĩa
dicte concluſionis. ſꝫ varietas expoſitõnis di-
cte figure. Quid ſit ratõ inferior. ⁊ quid ſit ra-
tio ſuꝑior habes in prima pte. ti. ij. Sed ꝑ
maiori declaratõne huius materie que vtilis
eſt ⁊ difficilis ad cognoſcenduꝫ dicit. b Tho.
prima ſcḋe. q. lxxiiij. articu. viij. Qꝛ aliquis ḋ b
fornicatõne cogitans poteſt de duobus dele-
ctari. Uno modo de ipſa cogitatõne. Alio mõ
de fornicatõne cogitata. Delectatio de cogi-
tatõne ipſa ſequit̃ inclinatõem affectus in co-
gitatõnem ipſam. Cogitatio ipſa ſm ſe nõ eſt
peccatum mortale. imo qñqꝫ eſt veniale tm̃.
puta cũ quis inutiliter cogitat de ea. qñqꝫ ſi-
ne peccato omĩno vt qñ vtiliter ḋ ea cogitat.
vt cum vult de ea ꝑ̄dicare vel diſputare. ⁊ iõ
ꝑ ꝯñs cogitatõ ⁊ affectio q̃ ſic ē ḋ cogitatõne
fornicatõnis nõ eſt ḋ genere peccati mortal̃.
ſed qñqꝫ veniale. quandoqꝫ nullum. Unde nec
conſenſus in talē delectatõeꝫ eſt mortale. Sꝫ
ꝙ aliquis de fornicatõne cogitans delectet̃ de

ip̃o actu cogitato. hoc ↄtingit ex hoc q̃ affe-
ctio eius eſt inclinata in hũc actũ. Vñ q̃ ali-
quis conſentiat in talem delectatõem. hoc ni
hil eſt aliud q̃ q̃ conſenciat in hoc q̃ affectus
eius ſit inclinatus in fornicatõnem. Null⁹ em̃
delectat̃ niſi in eo quod eſt cõforme appetitui
eius. Qz autẽ aliquis eligit ex deliberatõne q̃
affectus eius cõformet̃ hijs q̃ ſm ſe ſunt mor
talia eſt mortale. Vñ talis conſenſus in dele-
ctatõnem peccati mortalis in cognitione etſi
nõ in opus eſt mortale. Habet g̃ locuз ĩ alijs
mortalibus. vt homicidij. furti. ⁊ huiuſmodi.
Dicit em̃. b Tho. vbi ſupra. q̃ conſenſus ĩ de-
lectatõem que procedit ex conplacencia act⁹
homicidij cogitati eſt peccatum mortale. nõ
autem conſenſus in delectatõnem que proce-
dit ex conplacentia delectatõis ꝺ homicidio.
Contingit autẽ frequentius hominẽ peccare
circa materiã luxurie in moroſa delectatõne
quia magis ad huiuſmodi inclinatur. Et in-
cidunt in hoc tepidi. Nam frigidi. i. habitua-
ti in peccato ſubito trahuntur ad conſenſum
opis. Feruentes q̃citius expellunt ĩmundas
cogitatõnes. Sed tepidi morant̃ in huiuſmo
di. Et ſm Tho. vbi ſupra. arti. vj. dicit̃ dele-
ctatio moroſa nõ ex mora temporis. ſз ex eo
q̃ ratio deliberans circa eam ĩmorat̃: nec tñ
eam repellit. tenens ⁊ volens libenter que ſta
tim vt attingunt animũ repelli debuerũt. vt
dicit Aug⁹. in. xij. ꝺ tri. Et q̃uis apprehenſio
virtutis imaginatiue ſit ſubita ⁊ ſine delibe-
ratõne. ⁊ iõ poteſt aliquem actuз cauſare añ-
q̃ ratõ ſupior vel inferior habeat temp⁹ deli-
berandi. ⁊ ibi poteſt eſſe veniale tm̃. tñ iuditi
um ratõis inferioris qua. ſ. iudicat̃ de aliquo
agendo vel nõ agendo p rationes temporales.
puta p legem hũanam vel naturalem. ẽ cũ de
liberatõne que indiget tẽpore. in quo ⁊ ratio
ſupior que ſm ratões eternas ſeu legem diui
nam iudicat ꝺ agendis deliberare poteſt. Vñ
ſi nõ cohibeat ab actu peccati p ſuam delibe-
ratõez. ſ. deteſtando vt malũ. ei imputat̃. et ſic
⁊ ip̃a conſentire videtur. Pe. de tharan. in. ij.
ſniaꝝ. diſ. xxiiij. ſic dicit. Conplacenciaз ſur-
gentẽ in ſenſualitate circa luxuriaз vel aliud
quod eſt mortale ex genere ſuo. Aut ratõ ſu-
pior ex conſideratõne diuini p̃cepti vel offen-
ſe dei ſtatim reprimit: ⁊ tunc nõ eſt niſi venia
le. Aut nõ ſtatim reprimit. ⁊ tunc aut exp̃ſſe
conſentit: ⁊ ſic eſt mortale. quia vir comedit
i. ratõ ſuperior conſentit. Aut nõ expreſſe ſз
negligit reprimere. Aut g̃ manet talis con-
placencia p⁹ ſufficientẽ deliberatõnez ⁊ aĩad-
uerſionez p̃iculi: ⁊ tunc eſt mortale. ⁊ mulier
comedit. Aut nõ manet: et ſic eſt veniale.

De tertio gradu luxu- .§. vj.

a rie. ſ. conſenſus in actum turpeз. iſtud ẽ mor
tale Mathei. xv. Ex corde exeunt cogitatões
male. furta. homicidia. fornicatõnes. adulte-
ria. ⁊ hec coinquinãt hominẽ. i. macula mor-
tali inficiunt quando ſunt cogitationes deli-
berate hoꝝ. Et tunc ſm Augu. dicit̃ Adaз fi
gurate comediſſe pomum. i. rationẽ ſupiorez
conſenſiſſe expreſſe ſaltem per omiſſionem. ⁊
conſequenter mortem anime incurrere. Vñ
Aug⁹. dicit q̃ prima differencia peccati mor
talis eſt cum in corde conſentit̃ libidini. figu
rata p puellam mortuam ſed adhuc in domo
iacentem. ꝺ peniten. diſ. ij. Dicut. Item dicit
Aug⁹. Si cui adheſit cupiditas concubendi
cum vxore aliena ſed deeſt facultas. nõ min⁹
reus eſt q̃ ſi in ip̃o facto deprehenderetur. de
peni. diſ. j. Et hoc quo ad iuditium diuinum
nõ humanũ vbi nõ puniunt̃ cogitatiões ſole
etiam deliberate. Et eſt ſimilitudo ĩ genere ñ
in ſpecie ſeu quantitate. Nam ſicut eſt pc̃m
opis maiuſq̃ cordis (ceteris paribus) ita et
grauius punit̃ a deo. Sed in hoc eſt equali-
tas in diuturnitate pene. quia vtrumqз pena
eterna punitur. Idem dicendũ eſt de alijs pec
catis. vt patet ea. diſ. p plura capitula. ante il
lud. Si cui. Et hoc totum intelligendum eſt
deliberato conſenſu in actum peccati morta-
lis eius. ſ. quod eſt contra aliquod p̃ceptorũ.
vt fornicatõnis. furti. homicidij. ⁊ huiuſmoi.
Conſenſus autẽ deliberatus in actum pecca-
ti venialis q̃uis etiam ptineat ad rationẽ ſu-
piorẽ. ñ tñ ex ſe eſt niſi veniale. puta quis de-
liberat dicere mendatium officioſuз. vel ioco
ſum. vel verbum ocioſum. et huiuſmodi. ſm
Tho. prima ſc̃de. q. lxxv. arti. ix. Ex ſe autem
propterea dictum eſt. quia ratione contẽpt⁹
adiuncti poſſet eſſe mortale. Sciendum etiã
q̃ cum peccatũ cogitationis mortale ſit ei⁹-
dem ſpeciei cum eodem ope exteriori ppetra-
to. ſed differunt ſm impfectum ⁊ pfectum. qꝛ
peccatum cordis dicitur impfectuз reſpectu
peccati opis ſm Tho. prima ſc̃de. ideo queз-
admodum peccata mortalia opis de neceſſi-
tate oportet ea confiteri nõſolum in genere.
ſed in vltima ſpecie. Non em̃ ſufficeret dicere
ſe ppetraſſe luxuriam: ſed oportet q̃ exp̃mat
ſpeciem luxurie. puta ſimplicis fornicatiõis.
vel adulterij. vl' ſtupri. vel ſacrilegij. ⁊ huiuſ-
modi. Ita etiam de cogitationibꝫ deliberatis
luxurie nõ ſufficit confiteri ſe habuiſſe cogi-
tationes turpes cũ conſenſu. ſз etiam opor-
tet q̃ exprimat materiã ip̃aꝝ. videlicз ſi erga
coniugatã. vel ſolutã. vel virginẽ. vel ſancti-
monialẽ. vel mares. ⁊ huiuſmodi. Et idẽ iudi-
tiũ videt̃ de cogitationibus moroſis vt. ſ. ex-
primat̃ qualitas pſonaꝝ erga quas aĩm⁹ ver
ſatus eſt. Cogitatio aũt deliberata in vxorez
ppriam non eſt mortale. ſicut nec ipſe actus
coniugalis de ſe. ⁊ hoc niſi ita immoraretur
in ea q̃ pollutio in eam ſequeretur ĩ vigilia.

De quarto gradu .§. vij.

luxurie quod eſt aſpectus libidinoſus Math.
v. Qui viderit mulierem ad concupiſcendum
eam iam mechatus eſt in corde ſuo. Ubi Au-
guſtinus. Etiam ſolo viſu cum turpiter vel ī-
nupta concupiſcitur adulterium perpetrat̄.
xxxij. q. v. Qui viderit. Et ſumitur ibi adul-
terium inproprie. ſ. pro fornicatōne ſm glo.
vel alia ſpecie luxurie. Item Auguſtinus in
regula. Aſpectu quoqȝ ⁊ affectu appetitur. et
appetit concupiſcencia feminarum. Nec dica
tis vos habere animos pudicos ſi habeatis
oculos impudicos. quia impudicus oculus ī
pudici cordis eſt nuntius. Et cum ſeinuicem
etiā tacente lingua aſpectu mutuo corda nū
ciant impudica. ⁊ ſm concupiſcenciā alteru-
tro delectantur ardore. etiam carnis in inta-
ctis ab īmunda violatioē corporibꝫ fugit ca-
ſtitas ipa de moribus. xxxij. q. v. Nec ſolo. Ca
ſtitas autem non amittitur niſi per mortale.
ergo ⁊ talis aſpectus eſt mortale. Et ꝓuerbi.
dicitur. Abominabilis ē domino defigēs ocu-
lum. ſ. in alterum ad concupiſcendū luxurio-
ſe. ſed nullus efficitur abominabilis domino
niſi propter mortale. vt arguit Ul. ergo talis
aſpectus eſt mortale. Et notandum quia nō
dicit ſimpliciter. qui viderit mulierem. ſed cū
additione: ad concupiſcendum. Nam poteſt
quis aſpicere multipliciter mulieres. quia vl'
a caſu ſine premeditatōne. vel ex cauſa ratō-
nabili vt. ſ. cognoſcat eam in effigie ⁊ diſcer-
nat ab alijs vel vt attentiorem reddat ſi loq̄t
de vtilibus. vel vt conſiderans vanitatem or-
natus poſſit melius reprehendere. vel ex quo
dam honeſto amore. ſcđm illud prouerbiuȝ.
Ubi oculus. ibi amor. ſicut pater reſpicit fi-
lium. ⁊ amicus amicum. ⁊ in hijs nullum ē ſe
peccatum. vl' vt ex pulcritudine creature ex-
urgat in laudē creatoris. ſm illud pſalmiſte.
Delectaſti me domine ī factura tua: quod ta
men eſt perfectorum. Imperfectis autem eſt
periculoſum. Uel ex quadā curioſitate vt ſci-
at factionem ſeu formam eiꝰ vel ornatū earū
quadam ſenſuali conplacentia ē pulcritudi-
ne eius. ſicut mulieres de egypto aſcendebant
per muros vt viderent tranſeuntē Joſeph pul
cerrimum. quod ſine peccato veniali nō eſt.
vel vt libidinoſe inardeſcat in concupiſcenciā
eius. ⁊ hoc eſt aſpicere ad concupiſcendum:
quod eſt mortale. Et quod dictum eſt de viro
erga mulierem. idem per totū de muliere aſpi
ciente viruȝ. Ex hoc oſtenditur ꝙ grauiter et
ꝙ īnumerabiliter peccant qui diebus feſtiuis
vel alijs diſcurrunt per eccleſias vel vias ad
procandum mulieres. vel philocapti in aliq̄
ſequuntur eam. Ad quid enim niſi ad concu-
piſcendum libidinoſe! Qui tot peccata mor-
talia perpetrant quod diuerſas concupiſcen-
tes aſpiciunt. vel quot vicibus vnam et ean-
deȝ ſequentes diuerſis temporibus aſpiciunt
ad concupiſcendum. Ipſe etiam mulieres ꝑ-
pendentes ſe adamari ⁊ procari quotienſcū-
qȝ ſtudioſe ſe offerunt aſpectibus amatorū vt
illis placeant. totiens peccāt mortaliter. etiā
ſi nil turpe agere vellent cum illis. ⁊ ratio eſt
quia ſunt occaſio efficax ruine illorum. Et q̄
occaſionem damni dat: damnū quoqȝ dediſſe
videtur. extra de iniuř. ⁊ dam. da. ca. Si cul-
pa. ¶ Sed quid de illis qui ſub ſpecie morti-
ficationis ſpiritualis faciunt coram ſe denu-
dare mulieres totaliter. ſicut cōpertum ē ali
qn̄ in aliquibus pretēdentibus ſanctitatem!
Credo non poſſe excuſari a mortali peccato.
Et ratō huius eſt. quia hoc eſt cōtra honeſta-
tem naturalem adeo vt etiam primi cōiuges
Adam ⁊ Eua poſt trangreſſionem ꝑcepti nō
paſſi ſūt ſeinuicē nudos videri: ſȝ fecerūt ſibi
pizomata de folijs ficus. i. coopertoria pudē-
dorum. vt patet Geñ. iij. Et Ualerius maxi-
mus dicit ꝙ nō erat phas patreȝ cum filia ſi-
mul balneari ne nudos ſeinuiceȝ viderent cū
tamen eſſent ethnici. Unde ſola ratio natural'
hoc eis dictabat. Secunda ratō eſt ꝓpter peri
culum lapſus David tamſanctus aſpiciens a
caſu mulierem lauantem ſe non euaſit crimē
adulterij. quomō credenduȝ eſt vt nō incidat
in laqueum diaboli: qui ſtudioſe ſibi laqueuȝ
parat! Qui amat ꝑiculuȝ incidet in illud. di-
citur Ecci. iij. Unde ⁊ Barnabas cum videret
gentiles in quodam feſto ludere mares cū fe-
minis nudos ita horruit obprobrium hoc et
periculum vt malediceret eos ex cuius male-
dictione ſecuta ē ruina tēpli vnde multi mor-
tui ſunt. Tertia ratō eſt ꝓpter ſcandalum. Ni
hil enim occultuȝ: quod nō reueletur Math.
x. Cum autem talia deueniūt ī noticiā alioꝝ
precipue facta a ꝑſonis que reputantur ſpi-
rituales. generant magnum ſcandalum cogi
tantibus hominibꝫ etiam peiora. ⁊ de alijs ꝑ-
ſonis vere honeſtis ⁊ bonis etiā ſimilia. Qui
autem ſcandalizauerit vnum de puſillis hijs.
expedit ei vt ſuſpendat̄ mola azinaria ī col-
lo eius. ⁊ demergatur in profundum Math.
xviij. Ex qua pena īnuitur peccatuȝ mortale
in ſcandalo inductiuo ad mortale vt hoc. Sȝ
vt dicit propheta. Facies earū ventus vrēs
i. aſpectus earum in facie eſt īmittens quen-
dam afflatum ⁊ inſtigationem libidinoſam ī
aſpicientem. quantomagis aſpectus turpitu-
dinum earum. Unde ⁊ Leuit̄. xviij. vbi probi
betur matrimonium contrahendū inter cer-
tas perſonas. ſub nomine aſpectus turpitu-
dinis earum prohibetur dum dicitur. Turpi
tudineȝ eius non reuelabis. quaſi oſtendens
ꝙ talis aſpectus ē inductiuus efficaciter ad
cōmixtionem. Non eſt ergo huiuſmodi vera
mortificatio. ſed deceptio diaboli. ⁊ laqueus
animarum inſipientiū. Et dici poteſt hoc vi-
tium Impudicitia.

Quintus gradus lu- .§.viij.

rurie eſt turpis cōfabulatio.j Corin.xv.Cor
rūpunt bonos mores colloquia mala. Et Ci
prianus in libro de virginitate ait. Ipe con-
cubitus.ipe cōplexus.ipa cōfabulatio.ſ.tur-
pium quantū dedecoris ⁊ criminis afferat: cō
fitent̄. Sȝ crimen importat mortale pctm̄.ḡ
⁊ confabulatō.i.locutio turpium ē mortale.
quod apl'us ad Eph.v. appellat ſtultiloquiuȝ
et cōnumerat inter mortalia dicens. Omnis
autē fornicatio aut imundicia aut auaricia
aut ſtultiloquiū nō nomieт in vobis.ſicut de
cet ſanctos. Et ſubdit ꝙ omnis talis nō habet
hereditatē in regno xpi.quo null' priuat̄ niſi
ꝑ mortale. Et ō hoc nulli dubiū ē ꝙ qui dicit
verba turpia ⁊ laſciua hac intentōne vt ſe vl'
alium ꝓuocet ad luxuriam.vel ſe mente dele
ctandi in locutione ⁊ cogitatōne turpiuȝ ex-
tra matrimoniū mortaliter peccat.ps. Lin-
gua eoꝝ.ſ. talia ꝑſuadentiū gladius acutus.
ſ.ad occidendū animaȝ ſuam ⁊ audientiū. vt
exponit Aug'.de peni.diſ.j. Noli. Quinimo
dicendo verba honeſta ⁊ bona. ſȝ hoc fine vt
ꝑ illa tandeȝ induceret ad libidinem: peccaēt
mortaliter ſicut ⁊ qui dat elemoſinam vt cuȝ
illa ꝑſona valeat fornicari. Sȝ vbi talia ver-
ba turpia dicunt̄ ex quadaȝ leuitate ad ſola-
tium.ꝗuis de ſe nō videant̄ mortalia.q2 pec-
cata oris ſm̄ Tho.ꝑmaxime iudicāт quo ad
grauitatē peccati ex intentōe ꝓferentis.pro-
pter quod dicit Aug'. ꝙ ream linguam non
facit niſi rea mens. tn̄ per accidēs poſſet eſſe
mortale ibi ratōne ſcandali ſeu ruine inde ſe-
quētis in mente alicui'.vt cū audientes ſunt
debiles ſpū.⁊ verba eſſent multū laſciua. Idē
videт dicendum ō facientibus vel cantantib'
cātilenas plenas laſciuijs. ⁊ multomagis qn̄
ibi imiſcentur etiā nomia ōi ⁊ ſanctoꝝ. quod
ꝑtinet ad notabilē irreuerenciā dei et ſctoꝝ.
Sȝ audientes libenter talia nōtm̄ ex quadā
leuitate ⁊ ſolatio vano.ſȝ etiam delectatōem
deliberatam in tali materia audita querētes.
n̄ videntur poſſe excuſari a mortali.ſicut nec
a delectatōne moroſa turpis cogitatōnis cuȝ
ex auditu ſequant̄ talia ꝑcipue mētibus in-
firmorū.niſi forte hoc foret inter coniuges.
Si ḡ contingat ꝑter intentōem talia audiri.
vitare debent.vel ſaltim diſplicenciaȝ mentis
habere. Mediatores autē in huiuſmoi turpi-
bus qui portant ambaſſiatas de talibus ma-
terijs ſiue viri ſiue mulieres vl' qui ꝑſuadent
vel qui deferunt lrās ſcienter in iſtis etiā ho
neſta continentes ſȝ ad contrahendam malā
amiciciā.nulli dubium quin peccēt mortali-
ter. Digni em̄ ſunt morte eterna.videlicȝ nō
ſolum qui faciunt huiuſmodi. ſȝ etiaȝ qui cō
ſentiūt facientib' Ro.j. Unus autem modus
ꝯſenſus ē ꝑ coopatōem. vt hic.⁊ multomagis
mittētes ipas lrās.⁊ ſciēт ꝛcipiētes ⁊ legētes.

Sextus gradus luxurie.§.ix.

eſt libidinoſa contrectatio que.ſ.fit ꝑ oſcula.
amplexus.cōtactus manuū. vel aliaꝝ ꝑtium
corporis. Hanc apl'us noīat turpitudinē cū
ait ad Eph.v. Omīs fornicatio aut imūdicia
aut turpitudo nō nomieт in vobis. Ubi glo.
Turpitudo vt ī oſculis.āplexib'.⁊ huiuſmo-
di.omnia talia ſūt peccata mortalia qn̄ fiunt
ex libidine extra matrimoniū. Un̄ apl'us ibi
ſubdit. Omīs fornicator aut imūdus nō habȝ
hereditatem in regno xpi ⁊ dei. Non autē re-
ſumit ō turpitudine ⁊ ſtultiloq̄o ⁊ ſcurrilita-
te.quia ſub illis ſcilicet fornicatione ⁊ imun
dicia includuntur. Intantum em̄ ſunt pecca
ta.amplexus.oſcula.tactus. et ſtultiloquia.
inq̄tum procedunt ex luxuria que in fornica
tione ⁊ immūdicia notantur ſm̄ Thomam.
Pro cuius maiori declaratōne dicit beatus
Tho.ſcda ſcde.q.cliiij.arti.iiij. ꝙ aliquid po
teſt eſſe peccatū mortale dupliciter. Uno mō
ſm̄ ſpeciem ſuam. ⁊ hoc modo oſculum.am-
plexus.vel tactus. ſm̄ ſuam ratōnem nō no-
minant peccatuȝ mortale. Poſſunt hec fieri
abſq3 libidine.vel propter conſuetudinem pa
trie.vel propter aliquam neceſſitatem. vl' ob
aliquam rationabilem cauſam. De more em̄
eſt in aliquibus locis vt nonſoluȝ viri viros.
ſed etiam viri mulieres precipue conſangui
neas ſuas cum ō nouo adueniunt vel viſitāt
amplectantur ⁊ manus mutuo contingant ⁊
oſculentur. Sicut ⁊ Iacob patriarcha oſcula
tus eſt Rachelem adoleſcentulam amore ca-
ſto vt conſanguineam. Neceſſitas quādoq3 cō
pellit ⁊ tangere totum corpus et etiam ſecre-
tiora nature vt medicus infirmam in tali ꝑ-
te. Cauſa alia rationabili vt cum datur oſcu-
lum pacis in eccleſia eſto ꝙ non fiat a viris
erga mulieres. talia nō ſunt peccata de ſe ꝗ-
uis poſſit ſupuenire ⁊ temptatio ⁊ mala intē-
tio.ſȝ hoc erit per accidens. Alio modo dicit̄
aliquod eſſe peccatum mortale ex cauſa ſua.
ſicut ille qui dat elemoſinam vt inducat ali-
quem in hereſim. mortaliter peccat propter
intentōnem corruptam. Dictum autē eſt ſu-
pra.ꝙ nonſolum conſenſus in actū.ſȝ etiam
conſenſus in delectationem peccati mortalis
eſt peccatū mortale. Et ideo cum fornicatio
ſit peccatū mortale.⁊ multomagis alie ſpēs.
ꝯn̄s eſt vt conſenſus in delectatōem taliū pec
catoꝝ eſt mortale. Et iō cū oſcula.amplexus
⁊ tactus fiūt ꝓpter huiuſmoi delectatōeȝ extē
matrimoniū hn̄dā.ſūt mortalia. q2 ſic ſūt li-
bidinoſa. Et qui permittit hec ſibi fieri ab eo
quē eſtimat ad hoc moueri amore libidinoſo
mortaliter peccat.q2 facientē ⁊ ꝯſentiētē par
pena conſtringit. vt dr̄.ij.q.j. Notū cum glo.
Sȝ qui ꝑmittit hoc ſibi fieri credēs talē mo-
ueri ex delectatōne fraterna ſeu honeſta ami
cicia ſeu q̄dam hūanitate ſeu more pr̄ie. non

844 peccat. q̃uis hoc faciẽs ex libidine moueref ꝛ
ꝑ ꝯñs mortaliter peccaret. ꝛ hoc quo ad oſcu
la. amplexus et dando alter alteri manum vt
moris eſt. quod tñ ꝑiculoſum ẽ. Et ideo cauẽ
dum ab hijs inter virũ et mulierem. etiã reli-
gioſos. Bonũ eſt (inquit apl'us. j Corin. vij)
mulierẽ nõ tangere. Nam vt dicif Ecc̃i. xiij.
Qui tetigerit picem. cui ſimilis eſt mulier: ĩ-
quinabif ab ea. Vñ ꝛ Leo papa ꝛ ſanct' cum
manus eius mulier ex deuotõe oſculata fuiſ-
ſet: incidit in grauẽ temptatõnez carnis. ꝓpt
qꝺ manum ipam ſcandalizantez abſcidit. ſed
virgo Maria miraculoſe reſtituit. Cuz etiam
quidam reprehenderet quẽdam frẽm coram
beato Jordane mgr̃o ordinis predicatorũ ex
eo q̃ quedã mulier ex deuotõne tetigiſſet ma-
nũ eius. ſed ille ſe excuſans diceret. quia mu-
lier bona ꝛ ſancta eſſz. Rñdit beat' Jordan'.
Terra vtiqꝫ bona ẽ. ꝛ aqua bona. ꝛ tñ ex vtra-
qꝫ ſe contingente fit lutũ. Permittere autẽ ſe
tangi in mẽbris genitalib' niſi ſint coniuges
vl' niſi ſubſit cauſa neceſſitatis vt infirmitas
ꝛ huiuſmodi. credo nõ poſſe excuſari a morta
li cum iſtud nõ fiat cõmuniter niſi ex amore
libidinoſo. Et credere q̃ hoc fiat pura inten-
tione eſt fatuitas nõ ſiplicitas. Et multoma-
gis hoc faciens. quia ꝑiculo ſe exponit pecca
to luxurie ponens ignem in paleis. Et q̃uis
ꝑdicta. ſ. oſcula. amplex' ꝛ tactus nõ ĩpediãt
bonũ prolis generande ꝛ educande. quia ꝛ ex
hijs ꝑ ſe nõ poteſt ſequi generatio. tñ ipa ꝓ-
cedunt ex libidine que eſt radix huiuſmoĩ im
pedimenti. ꝛ ſm hoc. i. inq̃tuz libidinoſa. ſũt
mortalia. ꝛ nõ aliter. ſm Tho. vbi ſupra. Di-
cit enĩ Al. in quolibz. ꝛ in ſũma ſua q̃ ꝓpterea
apl's poſtq̃ reprehẽdit huiuſmoĩ vitia. ſ. tur-
pitudiẽm. vt in tactibus. ꝛ oſculis. ſtultiloq̃ũ
ꝛ ſcurrilitatez. cõnumerans ea inter peccata
mortalia manifeſta. quia ꝛ ipa talia ſũt cum
ꝓcedunt ex libidine. ſubdit. Nemo vos ſedu-
cat inanibus verbis. ꝓpter hoc venit ira dei ĩ
filios diffidencie. Quod dixit ꝓpter quoſdam
qui tunc forte ꝑuipendebant huiuſmoĩ vitia
ſicut ꝛ nunc ſũt aliqui turpes huiuſmodi ãni-
hilantes. Probat hoc idez ꝑ auctoritatẽ xp̃i.
Qui viderit inquit mulierem ad concupiſcen
dum eam ꝛc̃. Vbi dicit Beda. q̃ viſus accipif
ibi pro omni motu ad delectatõnem venereã
ſ. extra matrimonium. Et concludit ipſe Al. q̃
iſta eſſe mortalia tenẽdũ eſt omnino. nõ tã-
q̃ opinio de qua aliter ſentiri liceat. ſz tanq̃
veritas ad fidem ꝑtinens. ſicut omnia q̃ ꝑti-
nent ad bonos mores. ꝛ qui ꝑtinaciter aſſere
ret contrarium eſſet hereticus. quia eſt cõtra
ſcripturam a ſanctis expoſitam

Septimus gradus luxu- . §. x.
rie eſt conſumatio libidinoſi oꝑis. ꝺ quo apo
ſtolus ad Gal'. v. Manifeſta ſũt opera carnis
que ſunt fornicatio. adulterium. ĩmundicia.
impudicitia. luxuria ꝛc̃. Et ſubdit. Qui talia
agunt: regnum dei nõ conſequentur. Augu-
ſtinus etiam in libro de igne purgatorij poit
inter peccata mortalia que ducunt ad gehẽ-
nam: fornicatõnem. quod eſt minus ĩ genere
luxurie. vt patet diſ. xxv. §. Al' autem ea. Et
nota q̃ in cle. c. Ad noſtrã. de hereticis. Vn'
ex articulis begardorum damnatus ꝑ hereſi
eſt q̃ oſculum mulieris eſt mortale poſt pec-
catum. ſ. primorum parentum cum ad hoc ñ
inclinet natura. ſed actus carnalis peccatuz
non eſt. maxime cum temptatur exercens.
ꝛ hoc quia natura ad hoc inclinet. Sed vtrꝫ-
qꝫ eſt falſum ꝛ hereticum. vt habetur in dicta
cle. ꝛ ꝺclaratur ibi in glo. per Jo. an. Primũ
enim nõ eſt ſimpliciter verum. Nam oſculum
mulieris poteſt eſſe cuz peccato ꝛ ſine pecca-
to. Si enim fiat ex libidine ꝛ extra matrimo-
nialiter cõiunctos. erit peccatum mortale. al'
non. vt ſupra dictum eſt. Nam ſi fiat ex more
patrie ꝛ honeſto amore. nõ erit peccatũ. Si-
milĩ inter coniuges ex amore carnali ſi fiãt
vt in actu coniugali nõ eſt peccatum ſaltem
mortale. Ratio autez que aſſignatur eſt falſa
ſ. q̃ natura nõ inclinet ad hoc. Natura enim
ordinat illa ad actum carnalem conſumatuz
vt in finem. ſicut autem natura ordinat ali-
quid in proprium finem. ita etiam inclinat ĩ
omnia ordinata de ſe ad illum finem. Sicut
enim grauitas rei grauis inclinat illam rem
ad eſſe deorſum. ita etiam inclinat illã ad de-
ſcendendum deorſum. Cum g̃ natura intẽdat
conſumatõnem actus venerei. quia ex eo ſe-
quitur generatio. ꝛ oſcula ordinentur ꝛ indu
ctiua ſint ad conſumationem operis. ideo in
coniugio legittimo quod eſt ſecũdũ naturaz
etiam ſpeciei. i. ſcꝺm rationez. oſcula ꝛ hui'-
modi poſſunt eſſe ſine peccato. Itez dato etiã
q̃ natura ad huiuſmodi nõ inclinaret. adhuc
ratio non concluderet. Si enim aliquid eſſet
mortale ad quod natura nõ inclinet. ergo ie-
iunare. peregrinari ꝛ alia opera penalia face
re. credere in deum vnum ꝛ trinum. eſſẽt mor
talia: cum natura ad iſta non inclinet: quod
eſt abſurdum. Secundum ſimiliter eſt falſuz
ꝛ hereticum. Nam fornicatio eſt actus carna
lis. et ſemper aſt mortale peccatum. vt patet
ꝑ apoſtolum ad Gal'. v. Et Auguſtinus dicit
xxv. diſ. §. Al' autem ea. ꝛ. xxij. q. j. Predican
dum. qꝺ plenius infra declarabif. Quis autẽ
natura generis inclinet ad cõmixtionem ma
ris ꝛ femine ſimpliciter. i. ſcꝺm ſenſualitatez
que eſt cõmunis nobis ꝛ beſtijs. non tamẽ na
tura ſpeciei per quã homo eſt differens a bru
tis. i. ſcꝺm rationem. ſed inclinatur ad hui'-
modi actum prout debito modo exercetur. ſ.
ꝑ ꝯiugiũ. Et alio modo exercitat' talis actus
eſt ꝯ naturam. i. ratõnem naturalem. vt infra

dicet. Et in coniugio quidē talis actus vene-
reus duobus modis ē mortale peccatū. Uno
modo corpore. ſ. qñ pretermittit debituȝ vas
vnde generatio ſequi non poteſt. aut ſtudioſe
funditur ſemen. ⁊ mortale eſt in vtroqȝ. vt fe
cit Onam filius Iude qui ob hoc mortuus ē
Geñ. xxxviij. Et de hoc etiā. xxxij. q. vij. Ad-
ulterij. In alijs autem modis incōgruis ſer-
uato tamē debito vaſe q̄uis de ſe non ſit mor-
tale. poteſt tñ ibi eſſe mortale ꝓpter motum
effrenate libidinis. Et hoc eſt quod dicit Al.
q̄ poſſunt eſſe ſigna mortalis concupiſcēcie.
⁊ ideo deteſtanda i querente huiuſmodi. Alio
modo mente cum ſcilicet excedit limites ma-
trimonij. i. cum intentōnem deliberatam ha-
bet ad aliam perſonam q̄ coniugem. vel ita
effrenate rapitur ad actum q̄ etiā ſi vxor nō
eſſet. cum illa vel alia tamen libidinem ſuam
expleret. ⁊ hoc mortale in ipō non in conſor-
te qui hoc non intendit. Tales videntur fuiſ
ſe ſeptem mariti Sare vxoris Thobie iuni-
oris qui ob hoc ſtrangulati ſunt a diabolo.
vt habetur Thobie. vij. Et ſic poteſt intelligi
illud Piero. Nihil intereſt ex qua cauſa hone
ſta quis inſaniat. Unde Sextus philoſoph⁹ i
ſentencijs inquit. Adulter eſt omnis in vxo-
rem ſuam amator ardentior. xxxij. q. iiij. ca.
Origo. Glo. adulter. i. ad ſimilitudinem adul
teri ſe habet diſponens ſe illa vti etiam ſi nō
eſſet vxor. Si autem infra limites matrimo-
nij exerceatur talis actus cauſa delectatōis.
eſt de ſe veniale. vt. xxv. diſ. §. Al. autem ea.
Sed ſi cauſa generande prolis vel cauſa red-
dendi debitum alter alteri vt tenetur cuȝ po-
teſt. tunc nullum peccatum. vt dicit Auguſti
nus. xxxij. q. ij. Quicquid inter ſe. ¶ Item no-
ta q̄ cum omnes predicti gradus luxurie cō-
currant ſucceſſiue ⁊ imediate in aliquo pecca
to luxurie ſine interpoſitōne temporis. oīs
habentur pro vno peccato mortali. quod tā-
to grauius eſt quanto plura concurrunt. Si-
cut ſi quis in cogitatōne fornicatōnis moro-
ſe delectatur. demum in actum aſſentiat. ⁊ cū
tali propoſito aſpiciat in aliquam libidinoſe
alloquatur turpia vt eam inducat. oſculetur
⁊ demum eam cognoſcat. vnum mortale eſt.
Sed ſi diuerſis tēporibus interpollatis alijs
hoc faciat. quodlibet per ſe erit mortale. vt ſi
moroſe delectetur. ⁊ alia vice de eodem vitio
cogitatōne occurrente aſſentiat. et alio tem-
pore videns perſonam in quam mente conſē
tit libidinoſe aſpiciat ⁊c̄. erunt diuerſa pecca
ta mortalia. ¶ Figuratur autem ipſum opus
luxurie ſicut ⁊ quodlibet aliud peccatū mor-
tale opere cōmiſſum: per adoleſcentem mor-
tuum extra portam delatum. vt dicit Augu-
ſtinus. Porte enī anime ſūt ſenſus corporis.
Spi autem peccati. addit Auguſtinus alium
gradum. ſ. aſſuefactionem ad ipm prauū op⁹
figuratum per Lazarum ſepultū. ſ. mole ma-
le conſuetudinis de penitencia diſ. ij. Sicut.
Addit Gregorius in moral. tertium. ſ. obſti-
nationem in ipō vitio. ⁊ hoc per excuſatōes
ſuas ⁊ adulatōnes alioruȝ figuratum ꝑ quar
tum mortuum xp̄o nuntiatum ſed non reſu-
ſcitatum. Et ſic ignis paulatim creſcendo cō-
burit totum templuȝ corpus ⁊ animā. Ignis
nunq̄ dicit ſufficit. ꝓuerbiorū penultimo. de
gradu in gradum creſcit. vt dicatur. Incende
runt igni ſanctuarium tuum ⁊c̄.

Tertio et vltimo viden- .§. xj.

dum eſt de eius leſione. que ſequitur. Hec eſt
autem leſio et nocumentum. quia ſicut illud
templum fuit per ignem totaliter deſtructū.
ita templum rationale vniuerſaliter deſtrui-
tur per ignem luxurie. Unde de hoc proprie
dicitur Iob. xxxj. Ignis eſt vſqȝ ad perditio-
nem deuorans ⁊ eradicans omnia germina.
ſ. bonorum temporalium ⁊ ſpiritualium. Cō
ſumit enim.
Primo temporalem ſubſtanciam.
Secundo mundialem gloriam.
Tertio corporalem vitam.
Quarto mentalem intelligenciam.
Quinto quietem ⁊ mundiciam.
Sexto ſpiritualem graciam.
Septimo ducit in eternalem gehennam.
¶ Primo conſumit temporalem ſubſtanciā.
de quo prouerbiorum. xxix. Qui nutrit ſcortuȝ
perdet ſubſtanciam. Exemplum de filio pro-
digo qui diſſipauit ſubſtanciam ſuam viuen-
do luxurioſe. vt habetur Luce. xv. O quot et
quanta expenduntur in huiuſmodi miſerijs.
Et vbi deberēt homīes pauperibꝫ erogare vt
per hec poſſent recipi per elemoſinas in eter
na tabernacula. vt admonet chriſtus ipi per
abuſum talium preparant ſibi eterna tormē-
ta. reddituri domino ratōnem de hoc q̄ de bo
nis ſibi a deo collatis ſe occidūt. alios in pec-
catis nutriunt ⁊ pauperibus quaſi illa rapi-
unt. ¶ Secundo luxuria conſumit mūdi glo
riam ſeu famam. Maxime autem hoc vitiuȝ
infamat hominem. Unde et Gregorius dicit
in libro moral. q̄ peccata carnalia ſūt maio-
ris īfamie q̄ cetera vitia. Salomon fuit val-
de glorioſus ⁊ famoſus in mundo. ita vt oīs
deſiderarent videre vultum eius. ſed per luxu
riam deturpauit ⁊ obfuſcauit omnem famā
ſuam. Propter quod dicitur Eccī. xlvij. Nar-
rata gloria eius. inclinaſti femora tua mu-
lieribus. poſuiſti maculam in gloria tua. Et
in quibuſdam ciuitatibus habetur ſtatutum
et valde rationabile q̄ luxurioſos precipue
in genere ſacrilegij ſcilicet cum monialibus
vel ſodomie non debeant ciues admittere per

ſcrutinium ad officia ⁊ dignitates vñ ſequit̃
honor ⁊ gloria in vita iſta. De nullo etiaʒ vi
tio homo ita erubeſcit ſicut de hoc. ita q̃ vix
audeat ↄfiteri ex ↄfuſione. ¶ Tertiõ cõſumit
vitã Geñ. Plures occidit voluptas q̃ gladi⁹.
Et q̃dã ſapiẽs eã deſcribens ait. Luxuria eſt
ĩordinata carnis petulancia. dulce venenũ. ĩ⸗
portuna lues. pernitioſa potio. que corpus
humanũ debilitat. ⁊ virilis animi robur ener
uat. Unam ex rationibus quare antiqui pa⸗
tres tantum viuebant ⁊ robuſti. nunc autem
paruo tempore ⁊ pleni debilitate hãc eſſe pu
to q̃ erant magis ↄtinentes. tarde ↄtrahebãt
matrimonium interim ſeruando caſtitatem.
nunc autẽ a puericia incipiunt pleni eſſe lu
xurijs. nimis cito contrahunt matrimoniuʒ.
ſed ſi differunt: perpetrant innumera mala.
Quidam in magna dignitate conſtitutus d̃⸗
ditus luxurijs cum meretrice ĩuentus ẽ mor⸗
tuus vt narrat cronica martiniana. Amon
ex amore turpi luxurioſo infirmatus eſt gra
uiter. ij Regum. xiij. Et ſimiliter filius prefe
cti romani infirmatus quem ob libidinẽ quã
ſequi volebat ſuffocatuʒ a diabolo reſuſcita⸗
uit Agnes virgo ⁊ martir ſanctiſſima. vt ſcri
bit Ambroſius.
Quot toxicantur!
Quot violenter occiduntur!
Quot infirmantur!
Quot detruncantur!
Quot infatuantur!
Quot in via preſenti a domino in punitionẽ
priuantur!
Certe innumeri. ¶ Quarto ↄſumit mentalẽ
ĩtelligenciam pſalmiſta. Supercecidit ignis.
ſ. luxurie. et non viderunt ſolem. i. lumen ra⸗
tionis. Unde de ſenibus luxurioſis qui queſie
runt Suſannam ad nepharium opus ſecum
trahere dicitur Danielis. xiij. q̃ auerterunt
oculos ſuos. ſ. mentis ne viderent celum: neq̃
recordarentur iuditiorum iuſtorũ. In hui⁹
figuram legitur q̃ Samſon poſtq̃ adamauit
Dalidam deceptus ab ea excecatus eſt Judic.
xvj. Sic qui deuincitur a concupiſcencia car
nis. abſtractus ⁊ illectus ⁊ quaſi d̃ceptus ex⸗
cecatur a demonijs vt non conſideret offenſã
dei. ⁊ mala multa incurrit. Unde ⁊ Seneca ĩ
prologo declamans ait. Nihil eſt tammorti⸗
ferum ingenijs q̃ luxuria. Siquidem ratio⸗
nem ꝑturbat. intellectum hebetat. memoriaʒ
eneruat. obliuionem immittit. errorem ĩfun
dit. ignorantiam inducit. et hominem quaſi
beſtiam facit. Philoſophus etiam dicit ĩ. vj.
ethicorum q̃ intantuʒ actus ille venereus ra
tionem abſorbet q̃ impoſſibile eſt aliquid in⸗
telligere ĩ ipa d̃lectatõe tali. ¶ Quĩto ↄſumit
q̃etem mẽtis et mundiciã ꝓuer. xxij. dicitur.

Qui diligit cordis mũdiciã diligetur a dño.
Sed certe etiam corporis mundiciam diligit
dominus. vt patet per ea que ordinauit in ve
teri lege. ex qua immundi corpore arceban⸗
tur a templi ingreſſu. ⁊ ĩ nouo tractaturi ali
quid ſacrum non niſi mundatis ſeu lotis ma
nibus hoc audent. Sed luxuria tollit vtrãq̃
mundiciam pluſq̃ alia vitia. Mentem enim
implet varijs paſſionibus. et inquietudinib⁹
ſuſpitionum ⁊ vitijs. Unde Hieronimus in li
bro contra Jouinianuʒ ait. Amor forme mu
lieris rationis obliuio eſt. ⁊ inſanie primus.
minimeq̃ conueniens animo ſapientum. Al
tos ⁊ generoſos ſpiritus frangit. et de altiſſi⸗
mis cogitationibus ad humilimas detrahit.
queruloſos. iracundos. temerarios. dure im⸗
perioſos. ⁊ ſeruiliter blandos facit. et cũ fru⸗
endi cupiditate inſaciabili flagrat plura tem
pora lacrimis et queſtionibus perdit. hec il⸗
le. Mundiciam corporis tollit. ⁊ hoc eſt quod
ait apoſtolus. j Corin. vj. Omne peccatuʒ q̃d
fecerit homo. extra corpus ſuum eſt. qui aũt
fornicatur in corpus proprium peccat. quia
videlicet nonſolum facit animam ĩmundam
vt alia peccata: ſed etiam corpus illud offen
dit indebite reſoluendo. Unde nonſolum pol⸗
luti peccato luxurie debent abſtinere de neceſ
ſitate a cõmunione. ſed etiaʒ polluti noctur⸗
no ſomno monentur eam dimittere propter
immundiciam et hebetudinem mentis: quod
nõ dicitur d̃ alijs ita. ¶ Sexto ↄſumit g̃ciã.
Tollit eñ graciã oĩs virtutis. graciam ordi
nis. graciaʒ datam gratis. Nõ requieſcet (ait
dominus) Noe ſpiritus meus ĩ homine ĩ eter
num. i. gracia ſpirituſſancti. vnde procedunt
virtutes. ⁊ hoc quia caro eſt. i. carnalis et lu⸗
xurioſus. ſicut tempore diluuij Geneſis. vj.
Nulla virtus vera poteſt eſſe ſimul cum luxu
ria. ſʒ ſimul omnes corruũt. Nullus luxurio⸗
ſus poteſt recipere graciam ordinis: nec debe
ret ordinari. In cuius figuram precepit do⸗
minus q̃ ſcabioſus nõ accederet ad miniſtrã⸗
dum in templo. nec hernioſus quod exponit
Gregorius in capitulo Paſtoralis. dicẽs ſca
bioſum ſignificare luxurioſuʒ corpore. Sca
bies enim procedit in corpore ex ardore ni⸗
mio interiori. Hernioſus ſignificat luxuriã
mentis. Tales non debent ordinari. vt habe⸗
tur diſtinctione. xlix. capitulo. Hinc etenim.
Sed et debiti huiuſmodi vitijs non poſſunt
miniſtrare niſi cum damnatione ſui. Etſi ſũt
notorij vel accuſati in iuditio deberent priua
ri officio ⁊ beneficio. Frequenter etiam pri⸗
uatur quis gracia gratis data per huiuſmo⸗
di vitium. Unde narrat Gregorius ĩ libro dia
logorum q̃ cum quibuſdam predicantibus

ueritatem fidei cũ fuiſſent abſciſe ligue a go-
this infidelibus. poſtea loquebantur ſicut ſi
eas haberent miraculoſe. ſed vnus eorũ pro-
pter lapſum carnis ſubito amiſit tale donuꝫ.
¶ Septimo conſumit animam. ⁊ poſtea cor
pus i gehennam niſi de hac in vita peniteat.
Unde Apocalipſi penultimo dicitur. Forni-
carijs. mendatibus. veneficis. ⁊ homicidis ps
illorum in ſtagnum ignis et ſulphuris. Et
Jude primo capitulo. Subintroierunt qui-
dem homines impij. graciam dei noſtri in lu-
xuriam transferentes. ⁊ paulopoſt. ſicut So
doma ⁊ Gomorra. et finitime ciuitates ſimili
modo exfornicate ⁊ abeuntes poſt carnem al
teram facte ſunt exemplum ignis eterni pe-
nam ſuſtinentes. Et. j Corin. iij. Qui viola-
uerit templum dei. i. animam per luxuriam.
diſperdet illuꝫ deus. i. per diuerſas partes p-
det animam. ⁊ poſtea corpus mittendo in ge
hennam. Et Auguſtinus dicit ꝙ quicunqꝫ ſẽ-
ſerit in ſe aliquod capitaliũ dominari vt for-
nicationem. adulterium. homicidium. ⁊ alia
huiuſmodi. eterna illuꝫ flamma trucidabit.
diſtinctione. xxv. §. Al' autem ea. Exemplum
aliquod.

¶ Capitulum ſecundũ d̃ ſimplici fornicatõe.

Poſt tractatuꝫ de luxu-
ria in generali nunc videndum ẽ
de ſpeciebus eius ſingulis. et po-
nuntur eſſe quīqꝫ. xxxvj. q. j. Lex
§. Cum ergo. ſ. fornicatio. ſtuprum. adulteri
um. inceſtus. raptus. Adde et vitium contra
naturam quod diſtinguitur in quatuor ſpe-
cies vel modos. ſ. molliciem. ſodomiticum. be
ſtialitatem. ⁊ alium modum innominatũ cũ.
ſ. vir. nõ vtitur modo naturali muliere. Hoc
autem vitium contra naturam propterea ibi
non cõnumeratur in illa predicta aſſignatõ-
ne. quia ſolum ibi ponuntur ille que humane
nature non repugnant. vt eſt vitium contra
naturam ſcd̃m Thomam. Adde etiam ſacri-
legium quod facit ſpeciem de per ſe. ſed ibi ñ
cõnumeratur. quia ſcd̃m Thomam poteſt in
diuerſis ſpeciebus prefatis repiri. Namſi ab-
utatur perſona coniuncta per ſpiritualẽ co-
gnationẽ vt cõmatre vel filia ſpirituali. erit
ſacrilegium ad moduꝫ inceſtus. Si abutatur
ſanctimoniali cum ſit chriſto d̃ſponſata erit
ſacrilegium ad modum adulterij. Et inq̄tuꝫ
eſt ſub patris ſpiritualis cura cõſtituta. erit
ſacrilegium ad modum ſtupri. Etſi violentia
inferat̃: erit raptus ſpiritualis. Oportet aũt
diſtincte confiteri has ſpecies. Et ſufficiẽciã
horuꝫ ſic aſſignat beatus Thomas ſcd̃a ſcd̃e.
q. cliiij. articulo primo. Peccatum luxurie ĩ

hoc conſiſtit ꝙ aliquis delectatione venerea
vtitur nõ ſecundũ rectam rationem. Et quia
ſpecies luxurie ſumitur non ex circũſtancijs
quia inq̄tum huiuſmodi nõ dãt ſpeciẽ actui.
ſed ab obiecto quod eſt materia actus. Ideo
oportet ſpecies luxurie aſſignari ex p̄te ma-
terie que poteſt rationi recte nõ conuenire.
Et hoc poteſt eſſe dupliciter. Uno modo quia
habet repugnanciam ipſa materia ad finem
venerei actus. Et hoc dupliciter. quia aut in
q̄tum impeditur generatõ prolis. ⁊ ſic eſt vi
tium contra naturam quod eſt in omni actu
venereo ex q̊ generatio ſequi nõ poteſt. Aut
inq̄tum impeditur debita educatio ⁊ promo-
tio prolis. ⁊ ſic eſt fornicatio. ſ. ſimpliciter ſo
luti cum ſoluta. puta cum mẽtrice. vidua. vl'
concubina. Alio modo materia veneria in-
q̄tum exercetur actus venereus poteſt eſſe ñ
conueniens rationi recte per compationẽ ad
alios homĩes. Et hoc dupliciter ¶ Primo q̃-
dem ex parte femine ipſius cui quis cõmiſce-
tur. quia. ſ. ei debitus honor non ſeruatur. ⁊
ſic eſt inceſtus qui eſt abuſus conſanguineaꝝ
vel affiniuꝫ. Secundo ex parte eius in cuiꝰ
poteſtate eſt femina. et hoc tripliciter. quia
aut eſt in poteſtate viri ſui. ⁊ ſic eſt adulteri-
um. aut in poteſtate patris. ⁊ ſic eſt ſtupruꝫ.
ſ. illicita defloratio virginum ſi tamen violẽ-
cia nõ inferatur. Si autem violentia infera-
tur femine vel parentibꝫ. erit raptus. Si au-
tem habeat votum continencie. vt moniales
vel beghine. vel clerici ⁊ religioſi. ⁊ ſic erit ſa-
crilegiũ. quod tamen reduci poteſt ad aliquã
predictarum ſpecierum vt dictum eſt. tamen
diſtincta ſpecies eſt. Item ſi in loco ſacro cõ-
mittatur quecunqꝫ luxuria. Diuerſificantur
auteꝫ iſte ſpecies ex parte femine magiſq̄ ex
parte viri. quia in actu venereo femina ſe ha
bet vt patiens ⁊ per modum materie. vir au-
tem per modum agentis. Et predicte ſpecies
aſſignantur ſcd̃m differenciam materie vt di
ctum eſt. Et q̄uis diuerſitas materie ſolũ nõ
diuerſificet ſpecieꝫ. tamen diuerſitas iſta aſ-
ſignata ſcd̃m materiam propterea diuerſifi-
cat ſpeciem quia habet in ſe annexam diuer-
ſitatem formalem obiecti ſcd̃m diuerſos mo-
dos repugnancie ad rationem. Item non eſt
inconueniens ꝙ in eodem actu repiantur di
uerſorum actuũ deformitates contra diuer-
ſas virtutes. ⁊ ſic adulterium eſt ſub iiuſticia
⁊ ſub luxuria. Poſſunt etiam aliq̃n eſſe diuer
ſe ſpecies luxurie in eodeꝫ actu vt ſi coniuga
tus cognoſcat monialem virginem ⁊ conſan-
guineam ſuaꝫ rapiens d̃ monaſterio. ſic erũt
ſimul adulterium. ſacriligium. inceſtus. ſtu-
prum. raptus. i. vnũ peccatum hñs deformi-
tatẽ oĩm dictorũ peccatoꝝ ex ill' circũſtãcijs
neceſſario confitendis. Itẽ actus circũſtãtes
actũ venereũ illiciti in matrimonio vel extra

vt oſcula. tactus ⁊ huiuſmoi. ptinet ad inpudicitiam. hec omnia Tho. vbi ſupra.

De fornicatione igitur .§. j.

q̄ eſt prima ſpēs luxurie. Notanduz quod ait ps. lxxij. Perdidiſti oēs qui fornicāt abs te. Perdidiſti. i. pdes tu deus. Utitur p̄terito pro futuro ſm morē ꝓpheticum ꝓpter certitudinem rei. Perdes. ſ. morte eterna oīs indiſtincte ſine acceptōne pſonaꝝ qui fornicātur vl' corpaliter p luxuriā. vel ſpūalit̄ p pfidiā vel criminaliter p quācūqꝫ culpaz. Abs te. i. abſtracti ⁊ illecti tēporalib9. hec Ugo cardinal'. ¶ Ex quibꝰ verbis tria pnt elici ad dclaratōnē materie fornicatōis. Prio fornicatō multiplicit̄ incurrit̄. ibi. oīs q̄ fornicāt̄. Scdo dānatō certitudialit̄ pmittit̄. ibi. Perdidiſti. ¶ Tertō ſbtractō dei ſpūalit̄ ſbſeqt̄. ibi. abs te.

Qtum ad primum. .§. ij.

Sciendū q fornicatio in ſcripturis dicit̄ ydolatria vel infidelitas aliqñ ex eo q anima recedat p intellectuz a deo. adherens falſitati et errori. Et de hac ſepe reprehendit̄ ꝑplus antiquus iudeorū qui ſepe ydolatrabat. Uñ dicit̄ Oſee. iiij. Fornicati ſunt a deo ſuo. ſ. iſraelite p ydolatriam. Et. j Paralipo. v. Fornicati ſūt poſt deos ꝑploꝝ. ſ. iſraelite. Et iudic. viij. Fornicati ſūt cum Baalim q̄ erat ydolū gentilium. Et Sap. xiiij. Initiū fornicatōnis exquiſitō ydoloꝝ. Et cuz Ezechiel de fornicatōe illius ꝑpli loquit̄ p̄cipue Ezechie. xvj. p totū. de hac intelligit̄ Aug9. ad idē dicit. Idolatria ⁊ q̄libet noxia ſupſtitio fornicatō ē. xxviij. q. j. Idolatria. Et in eadē q̄ſtione. c. ſe. dicit idez Aug9. Nōſolum mechatio eſt illius q̄ carnez ſuam cōtaminat: ſz etiaz qui ſimulacrū facit mechat̄. De hijs nō eſt dubium. quia pdidiſti oīs qui ſic fornicant̄. Scdo fornicatio dicit̄ large ⁊ moraliter quecunqꝫ culpa mortal' inq̄tum p eam quis recedit. etſi nō fide. tamē affectu a deo legittimo ſponſo anime. Uñ dicit Aug9. q auaricia ⁊ quelibꝫ culpa q̄ aīma aberrat a lege dei fornicatio dici p̄t. xxviij. q. j. Idolatria. Et de hac poteſt intelligi illō qō dicit dñs p Iere. iij. ca. Tu aūt fornicata es cum amatoribus multis. tñ reuertere ad me: ⁊ ego ſuſcipiā te. Anima cū tot fornicat̄ amatorib9 quot creaturas inordinate ⁊ ſupra deū diligit. Hanc fornicatōem ſpūalē ſignat fornicatio Samaritane q̄ poſt quinqꝫ viros cōcubina erat cuiuſdā. Uñ xp̄c dixit. Hūc quē nūc habes nō eſt tuus vir Iohis. iiij. Sic aīa tpe puericie habet vt legittimos viros q̄nqꝫ ſenſus quoꝝ inſtinctuz ſequit̄ ſine pctō añq̄ habeat vſum ratōnis. Sꝫ cū puenerit ad vſū ratōis ſi nō adheret deo. inde efficit̄ cōcubina diaboli adherens errori. ⁊ fornicat̄ a deo. Sꝫ deus imittit aliqñ tribulatōes circa ip̄a tēpoporalia vt ſic r̄cedat ab amatorib9. ⁊ accedat ad xp̄m viꝝ legittimū. ſm illud qō dicit̄ Oſee ij. Ecce ſepiam viam tuam ſpinis. ⁊ ſeq̄t̄ amatores ſuos ⁊ nō inueniet ⁊c̄. Et dicet: reuertar ad virū meū priorē. Tertō ꝓprie dr̄ fornicatio actus venere9 fornicatō inter ſolutū ⁊ ſolutam. Q̄uis etiaz aliqñ largius noīe fornicatōis intelligat̄ oīs actus luxurie. vt illō j Corin. v. Auditur inter vos fornicatō qualis nec inter gentes. ⁊ tam̄ illud proprie erat inceſtus. Unde ad maiorem diſtinctōnem dicitur hec fornicatio ſimplex. ſ. inter ſolutum ⁊ ſolutam. Et de hac ſicut de alijs duabus verificatur illud. Perdidiſti omnes qui fornicātur. Unde Hebre. xiij. Fornicatores et adulteros iudicabit deus. ſ. ad mortē eternā. Sꝫ tria argumenta videntur eſſe in contrarium. Primum. quia deus non precipit aliquid qō ſit mortale peccatum: ſed deus precepit Oſee prophete dicens. Uade ſume tibi vxorem mulierem fornicariam. ⁊ fac tibi filios fornicatōnum. g̊ fornicatio non eſt peccatum. Secundum eſt. quia omne peccatum mortale cōtrariatur caritati. ſꝫ iſtud non contrariatur caritati. quia nec caritati dei cum nō ſit directe contra deuz. nec caritati proximi. quia p hoc nulli homini fit iniuria. Et Ambro. etiam dicit. Omnis ſūma xp̄iane diſcipline in miſericordia ⁊ pietate conſiſtit quam qui habet ⁊ſi lubricum carnis patiatur: vapulabit ſed nō peribit. g̊ fornicatio nō eſt mortale. Tertiuz eſt. quia Iſidor9 dicit diſ. xxiiij. Xp̄iano nō dicam plurimas: ſed nec duas habere ſimul licitum eſt. ſed vnam tantum. aut vxorez. aut ſi coniūx deeſt loco eius concubinam. Sed in ꝯcubinatu eſt fornicatio ſimplex. g̊ ⁊c̄. ¶ Qō dictum eſt fornicatōnem eſſe peccatum abſqꝫ dubio tenendū eſt ſm Tho. ſcda ſcde. q. cliiij. arti. ij. Et ad argumenta reſpondet̄. Ad primum tripliciter. Uno mō ſm Hiero. videlꝫ q meretricem ⁊ fornicariam quādam aſſūpſit in vxorem. ⁊ de impudica fecit caſtam. Et ſm hoc in nullo p̄t argui. ſicut nec hodie ſi quis meretricem duceret in vxorem volentē honeſte viuere. xxxij. q. j. c. Nō eſt culpandus. Alio mō ſm Tho. vbi ſup̄. dicendū q fornicatō dr̄ eſſe peccatum inq̄tū eſt contra rectā ratōez. Ratō aūt homis recta ē ſm q regulat̄ volūtate diuina q̄ ē prima ⁊ ſūma ratō. Et ideo qō quis facit ex voluntate dei ei9 p̄cepto obediēs nō ē contra rectā ratōem etſi videat̄ ꝯ coīem ordinem ratōnis. ſicut nec eſt ꝯ naturā qō fit p miraculū q̄uis ſit contra coīem curſū nature. Et iō Oſee nō peccauit fornicando ex di p̄cepto. Nec ꝓprie talis concubitus debet dici fornicatō. niſi referendo ad curſū coīem. Tertio mō ſm Nico. d lira. dr̄ vxor fornicaria mulier que erat gentilis que dicebat̄ fornicaria ſpūaliter. quia idolatra. Et hoc fecit ex diſpēſatōne dei. Ad ſecundū rñdet. b Tho. vbi ſup̄

ꝙ fornicatio ſimplex ↄ̃triatur caritati primi
ꝙ̃tum ad hoc ꝙ repugnat bono prolis naſci-
ture. vt dicetur in ſe. §. dum. ſ. dat opam ge-
neratõni nõ ſm ꝙ cõuenit ꝓli naſciture. Qđ
autẽ dicit Ambroꝰ. nõ eſt ſic intelligendũ vt
cum quocunqꝫ vitio luxurie moriens nõ dã-
netur ꝓpter opa miſericordie exhibita. ſꝫ qꝛ ꝑ
illa opa miſericordie diſponet̃ ad graciam et
ad penitentiã vnde veniam in pñti conſ̃qtur
de lubrico. ¶ Ad tertiũ dicit Grãnus diſ. ea.
ꝙ ibi concubina ſumit̃ inproprie videlꝫ ꝓ ea
q̃ ducta eſt vere in vxorem. ſed ſine ſolẽnita-
te legali. puta ſine inſtrumento dotibus vel te
ſtibus ⁊ huiuſmodi. Hanc cõiugem facit affe
ctus. ſed cõcubinaꝫ nominat lex. Et ſic etiaꝫ
ſumit̃ diſ. xxxiiij. c. Js qui nõ habet. Firma
g̃ ꝑmanet ſentencia. quia mortale eſt oĩs for-
nicatio. Et ideo ꝑdidiſti oĩs qui fornicant̃.

Qtum ad ſecundum .§. iij.

principale. ſ. ꝙ fornicatio ſit peccatũ morta-
le. qꝛ dicit̃. Perdidiſti. ſ. eternaliter. ꝓbari pt
q̃druplici ratõne. Et pꝛio videlꝫ qꝛ hoc ẽ ↄ̃ le-
gem naturalẽ. quod declarat btus Tho. i. iij.
ↄ̃ gentiles ſic ſnialiter. Ratõ natural' dictat
homini ꝙ filij debeant nutriri a parentibꝫ vſ-
qꝫ ad tẽpus debitum. Ad hoc autẽ nutrimen-
tum ꝑtinet nõſolum cibus corꝑalis. ſꝫ etiam
intellectualis. ſ. doctrine. morũ. et diſcipline.
quo nõ eſt capax puer ante vſum ratõnis. Et
cum poſtea ſit capax non poteſt poſtea vna
die cuncta addiſcere ſꝫ paulatim. Et ad nu-
trimentum corꝑale nõ ſufficit pater ĩ pueri-
cia. Ad nutrimentũ anime ꝑ correctionẽ nõ
ſufficit mater. Naturaliter eſt homo pronus
ad malũ ab adoleſcẽcia ſua ⁊ ĩ tali etate pa-
timet matreꝫ: ſed oportet ꝙ baculus timoris
paterni ſit ſuper eum. Oportet g̃ ſi proles de
bet duci ad perfectõnem ſtatus ſui ſm animã
⁊ corpus ad quod natura inſtigat parentes.
ꝙ ſimul ſtent pater ⁊ mater per magnum tẽ-
pus. Sed fornicarij cum nõ ſint aſtricti aliq̃
lege ad cõmanendum ſed poſſint ad placitũ
ſeparari. immo et debent ſeparari. et propter
periculum vt palea iuxta ignem. ⁊ ꝓpter ſcan
dalum alioꝝ ãmouendum. Si autem ſeꝑan-
tur: ſequitur deſtitutio prolis quod eſt cõtra
legem naturalem. Contra naturam. i. ratõem
naturalem igitur eſt ꝙ quis vtatur vago cõ-
cubitu prout fit ꝑ fornicatõnem ſed oportet
ꝙ ſit maris ad feminam cũ qua ꝑmaneat nõ
ꝑ modicum tempus ſed diu vel etiam ꝑ totaꝫ
vitam. Jnde eſt ꝙ maribus ĩ ſpecie humana
magna ſolicitudo de certitudine prolis ineſt
cui iminet educatio prolis. Sed ad hanc cer
titudineꝫ facit determinatõ maris ad feminã
ꝑ matrimonium ꝑ quod indiſſolubiliter ad-
inuicem ligantur. Nec obſtat ſi aliquis forni
cando aliquam cognoſcens ſufficienter pro-
uideat proli de educatõe. quia illud quod ca-
dit ſub d̃terminatione legis. iudicatur ſm id
quod cõmuniter accidit. ⁊ nõ ſcdm id quod ĩ
aliquo caſu contingit. Jdeꝫ quaſi habet̃ ſcda
ſcde. q. cliiij. arti. ij. Secunda ratio qua pro
batur fornicatõnem ſimplicem eſſe mortale
eſt talis. Nullum peccatum excludit a regno
dei vel facit hominem dignum morte eterna
niſi mortale. Sed talis eſt fornicatõ. ſ. exclu-
dens a regno dei. Nam ad Gal'. v. dicit apoſto
lus nominatis quibuſdam peccatis ⁊ ĩter ce-
tera fornicatõnem. Qui talia agunt: regnuꝫ
dei non conſequentur. Et Ro. j. enumeratis
multis peccatis et inter illa fornicationem.
ſubdit. Digni ſunt morte nõſolũ qui faciũt:
ſꝫ et qui conſentiunt facientibus. Unde legit̃
de quodam concubinario ꝙ cum eſſet infir-
mus. ⁊ confeſſor quidam viſitans eum nollꝫ
abſoluere niſi eam de domo emitteret. ille aſ-
ſenſit. ſicqꝫ ſumptis cum lacrimis multis om
nibus ſacramentis deceſſit. Cumqꝫ iſte cõfeſ-
ſor qui erat ſanctus homo pro eo oraret exi-
ſtimans ad purgatorium tranſiſſe ꝓpter peni-
tenciam. apparuit quadam vice ei ſe aſſerens
fore damnatum. ⁊ hoc quia ficte penituit in-
tendens concubinam reaſſumere ſi euaſiſſet.
¶ Tertia ratio eſt. quia eſt contra legem diui
nam. contra illud videlicꝫ p̃ceptum decalogi.
Nõ mechaberis Exod. xx. Quod exponẽs Jſi
dorus ait. Nec quiſq̃ preter matrimonij fede-
ra alijs feminis miſceatur ad explendam libi
dinem. xxxij. q. v. Non mechaberis. Sic etiaꝫ
exponit Auguſtinus in. c. Meretrices. ea. q.
vbi ait. Meretrices eſſe. ⁊ ad meretrices acce
dere prohibet dominus quaꝝ venialis eſt tur
pitudo. Ex quibꝫ verbis patet predictam au-
ctoritatem. que ponitur pro glo. ſuper illud
Deutro. xxiij. Non erit meretrix de filiabus
iſrahel nec ſcortator. eſſe corrupte ſcriptam.
ſ. ipſam auctoritatem: que dicit quarum tur-
pitudo eſt venialis. Unde aliqui volebant ar-
guere fornicationem eſſe veniale peccatum.
quod falſum eſt. Uult ergo dicere glo. venial'
nõ venialis. Ad hoc etiaꝫ facit quod dicitur
Thob. iiij. Attende tibi. i. caue ab omni forni
catõne. ⁊ preter vxorem tuaꝫ nunq̃ patiaris
crimen ſcire. Crimen proprie importat pec-
catum mortale. Unde ex determinatione fa-
cta per apoſtolos in primo concilio hieroſo-
limis mandatum fuit conuerſis ad fidem pre
cipue gentilibus. vt abſtinerent ſe a fornica-
tõne Act. xv. Et hoc ideo qꝛ pagani putabãt
ſibi hoc licere. Augꝰ. etiã quodam ſmone ad
ꝓplm ait. Nõ licet vobis fornicari. Sufficiãt
vobis vxores. Non licet vobis habere concu
binas. etiam ſi vxores nõ habetis. diſ. xxxiiij.
Audite. ¶ Quarta ratõ ẽ ex taxatõne penitẽ-
cie eius. Soluꝫ eñi pro peccatis mortalibus
inuenit̃ taxata penitẽcia. non aũt ꝓ veniali.

850 Et ratio eſt ſcd̄m Tho. in. iiij. quia inter mortale ⁊ veniale eſt infinita diſtancia. Nam mortali debetur infinita ſcd̄m diuturnitatem .i. infernalis. Veniali autem debetur penitēcia finita ⁊ temporalis. Sȝ pro fornicatione habetur taxata penitencia. ſ. ſeptem annorum. ſicut pro adulterio. ꝑiurio. homicidio. ⁊ huiꝰmodi. vt habeť. xxij. q. j. Predicandum. vt. ſ. ꝑ penitenciam ſeptiformis gracia ſpiritusſā̄cti per peccatuȝ amiſſa ⁊ reparetur vel reparari oſtendatur. xxxiij. q. ij. Hoc ipſum ī glo. Ex quo ſequitur ꝙ peccatum mortale. propē quod ait Apoſtolus. j Theſal. iiij. Hec eſt voluntas dei vt abſtineatis vos a fornicatione. quia ꝑdidiſti omnes qui fornicantur.

Qntum ad tertium .§. iiij.

ſubtrahitur vtiqȝ dei preſencia per graciaȝ ꝑ fornicationeȝ. Vnde dicit abs te. ſ. tales ſunt ſeu efficiuntur per hoc vitiū. abs te. i. ſine te. Sed ve eis cum receſſero ab eis dicit dominꝰ Oſee. vij. Fornicatores enim deus punit. angelus fugit. diabolus colit. ipſum proximum ledit. ¶ Qz deus puniat fornicatoēs ſeuere patet per illud quod ait Apoſtolus. j Corin. x. Neqȝ fornicemur ſicut quidem eorum fornicati ſunt. ⁊ ceciderunt vna die. xxiij. milia. quādo. ſ. populus iſrahel fornicatus eſt cum filiabus Moab. Hiſtoriam habes Numeri. Et ſic ve fuit eis. Et hoc merito. quia facit de tēplo dei domum meretricum. j Corin. vj. Membra veſtra ſunt templum ſpiritusſancti. Et in figuram dicitur. ij Machab. vj. ꝙ templum dei erat plenum cōmeſſationibus ⁊ ſcortantium cuȝ meretricibus: quod ſumme diſplicet deo. Fornicatio ait Iſidorus maximum ſcelus ꝑ carnis īmunditiam quia templum dei violat xxxij. q. vij. ca. Nonſolū. ¶ Angelus fugit tantum obprobrium cum ſit puriſſimus ⁊ munditiam diligat. Angelis ſuis mandauit de te. (ait pſalmiſta) vt cuſtodiāt te. Sȝ ſi filia regis daretur alicui in cuſtodiam. ⁊ illa fornicaretur. nōne ſūme diſpliceret ei? Ber. In qꝫuis angulo reuerenciam exhibe angelo tuo. nec audeas preſente eo facere: quod nō faceres me vidente. horret igitur tantum fetorē. Vnde in vitis patrum habetur ꝙ cum angelus bonus comitaretur quendaȝ ex patribus tranſeunte coram pulcro iuuene et bene ornato ſed luxurioſo. angelus clauſit ſibi naēs. Et cum pater ille interrogaret cauſam. cuȝ ornamenta eiꝰ redolerent. Reſpondit ꝙ propter luxuriaȝ cui erat deditus ei fetebat: ⁊ ſic querebat fugere eum. Et ſic ve eis. Diabolꝰ libenter habitat in mente luxurioſi. Vñ Job xl. Dormit Behemot in locis humentibus. i. in mentibus carnalibus. Item Job. xl. Fortitudo eius in lumbis eius. et virtus illius in vmbilico ventris eius. In lumbis enim diciť eſſe ſedes luxurie in viris. ⁊ ī muliere dicitur eſſe in vmbilico: inde ſemen ab eis deciditur. Propterea diabolus habitat in eis. quia mltum lucratur cū eis plusꝙ per alia vitia. Nā duos capit ſimul fornicantes vbi per alia vitia vnum. Et in figuram huius legio dmonū eiecta ad imperium chriſti. a quodam: petijt licentiam intrandi gregem porcorum. et accepta precipitauit eos in mare. vt habeť Math. viij. ⁊ Luce. viij. ad ſignificandum ꝙ libenter habitant in luxurioſis figuratis per porcos qui dlectantur verſari in ceno. Et ide ꝑcipitat in mare vitiorum. Ve autem eis quos inhabitat diabolus. Ledit cor ſuum. quia vt dicitur Oſee. iiij. Fornicatio ⁊ vinuȝ ⁊ ebrietas auferunt cor. Proximus leditur exinde quia ſi generatur filius illegittimus ē. ⁊ priuatur omni dignitate temporali. ⁊ eccleſiaſtica ordinationum ⁊ prelaturarum niſi legittimetur. ac etiam hereditate paterna. et contumeliatur a cunctis. Et frequenter quia ſunt malorum morum nocent toti parentele. ſicut patet i Abimelech filio Gedeonis nato ex cōcubina. qui a mortuo patre interſicere fecit. lxx. fratres legittimos vno excepto qui fugit vt ſolus dominaretur. vt habetur Judic. ix. ca. Vnde dicitur. diſ. lvj. ca. Si gens. De conmixtione meretricum eſtimandum eſt degeneres populos ignobiles ⁊ furentes libidine omnes fore procreandos ⁊ ad extremum vniuerſam plebem ad deteriora ⁊ ignobiliora vrgentem. et nouiſſime nec bello fortem. nec in fide ſtabilem. nec honorabilē hominibus. nec deo amabilem eſſe prouenturaȝ. ſicut alijs gētibus hyſpanie ⁊ prouincie ⁊ burgundiorum populis (que a deo recedentes fornicate ſūt) contigit. Aduertendum etiam ꝙ cum ſcd̄m theologos in. iiij. ⁊ canoniſtas affinitas contrahatur per fornicationem nullam conſanguineam eius cuȝ qua quis fornicatus ē poteſt habere in vxorem vſqȝ ad quartum gradum incluſiue: quod ſi fecerit matrimonium nullum eſt et continue in peccato morantur dum ſciunt factum. Et ſic ve eis. ⁊ demū eternum ve. quia ſm Gregorium. Momentaneū eſt quod delectat. eternum quod cruciat. Figuratur talis per ydropicum. qui quantoplꝰ bibit tantoplus ſitit. ſic inſatiabilis eſt voluptas ſm Bedam ſuꝑ illud. Ecce quidā ydropicus erat ante illum. ſ. Jheſum Luce. xiiij.

Capitulum tertium de Adulterio.

Adulterium eſt ſecūda
ſpecies luxurie. Et ſicut ipm̄ no⸗
men ſonat eſt acceſſus ad alienū
thorꝫ. Vn̄ adulteriū q̄ſi ad alteri⁹
thorꝫ acceſſus. In quo ſm̄. b Tho. ſcd̄a ſcd̄e.
q. cliiij. arti. viij. dupliciter ɔ caſtitatem hūa⸗
ne generatōis quis offendit. ¶ Primo inq̄tū
accedit ad mulierem nō ſibi matrimonio cō⸗
iūctā qd̄ reqrit̄ ad bonū ꝓlis ꝓpe educād̄e vt
dictuꝫ ē in p̄cedēti ca. Alio mō q: accedit ad
mulierē ꝑ matrimoniū alteri copulatā. ⁊ ſic
impedit bonū ꝓlis aliene. ⁊ contra iuſticiam
agit. Eadēꝫ rō eſt de muliere q̄ ꝑ adulterium
corrūpitur. Vn̄ Ecci. xxiij. dr̄. Om̄is mulier
relinquēs virꝫ ſuū peccabit. Primo em̄ i lege
altiſſimi. q: incredibilis fuit. in qua. ſ. p̄cipit̄.
Non mechaberis. Scd̄o virꝫ ſuū dereliq̄t in q̄
facit ɔ certitudineꝫ ꝓlis. Tercō in adulterio
fornicata eſt et ex alio viro ſtatuit ſibi filios
qd̄ ē ɔ bonū ꝓpe ꝓlis. Sed primū eſt cōmune
oīb⁹ pc̄tis mortalib⁹. Alia duo que ponūtur
in dicta auctoritate ſpecialiter ꝑtinēt ad de⸗
formitatem adulterij. ⁊ ſic adulteriū eſt det̄⸗
minata ſpēs luxurie vtpote ſpecialem defor⸗
mitateꝫ hn̄s circa actus venereos. hec Tho.
Et ſic maīfeſtū ꝑ ſe ē q̄ſi ſemper eſt mortale.
¶ Eſt aūt aliqñ adulteriū ſimplex cū. ſ. altera
partiū ē ɔiugata ⁊ nō alia. Aliqñ eſt duplex
vt cū vtraq; pars ē ɔiugata qd̄ grauius ē. Ali⸗
qñ habet aliā deformitatē vtſi non ſit altera
pars ɔiugata. vl̄ etiā cōiugata ē. tñ vl̄ virgo
vl̄ cōſanguinea vl̄ monialis. ⁊ tunc cū adul⸗
terio ſimul eſt ibi alia ſpēs luxurie. Qd̄ autē
dicit Sextus ph̄us vt allegat Hiero. q᷑ adult̄
eſt omnis in vxorem ſuam amator ardentior.
q̄uis talis nō violet fidē matrimonij tamē fa⸗
cit cōt̄ bonū matrimonij inhoneſte eo vtēs.
Ideo aliq̄liter poteſt dici adulter. non tñ ꝓpe
q᷑ intret hāc ſpēm. Et nota ſm̄ Pe. i. iiij. q᷑ in
adulterio ſm̄ qd̄ plus peccat mulier q̄ vir. ſ.
quia facit cōtra bonū ꝓlis. ⁊ rōne ſcandali.
ſm̄ vero aliū reſpectū. ſ. q̄tū ad bonum fidei
eq̄liter peccant. Et q: hec ē cauſa ſufficiens q̄
alter poſſit alium dimittere. ideo eq̄liter hoc
p̄t vterq;. Sed q̄tū ad p̄dominantiā ratōnis
quia vir habet ratōnem magis vigoroſam ad
reſiſtendū paſſionib⁹. ideo (ceteris paribus)
plus ipē peccat adulterando q̄ mulier. De di⸗
miſſione ꝓpter adulteriū vide. infra in. iij. pte
ti. j. De adulterio loquēs dn̄s per pſalmiſtaꝫ
ait p̄s. xlix. Cum adulteris portōnem tuam
ponebas. Et paulopoſt. Arguā te ⁊ ſtatuam
cōt̄ faciē tuā. ponē portōnē ſuā cū adulteris
eſt participare. i. adulterare. In hijs autem
tria notantur.
Pmo crimē deteſtādū. ibi. Cū adul. por. tu. po.
Scd̄o ligamē ei⁹ itimādū. ibi. Arguā te. Ter⸗
tio ḡuamē expectādū. ibi. ⁊ ſtatuā ɔt̄ fa. tu.

Certum ad primum .§. j.
certum eſt adulterium eſſe valde deteſtabile
pc̄tm ⁊ graue. Cum adulteris portōnem tuaꝫ
ponebas. vt. ſ. eſſes ⁊ tu adult̄. Ozee. vij. Oēs
adulterātes quaſi clibanus. ſcilicet intus ar⸗
dentes per concupiſcentiam. extra ſordentes
per immunditiam. poſtea in anima ⁊ corpo⸗
re incenſi per gehennam. Vnde adulteriū q̄
graue ſit oſtendit Clemens. Quid inquit i oī⸗
bus. peccatis adulterio grauius eſt: ſecundū
namq; locum in penis tenet. xxxij. q. vij. Naꝫ
in peccatis que ſunt contra proximum. p̄mū
penale. id eſt dignum pena etiam mortis cor⸗
poris eſt homicidium. Secundum eſt adulte⸗
rium. Maius em̄ eſt q̄ furtum ⁊ rapina ⁊ mē
datium et multa alia. ¶ Ex omni ſiquidē ge⸗
nere cauſaꝝ oſtenditur grauitas huius pec⸗
cati ⁊ deteſtatō. Ex cauſa ſciliceꝫ efficienti. ma
teriali. formali. finali. ⁊ circūſtantiali. Ex
cauſa efficienti. nam ſaltem alter eorum ha⸗
bet in ſe ſacramentum matrimonij quod eſt
maximum ſignificatōne. hoc autem dico ſa⸗
cramētum magnum in xp̄o ⁊ eccleſia. Signi⸗
ficat em̄ coniunctōnem deitatis cum huma⸗
nitate. et xp̄i cum eccleſia. nunq̄ autem deus
ſepatus eſt ab humanitate poſtq̄ aſſumpſit
eam nec xp̄us ab eccelſia. nec eccleſia a xp̄o.
Contra illud tammagnum ſacramentum vbi
eſt quedam dignitas: agit adulter ſeparans
ſe a cōiuge ⁊ alteri adherens. Dignitas autē
ꝑſone ſm̄ Tho. in p̄ma ſcd̄e aggrauat pc̄tm̄
quia quāto i maiori dignitate tantograuius
peccat ceteris parib⁹. ¶ Scd̄o oñdit̄ ḡuitas
hui⁹ pc̄ti ex cauſa materiali ipi⁹. ſ. act⁹. q̄ ex⸗
ercet̄ ꝑ duos. ⁊ ſic vbi diabolus in alijs pc̄tis
vnuꝫ interficit. ꝑ iſtud duo ſimul immo plu⸗
res quia interponūtur mediatores. Et tātuꝫ
creſcit aliqñ fatuitas amoris vel potius libi⸗
dinis q᷑ ꝓcuratur mors cōiugis ꝑ adulteruꝫ
vl̄ adulterā. vl̄ ꝓmittit eaꝫ accipe in vxorem
mortuo ɔiuge. qd̄ ſi fecerit cum effectu ſecu⸗
to ſi duxerit illā in vxorem cōtinue manēt in
pc̄to mortali. q: matrimoniū nullū eſt ꝓpter
impedimentum criminis. ⁊ ſic multiplicātur
pc̄ta. ext̄ de eo. qui duxit in ma. quā pol. per
adul. c. Sup eo. ⁊. c. Significaſti. de hoc tam̄
vide plenius i. iij. pte. ti. j. ¶ Tercio ex cauſa
formali. Hec ē in q̄libet pc̄to mortali auerſio
ab incōmutabili bono. ſed ꝑ nulluꝫ peccatuꝫ
rō ita abſorbetur ab omni conſideratione dei
ita vt efficiat̄ totus caro. ſicut ibi Hiero di⸗
cit. q᷑ etiā i actu ɔiugali p̄ntia ſpūſſancti nō
hr̄ a veris ꝓphis. ſ. quo ad actum ꝓphetandi.
multomagis in actu adulterij totaliter mens
auertitur a deo ꝓpter inordinatum amorē vñ
ꝓcedit adulteriū. Vn̄ dr̄ ꝓuer. vj. Qui adult̄
ē ꝓpter cordis inopiā. ſ. amiſſo vigore ratōis
ꝑdit aīam ſuā. turpitudinē ⁊ igminiam con⸗
gregat ſibi. ⁊ obprobriuꝫ eius non delebitur.

852 ¶ Quarto ex cauſa finali. Finis huiꝰ mali ē
ꝯſecutō voluptatis. Sed q̄nto qs poteſt reme-
diare alicui pc̄to et non facit. tanto grauius
peccat. q2 maiori inordinatōne volūtatis. ſed
huic malo poteſt de facili remediare. q2 ſi ha-
bet vxorē pt̄ ſibi ſatiſfacē. Vn̄ aplus. Propt̄
fornicatōnē. ſ. vitandā vnuſquiſq3 ſuaz habeat
vxorem. j Cor. vij. Si nō hab3: pt̄ ſumere. q2
vt ait idē aplus. Melius ē nubere q̄ vri. i. in-
cidere ī adulteria ⁊ alias ꝯcupiſcētias ⁊ volu
ptates damnatas. Nec excuſat te ſi dicis non
poſſem ꝓuidere vxori ⁊ nutrire filios ſi habe
rem. niſi dotem haberem ſufficientem. Meliꝰ
ē pati diſpēdia in tēporalib9 et recipere mino
rem dotē. ⁊ facere minores pōpas ⁊ prouidere
anime ſue q̄ in talia īcidere vitia ꝑ q̄ dānat̄.
Si aūt ſumere non vult q2 ad hoc nō cogit̄:
ſeruet caſtitatē. ¶ Quinto ex cauſa circūſtā
tie aggrauat̄ pc̄m. Nā q̄nto plura ſcādala ⁊
mala inde ſequūt̄ tāto grauiꝰ ē pc̄m. Sed quis
poſſet enūerare mala q̄ ſequūt̄ ex adulterio?
Quot homicidia inde ſequūtur ⁊ q̄ta? et non-
ſolū in corꝑe ſed in anima? Nam quā diſpoſi-
tōnem bonā hēe pt̄ q̄ in adulterio conſtitutꝰ
ſubito occiditur? quot hereditates deꝑdantur
ꝑ filios habitos occulte ex adulterio quib9 vt
legitimis relinq̄t̄ hereditas? Quot inceſtus
inde ꝓcedūt dū ꝯhūt qui aliq̄n ſūt cōſangui-
nei? Quot regna exterminata ſunt? Nonne
troia ciuitas illa taz famoſa ꝓpter adulteriū
ꝑpetꝛtum a Paride cum Helena totaliter de-
ſtructa eſt? Nonne Dauid ꝓpter adulterium
commiſſū cū Berſabee vt occultaret addidit
ꝑditōnem. ⁊ homicidium ꝓcurando fideliſſi-
mū militē ſuū occidit? Et propter adulteriu3
in punitōnem filiꝰ eiꝰ Abſalon expulit eum a
regno ⁊ publice peccauit cum vxorib9 patris
ſui: vt habetur. ij Regū. in plurib9 ca. Et cu3
adulterium ſit ita graue. tamē vī verificari
illud Ozee. iiij. Non eſt veritas ſc3 fidelitatis
in terra. nō ē miſericordia. ſ. ad animā ſua3 ⁊
proximū. ſed maledictū. mendacium. furtu3.
adulteriū inundauerunt. i. abundanter cre-
uerunt. ⁊ ſanguis ſanguinem tetigit. i. pc̄m
peccato cumulat̄ dū non per pn̄iam tollitur.

Textum ad ſecundum .§. ij.

a ſc3 q̄ ꝓhibet̄ adulteriū. ⁊ ligatus eſt q̄lib3 ab
oī lege vt caueat ſe ab eo. Vn̄ dicit dn̄s. Ar-
guā te. ſ. de adulterio. ⁊ hoc ꝑ ſcriptura3. Oīs
eī ſcriptura diuinitꝰ īſpirata vtilꝭ ē ad arguē-
dū. ij Thimot. iij. Et ꝓcipue ſcriptura legis.
Unde dicit̄ Jaco. ij. Redarguti a lege. ſ. eſtis
q̄ſi trāſgreſſores. Arguit ḡ dn̄s de adulterio.
Primo per legem intrinſecam et naturalem.
Secūdo per legem Moſaycam ⁊ prophetalē.
Tertio per legem euangelicam ⁊ ſupernalem.
Quarto per legem canonicam et ſinodalem.
Quinto per legem ciuilicam et imperialem.
Lex naturalis ītrinſeca mēti ē illa que dicit
quod tibi non vis fieri: vide ne tu vnq̄ alteri
facias Thobi. iiij. Sed quis eſt ille qui velit
vxorem ſuam adulterare? Certe nullus. niſi
fatuus ⁊ peſſimus exercens lenocinia. Nulla
mulier hoc deſiderat niſi fatua ⁊ mala. immo
non poteſt pati vir talem iniuriam ſed expel
lit ⁊ percutit. ⁊ vxor ſumme turbatur de adul
terio viri cu3 nouit. ergo ⁊ tu hoc ſerua erga
proximum. ⁊ non adulterabis. Adeo hoc vni
uerſaliter dictat lex ſeu ratio naturalis. q̄ eti
am ante legem naturalem ſcriptam ethnici ⁊
idolatre habuerunt pro crimine et magis ab-
horrent q̄ homicidium. Et in ſignum huius
quando Abraham propter famem deſcendit ī
egiptum cu3 vxore ſua Sara perpulchra. ro
gauit eam vt non indicaret ſe eſſe vxore3 eiꝰ
ſi interrogaret̄. Et hoc ideo fm̄ Nico. de lira
quia cogitauit q̄ ſi ſciuiſſent vxorem ſua3 eē
cum ob pulchritudinem eius concupiſcerent
eam cognoſcere. ne adulterium perpetrarēt
quod ſumme deteſtabantur: occidiſſent Abra
ham vt poſſent poſtea vti ea ſine vitio adul-
terij minus ſibi facientes conſcientiam de ho
micidio q̄ de adulterio. ¶ Secundo arguit de
adulterio deus per legem Moſaycam et pro-
phetalem. Exodi. xx. Non mechaberis. hoc ē
adulterabis. et addicitur pena. Leuit̄. xx. vbi
dicitur. Morietur mechus ⁊ adultera q̄ adul-
terati fuerint. Unde ſcribe ⁊ pharizei adducē
tes ad Jhm mulierem in adulterio depreben
ſam dixerunt. Magiſter. hec mulier modo in
adulterio deprehenſa eſt. Moyſes mandauit
in lege huiuſmodi lapidare Johis. viij. Et ꝑ
Malach. dicit dominus. iij. Ero teſtis velox
maleficis adulteris et periuris ſcilicet ad ac-
cuſandum vt puniantur. Q2 autem aliqui ex
patrib9 cum haberent vxores accederent ad
ancillas pro habendis filijs vt Abraham ad
Agar Geñ. xvj. Et Jacob ad Balaā ⁊ Zelfā
ancillas Geñ. xxx. non propter hoc commiſe
runt adulteriu3. quia cognouerunt eas non
fornicarie ſed maritali affectu. cum quibus
deus diſpenſauit vt ſimul haberēt plures vxo
res abſq3 peccato. vt extra de diuor. ca. Gau-
demus. et hoc ob multiplicandum cultu3 dei
qui remanſerat ſolum in familia eorum ex
multiplicatōne hominū eorum ꝑ generatōem
in illa familia. Et etiam ob ſpūale3 ſignifica-
tōnem. que hr̄. xxxij. q. iiij. Recurrat. ⁊ c. ſe. ⁊
ca. obiciunt̄. ¶ Tertio arguit̄ ſeu repꝛhendit̄
adulteriū ꝑ legē euāgelica3. Nam dixit xp̄us
in euangelio Math. xix. Quos deus cōiunxit
hō nō ſepet. repꝛhendens illos iudeos qui da-
bant libellū repudij vxori cum non placebat
eis. ⁊ ea dimiſſa cōtrahebāt cum altera adul-
tera. declarās hoc eſſe adulteriū nō matrimo
nium. et q2 Moyſes ꝓpter duritiem et crudeli-
tatē illoꝝ hoc ꝑmiſerat nō vt bonū et licitu3
ſed vt minus malum ne occiderent vxores ſi

dimittere nõ poſſent. Sepat igr̃ homo quos
deus coniunxit. ⁊ male facit infringẽs dei or
dinatõnem. cum ſine cauſa legitima dimittit
vxorem vel vxoꝛ viꝝ. ⁊ multomagis ſi adulte
rat. ⁊ peius ſi de facto cũ alia contrahat. Pro
nulla igr̃ cauſa licitum ẽ accedere ad aliaꝫ q̃
ad ꝓpam vxorem. Nec ex eo q͛ ſterilis ſit vxoꝛ
vt ex alia habeat filios. Nec ex eo q͛ infirma
q̃licũqꝫ ⁊ q̃cũqꝫ diutina infirmitate ⁊ incura-
bili. ſiue ſit ceca. ſiue ſit paralitica. ſiue lepro-
ſa. Nec ex eo q͛ eſt adultera vel q̃tũcunqꝫ ma
la vel heretica. Bene poſſet dimitti q̃tum ad
cohabitatõnem ⁊ thoꝛum ꝓpter adulteriũ vel
ꝑiculũ ſui ꝓbabile coꝛꝑis vel anime: ſed non
q̃ ad vinculũ. i. q͛ poſſit accedere ad aliam vi-
uente prima. al' adulteriũ eſt Et idem de vxo-
re erga virum. Unde Auguſt. Sic nõ ſũt fa-
cienda adulteria voluntate etiam procreãdi
filios. ſicut nõ faciẽda furta volũtate paſcen
di pauꝑes. xxxij. q. iiij. Sic̃. ⁊. q. v. c. Si vxo-
rem. ⁊. q. vij. ꝑ totũ. ¶ Quarto arguit̃ ꝑ legẽ
canonicã ⁊ ſinodalẽ. Nam eccleſia ſm̃ antiq̃s
regulas imponit pñiam ſeptennẽ pro adulte
rio. vt patet. xxij. q. j. c. Predicandũ q̃uis ho
die ſint in arbitrio cõfeſſoꝛis pñie imponẽde
ſiue pro iſto ſiue pro alio pc̃to. Et in aliquib᷒
eccl'ijs epiſcopalib᷒ ẽ etiã ſñia excõmũicatõ-
nis lata ꝑ ſinodales ꝯtra adulteros. De iure
aũt ꝯmũi q̃uis ñ ſint excõmũicati ip̃o facto.
deberent tamẽ excommunicari quando ẽ ma
nifeſtum ⁊ perſeuerans. A deo autem ſemper
ſunt excommunicati adulteri etiam occulti.
Punit etiam ipſum adulterum iure petendi
debitum ab vxoꝛe: ita q͛ non tenetur ei vxor
reddere debitum cũ hoc certitudinaliter no-
uit. q̃nimmo ſtatuit eccleſia q͛ ſi in adulterio
ꝑſeuerat notoꝛio nullo modo debet ei reddere
debituꝫ qui innocens eſt. ad hoc ne videatur
fauere ei in adulterio: ſed deſiſtat ab eo. Uñ
Hiero. Cum vxoꝛ carnẽ vnã in aliã diuiſerit
et ſe a marito ꝑ foꝛnicatõnem ſeꝑauerit: non
debet teneri. ne virum q̃ꝫ ſub maledicto faci-
at. dicente ſcriptura. Qui tenet adulteram fa
tuus eſt et iniquus. xxxij. q. j. Dixit dñs. ⁊ in
ca. ſe. Et idem iuris eſt oĩno in viro ⁊ vxoꝛe.
q̃nimmo poteſt cont̃ voluntateꝫ adulteri vel
adultere q̃ fidẽ ſeruat caſtitatis petere diuor
tiuꝫ ⁊ nõ cohabitare cum adultero. ⁊ intrare
monaſteriũ q̃ñ adulteriũ ẽ notoꝛiũ. vt notat̃
xxvij. q. ij. ca. Agathoſa. cũ glo. Si vis pleni᷒
de hijs vide in. iij. ꝑte ti. j. c. xxj. ¶ Quito ar-
guit̃ ꝑ legẽ ciuilẽ ⁊ impialẽ. Nã ꝑ legẽ ciuileꝫ
ꝓpter adulteriũ ꝓbatũ vxoꝛ ꝑdit dotes. vt in
Auten. vt liceat marito. §. qui vero coll'. viij.
ꝑdit ⁊ famaꝫ ⁊ honorem: ꝑdit ⁊ vitam aliq̃ñ.
Quis auteꝫ ip̃e leges ſeculares non puniant
ita viros perpetrantes adulteria cum ſolutis
ſicut mulieres perpetrãtes cum ſolutis viris
vl' cõiugatis. tñ ſm̃ rectius iudiciũ eccl'ie ita
peccat vn᷒ ſicut ⁊ alter. ⁊ ita deberet puniri.
Uñ dicit Inno. papa. Criſtiana religio adul-
teriũ in vtroqꝫ ſexu pari rõe ꝯdẽnat. xxxij. q.
v. ⁊. q. vj. Aug᷒ ait. Indignãt̃ mariti ſi audi-
ant adulteros viros ſiĺes adulteris feminis
pendere. i. ſuſtinere penas. cum tantograui᷒
eos puniri opoꝛtuerit. q̃tomagis ad eos ꝑti-
net ⁊ virtute vincere et exemplo regere femi
nas. Priuat etiam lex ciuilis natos ex adul-
terio paterna hereditate. et omnibus digni-
tatibus temporalibus. Ecce quomodo oĩa
iura ſumme arguunt ⁊ deteſtantur adulteriũ.
Et ideo ſumme cauendum.

¶ Q**tum ad tertium** .§. iij.

ꝑncipale. ſ. q̃uamẽ expectãdũ. i. penam dicit.
Statuã ꝯt̃ faciem tuã. i. in iudicõ. ipſa pc̃ta
⁊ mala q̃ ex adulterio oꝛiũtur. tibi oñdet̃ ipſa
pc̃ta ⁊ mala. ⁊ ipſa te accuſabunt: ex quibus
ꝯdẽnaberis. Naꝫ vt dr̃ Hebꝛe. xiij. Adulteros
iudicabit deus. ſ. ad ignẽ eternũ. Et ꝑmo q̃dẽ
pena eſt eis ſũma cõfuſio. quã habebit adult̃
coram toto mundo. Certuꝫ eſt q͛ ſi mulier no
bilis nunc accuſaretur de adulterio in iudi-
tio in aliqua ciuitate coram populo. habereꝫ
ſummam penam confuſionis. O q̃ta confu-
ſio tunc coram toto mundo ⁊ amicis ⁊ inimi-
cis argui de adulterio animam que nobiliſſi-
ma eſt. que violauit etiam ſacramentum dei.
Qꝫ viri nõ erubeſcant nũc de adulterio ꝓpter
quod manifeſte committunt: hoc procedit ex
maxima cecitate. quia nõ cognoſcunt graui
tatem mali. cuꝫ deberent magis erubeſcere q̃
mulieres. ſed tunc ſublata tali cecitate igno-
rantie ſumme cõfuſioni patebunt. Hiere. xx.
Confundentur vehementer. quia non intelle
xerunt obpꝛobꝛium. ſcilicet peccati. ¶ Pri-
mo ſtatuetur ante faciem ſuam grauitas hu-
ius peccati ex iiuſticia maxima ⁊ iiuria quã
fecit proximo et violatõne ſacramenti dei et
eccleſie ꝓpter quod puniuit deus terribiliter
iſtud vitiũ. Nam vt habet̃ Iudi. xix. propter
adulteriũ ꝑpet̃tũ cum vxoꝛe cuiuſdam leuite
a viris ciuitatis Gabaa. qꝛ noluerũt eos pu
nire illi de tribu Beniamin mortui ſũt in bel
lo circa ſexaginta milia hominũ. Nã ĩ primo
⁊ ſecũdo bello facto adinuicẽ. xj. trib᷒ fuerũt
ꝯbellati a t̃bu Bẽiamin moꝛtuis pluſq̃. xxx.
milib᷒ de ipſis. quia confidebant de ſua mul-
titudine. cum eſſent. cccc. milia vel circa. In
tercõ bello ꝯpũcti ⁊ de dño ꝯfidẽtes habuerũt
victoꝛiam deleta tribu Beniamin. ſ. xxv. mi
lib᷒. quingentis exceptis. Et hoc deus ꝑmiſit
in penã adulterij. Sed in hiſtoꝛijs romanoꝝ
narrat̃. q͛ ꝓpter adulteriũ cõmiſſum ab An-
tonio qui ſibi cũ Octauiano condiuiſerat to-
tuꝫ impium. ex eo q͛ repudiauit vxorem ſu-
am Antonius germanam Octauiani et ad-
heſit carnaliter Cleopatre regine egipti libi
dinoſe femine. Octauianus ĩdignatus mouit

854 cont̄ eũ bellũ nauale ⁊ terreſtre. ⁊ vbiqꝫ Antonius fuit deuictus. ⁊ demũ fugiens añ eum ipẽ cñ Cleopatra ſeipſos occiderunt. ¶ Scdo ſtatuet ꝯ faciez ſuã. ſ. adulteri. odia. blaſphemias. detrctõnes. q̄ exurgunt ꝓpter illud. Naz rõ eſt ꝙ hoc poſſit celari. Et ſi mulier cõmittat adulteriũ qđ ſciatur. maritus q̄ſi ſꝑ odit eaz. ⁊ nõ patit̄ eã aſpicere. ſibi ⁊ filijs ĩprope ratur. Unde oriuntur ꝯtumelie. meretrix nũcupatur: qđ ſuſtinere nõ valet. Si vir adulteriuz ꝯmittit. vxor ſciens blaſphemat. cupit ſibi mortẽ. ſũme odit eã cũ q̄ adulterat̄. anxiatur ſuſpitõnibꝫ. ⁊ aliquando iuditijs dei obliuiſcit̄: qđ totũ agit adulteriũ ꝯmiſſũ. ¶ Tertio ſtatuet ꝯ facie̅ hoĩcidia q̄ inde ſequũt̄ aliqñ. Nã occidũt̄ aliqñ filij a talibꝫ ꝯcepti etiã ſine baptiſmo ad occultandum adulterium: qđ eſt maxima crudelitas: nec pt̄ maior cogitari ꝙ̄ ꝓpꝛios occidere filios. aliqñ occiduntur ipſi adulterãtes. q̄uis eñ nullo modo poſſint vl' debeãt occidi a priuatis ꝑſonis: nec patre nec mr̄e. nec marito nec fratribꝫ. aut alijs: ſꝫ ſolũ a iudice ꝯmũitatis ꝑ viam iuris. Et ſm canoniſtas ꝗuiſſime punitur interfector vxoris ꝓpt̄ adulteriũ. vt xxxiij. q. ij. c. admonere. tñ de facto auditur ſepe hoc fieri. ¶ Quarto ſtatuet ꝯ facie̅ furta inde ſecuta. Nam mulier ml'tociens dat adultero de bonis viri. ſed ⁊ ſi caſu filiũ ex adulterio ſuſcipiat. de bonis viri ſui nutriet eũ. ⁊ hereditatẽ totã vel ꝑtẽ ſuſcipiet prĩs ſui putatiui. Uñ cũ omnia iſta ipſa furet̄ marito vel legitimis alijs heredibꝫ. qñ miſera vl' quomodo ſatiſfaciet? Uide de hac ſatiſfactõne. ſuꝑ ti. j. ¶ Quinto ſtatuet cont̄ facie̅ diu̅ſas ſpẽs luxurie ĩde ſecutas. Nã ſi vir ſciens vxorẽ adulterã raro ſibi reconciliatur. q̄uis penitẽtem deberet ſuſcipe: ſed indignatus accedit ad alias feminas. vel etiã maſculos. cũ tñ deberet ꝯtinere. Et mulier hoc audiens de viro ex indignatõne aliquãdo etſi ſit al' caſta inclinatur ad turpia faciẽdum cum alijs. vl' ꝑ alios modos. Et diligenter attendẽdum ꝙ nõ excuſatur mulier a pctõ adulterij aſſentiens viro timore verecundie vel infamie vl' etiam mortis comminatẽ. ſicut aliqñ aliq̄ faciũt. q̄ licet ſint peſſime contẽte timentes ſi clamẽt. ne cõfũdãtur: aſſentiũt. Uñ illa nobiliſſima matrona Lucretia vxor Collatini al' caſtiſſima ml'ier non excuſatur a peccato adulterij. cuz aſſenſit Tarquino filio Tarquini ſupbi vltimi regis romanorum. ex eo ꝙ ille minatus ẽ. ꝙ ſi nõ conſentiret ſibi occideret iuxta eam in lecto famulum diuulgans apud maritum ⁊ alios. ꝙ q2 in adulterio eos ꝯprehenderat: occiderat. ꝓpter qđ illa timens magis infamiam ꝙ̄ mortem aſſenſit. ⁊ poſtea ad oñdendã diſplicentiã huius facti ne crederetur libidine victa coram Collatino marito ſuo ⁊ alijs cõſanguineis ad ſe vocatis gladio ſeipſaz occidit. Male fecit aſſentiẽdo et adulterium commiſit: ſed peius adhuc ſe occidendo. vt oſtendit Auguſ. in ꝑmo de ciuitate dei. Non ſic fecit illa caſtiſſima ⁊ ſanctiſſima Suſanna vxor Joachim. Sed cum ſenes peſſimi inuitarent ad nephas cõminando eam ſe accuſaturos de adulterio ſi non aſſentiret eis. Reſpondit illa. et bene. Anguſtie ſunt mihi vndiqꝫ ⁊c̄. Unde ſubito clamauit pro adiutorio. et licet illi ſenes accuſaſſent ⁊ cõdemnaſſent. deus miſericorditer ⁊ mirabiliter liberauit eam. Hiſtoriam habes Danielis. xiij.

¶ Capitulum quartum de vitio cont̄ naturã.

Uitium contra naturã eſt altera ſpecies luxurie. quod ẽ grauiſſimum ſuper omnia alia vitia luxurie. Unde Auguſti. dicit. Adulterij malum vincit fornicatõnem. ſcilicet in grauitate culpe. Uincitur autez ab inceſtu. horum omnium peſſimum eſt quod ꝯt̄ naturam eſt. xxxij. q. vij. Adulterij. Sed eſt iſta ſpecies non ſpecialiſſima quã oportet cõfiteri ſed ſubalterna. genus ad alias ſpecies ſpecialiſſimas. videlicet.

Mollitiem.
Sodomiam.
Innaturale.
Beſtialitatẽ.

¶ Et de mollitie ait apl'us j Corin. vj. Neqꝫ molles regnũ dei poſſidebunt. Sumitur etiam mollities ſm aliam acceptõnez pro vitio inconſtãtie. ⁊ de hoc infra. De ĩnaturali vitio ait Auguſ. Cõt̄ naturã ẽ ſi vir vtat̄ mẽbro mulieris nõ ad hoc deputato. Uñ apl'us. Sciat vnuſquiſqꝫ vr̄m ſuũ vas poſſidere in ſanctificatõe et honore. i. ſm debitũ modũ. nõ ĩ paſſione deſiderij ſicut gẽtes. i. pagani. Et ĩtelligit̄ nõ ſolũ de vaſe corporis ſui. ſed etiam de vaſe vxoris ſm debitum modum vt poſſit ſequi generatõ filioꝝ ad honorem dei. ⁊ nõ eo modo quo magis delectatur. De ſodomia ait apl'us. j Cor. vj. Neqꝫ maſculorum concubitores regnũ dei poſſidebunt. De beſtialitate Leuit̄. xx. Qui coierit cum iumento morte moriatur. Dicit̄ etiam aliquo modo vitiũ cont̄ naturã cũ vir agẽs cum muliere. ⁊ ſi ſeruet debitum vas. nõ tñ debitũ modũ cõſuetum a natura et magis aptũ ad generatõem. vt ſi mulier vertat viro dorſũ ⁊ non faciem. vl' ſi ſupergrediatur vir ⁊ huiuſmodi modos monſtruoſos. q̄ vtiqꝫ peccata ſunt. ⁊ aliqñ ⁊ ſi nõ ſemꝑ mortalia: quod execrabiliter fit in meretrice. execrabilius in vxore. xxxij. q. vij. Adulterij. Sꝫ de hijs ĩ. iij. ꝑte ti. j. c. xxiij. Uñ b Tho. ſcđa ſcđe. q. cliiij. arti. xj. ſic dicit. Ubi. n. ẽ determĩata ſpẽs luxurie. vbi ſpecial' rõ deformitatis occurrit: q̄ facit indecentẽ actũ venereũ. Qđ pt̄ eſſe dupl'r. Uno modo q2 repugnat ratõni recte. quod eſt cõmune in omĩ vitĩo luxurie. Alio mõ q2 etiã

ſuper hoc repugnat ipſi ordini naturali venerei actus q̄ cōuenit hūane ſpēi. qđ đr vitiū ꝯ naturā: qđ pluribꝰ modis cōtingere poteſt. ¶ Primo mō ſi abſq3 omī ꝯcubitu cauſa delectatōis venereē ꝓcuret̄: qđ ꝑtinet ad imūdiciam. quā molliciem vocāt. ¶ Sc̄do mō ſi fiat ꝑ cōcubitū ad rem nō eiuſdē ſpēi: qđ vocat̄ beſtialitas. ¶ Tercō mō ſi fiat ꝑ ꝯcubitū ad nō debitū ſexū. puta maſculi ad maſculū. femine ad feminā3: quod ſodomiticum dicit̄. ¶ Quarto ſi nō ſeruet̄ debitus modus cōcubendi. aut q̄tū3 ad inſtrumentū vel vas non debitū. aut q̄tū ad alios modos mōſtruoſos ⁊ beſtiales. hec tho. Et primi quatuor modi dn̄r ꝯt̄ naturā. ſ. generis. ⁊ q2 per illos. iiij. modos fruſtratur intētō nature. quia generatō ſequi nō poteſt. Aliꝰ modꝰ q̄ etiā cōtinet̄ in iiij. ſeruato debito vaſe: ſed nō debito ſitu. đr cont̄ naturā. q2 cont̄ conſuetū modū nature. ꝑ quem non ita apte ꝓcurari pt̄ generatō. ¶ Q̄tū ad ḡuitatē eoꝝ dicit. b Tho. vbi ſup̄. q̄ infimū locū tenet mollities. deīde cū non ſeruat̄ debitū vas vl̄ modꝰ. poſtea ſodomia vbi nō ſeruatur debitus ſexus. poſtremo vero beſtialitas. De hoc vitō ꝯt̄ naturā predictos quatuor modos includendo poteſt ad arguendum induci illud p̄s. Diſpierunt in endor facti ſunt vt ſtercus terre. Et loquit̄ ad lrām. vt patet ex verſu p̄cedēti de madianitis inimicis ꝓplī dei. et capitaneo eoꝝ Siſara ⁊ rege ſuo Iabin. hij oēs diſpierūt. i. ꝑ diuerſas ꝑtes ⁊ modos ꝑierunt. occiſi in endor iuxta quendam fontem ⁊ facti in magnam abhominatōnē ⁊ fetorem vt ſtercus. remanentibus ibi cadaueribꝰ eorum inſepultis. Sed moraliter ſignificantur per hos laborātes vitio cōt̄ naturā q̄ mortui in aīa ſūt in maxia abhomīatōne ꝓplī dei. Et ex illis verbis. p̄s. de huiſmodi poſſunt notari tria. Pr̄io occaſio culpe abhoīate. ibi. Diſperiert. Sc̄do abuſio nature violate. ibi. in endor. Tercō ꝯfuſio pene illate. ibi. fc̄ti ſūt vt ſtercꝰ.

Q̄tum ad primum .§. j.

a occaſio culpe abhoīate ꝯt̄ naturā innuit̄ in interpoſitōne iſtoꝝ qui diſpierūt. ſ. Iabin rex Siſara capitaneꝰ ſuus. ⁊ madian populus eiꝰ iſti diſpierunt. Iabin interp̄tatur ſapiens. ſ. ſapientia mundi. de q̄ ait aplꝰs Ro. j. Dicentes ſe eſſe ſapientes. ſtulti facti ſunt. ſ. ꝑ ſupbiam qua ſe eſtimabāt et iactabant ſe ſapientes eſſe. Ex ſupbia. n. illorum ſapientum ſm mundum oñdit ibi aplꝰs fuiſſe humiliatos ⁊ datos ita in reprobum ſenſu3 vt non facerent ſibi conſciam de hoc turpiſſimo vitio. Na3 femine eoꝝ relicto naturali vſu exarſerunt ī eū vſum qui eſt cōt̄ naturā. maſculi in maſculos turpitudinē operātes. Et Iouem quem deoꝝ ſuoꝝ maximum colebāt: referebant populis talia turpiſſima agentem eoꝝ poete. Et Virgilium maximum poetarum narrāt magnu3 ſodomitā hiſtoriographi. Et Iuliꝰ ceſar ſatis doctus cum triumpho potiretur ex victoria habita contra hoſtes ſibi fuit publice improperatum vitiu3 ſodomie. Nec Octauianus ita felix et ſapiens ſm mundum caruit hoc vitō. Et quare hoc vitio ſuperati. niſi propter ſupbiam eorum: qui omnes ad inferos deſcenderunt. Unde Ezech. xvj. dicitur. Hec fuit iniq̄tas. id eſt cauſa iniquitatis ſororis tue ſodomie. ſuperbia. ſaturitas panis ⁊ aque et otiū. Et quia non porrigebant manum pauperi. ſ. dando elemoſinas. Madian interpretatur declinans iudicium. Et hec eſt ſecūda occaſio ſodomie declinare. id eſt non conſiderare finale iudicium. in quo ſodomite omnino erunt muti. nullam excuſatōne3 valentes habere de tāta abhominatōne. cū nulla beſtia hoc egerit. Unde ſodomia interp̄tatur muta. quia facit hominem mutum vt excuſare ſe non poſſit ſicut de quibuſdam alijs malis. Declinat etia3 talis conſiderare iudicium quod fecit tempore Noe propter hoc vitium. ſ. diluuiū vniuerſale mittēs aq̄ꝝ. Oīs. n. caro corrupat via3 ſuam Geñ. vj. quia vt ait Methodius martir. Femine ex libidine nimia ſupgrediebātur viris. Et viri ī alterutꝝ exardeſcebant coeuntes. Sed vna3 ex cauſis acceleratōnis futuri finalis iuditij ꝑ ignem totū mundū comburētem ponit ꝓpha Iohel. huius vitij augmentatōnem. Dicit. n. dn̄s. Deſcendā in vallē ioſaphat. ⁊ diſceptabo cum gentibꝰ. ⁊ q̄ſi cauſā aſſignās ſubdit. q2 poſuerunt pueꝝ in proſtibulo Ioel. iij. Siſara. n. interpretat̄ excluſio gaudij. Et hec eſt tertia occaſio. q2 eñ tales excludūt a mente ſua gaudiū ſpūale quod reſultat ex bonis opibꝰ. et conſideratōne3 gaudij celeſtis qđ promittitur ſubuenientibꝰ pauperibꝰ. ⁊ ſine gaudio diu hō eē nō poteſt. ideo conuertūt ſe ad gaudia mūdana. Saturitas corporis. curioſitas ocij. audiendo turpia ſolatioꝝ. pompaꝝ. et huiuſmodi vnde procedit tale vitiū. Unde Ezech. in ſupradicta auctoritate poſuit ociū. et ſubt̄ctōnē elemoſinaꝝ. ⁊ ſaturitatē. Etſi ſaturitatē panis ⁊ aq̄ dicit cauſam huiꝰ vitij. q̄tomagis erit cauſa huius ſaturitas carniū. ⁊ cōfectōnū. et potētis vini vt Maluatici. greci. varnacij. romanie. ⁊ huiuſmodi. per que turpiſſimi homines decipiunt et alliciunt adoleſcentulos. vt inducant eos ad hoc vitium.

Q̄tum ad ſecundum .§. ij.

tal' culpa q̄ ē abuſio nature notat̄ ibi in endor. Endor. n. interp̄tat̄ fons generatōis. Eſt aūt fons generatōis mēbrū pudēdū qđ eſt inſtrumētū generatōis hūane: vnde diſpierunt in endor. i. per diuerſos modos perierunt abutētes tali inſtrumēto. ſiue per mollitiem. ſiue ꝑ ſodomiā. ſiue ꝑ beſtialitatem. ſiue per alios modos. Eſt autem ita abhominabile vitium

vt digne congruat eis illa precatio. diſpereat
id ē ex toto peat de terra memoria eoꝝ. Nam
ſpūſſanctus q̄ optime nouit ꝗuitatem pctoꝝ
noīat hoc vitio irretitos peſſimos. qḋ ē ſupla
tiuū mali. et peius dici nō pt. Geñ. xiij. Erāt
autem homīes ſodomoꝝ peſſimi ꝛ peccatores
nimis. ¶ Cōprehēditur aūt eius grauitas et
abbominatio maxima in quinqꝫ.
Primo quia eſt ſuperās beſtialē conditōnem.
Secūdo quia eſt clamans diuinam vltōnem.
Tertio qꝛ ē ꝓuocās vlēm glīe indignatōnez.
Quarto qꝛ ē inducens magnam infectōnem.
Quinto qꝛ ē ſuſcipiens omīs legis punitōez.
¶ Primo igī iſtud vitiū excedit beſtialē cōdi-
tōem. qꝛ nulla beſtia reꝑitur hoc agere. Non
enī cōmiſcetur aīal maſculū cuȝ maſculo. nec
feīa cū feīa. nō equus cū equo. nec equa cum
equa. nec equus cuȝ vitula. vel equa cum bo-
ue. ſed maſculus cū feīa eiuſdem ſpēi. Et per
alia vitia hō efficitur ſimilis beſtijs. ꝑ iſtud
aūt vitiū efficiꝭ inferior omī beſtia. cū nulla
tantā turpitudinem agat. Et hec ē rō quare
vocaꝭ vitiū conꝭ naturaȝ. Homo. n. ſm phm
eſt aīal rōnale. ꝛ inq̄tum rōnalis ꝑpetrando
alia pcta agit ꝯꝭ naturā. i. ꝯꝭ rōeȝ naturalē.
Et ſm hoc dicit Joh. Dam. q̄ omē pcēm eſt
ꝯꝭ naturā. Sȝ inq̄tū aīal ſm aīalitatē cōue-
nit cū beſtijs iſtud vitiū cōmittēdo agit conꝭ
naturā. i. nōſolū inſtinctū naturalē. ſedetiaȝ
ꝯꝭ inſtinctū beſtialē ſeu aīalē. Et ſic agit cōꝭ
naturā generis ſm Tho. Vñ Auguſ. Horum
peſſimū ē qḋ ꝯꝭ naturā ē. xxxij. q. vij. Adulte-
rij. Etſi dicaꝭ q̄ ſacrilegiū ī luxuria vī ꝗuius
qꝛ ꝫ deū. ꝑ hoc aꝭ nō fit iniuria deo. Jteȝ quia
adulteriū īceſtus ſtuprū videꝭ eē magis conꝭ
caritatē ꝓximi. cū ꝑ illa fit īiuria ꝓximo ma-
gna. ꝑ hoc autē nō vī vlla fieri īiuria alicui.
Rñdit. b Tho. vbi ſuꝑ. q̄ vitiū ꝯꝭ naturā eſt
ꝯꝭ deū. qꝛ ordo nature ab ipō deo ē. Et ideo in
pctis ꝯꝭ naturā cū violetur ipē ordo nature
fit īiuria deo ordinatori nature. Et qꝛ natura
ſpēi ē magis cōiūcta vnicuiqꝫ īdiuiduo. q̄ qḋ-
cūqꝫ aliud indiuiduū. Et iō pcta ꝯꝭ naturam
ſpēi ſūt ꝗuiora q̄ commiſſa conꝭ indiuidua.
¶ Secundo oſtenditur eſſe peſſimuȝ. quia ꝓ-
clamat diuinam vltōnem cito de ipſo fiendaȝ
propter ſui abbominatōnem. Vnde Geñ. xix.
dixit dominus. Clamor ſodomorum ꝛ gomor-
reorum multiplicatus eſt. ꝛ peccatum eoruȝ
aggrauatuȝ eſt nimis. id eſt vitiū quod agūt
clamat vindictam. Duo peccatorum genera
dicit ſcriptura clamare ad deum propter ſui
horrorem. videlicet homicidiuȝ ꝛ ſodomiticū.
Vñ pluſq̄ occidit Cayn fratrem ſuuȝ Abel.
dixit ei deꝰ. Vox ſāguinis fratris tui clamat
ad me de terra. Geñ. iiij. poſtulans ſcilicet vī-
dictam. De hoc aūt turpiſſimo iam inducta
eſt auctoritas. quia clamor ſodomoruȝ ꝛc̄. Et
ſic in hoc aſſimilatur homicidio. ꝛ merito. qꝛ
vtrumqꝫ deſtruit ſpeciem humanam q̄tuȝ in
ſe eſt. ſed peiori modo ſodomita. Nam homici-
da deſtruit ſeparando animam a corpore. que
tamen remanet immortalis: ꝛ corpus demuȝ
reaſſumit. Sed ſodomita deſtruit impediēdo
ne ſit homo. id eſt ne generetur. Et nota mo-
dum loquendi mirabilem ſcripture circa hu-
iuſmodi. Deſcendam inquit dominus. ꝛ vide-
bo vtrum clamorem opere compleuerint an
non eſt ita. quaſi diceret. admirando. vix poſ-
ſum credere tantū nephas reꝑiri in homine.
vnde volo videre clare hoc malum ſi ita eſt vt
puniā. ¶ Tercō ē peſſimū. qꝛ ꝓuocat celeſteȝ
patriā ad indignatōem conꝭ ſe. Judicabit in
nationibꝫ inquit ꝑs. implebit ruinas. ſ. deus.
Jmplende ſūt ruine āgelice ex homībꝫ ꝑcre-
atis qui in vltimo iudicō ꝛ non prius reaſſu-
ment corpora ſua mortua. Deſiderant ergo
aīe ſctōꝝ ardēter finale iudiciū. ſm Grego. in
moralꝭ. vt reuniātur corporibꝫ ſuis. Affectāt
ꝛ āgeli impleri ſeu reſtaurari ruinas ſuas ex
hominibꝫ natis in mundo. et per conſequens
cupiūt omēs multiplicatōeȝ humani generis
ꝑ debitū tn̄ modū. vt cōpleatur citius nume-
rus electoruȝ in ſuperna felicitate locandus.
ſed cuȝ hoc īpediāt debiti hoc vitio maledicto
habet tota celeſtis curia eos in deteſtatōnem
et abbominatōnem. Sed et ipē filius dei rex
totius curie celeſtis ita abbominatur. q̄ vt
dicit Auguſ. vidēs hoc vitiū ī hūana natura
introductuȝ fere deſijt incarnari. Nam vt ait
ipē Auguſt. violaꝭ q̄ipe ꝑ hoc vitiū ſocietas
q̄ nobis cū deo eſſe debet. cū illa natura cuius
ipē ē actor. libidinis ꝑuerſitate polluiꝭ. xxxij.
q. vij. flagitia. Et in ſignū marīe deteſtatōnis
dicit Hiero ſuꝑ pſa. q̄ nocte illa qua xp̄us eſt
natus. omēs q̄ reꝑti ſunt illo vitio laborātes
mortui ſunt ſubito. nō enī voluit pati tantaȝ
ignominiā reꝑire in natura nr̄a quā aſſūpſe-
rat. ¶ Quarto ē peſſimū. quia inducit nimiā
infectōeȝ. Vñ aplꝰs Ro. j. vocat hoc vitium
paſſionē igīminie. i. ñ nominādaȝ. Et hoc ideo
qꝛ vt dicit Ray. nonſolum actus eius. ſed os
loq̄ntis ipſa ꝓlatio eius. ſ. ſine cauſa vrgenti
et aures audientis. et ipſa elementa polluit.
Et imꝑator dicit in Autenti. vt nō luxurieꝭ
conꝭ naturam. q̄ illud vitiū inducit peſtilen-
tias ꝛ tempeſtates. ꝛ forte iſta ē cauſa. quare
in mltis ciuitatibꝫ italie freq̄nter ſuꝑueniūt
peſtes. quia magis abundat tale vitium q̄ in
aliquibꝫ alijs. Sed in cōpendio theologie dr̄
q̄ ipē diabolus temptans de hoc vitio poſtq̄
inducit homīes ad hoc. fugit abbominans ex
nobilitate ſue nature tantū ſcelus. Eſt autē ī-
fectiuuȝ ceteroꝝ. qꝛ vnus debitus huic vitio
ē ſufficiens inficere totā vnam ciuitatem. vñ
figuraꝭ ꝑ leprā q̄ inficit cōuerſantes cum le-
proſis. Et ideo ſicut ī lege mandabatur tales
ſeq̄ſtrari a conuerſatōne ceteroꝝ ne inficiant

alios.ita deberet euitari familiaritas eorū.
Et in figurā hui⁹ dictum fuit Loth ad hoc vt
euaderet mortē.q̄ nō morareť in ſodomis nec
in om̄em circa regionē. Gen̄.xix. A longe.n.
oportet manere a conuerſatōne cū eis. Adeo
abhorruit ſanctus Loth iſtud facinus. q̄ di-
ſponebat filias ſuas virgines tradere conſtu-
prandas vt ceſſarent ſodomite a tali vitō. Et
quis non bene faceret.quia non ſunt facien-
da mala vt veniāt bona.ita nec vt euitentur
maiora mala.xiij.diſ.quod ait.tn̄ ex deteſta-
tōe hoc ſubito elegit.ꝛ ob grāz hoſpitū.xxxij.
q.vij. Offerebat. ¶ Quinto patȝ q̄ ſit peſſimū
quia ab om̄i lege puniť.ꝛ grauiter. ꝑ legē q̄dez
diuinam. Nam dr̄ Leui.xx. Qui dormierit cū
maſculo coitu femineo vterq̄ operatus eſt ne-
phas morte moriatur. Per legez eccľie vbi ꝓ
alijs pctīs mortalibꝰ imponitur penitenti ſe-
ptēnis cōmūiť ꝓ hoc imponenda dr̄ penitētia
maior q̄ ſeptēnis. ꝓpter enormitatem eius. vt
xxxiij.q.ij.hoc ipm̄.§.ſe.ꝛ deberent excōmūi
cari qn̄ tales ſūt notorij ꝑmanētes ī hoc vitō
Nam cum ſit grauiuſq̄ inceſtus ſm Auguſt.et
inceſtus eſt cū matre vel germana vel alʼ cō-
ſanguinea ſeu affine carnaliter commiſceri.
Si aplꝰs excōmūicauit inceſtuoſū t̄dens eū
in poteſtatē diaboli.vt patȝ.j Cor.v. multo-
magis excōmūicari debet ꝯ naturā peccans.
Clerici aūt cōuicti de hoc vitio debent officio
ꝛ bn̄ficō priuari.ex̄ de exceſ.pla.ca. Clerici.
Scōm legē impialē debet talis decapitari. et
q̄ comodat domū. ꝛ qui mediator eſt. vt. C. de
ex̄ordi.cri. Qui puero. ſm legem municipa
lem in aliquibus locis debet comburi. et vbi
ſeruatur talʼ lex. libera repiť ciuitas talis ab
hoc vitio.ꝛ deus mirabiliter ꝓſperat.ꝛ ſtatuȝ
conſeruat. ſm etiā leges ſunt infames.ꝛ ad-
uocare ꝛ ꝓcurare nō pn̄t.cū.ſ.eſſent cōuicti.
vt.ff.de poſtu.§.īfames. Sicut ergo huiuſmodi
diſperierunt in endor.i.per tale vitium abu-
tentes membro generatōnis:ita diſpereat de
terra memoria eorum.

Quantum ad tercium .§.iij.

cōfuſio pene.notať ibi.facti ſūt vt ſterc⁹ ter-
re. Nō poſſent aſſimilari alteri rei ita abhoī-
nabili ꝛ fede. Joelʼ.j. Cōputruerunt iumenta
in ſtercore ſuo.i.ſm Grego.homīes laſciui vi
tam ſuam in fetore luxurie finierunt. vnde ꝛ
Ciſon vbi p̄dicti perierunt īterp̄tatur obſtina-
tio.q: niſi a iuuentute reſipiſcat ab hoc vitō:
vix vnq̄ dimittit in prouecta etate.ſed effici-
tur obſtinatus.ꝛ expientia hoc docet. ¶ Sed
q̄ntum ſit abhoīabile dictum vitiū fedū ꝛ peſſi
mum.oñditur ex punitione diuini iuditij in
vita pn̄ti cōtra eos qui dediti erant illi vitio
hoīes ciuitatis Sodome ꝛ Gomorre. Sebo-
im Adame ꝛ Segor.v.ciuitatū:de q̄bꝰ habes
hiſtoriam Gen̄.xix.vbi dicit Vin. in ſpeculo
hiſtoriali li.ij.circa hoc q̄ ſeptem notātur ibi

aggrauantia culpam illam:quibꝰ reſpondent
vij.in pena. ¶ Et primum eſt corruptō natu-
re: quod oſtenditur in clamore. ſicut que de-
floratur: clamat vt liberetur a corruptōne.ꝛ
ideo in penam innaturalis factus eſt locus
ille. verſus eſt enim in mare ſalſum quod di-
citur mare mortuum.quia contra naturam
aliorum ibi nec piſces viuunt.ꝛ aues deſuper
volantes ſubito mortue cadunt. adinnuendū
moraliter q̄ tales cogitatōnes contemplatō-
nis aut affectus: nec vere actionis effectum
habere viuaciter pn̄t. ¶ Secunduȝ in culpa
fuit impudentia et libertas peccati. Ita enī
libere hoc faciebant maluȝ ꝛ ſine verecundia
acſi eſſet opus licitum:vnde a maiori vſq̄ ad
minorem irruerunt in domum Loth. vt abu
terentur publice illis duobus angelis hoſpi-
tio receptos a Loth. quos homīes putabāt.
ꝛ in penam percuſſi ſunt cecitate ꝛ facti ī ex-
empluȝ perpetui ſupplicij ignem ſuſtinentes.
vt dicitur Gen̄.xix. Sic hodie aliqui ſunt ita
ceci. q̄ nedum erubeſcant ſed gloriantur de
hmōi vel ſe excuſant ꝓpter aſſuefactōnem vt
dicit Auguſ in li.confeſ. q̄ flagitia que cont̄
naturā ſūt q̄lia ſodomorꝝ ſemper repudianda
ſunt:q̄ ſi om̄es gētes agerēt eodē criminis re-
atu lege diuina tenerēť. xxxij.q.vij. flagitia.
¶ Tertiū aggrauās eſt ſterilitas commixtō-
nis. Ex huiuſmōi.n.commixtōne nihil poteſt
generari. Cui rn̄det in pena ſterilitas illius
loci.q̄ nihil oīno gignit vtilitatis. Sic tales
aliq̄n p̄uantur generatōe filiorꝝ. vn̄ Putifar
qui emit Joſeph diciť fuiſſe eunuchus.i. in-
eptus ad generationem ſeu ad generandum.
ꝛ hoc quia vt dicit Nico. de ly̆.glo.j.q.j.ſicut
eunuchus. dn̄s exiccauerat genitalia eius.
eo q̄ ad turpē vſum eius emerat Joſeph.ideo
dn̄s impediuit eū. Propter tale vitiuȝ poteſt
vxor negare debitum et petere diuortium qn̄
eſt notoriū.vt.xxxij.q.vij. Om̄es accuſatōes ī
glo:ſed etiam opa bona quaſi nulla faciunt.
¶ Quartum aggrauans fuit ardor deſiderij.
Plus.n. exardeſcere dicūtur hmōi homines
in viros q̄ alij in mulieres. Cui correſpōdet
in penā ignis ardor.q̄ combuſſit eos.ꝛ poma
nata in arboribꝰ circumpoſitis illi lacui vſq̄
ad maturitateȝ ſunt coloris viridis matura
vero ſi incidātur fauille exeunt ī ſignū ignis
eterni. vn̄ Bern̄. Gehennalis flāma morā nō
ſuſtinens ſodomorum preuenit tollere natio-
nem.ꝛ ipam cōſciam tante cōfuſionis terraȝ
cōſūpſit ignis ſulphureus ꝛ ſpūs ꝓcellaruȝ.
¶ Quintuȝ ē fetor carnis. Omnis.n. luxuria
ꝛ iſta maxie eſt cauſa fetoris. vt merito poſſit
de eis dici illud p̄s.xiiij. De cadaueribus eorꝝ
aſcendit fetor. Cui correſpondet in penam ſul
phuris fetor p̄s. Ignis.ſulphur.ꝛ ſpiritus ꝓ-
cellarū.i.demones percutientes eos pars ca-
licis eorum. Memoria ipſius vitij ita fetet q̄

aliquando inſenſibilez facit. In cuius figurã vxor Lotħ que reſpexit retro vt ſcilicet videret illam ciuitatem. verſa eſt in ſtatuaʒ ſalis. Reſpicere retro eſt recordari huiuſmodi ſcelerum cũ delectatõne ⁊ voluntarie. ¶ Sextũ eſt tenacitas voluptatis: que homines inueteratos in hoc vitõ vix vnq̃ euadere ſinit. Cui congruit gleba bituminis quã locus ille multifarie vomit. Bitumen autem eſt quedã terra ſicut cola adherens. Nec tamen iſtud minuit peccatum. ſed aggrauat: nec excuſati ſũt a participatõne pene. ſicut nec criminis. Qui filiosfamilias ⁊ ſubditos non corrigunt de hoc vitio digni ſunt morte. ait apoſtolus Roma. primo. Nonſolum qui faciunt: ſed ⁊ qui conſentiunt facientibꝫ. Joſeph ⁊ſi puer noluit tacere cum vidit tantuʒ nephas ĩ fratribꝫ ſuis. ſed (vt dicitur Geñ. xxxvij) accuſauit fratres ſuos de crimine peſſimo. ſcilicet q̃ cum iumẽtis vel cum maribꝫ coirent. vt ſic punirentur a patre. nec dimiſit correctõnem ꝓpter odiuʒ fraternum ſiue fratrum qui oderunt eum. ita vt vellent eum occidere. ¶ Septimum eſt cõtagium quo inficitur multitudo cohabitãtiũ ⁊ ſocietas talium. Cui reſpondet in penam. qꝛ tota regio ſimul cum vrbe infecta ſubuerſa ẽ. Et propter hoc etiã dominus combuſſit paruulos ⁊ innocentes. quia ſi vixiſſent propter contagium imitati eſſent opera turpia eorũ. vnde in hoc miſertus eſt eis. j. q. iiij. Etiaʒ. §. Paruulos. Facti ſunt ergo et fiunt demũ tales vitioſi vt ſtercus terre.

¶ Capitulum quintum de Inceſtu. ⁊ ibi etiam quomodo reſiſtitur luxurie.

a Inceſtus qui eſt altera ſpecies luxurie cõſiſtit in cõmixtõne carnali cum coniuncta conſanguinitate vel affinitate. vel ſpirituali parẽtela: de quo poteſt exponi illud p̃s. xxxj. Nolite fieri ſicut equus et mulus: quibꝫ non eſt intellectus. Iſta eſt differentia inter hominem ⁊ alia animalia in motu paſſionũ. Nam animalia bruta cum mouentur paſſione aliqua. non poſſunt ſe continere ab ea niſi cohibeãtur aliqua violentia alterius. Et ratio eſt. quia ratõnem non habent qua poſſint paſſionem moderare vel retinere. Unde cum azellus vel equus videt cibũ quem appetit ſubito ponit ſe ad illum comedendum niſi impediatur vel verberetur. Sed homo cum mouetur paſſione ſiue deſiderio cibi vl' alterius rei poteſt etiam data omni opportunitate ſe abſtinere. ⁊ non vti ea re. et hoc ideo quia habet ratõnem que poteſt moderare ⁊ cohibere paſſiones ⁊ membra corporis. q̃ ſi nõ vtatur ratõne ſed ſequatur paſſiones illicitas: efficitur ſimilis beſtijs. Unde Boecius in libro de philoſophica conſolatõne. Itaqꝫ fit vt qui probitate deſerta homo eſſe deſierit: cũ in diuinam conditõneʒ trãſire nõ poſſit: vertat̃ ĩ beluã. Et permaxime ſequendo delectatõnes venereas illicitas: in quibꝫ tota rõ abſorbetur. aſſimilat̃ equo ⁊ mulo. hinc ẽ qđ dr̃ Thob. vj. per angelũ Raphaelem. Qui ꝯiugio vtũtur vt a mente ſua excludãt deũ ⁊ libidini ſue vacent. ſicut equus ⁊ mulus: quibꝫ non ẽ intellectus ſ. tales ſunt. Et multomagis cũ ext̃ cõiugiuʒ ſequũt̃ ſuas voluptates. vt inceſtuʒ et hmõi. Nolite ergo (ait p̃s) fieri ſicut equꝰ et mulus ⁊c̃. quaſi diceret. Nolite ſequi vitium luxurie. Tria poſſunt ibi notari. Primo precipitur reluctatio voluptatis. ibi. Nolite. Secundo exprimitur abhominatõ inceſtuoſitatis. ibi. ſicut equus ⁊ mulus. Tertõ conſequit̃ ſuffocatõ rõnalitatis. ibi. ĩ q̃bꝫ ⁊c̃.

¶ A ſecundo inchoando .§. j.

Inceſtꝰ vt dictuʒ ẽ ſup̃. ẽ ſpẽs diſticta luxurie ⁊ g̃uiꝰ eſt adulterio. vt. xxxij. q. vij. Adulterij. Et per hãc efficitur q̃s ſimilis equo ⁊ mulo. Equus ẽ fortis ⁊ impetuoſus. ita inceſtuoſus tãto impetu fertur a libidine. q̃ non attendit ad aliquã parẽtele reuerẽtiã dũmodo ſequat̃ ſuã libidinẽ. ſicut nec equus attendit ſi equa ſit mater vl' ſoror nata ex eadẽ mr̃e vl' patre. Mulus cũ dñs ſuus cõfidit ĩ eo dũ appropiat ſe ei trahit calces. ita inceſtuoſus nõ ꝑ corpꝰ tm̃ recalcitrat ſpũi. ſed qđ peius ẽ. quia amico ſuo ⁊ benefactori nõ parcit nec p̃ri vl' mr̃i abutẽs aliqua conſanguinea vl' affine in hoc notabiliter. iniuriando ⁊ ledẽdo honoreʒ ſuũ. ¶ Pro declaratõne huiꝰ materie oporteʒ aliq̃d dicẽ breuit̃ tñ đ g̃dibꝫ ꝯſãguinitatis. affinitatis ⁊ cog̃tõnis ſpũalis. Poſtq̃ glorioſus deus p̃mos parẽtes creauit ⁊ in paradiſo inſtituit matrimoniũ. excludit a cõiugio vnũ gradum cõſanguinitatis. dicendo ꝑ Adam. Relinquet homo patrem ⁊ mr̃em. ⁊ adherebit vxori ſue. Geñ. ij. i. nunq̃ licebit vllo tempore patri ſumere filiã in vxorẽ. vl' mr̃i ſumere filiũ ĩ maritũ. ⁊ multominus ext̃ ꝯiugiũ carnaliter cognoſcere. qꝛ maximũ eſſet ſcelus inceſtus. In p̃mo etiã g̃du ꝯſanguinitatis in linea collaterali fuit ꝯceſſum ꝯtrhere matrimoniũ filijs Ade ꝓpter neceſſitateʒ. quia alij nõ erãt: vnde oportuit ad multiplicandũ genus humanũ q̃ filij Ade ſumerent in vxores ſorores carnales: ſed ſublata hac neceſſitate ſemper fuit ꝓhibitum matrimoniuʒ inter fratres ⁊ ſorores ⁊ germanos. qꝛ maximus ĩceſtus. ⁊ multomagis ext̃ ꝯiugiũ talis cõmixtõ. In lege autem antiq̃ fuerũt aliqui gradus cõſanguinitatis expreſſi: ĩ quibꝫ nõ poterat ꝯtrhi mr̃imoniũ. In noua aũt lege ꝑ determinatõnem eccleſie ſũt declarati eſſe q̃tuor g̃dus ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis in q̃bꝫ nõ pt̃ ꝯtrhi matrimoniuʒ vt in decretali. Nõ debet. ext̃ de cõſang. ⁊ affi.

¶ Eſt autem primus gradus in linea collate raliuȝ germani ſeu ſorores carnales. ſeu frat̃ ⁊ ſoror germani. Sc̄dus g̃dus. filij duoꝝ germanoꝝ q̃ dicũt̃ cuſini. Tercius g̃dus filij ꝯſobrinoꝝ ſiue cuſinoꝝ. Quartus filij p̄dictorũ. In nullo g̃ hoꝝ g̃duuȝ poteſt cont̃hi matrimoniuȝ. qḋ ſiq̃s faceret ſine diſpenſatōne pape. matrimoniũ nullũ eſſet ſed cõtinuus inceſtus. ⁊ excõmũicati eẽnt ſciẽter hoc agendo. ⁊ filij illegitimi eẽnt. Similiter ſiq̃s cog̃ſcat aliquã cõſanguineã carnaliter ĩ q̃cũq; p̄dictoꝝ g̃duũ. inceſtum cõmitteret vterq; et enorme pc̃m. ⁊ tanto g̃uius q̃to cõiunctior eſſet gradus. In linea autẽ aſcendẽtium. ſm docto. ⁊ deſcendẽtiuȝ ẽ ꝑpetua ꝓhibitō. ſ. contrahendi matrimoniũ vt. ſ. inter auũ ⁊ nepotẽ. ꝓauũ ⁊ ꝓnepotẽ. ⁊ hui⁹. ⁊ inceſtus etiaȝ g̃uiſſim⁹ eẽt.

¶ Affinitas etiam habȝ q̃tuor g̃dus infra q̃s nõ poteſt cont̃hi matrimoniũ. ⁊ hij fundãtur in g̃dibꝫ ꝯſanguinitatis. Nã ex m̃rimonio inter duos celebrato ꝯhit̃ iſta cõiũctō q̃ dr̃ affinitas inter cõſanguineos mariti puta Petri omẽs ex vna pte. ⁊ vxorem ipſius Petri. puta Maſam. Et ex alia pte ĩter ꝯſanguineos ⁊ cõſanguineas Maſe omẽs. et ipm̃ Petrũ maritũ eius. Itẽ in eodẽ g̃du in quo ſunt cõſãguinei marito efficiũtur affines Maſe puta germanus Petri efficit̃ affinis Maſe mulieris ĩ primo g̃du. Cõſobrinus Petri efficit̃ affinis vxoris Maſe in ſecundo g̃du. ⁊ ſic vltra. Idem ꝑ totũ de cõſanguineis Maſe q̃ ad affinitatẽ ꝯhendã cũ Petro. In hijs igitur quatuor gradibꝫ affinitatis ſiquis cõt̃heret matrimoniũ nullũ eẽt. ſed cõtinuus ĩceſtus. ⁊ excõmũicati ambo ſciẽter agẽtes. vt ptȝ ꝑ cle. Et nota diligenter q̃ vt ſup̄ dictũ ẽ. etiã ꝑ ſimplicẽ fornicatōnẽ. ſm doc. omẽs theologos ⁊ canoniſtas cõt̃hitur affinitas impediẽs matrimonium ⁊ dirimẽs nõ cũ illa cũ q̃ fornicatus eſt. ſed cum cõſanguineis eius. ita vt nullam earum vſq; ad q̃rtũ g̃dum. O quot inceſtus ſunt. q̃ matrimoniũ legitimũ reputantur. Ignorãtia tamẽ facti ꝓbabilis nõ iuris excuſat. Itẽ nota diligenter q̃ ſiquis cognouit carnaliter mulierẽ cuius m̃rem vl' filiã vl' ſororem germanam vl' cõſobrinã habet vxorẽ. ſi cognouit carnaliter illam anteq̃ contraheret per verba de p̄ñti cũ ea quã duxit in vxorem. matrimoniũ nullũ ẽ. ⁊ dirimi debet ꝓpter impedimẽtum affinitatis precedẽs. Sed ſi carnaliter coguit illaȝ poſtq̃ cont̃xit ꝑ verba de p̄ñti cum predicta. ſ. matre vl' filia vl' ſorore vl' alia conſanguinea vl' affine. matrimoniuȝ q̃dẽ tenet. ſed perdit ius petendi debitum ab vxore. reddere tñ tenetur ſed non exigere abſq; pc̃o mortali. vt ext̃ de eo. q̃ dux. in vxo. quã poll. ꝑ adul. et. xxvij. q. ij. ca. Qui dormierit. Et quia textus ibi eſt obſcur⁹ vide glo. ibẽ. xxij. q. vij. Qui dormierit. cũ pluribꝫ. c. Itaq; cog̃ſens carnaliter affinem ꝑdit ius petendi debitũ. Conſiderare q̃tum horret ecclia iſtũ inceſtũ. ⁊ tñ nõ videtur homĩes ſibi cõſciaȝ facere. Et hoc q: ſũt ſicut equ⁹ ⁊ mul⁹.

¶ In cognatōe vero ſp̃uali q̃ cõt̃hitur in collatōne q̃rũdam ſacm̃etoꝝ. ſ. baptiſmi ⁊ confirmatōnis ſi cõtrahat̃ matrimoniũ. vl' fiat carnalis ꝯmixtio inter ꝯiũctos taliter. erit inceſtus ſp̃ualis. vñ ⁊ ſacrilegiũ etiã. Tres eñi ibi ſunt gradus cognatōnis. ¶ Primus dr̃ cõpaternitas. ⁊ ꝯhit̃ inter p̄rem ⁊ m̃rem eius q̃ tenetur ad baptiſmũ vl' cõfirmatōnem. ⁊ eũ qui tenet ad ipm̃ baptiſmum vl' etiam cõfirmationem. ac etiã vxorem eius. vl' etiã q̃ baptiſat vl' cõfirmat. ¶ Secũdus dr̃ p̄nitas. ⁊ ꝯhit̃ inter eũ q̃ tenet ad baptiſmũ vl' ꝯfirmatōẽ. aut etiã q̃ illa ſacm̃ẽta ꝯfert. q̃ dr̃ p̄r ſp̃ual'. ⁊ eum vl' eã q̃ tenetur. q̃ dr̃ filius eius ſp̃ualis. vl' filia ſp̃ualis. ¶ Tertius dr̃ fraternitas. ⁊ ꝯhit̃ int̃ illũ q̃ tenetur vl' eam ad baptiſmũ vl' ꝯfirmatōem ⁊ filios ei⁹ q̃ tenet. Siq̃s g̃ ĩ aliq̃ hoꝝ graduuȝ (q̃ ad vlt̃ non extẽduntur) cõtraxerit m̃rimoniũ nullũ ẽ ſed dirimendũ. et inceſtus ſp̃ualis ac ſacrilegiũ. Et ſimiliter ſiq̃s commiſit opus carnale cum aliq̃ vl' aliq̃ in aliq̃ gradu huius cognationis ſp̃ualis. ĩceſtũ committit. xxx. q. iij. c. j. ⁊. ij. ⁊. ext̃ eo. c. Martinus. Et vt dicitur xxxv. q. viij. Inceſtuoſi dum in ipo deteſtando atq; nephãdo ſcelere manẽt: non inter fideles xp̄ianos ſed inter gentiles ⁊ cathecuminos habeãtur. Nolite g̃ fieri ſicut equus et mulus ĩceſtuȝ ꝑpetrãdo. Hec luxurie ſpẽs poteſt figurari ꝑ ſocrũ Petri q̃ tenebatur magnis febribus (vt dr̃ Luce. iiij) q̃ orõnibꝫ apoſtoloꝝ grã xp̄i ſanata eſt. Dicit eñi Beda ſignificari per hanc animam luxurie debitam.

Quantum ad tertium .§. ij.

Per hoc vitiũ ſequitur ſuffocatio rõis. Sicut eñi in equo ⁊ mulo non eſt intellectus. ita ⁊ in iſtis non videtur eſſe intellectus ſeu vſus ratōnis. Cum enim aſſignetur quadruplex ratō q̃re incongrua eſt talis commixtio conſanguineorũ vel affiniũ. ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. cliiij. arti. ix. inceſtuoſus omnẽ iſtaȝ ratōnem abijcit non vtens intellectu. ¶ Prima ratio eſt q: naturaliter homo debet quandam honorificentiã parẽtibꝫ. ꝑ ꝯſeq̃ns alijs ꝯſanguineis q̃ ex eiſdẽ parẽtibꝫ de propinquo originẽ trahũt in tm̃ q̃ apud ãtiquos (vt Ualerius maxim⁹ refert) non erat fas filium ſimul cum p̄re balneari. ne ſic ſeipos inuicẽ nudos cõſpicerent. Manifeſtuȝ eſt aũt ſm p̄dicta q̃ in actibꝫ venereis maxime cõſiſtit quedã turpitudo honorificentie cont̃ria. vnde de hijs hoĩes verecundantur. ⁊ ideo incõg̃ruũ ẽ. q̃ cõiũctio venerea taliũ ꝑſonaꝝ fiat ad inuicem. Et hec rõ videt̃ exp̄mi Leui. xviij. vbi dr̃. M̃r tua ẽ. non reuelabis turpitudinem eius. Et idẽ poſtea dicit in alijs. ¶ Secũda rõ ẽ. q: ꝑſonas cõiunctas ſanguine neceſſe ẽ ad inuicẽ ſimul cõuerſari.

vnde ſi homines tales.ſ.q̄ ſūt cōſanguinei vel
affines nō arcerenť a cōmixtōne venerea: ni
mia oportunitas dareť hominibꝰ veneree con
mixtōnis. ⁊ ſic animi eoꝝ nimis emolleſcerēt
ꝑ luxuriā. Et ideo ī veteri lege ille ꝑſone ſpe
cialiter videť eſſe ꝓhibite q̄s neceſſe eſt ſimul
cōmorari. ¶ Tercia rō ē. q꞉ ꝑ hoc impedireť
multiplicatō amicoꝝ. Dum.n. vxorē extneā
accipit: iūgūť ſibi q̄dā ſpeciali amicicia oēs
cōſanguinei vxoris. acſi eſſent conſanguinei
ſui. Vñ Auguſ dicit. xv. de ciui. dei. Habita ē
rō rectiſſima caritatis. vt homines quibꝰ eēt
vtilis atq꞉ honeſta concordia diuerſarum vi
ciſſitudinuꝫ vinculis necterenť. Nec vnus in
vno multas haberet: ſed ſingule ſemper gere
rent in ſingulos. ¶ Quarta ratō reddiť ⁊ ad
ditur ꝑ Areſ. ij. poli. q꞉ cū naturaliter hō cō
ſanguineas diligat. ſi addereť amor q̄ ē ex cō
mixtōe venerea fierꝫ nimius ardor amoris. ⁊
maxime libidinis īcentiuū quod caſtitati re
pugnat. Et q̄uis inceſtus dicať q̄ſi nō caſtꝰ.
⁊ q̄libet ſpecies luxurie corrūpat caſtitateꝫ.
tñ anthonomatice diciť de inceſtu quaſi cor
ruptio caſtitatis. q꞉ abuſus maxīe cōiūctaꝝ
ꝑſonaꝝ inducit corruptelā caſtitatis. tū ꝓpť
oportunitatē ad laſciuiā ex freq̄nti conuer
ſatōne et cohabitatōne domeſtica. tum ꝓpter
nimiū ardoreꝫ amoris. vnde certe magna nō
ſolū incautela ſed fatuitas eſt. ex q̄ mūdus ē
ita corruptus ſicut cernitur. ⁊ pueri paruuli
ex malis exemplis ſint dediti talibꝰ. ſimul fa
cere dormire frēs cum ſororibꝰ. vel alijs con
ſanguineis vl' affinibꝰ. aut cōpatres cū com
matribꝰ nimis domeſtice ꝯuerſari. Cū ad hoc
aliqñ fiāt vt aptius poſſit malū fieri. Et ſili
ter adoleſcētes indrñter conuerſari cū alijs.
a ¶ Qūtū aut deo diſpliceat iſtud vitiū ex diui
na punitōe etiā ī vita iſta oñdiť. Nam ꝓpter
inceſtū Paulus ap̄lus excōmūicauit q̄ndam
corinthū q̄ abutebať nouerca ſua. ⁊ traditus
fuit ꝓpter hoc in poteſtatem ſathane. vt hř. j
Corinth. v. vt ī corpore vexaretur a diabolo.
crudeliter ſicut vexabať in aīa. Ruben quia
cognouit carnaliter vxorē pr̄is ſui Jacob di
minutus fuit in primogenitura. vnde dixit ei
pr̄ Ruben primogenitus meus maior ī donis
ſcꝫ eſſe debuiſti. ſ. ꝓpter primogeniturā. mīor
in imꝑio. ſ. es effectus. ſ. ꝓpter inceſtū tuum.
q꞉ aſcēdiſti cubile pr̄is tui ⁊ maculaſti thorū
eius Geñ. pl'ti. Sed et in libro de benedictio
nibꝰ. xij. patriarchaꝝ legiť. qꝫ Ruben infirma
tus ad morteꝫ propť hoc infirmitatē iliachā
incurrit. Amon q̄ violauit ſororeꝫ ſuā inter
fectꝰ fuit ab Abſalon. vt patet. ij Reguꝫ. xiij.
Ita glorioſus baptiſta exhorruit hoc facinus
qꝫ cū ꝑcepit Herodē regeꝫ hoc incurriſſe cum
Herodiade cognata ſua. egreſſus ē deſertū qd
neq꞉ propť pñiam deſeruerat vt increparet
tantū nephas. ⁊ cū ſceleribꝰ plurimis ille eēt
debitus. ſolū d̄ hoc publice arguit eū dicens.
Non licet tibi habere vxorē fratris tui. Mar.
vj. ⁊ propter reprehenſionem hanc fuit Johā
nes incarceratus et decapitatus. Non ergo ī
iſtis inceſtuoſis ē itellectus. ſicut nec in eq̄s.
quinimmo equi et aliqua animalia bruta vi
dentur hoc horrere ſumme. Nam philoſophꝰ
in. viij. de animalibus dicit. qꝫ quidam equus
quia pulcherrimus erat cum fuiſſet deceptꝰ.
quia ſcilicet poſitus fuit pannus ante oculos
eius. vt non videret equam matrem ſuam. ſꝫ
cum ea cōmiſceretur que etiam pulchra erat
poſt commixtionem ammoto panno cuꝫ ꝑpē
dit ita exhorruit qꝫ ſeipſum precipitauit. No
lite ergo fieri ſicut equus et mulus ⁊c̄.

De primo ſcilicet .§. iij.

vt reſiſtatur voluptati ſue. nota cū dicitur. b
Nolite fieri. quaſi diceret. ⁊ ſi ſuperueniat in
ſtigatio vel temptatio ad inceſtum vel alia
ſpecies luxurie. nolite acquieſcere et aſſenti
re voluntati. Totum enim malum primo ꝑ
cedit a voluntate cum eſt mala. Jacobi. iiij.
Reſiſtite diabolo et fugiet a vobis. Debilis
enim eſt hoſtis ait Criſoſto. qui nō vincit ni
ſi volentem. vnde et philoſophus in. iij. ethi
corum. Peccatum intemperantie vt eſt pec
catum luxurie dicitur peccatum puerile. tuꝫ
quia ſicut puer ſi in ſua volūtate dimittitur:
creſcit in propria voluntate. Unde dicitur.
Equus indomitus euadit durus. et filius re
miſſus euadit preceps. ita concupiſcentia ſi
ei ſatiſfiat: accipit maius robur tum quia ſi
cut puer emendatur propter hoc qꝫ coherce
tur. propter quod dicitur prouerbioꝝ. xxiij.
Noli ſubtrahere a puero diſciplinaꝫ. Tu vir
ga percuties eum: et animam eius ab infer
no liberabis. ſcilicet dum concupiſcentie reſi
ſtitur: reducitur ad debitum honeſtatis mo
duꝫ. Et hoc ē quod ait Auguſt in. vj. muſice.
dicit. n. qꝫ mēte ī ſpūalia ſuſpēſa atq꞉ ibi fixa
⁊ manēte. ꝯcupiſcibil'. i. ꝯcupiſcētie carnal' ī
petꝰ frāgiť. ⁊ paulatim repſſus extiguiť. Ma
ior. n. erat cū ſeq̄remur. ñ oīno nullꝰ. ſꝫ ⁊ mi
nor cū refrenamꝰ. Et iō dīc p̄hs. i. iij. ethico.
qꝫ quēadmodū puer debꝫ ſm̄ ꝑceptū pedago
gi viuē. ſic ꝯcupiſcibile ꝯſonare rōni. ¶ Ultť
iſtud remediū interius reſiſtentie. triplex eſt
aliud remediū exterius. ſicut ⁊ contť ignē cui
cōꝑatur luxuria vt dictū ē ſup̄. triplex reme
diū adhibeť ad extinguendū vel minuendū.

Primo ꝑ aque infuſionē.	¶ Totū hoc ptꝫ
Secūdo ꝑ lignoꝝ ſubtrctōeꝫ.	de olla que eſt
Tertō ꝑ ab igne elongatōnē.	iuxta ignem

q̄ ſi ita bulliat vt effundāť qd cōtineť in ea.
aliqd ꝑdictoꝝ triū fieri cōſueuit. quia vel aq̄
frigida olle infundiť. vel de lignis ſubtrahiť
vel olla ab igne elongať. Sic cū mens īteriꝰ
feruet calore luxurie ita qꝫ ſubſtantia virtu
tū q̄ ibi cōtineť effūdiť: debet ꝑmo ab aquam

recurrere. ſed triplicem. videlicet ad aquam
lacrimarū et cōpunctōnis conſiderans infir-
mitatē ſuam et ꝑiculū. ⁊ ideo deuote poſcens
auxiliū. vñ dr̄ Sap. viij. Ut ſciui qm̄ aliter n̄
poſſū eſſe cōtinēs niſi deus det. ⁊ hocipm̄ erat
ſūma ſapientia ſcire cuius donum eſſet. Alij
dn̄m ⁊ dep̄catꝰ ſū illū. Nec tñ ex hoc pt̄ ſe excu
ſare incōtinēs q2 cōtinere nō poteſt niſi deus
dederit gratiam. ſicut nec etiam ſe excuſaret
aliqs peccator ex hoc ꝙ ꝑſeuerat in aliq̄ pcc̄o
cū inde nō poſſit recedere per penitētiam niſi
deus īfundat grām. Nā vt dicit. b Tho. i. iiij.
Deus nulli grām ſubtrahit facienti quod in ſe
ē. ſed ſemꝑ paratus ē infundere ſe preparanti.
ſic ⁊ caſtitatis bonū a deo datur. cū qs ꝓ orō-
nes et ꝑ ſubtractiones occaſionū ip̄m querit.
⁊ de hoc poteſt itelligi illud p̄s. Confregiſti ca
pita draconū in aq̄s. i. principia tēptatōnum
carnaliū ī aquis lachrimaꝝ. ¶ Qꝫ ſi aqua iſta
nō ſufficit addat ſecundam aquam videlicet
alicuius corꝑalis afflictōnis. nō tñ ꝑiculoſe.
vt caſtrādo ſeip̄m vel aliquid huiuſmodi. hoc
em̄ eſſet peccatum mortale. vt. xxxv. diſ. ꝓ eo.
⁊ eſſet irregularis. Uñ ꝙ xp̄us ait Math. xix.
Sunt qui caſtrauerunt ſeip̄os ꝓpter regnū ce
loꝝ. intelligitur ſm̄ Criſo. ⁊ alios de caſtratō-
ne ſp̄ūali. ſicut ⁊ cum ait Math. xviij. Si ocu
lus tuus ſcandaliſat te. erue eū ⁊c̄. ꝑ qꝺ̄ probi
betur aſpectus incitatiuus ad malū. nō euul-
ſio oculi corꝑalis ꝑ̄cipitur. ita cōmēdantur a
xp̄o. qui ſe caſtrant. i. qui voluntarie a ſe reſe-
cant concupiſcentias carnis ⁊ venerea vt deo
ſeruiāt. Debet ḡ quis in tēptationibꝫ luxurie
poſitus ita carnē affligere vt ꝑiculū nō ſeq̄t.
ſicut egit. b Benedictus cū fuit temptatus in
ſolitudine vehementer ꝓiecit ſe nudum inter
vepres et vrticas. et dolore corporis abſtulit
vulnus mentis. Sic ⁊. b Frāciſcus tēptatꝰ cū
diſciplina corde nō ſufficeret ad mortificatō-
nem temptationum. nudus ſtetit inter niues
formando de niue vxorem et filios ⁊c̄. Beatus
Bernhardus ſe miſit in aquas gelidas ad rep̄
mendā tēptatōnem huiꝰ. De q̄dam etiā iuue-
ne narrat. be Hiero. ꝙ cū fortiter tēptaret̄ de
hoc vitō. nec orationibꝫ nec abſtinentijs. nec
vigilijs iuuaret̄ ab impulſu vehemēti tempta
tionis. demum pater monaſterij hoc inuenit
efficax remedium. Ordinauit cum monacis
ſuis ꝙ quotidie ei diuerſas moleſtias et con-
tumelias aliqui inferrent. et ipſimet accuſa-
rent eum apud abbatem ꝙ moleſtaſſet eos.
ſicq3 quotidie pauper iuuēculus contumelia-
batur. ⁊ accuſabatur ab eis q̄ ꝯtumeliā intule
rant. Tranſacto aliq̄ tēpore cum hac mortifi-
catōne laborum. vna dieꝝ interrogauit eum
abbas quō ſibi erat in temptatōne carnis. cui
rn̄dit. pr̄ mi. mihi viuere non ſinit̄. quō luxu-
riari concedit̄? ſicq3 ꝑ hunc modū afflictiuuz
⁊ mortificatōnum ſine ꝑiculo de temptatione

huiuſmodi liberatus fuit. De hoc poteſt expo
ni illud Eccī. iij. Ignem ardentem extinguit
aqua. i. vehementem temptationem luxurie
aqua tribulatōnis mortificat. ¶ Eſt et tercia
aqua. ſ. ſcripturarum lectōnis earum ⁊ medi
tatōnis que etiam ad hoc multum operatur.
Unde Hiero. de conſe. diſti. v. ca. Nunq̄. Ama
ſtudia ſcripturarum ⁊ vitia carnis non ama
bis. Uigilia em̄ honeſtatis. i. ſtudia honeſti ta
befaciet carnes. Eccī. xxxj. Ibi em̄ continet̄
ꝙ deteſtandū ſit hoc vitiū. q̄ꝙ nociuū. quia ꝑ
ip̄m ad ignē eternū ꝑuenit̄. Sic legit̄ in vitis
patru3 de quodam ſancto heremita. ad quem
acceſſit quedam publica meretrix. q̄ ſe iacta-
uerat cum amatoribꝫ ſuis. ꝙ illum ſanctu3 ad
opus nephārium ꝑtraheret. Acceſſit ergo ad
cellā ſeu heremitoriu3 eius quodam ſero tar-
da hora. et pulſans cellam eius. ſimulabat ſe
errare in deſerto. ⁊ viā rectam amiſiſſe. ꝓpter
quod rogitabat vt vel in aliquo angulo here
mitorij ſineret tm̄ illa nocte manere ne foris
inuenta deuoraretur a feris ſilueſtribꝫ. Ille
videns neceſſitatē extremam. ⁊ ſimulatōnem
⁊ prauā illiꝰ intentōnem ignorās. licet īuitus
ꝓpter periculū. tñ caritate coactus ītroduxit
ſeꝑatim manere faciēs. Media nocte diabolꝰ
cepit terribiliter illu3 p̄rem vexare tēptatōne
carnis qui ſibip̄i loq̄ns ait. Opera mala in te-
nebris fiunt. bona aūt in luce. Accendit ergo
lucernam. ⁊ cum temptatō creſceret. cepit ad
reprimendu3 cogitare de igne inferni. qui ſm̄
ſcripturas paratus ē luxurioſis. Iuxta illud.
Fornicatoribꝫ et homicidis pars illoꝝ in ſta-
gnū ignis ⁊ ſulphuris: ⁊ cum nō ceſſaret tem
ptatio cepit ſibip̄i dicere. Incipe nunc expiri
penā illius ignis eterni q̄ longe grauior erit.
cuius te debitorē cōſtituis faciendo ad qꝺ̄ inci
taris. poſuitq3 vnū digitum manus ad ignem
lucerne. ⁊ tātū tenuit ꝙ totum cōbuſſit. Tam
vehemens erat temptatō carnis ꝙ adhuc per
hoc nō ceſſabat. ⁊ ipſe appoſuit ſeq̄ntem digi-
tū. deinde om̄es alios ſucceſſiue. ſic combuſta
manu temptatō ceſſauit. Illa autem miſera q̄
tēpus expectabat aptū ad inuitandu3 ad ma-
lū cum ꝑ aliq̄s rimulas vidiſſet quod iſte age-
bat. ita horruit ſtupore vt moreretur. Mane
aute3 facto illi laſciui iuuenes q̄ ſubmiſerant
ip̄am peſſimā meretricem. venerūt ad cellam
huiꝰ. interrogātes ſi ꝑterito ſero a caſu appli-
cuiſſet illic aliqua mulier. que deuia erat. Rn̄-
dit ſenex. ibi iacet illa peſſima femina. nam ⁊
mihi hoc fecit qꝺ̄ videtis. oñdens manū com-
buſtā ⁊ ordinē facti. Uidētesq3 eam mortuam
veniā poſtulabāt de malo quod tractauerant
recōmendantes eam ſibi. Qui oratōne ſuſcita
uit eā. Mirādum eſt iſtud geſtum non imitā-
dū. Neq3. n. lege ꝯmūi hoc agē licer3. q̄tacūq3
tēptatōe pulſatꝰ. Sꝫ lege ꝑuata. ſ. ſp̄ūſſancti.
que ꝯmuni legi non ſubijcit̄. vt. xix. q. ij. Due

862 ſunt. quã ſeq̃ nõ debet dimiſſa ꝯmuni. niſi ſit
certus ea duci. ſi nõ vult ſeduci. ¶ Secũdũ
a remediũ ẽ ſubẽctõ lignoꝝ. Sicut. n. appoſitio
lignorum auget flammam. ita ſubtractio mi-
nuit. Iſta ligna ſunt cibaria ⁊ potus. qui nõ-
ſolum ex q̃titate ſed ex qualitate incendunt
ignem luxurie. ⁊ tantomagis q̃ntomagis ſũt
delicatiora et magis nutritiua. Vñ aplus. ij
Corinth. vj. ꝓmittit ieiuniũ caſtitati dicens.
Exhibeam⁹ noſmetipſos vt dei miniſtros. in
ieiunijs. in caſtitate. quia abſtinentia ciborũ
iuuat ad caſtitatem. ſicut multiplicatio cibo
rũ inducit materialiter luxuriã. Sine cerẽ
et bacho friget venus. i. luxuria. ait Hiero.
Et xp̃us ait Math. xvij. Hoc genus demonio
rũ. ſ. temptantiũ de luxuria. non eijcitur niſi
oꝛone ⁊ ieiunio. Et ꝓpterea ĩ ieiunijs eccleſie
ẽ interdictus oĩs eſus carniũ. et in ieiunio
quadrageſime etiam eſus lacticiniorum ſeu
ouoꝝ ⁊ caſei. vt patet diſt. iiij. Deniq̃. q꞉ iſta
ſũt magis nutritiua ⁊ incentiua libidinũ. ꝓt̃
q̃ ſunt inſtituta ieiunia. Luxurioſa res eſt vi
nũ. i. cauſa luxurie. vt dĩ ꝓuer. xx. Et Hiero.
Venter mero eſtuans facile deſpumat in libi-
dines. ⁊ ꝓuer. xxix. Qui delicate pauerit ſuũ
ſuũ. in fine ſentiet eũ cõtumacẽ. Seruus eſt
corpus. Qui ḡ volunt bñ comedere ⁊ bibere ⁊
lautõres epulas. ⁊ quieſcere. ⁊ dicunt ſe caſte
viuere nõ poſſe. vtiq̃ veꝝ dicũt: ſed nõ excu-
ſati ſũt vt putãt. q꞉ nõ tollũt occaſiones ſue
luxurie. ſicut q̃ poneret alia ligna in domum
ſuã quã videt ardere nõ crederetur ſibi ſi di-
ceret ꝙ diſplicet ſibi combuſtio. cũ ipſe appo
nat materiã. ſic q̃ nimis vacat hui⁹. In li. de
teſtamentis. xij. patriarchaꝝ narrat Ioſeph
admonendo filios ſuos quõ fuit liberatus de
ꝑiculo adulterij ad qđ inuitabat eũ dña ſua
freq̃nter. ⁊ hoc mediantibꝫ multis ieiunijs et
oꝛonibus. Vbi etiam declarat quomõ multis
modis queſiuit illa peſſima femina eũ ad ne-
phas inducere. ¶ Primo q̃dẽ cũ filios nõ ha
beret: dixit vt illum vellet hr̃e in filiũ. ⁊ quia
adoleſcẽs erat. xvj. annoꝝ. cũ p̃mo fuit ven
ditus freq̃nter ãplexabat̃ ⁊ tãgebat vt filiũ
malo aĩo. qđ poſtea ꝑpendit cũ cepit ad ma-
lũ ſolicitare ſub p̃texťu vt filium haberet ex
eo quẽ maritus putaret ꝓpriũ. ⁊ ſic oĩa bo
na q̃ multa erãt ad eũ deuenirẽt. ¶ Sed cum
ille recuſaret dicens eſſe a deo ſuo domio celi
ꝓhibitũ adulteriũ. ſuggeſſit aliũ modũ offe-
rens ſe viꝝ necaturum per venenum ſi vellet
poſtea ipam vxorẽ accipe. qđ ille horruit di-
ctum. cõminãs ꝙ ſi ageret hoc: manifeſtaret
ſcelus ſuũ. nec ſibi iungeret̃. ¶ Tertiõ ꝓmiſit
ei ꝙ dimitteret idola. ⁊ viꝝ ſuũ ad idẽ ĩducerẽ
ſi ei aſſentiret. ⁊ adoraret deũ ſuũ. et ſic eſſet
cauſa eoꝝ ſalutis. Cui rñdit Ioſeph. nõ pla-
cere deo ſuo cõuerſio ad eũ ꝓpter ſatiſfacien-
dũ libidini. ¶ Quarto miſit ſibi epulũ ſolẽne

ſed incantatum opere diaboli. vt inflamma-
ret eum ad amorem ſuum ⁊ concubitum. qđ
ipſe domini reuelatõe cognoſcens. facta oꝛo-
ne ſuper cibum nihil nocumenti percepit ex
eius eſu. ¶ Quinto ſibi dixit ꝙ niſi cum ea rẽ
haberet omnino ſe occideret gladio vl' vene-
no: et ſic eſſet ipſe cauſa mortis ſue. Super q̃
increpauit eam dicens. ꝙ concubina viri ſui
ſi hoc ageret. poſtea omnibus bonis ſuis gau
deret. ⁊ quia emula eius erat. ideo retraxit ſe
inuidẽs felicitati ſecuture emule ſue. Demũ
quadam deſperatõne facta quodam die appre
hendit eum per liciniã veſtimenti quaſi vim
inferendo dicens. dormi mecum: quod recuſa-
uit fugiens. Et hoc vltimum ponit ſcriptura
Geñ. xxxix. Sed ⁊ poſtq̃ fuit flagellatus a do
mino ſuo ⁊ incarceratus propter accuſatõem
falſam illius. aliquando fecit ſibi occulto mo-
do notificari ꝙ ſi promitteret ſecum dormire
faceret cũ viro ſuo ita ꝙ educeret de carcere
illum al' diu maneret: nec acquieuit. ſed fir-
mus in propoſito caſtitatis manſit. iuuans
ſe orationibus ⁊ ieiunijs. ⁊ caute cõuerſans.
Inueni (ĩquit Salomõ Eccleſiaſtes. vij) mu
lierem amariorem morte. ſiue intelligatur de
femina ſiue đ voluptate venerea ſeu concupi
ſcentia. Amara eſt mors corporalis. quia ſe-
parat animã a corpore: ſed amarior ẽ luxu-
ria vel mulier. quia ſeparat animam a deo et
celeſti curia. Seq̃tur in auctoritate. que laq̃-
us eſt venatorum id ẽ demonum. Nam demo-
nes laq̃os tẽptatõnũ ad capiendum homines
ſibi etiam volãtes ꝑ ꝯtẽplatõnem. ponũt mu
lieres vel luxuriã. ſagena cor ei⁹. i. cogitatio
de illa vel affectus ad illam eſt ſagena q̃ hoĩes
veluti piſces incauti capiũt̃. vincula ſũt ma-
nus illius. i. opa q̃ facit mulier ad alliciẽdum
vt nutus ⁊ ornatus. locutões ⁊ exenia. ⁊ alia
hmõi ſunt vincula quibꝫ ligantur homines ⁊
ligati tenentur ne exeant de pctõ. Qui placet
deo effugiet. ſ. vitando domeſticitatem earũ.
et oꝛonibꝫ et ieiunijs ſe iuuando. ¶ Tertium
b remediũ eſt elongatio ab illis ꝑſonis que dãt
vel dare p̃nt materiã tẽptatõis. Vnde aplus
j Coꝝ. vj. Fugite fornicationem. Super quo
v̄bo ait Ambro. Cum alijs vitijs poteſt expe-
ctari cõflictus. hãc fugite ne approximetis. q꞉
nõ pt̃ aliter melius vinci. Rõ hui⁹ ẽẽ poteſt.
quia hmõi delectatõnes in particulari cõſide
rate nimis excitant ⁊ incitant concupiſcẽtiã
ad ſe. Materie alioꝝ pctõꝝ conſiderate parũ
vel nihil mouent precipue illos qui non ſunt
dedití talibꝫ vitijs. Qui nõ eſt deditus auari-
cie. ex hoc ꝙ cogitat de vſura. vel ſimonia. vel
furto. vel fraude. a ſe vl' ab alijs commiſſa nõ
inclinatur ad illa. Sed caſtus ⁊ honeſtus re-
cogitando turpia a ſe ꝑpetta vel ab alijs etiã
bona intẽtõne. titillatur ⁊ aliq̃n fortiter tem-
ptat̃. Et ideo ſine mag̃ neceſſitate non debet

quis talibꝫ mentē implicare. ⁊ cuꝫ neceſſitas magna imminet. cū magna vigilātia rōis ne caro reuiuiſcat. Si ꝗ̃ tēptat̄ q̄s erga aliquā ꝑſonā ꝑticularē . melius remedium adhibere non poteſt. ꝙ̄ elongare ſe a cōuerſatōe illius q̄tū honeſte ⁊ ſine nota fieri poteſt. vñ ⁊ illa mala mulier que inieceraт oculos in Joſeph victa concupiā eius cuꝫ a caſu ſolus Joſeph ſine arbitris. i. alijs factoribꝫ domus intraſſet in aliquā ꝑtē vt opis q̄ppiā faceret . auſa fuit iſta nequā capē eum per clamidē vt ſecū rem hēet. quod ille cernens ꝑiculū nō verbis rñ⸗ dit. ſed factis fugiens de manibus eius. et di⸗ miſſo pallio foris exiuit. Geñ. xxxix. Unde et Jſidorus ait. Cōgruū ē inde corporaliter euelli vbi quis illecebris deſeruiuit. Nam locus vbi q̄ſq̄ꝫ ꝑue vixit in aſpectu mentis opponit qḋ ſemꝑ q̄ſq̄ꝫ ibi vl' cogitauit vl' geſſit. diſ. lxxxj. ca. Ualet. Nomo. n. in ſcriptura dr̄ fenum vl' palea vl' ſtuppa. Eccī. xxj. Stuppa collecta ſi⸗ nagoga peccātiū. et cōſūmatō illoꝝ flamma ignis. Sed q̄ ſecuritas eē poteſt ſtuppe vl' pa⸗ lee iuxta ignem? Exemplum notabile in. iiij. dialogorum. de illo preſbitero ſancto vxora⸗ to qui tenebat vxorem quaꝫ ante promotōeꝫ ſuam ſuſcepat a ſe remotam. hic cū eſſet anti q̄tus in ſanctitate et in extremis vite conſti⸗ tutus adeo vt nec ſpūs videretur eſſe in illo. vxor eius volens certius videre ſi expiraſſet adhuc. adheſit os ſuū ori illius. vt vel ſic ali⸗ quem alitū ſentiret de eo exire. Quod ille cer⸗ nens clara voce dixit. Adhuc igniculus eſt. ſcilicet in corpore. Tolle paleam. Quod illa intelligens ſe inde remouit. Poſt quod cla⸗ mare cepit. bene venerint domini mei. bñ ve⸗ nerint domini mei. vt quid ad tantilluꝫ ſeruū veniſtis? ⁊ loquebat̄ de Petro ⁊ Paulo. Ecce venio ecce venio. et ſic cū eis ad celū ꝯſcēdit.

Capitulum ſextum de Stupro.

a Stuprum ē alia ſpecies luxurie. et conſiſtit in actu vene⸗ reo extra matrimoniū quo deflo⸗ ratur v̄go. Aliq̄n tñ ſumit̄ large ꝑ alijs ſpēbꝫ luxurie. Et ſm hoc dic Ambro. Omē ſtupruꝫ adulteriū ē. xxxij. q. iiij. Nemo. accipit. n. ibi ſtuprū ꝓ cōcubitu viri vxorati cū alia q̄cūq̄ꝫ ꝙ̄ cū vxore ſua. Sic. n. accipit̄ Nume. v. vbi dr̄. Si latet adulterium ⁊ teſti⸗ bus argui nō poteſt. qꝛ non ē inuēta ī ſtupro b ıd ē. i. adulterio. Eſt autē ſpeciale pctm̄. qꝛ ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cliiij. arti. vj. vbi circa mate riā alicuius vitij occurrit aliq̄ ſpecial' defor⸗ mitas ibi debet poni determiāta ſpēs illi⁹ pec⸗ cati. Eſt aūt luxuria pctm̄ ꝯſiſtēs circa mate⸗ riā venereoꝝ. Jn virgine autēꝫ ſub cuſtodia pr̄is vl' alterius exiſtente occurrit ſpecial' de⸗ formitas. ſi corrūpat̄ ext̄ ſtatū matrimonij.

Et hoc tum ex parte puelle. que ex hoc ꝙ̄ vio⸗ latur nulla pactōne coniugali precedenti im peditur a legitimo matrimonio conſequēdo. Nam tales quando hoc ſcitur cōmuniter re⸗ cuſantur vt inhoneſte mulieres. Ponitur eti am per hoc in via meretricandi. a quo retra hebatur. ne ſignaculum virginitatis amitte ret. Tum etiam ex parte patris q̄ de eius cu⸗ ſtodia ſollicitudinē gerit. ſm illud Eccī. xlij. Super filiam luxurioſam confirma cuſtodi⸗ am. ne quando faciat te venire in obprobriuꝫ inimicis tuis. Et ex hoc patet ꝙ̄ ſtuprum eſt ſpecies determinata ⁊ diſtincta a luxuria. qꝛ importat illicitam defloratōnem virginū ſub cura parentum exiſtentiū. Quia Sichen fi⸗ lius Emor commiſit ſtuprum cuꝫ Dina filia Jacob. inde ſecuta ſunt mlt̄a ⁊ magna mala. Nā fratres eius ſimulantes ſe velle ipſā . Di⸗ nam dare illi Sichen in vxorē prout affectu⸗ oſe poſtulabat. ſi tamen ipſe cum toto popu⸗ lo ſuo circumciſionem acciperet. acquieuit il le cum patre. Et hoc ſeruato tertia die circū⸗ ciſionis facte quando dolor erat maior inciſu re. Simeon et Leui intrarunt ciuitatem Si⸗ chen. ⁊ ip̄m dñm ciuitatis pr̄em cum filio ac omēs alios habitatores ciuitatis illius in ore gladij percuſſerunt. iuuantibꝫ eos omībꝫ fra tribꝫ eoꝝ in vindictā ſtupri. cont̄ volūtatem tñ patris ſui Jacob. vt habetur Geñ. xxxiiij.

De ſatiſfactione ſtupri .§. j.

c vtruꝫ teneatur in aliquo ſtuprator ſatiſface⸗ re? ⁊ ī quo. Rñdetur ſm Tho. vbi ſup̄. qꝛ hoc habet duplicem iniuriā annexā. vnaꝫ ex ꝑte virginis. aliā ex ꝑte pr̄is ſub cuius cura eſt. ideo tenet̄ ſatiſfacere aliq̄ mō vtriq̄ꝫ. Ex ꝑte q̄dē virginis. qꝛ etſi eam nō vi corrupit. tamē ſeducit. ꝓpter qḋ tenet̄ ſatiſfacere. vnde Exo. xxij. dr̄. Si ſeduxerit q̄s virginem nondū de⸗ ſponſatā. dormieritq̄ꝫ cuꝫ ea dotabit eā et ha bebit ī vxorē. Si aūt pater virginis noluerit dare ei. reddet pecuniam iuxta modum dotis quā virgines accipe cōſueuerunt. Et qꝛ etiaꝫ pr̄i puelle iniuriat̄. ei etiā tenet̄ ad penaꝫ ſm legem. Dr̄ enī Deutero. xxij. Si inuenerit vir puellā v̄ginē q̄ nō habet ſponſū. et apprehēdēs concubuerit cum ea. ⁊ res ad iudicium vene⸗ rit. dabit qui dormiuit cum ea. l. ſiclos argen ti. ⁊ habebit eam vxorem. et quia humiliauit eā nō poterit dimittere illā cūctis diebꝫ vite ſue. Et hoc ideo ne videatur ludibrium feciſſe ſm Auguſ. hec Tho. Et qꝛ hoc ꝑceptuꝫ inter iudicialia ponit̄. q̄ nō obligāt niſi inq̄tū ec⸗ cleſia vl' aliq̄ ciuitas illa aſſumāt vt ꝯtinētia magnā eq̄tatem. ideo nūc ad illa nō videtur obligari. niſi quatenus in ſtatutis alicuius ciuitatis haberetur. ⁊ in iuditio contentioſo ad illa cōdēnaret̄. Et idē dicendū de quacūq̄ꝫ alia pena ſtatuta. cōt̄ tales q̄n fuiſſet adiudi⸗ catus. Jn foro iudiciali eccleſie videt̄ teneri

ad alteꝝ hoꝝ constuprator .ſ. aut ſumere in
vxorem. aut maritare .i. dotē dare. ar. ex̄ᷓ de
adul. ca. j. Sed vt dicit ibi glo. hec fuit pena
antiq̄. Hodie autem ſic punitur. q̄ aut ducat
eā. aut verberat⁹ ⁊ a ſacr̄mentis excluſus retru-
datur in monaſteriū ad agendam p̄niam. de
q̄ egredi non poſſet. ex̄ᷓ eo. ca. ij. Aliqui etiā
glo. intelligūt hec de ſeductore ſeruanda. q̄n
ſeducit .i. ſeorſū a domo abducit per violen-
tiam. ¶ In foro aūt cōſcie ſic agendū videt̄
ſm Wil. Si deflorat eā volūtariam. nō tene-
tur ei. p̄ri aūt tenet̄. q̄ iniuriatus ē ei. vn̄ in
aliquo ſatiſfaciat vel ſaltim eū placet. Si aūt
ſeduxit. puta ꝑmiſſionib⁹ et mendacijs. non
videtur fuiſſe voluntariam. Inuitā ḡ ⁊ ſedu-
ctam ſi cōſtuprauit. iniungendū eſt ſibi q̄ ſa-
tiſfaciat ad arbitriū boni viri. vel cū ea com-
ponat. ⁊ ſi ꝑmiſiſſet eā ducere in vxorē vt co
pulā ab ea extorq̄ret ſeruet ꝑmiſſum. et mul-
tomagis iuramēto firmatū. et hoc niſi nimis
diſtās eſſet eoꝝ condit̄o. puta mulier plebea.
vir nobilis ⁊ potēs. Non. n. mulier p̄ſumitur
fraudē ignoraſſe. vel etiā ſi magnum aliquod
ſcādalū inde creditur ꝑuentuꝝ. ⁊ tunc petat
remiſſionem ꝑmiſſi. ⁊ alit̄ ſatiſfaciat ſm ſuā
facultatē. ⁊ mulieris indigentiā. Parētes aūt
qui tradunt filias ſuas nobilib⁹ ⁊ diuitib⁹ de-
florādas. vt ꝑpter hoc eas nuptui tradāt. ill'
dotantibus. peſſimi ſunt leones. vel etiam vt
ex pecunia collata propter turpitudinē inde
viuant. digni morte tēporali et eterna. quod
horrens. b Nicolaus adoleſcens prouidit ꝑui-
caneo ſuo nobili. ſed pauꝑi. proijciēs per fe-
neſtram domus maſſam auri trib⁹ vicib⁹ pro
dotib⁹ trium ſuarum filiaꝝ quas intendebat
ꝯſtituere. Tenētur tn̄ abutētes eis ꝓuidere.
nec pc̄m ſtupri euadūt ex hoc q̄ de volunta-
te puelle ⁊ parentū hoc agant. ⁊ ablata veri-
tate fornicat̄onē cū eis cōmittūt ſe immiſcē-
do cū eis ſi ſoluti ſunt. Si aūt violentia infe
ratur puelle abſoluta aīmo ſemꝑ renitēs. ſꝑ
ſtuprū quidē eſt ex ꝑte viri. ⁊ grauiter puniri
debet vt conſtuprator ⁊ raptor. Ipa autē nec
peccat nec amittit virginitatem ⁊ ſi ſignacu-
lum virginitatis amiſit. Etſi ſe defendēdo ne
violet̄ ſiue nupta ſiue īnupta caſu occideret
eā inpetentē non ob vindictā nec homicidiū
intēdens. ſed ſuam defenſionem. puta vibrat
gladiū cōt̄ eū ne capiat credo non peccaret.
quia vim vi repellere ē de iure nature. diſ. j. c.
ius naturale. Etſi licet nōſolum ſe ſed ⁊ bona
ſua defendere ne capiātur a latronib⁹. quare
etiā ne pudicitiā et honorem ſuū amittat: et
ne maxime tēptat̄oni exponatur: Sed ſi vio-
lentia condit̄onalis inferatur. puta quia cō-
minatio fit ei de morte vel infamia. vel vere-
cundia ducta non audet clamare. vel timet
ſcandalum magnū oriri non excuſatur a ſtu
pro ⁊ peccato conſequenter.

¶ Capitulum ſeptimum de Raptu.

Raptus eſt illicitus coi-
tus a rapiendo dictus. Et vt dicit̄ a
xxxvj. q. j. Raptus cōmittitur cū
puella q̄ violenter a domo patris
abducitur vt corrupta in vxorē habeatur.
Et quia hab; ſpecialem deformitatem in ma-
teria venerea. ideo ipſa eſt determinata ſpe-
cies luxurie. Et vt dicit beat⁹ Tho. ſc̄da ſc̄de.
queſt̄ō. cliiij. arti. vij. Raptus quandoq̄ con-
currit cū ſtupro. quandoq̄ inuenitur rapt⁹
ſine ſtupro. quandoq̄ ſtuprū ſine raptu. Cō
currit quidem raptus cū ſtupro quando ali
quis infert violentiā ad virginem illicite de-
florandam. que quidem violentia quandoq̄
infertur tam virgini q̄ patri eius. quandoq̄ b
infertur patri ⁊ non virgini puta cum ipa cō
ſentit q̄ de domo p̄ris abducatur. Differt aūt
violentia raptus alio modo. quia quandoq̄
puella violenter abducitur a domo parentū
⁊ violenter corrumpitur. quandoq̄ ⁊ ſi violē-
ter abducitur non tamen violenter corrūpi-
tur ſed de voluntate virginis. ſiue corrumpa
tur fornicario coitu ſiue matrimoniali. qua-
litercunq̄ violentia abſit ſaluatur ratio ra-
ptus. Inuenitur autem raptus ſine ſtupro.
puta cū quis rapit viduam vl' puellam cor-
ruptā. Unde Simachus papa dicit. Rapto
res viduarum vel virginum ob inmanitatē
tanti ſceleris deteſtamur. Stuprū vero ſine
raptu quando aliquis abſq̄ violentie illat̄oe
virginem illicite deflorat. Item ſm Tho. vbi
ſupra. aliter dicendum eſt in raptu puellarū
que ſunt alijs deſponſate. ⁊ aliter ō raptu ea-
rum que non ſunt deſponſate. Ille enim que
ſunt alijs deſponſate reſtituēde ſunt ſuis ſpō
ſis qui in eis ex ſua deſponſatione ius habēt.
Ille autem que non ſunt deſponſate alijs re-
ſtituende ſunt primo patrie poteſtati. ⁊ tunc
de voluntate parentum poſſunt eas licite in
vxores accipere. Si autem aliter fiat. illicite
matrimoniū cōt̄hit̄. q̄ q̄cūq̄ rē rapit: tenet̄
ad reſtitut̄ōnem eius. tn̄ ſi non fiat talis reſti
tutio. et puella rapta conſenſerit voluntarie
in habēdo raptorem ſuū in viꝝ: tenet matri-
moniū. Nā raptus ⁊ ſi impediat matrimoniū
cōt̄hēdum. nō tn̄ dirimit cōtractum. vnde q̄ð
dr̄ in cōcilio Meldenſi. Placuit vt hij qui ra-
piunt feminas vl' furantur vl' ſeducunt eas.
nullaten⁹ eas habeāt vxores. q̄uis eas poſt-
modum nuptialiter cum conſenſu parentum
ſuſceꝑint. xxxvj. q. ij. Placuit. dictū ē in dete-
ſtat̄ōnē criminis. Uel poteſt ītelligi de hijs q̄
ſūt alijs deſpōſate maxime ꝑ v̄ba de p̄nti. hec
Tho. in glo. ſūmaria. xxxvj. q. ij. ī p̄n. q̄ſtōis.
vbi tractat̄ hec queſt̄ō. ſ. vtrum raptor poſſit
raptam h̄re in vxorem ꝑacta penitētia ſic dī.
hec queſt̄ō dubiū non hab;. quia vtiq̄ poteſt
raptor raptam h̄re in vxorē ꝑacta p̄nia. ⁊ eſt

expreſſū ex̄ de raptorib⁹. ca. Accedēs. Et hoc niſi ſit ſponſa alterius de pn̄ti. tūc. n. illi reddenda ē. ſed ſi eſt ſponſa de futuro non cogit̄ eā recipe. vt. xxxvj. q. j. Lex illa. Capitula ꝗ̄ q̄ dicūt q̄ nō poſſit rapta manere cum raptore. intelligenda ſunt qn̄ rapta non cōſenſit in mr̄imoniuꝫ raptoris. ſed potius in ſtuprum. cū. n. in pc̄to maneāt ſepandi ſunt. vel intelligūtur qn̄ rapit̄ ſpōſa alterius. q̄ ſi eēt ſpōſa de futuro ⁊ cū raptore cōtraxiſſet voluntarie ꝑ verba de pn̄ti. cuꝫ eo remaneret etiā contradicentib⁹ parentib⁹. Un̄ Hiero. ſic ait. Tria legitima cōiugia in ſcripturis legunt̄. ¶ Primū legitimuꝫ cōiugiū ē. ſ. virgo caſta in virginitate viro data legitime. ¶ Secundum eſt virgo i ciuitate dep̄hēſa a viro. et illi ꝑ vim copulatā ſi voluerit pr̄ eius dotabit eam iſte vir inq̄tū iudicauerit pr̄. et dabit preciū pudicitie eius ⁊ erit illi vxor. ſ. ſi conſenſerit mulier in matrimoniū. ¶ Tertiuꝫ ē filia dep̄hēſa in ciuitate. ſ. a raptore ſi non voluerit pater eius. ſ. illi dare in vxoreꝫ. detrahet eā ipi viro ⁊ dabit alteri ⁊ dotabit eaꝫ ⁊ legitima erit ei. quod intelligitur qn̄ puella nō ꝯſenſit i mr̄imoniū. ſꝫ i ſtupꝝ cū raptore. xxxvj. q. ij. tria.

De pena raptoris .§. j.

a Mulierū dicit Ray̆. in ſūma. q̄ pena raptoris ſm̄ leges ē vt capite puniatur. ⁊ eius ſubſtātia rapte applicet̄ ſi ingenuā rapuit. Si vero ancillam vel liberā. ſubſtātiam non amittit: ſed tn̄ decapitat̄. ar. xxxvj. q. j. De raptorib⁹. De decapitatōe dī expſſi⁹. C. de rap. virgi. l. j. Scd̄m canones aūt raptor efficit̄ ſeru⁹ rapte niſi ſe velit redimere. vt dicto. c. de raptorib⁹. Itē debꝫ excōmūicari cū fautorib⁹ ſuis. xxxvj q. ij. c. j. ⁊. iiij. Si tn̄ rapta velit contrahere cuꝫ raptore. pt̄ vt dictuꝫ eſt ſup̄. Et dicit ibi glo. Ray̆. q̄ hec pena pt̄ infligi in foro iuditiali n̄ in foro pn̄iali. Nota etiam ſm̄ Goff. q̄ predicte pene intelligūtur infligende ſi rapuit mulereꝫ honeſtā. ſecus ſi rapuit meretricem. vt C. de rap. virgi. l. j. Nec diſtiguitur vtrum volentē mulierē q̄s rapiat vel inuitaꝫ. ſponſam ꝓpriā vel alienā. cōiugatā vel non cōiugatā. q̄uis acri⁹ puniat̄ q̄s ꝑ adulterio. Dicit etiā b Tho. vbi ſup̄. q̄ qꝛ ſponſus ex ipa deſponſatōne habet aliq̄d ius in ſua ſponſa. ideo q̄uis peccet violētiam inferendo. ſ. educendo ſponſam de domo parentū violenter. excuſat̄ tam̄ a crimine raptus ſumendo ſtricte. Unde Gelaſius papa dicit. q̄ lex p̄teritoruꝫ principum ibi raptum dicit eſſe cōmiſſum. vbi puella de cuius nuptijs nil actuꝫ fuerat videbatur abducta. xxxvj. q. j. Hoſti. etiā dicit q̄ ſi deſpōſatam de pn̄ti volentem monaſterium ingredi vir rapiat ⁊ carnaliter cognoſcat. nō poterit poſtea ingredi cōtra eius voluntatem. Uſus enī eſt re ſua. ⁊ ſi nō debito modo. Item dicit Ray̆. q̄ ſi princeps committat iudici eccleſiaſtico poteſtatē puniendi tales. ipſe circa mortem vel mutilationem vel ſanguinis effuſionem enormeꝫ. poterit iubere raptorem incarcerari. ⁊ flagellari. ita tam̄ q̄ flagella in vindictam ſanguinis trāſire non videantur. vel pena pecuniaria mulctari. Quos tamē inuenerit exceſſiſſe. ꝑ mēbri mutilatōnē vl̄ morte debet reſeruare puniēdos regie poteſtati. extra eo. ti. in archiep̄atu. Siquis etiā ſeruam inuitā violauerit vel ſeruū. iniuriaruꝫ actōe tenet̄. de peni. diſ. j. Siquis. Etſi perſeuerauerit in viti o impetēdo eaꝫ. nec poſſet reſiſtere qn̄ violentiā ſibi inferret. ſi aliter non pt̄ ſue pudicitie ꝓuidere licite poſſet fugā inire. Si enī licet furari in caſu neceſſitatis ad euadēduꝫ mortē corpis. vt de conſe. diſ. v. ca. Diſcipulos. Etſi licet vxori a viro diſcedere trahētem ipaꝫ ad mortale. ⁊ econuerſo. vt habetur xxviij. q̄ſt. j. Idolatria. Etſi licet reo capto ad mortē fugere cū aditus patet ſine reſiſtentia q̄re etiā nō licet ſerue recedere a dn̄o ad euadenduꝫ mortem aīe. ex quo freq̄nter moleſtat eam remittentē. ⁊ ad malum cogit: Qꝫ autem ꝑdat dn̄s ius ⁊ ꝑciū ſerui. imputet ſibi. quia priuilegiū meret̄ amittē q̄ ꝯceſſa ſibi abutit̄ ꝑtate. xj. q. iij. Priuilegiuꝫ. Propter raptum ſauinarū (vt refert Auguſt. in li. de ciui dei) maxime cedes hoīm ſecute ſunt inter vtraq̄ꝫ pt̄e. ſ. romanoꝝ ⁊ ſauinoꝝ. Cum enim roma eſſet adhuc q̄ſi de nouo ꝯſtructa. ⁊ multi eoꝝ eſſent ſine vxorib⁹. fecerunt quoddam feſtum in dolo. ad q̄d cōcurrētes vt moris eſt femine de partib⁹ vicinis. ut de Sauina. illi romani rapuerunt eas vt haberent vxores. vnde ſecutum eſt bellum ⁊ magna ſtrages.

¶ Capitulum octauum de Sacrilegio.

b Sacrilegium prout eſt ſpecies luxurie. ē coitus exercit⁹ ꝑ ꝑſonā ſacrā vel cū ꝑſona ſac̄. i. hn̄tē ordiem ſacꝝ vl̄ votū ꝯtinentie. vel etiā in loco ſacro. Pro cui⁹ declaratōe ſcienduꝫ ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cliiij. arti. x. q̄ actus vnius virtutis vl̄ vitij q̄ ordinatur ad finē alteri⁹ aſſumit ſpeciem illius. ſicut furtū q̄d cōmittitur propt̄ adulteriuꝫ trāſit i ſp̄em adulterij. ⁊ econuerſo adulteriū q̄d cōmittit̄ propt̄ furtum faciendū tranſit in ſp̄em furti. Manifeſtū eſt autem q̄ obſeruatio caſtitatis ſm̄ q̄ ordinat̄ ad cultuꝫ dei tranſit in actum religionis. vt patet in hijs q̄ vouent et ſeruāt virginitatē. vt ptꝫ ꝑ Auguſ. in li. de virginitate. Un̄ manifeſtum ē q̄ etiaꝫ luxuria ſm̄ q̄ violat aliquid q̄d ꝑtinet ad cultum diuinum ꝑtinet ad ſpecieꝫ ſacrilegij. ⁊ ſm̄ hoc ſacrilegiū pt̄ poni ſp̄es luxurie. Poteſt aūt ꝯcurrē ſacrilegiū cū diuerſis ſpecieb⁹ luxurie. Si. n. abutatur ꝑſona coniuncta ſibi ſm̄ ſpū alem

cognationem cõmittit̃ ſacrilegiũ ad modum
inceſtus. vt inter cõpr̃em ꝛ cõmr̃em. Si aũt
abutat̃ virgine deo ſacrata. inq̃tum ſponſa
xp̃i. eſt ſacrilegiũ ꝑ modũ adulterij. inq̃tum
vero ẽ ſub cura pr̃is ſpũalis ẽ quoddã ſpũa-
le ſtuprũ. Si violentia inferat̃ erit ſpũalis
raptus. De quo vltimo dicit Juſtinianus im
parator. Siquis ñ dicaꝫ rape ſed attemptare
tm̃mõ matrimonij iungendi cauſa ſacratiſſi-
mas ṽgines auſus fuerit. capitali ſñia feriat̃
de peni. diſ. j. Siq̃s. ¶ Ad quãtũ dedecus ꝑue
niat hõ ꝑ hoc ſacrilegiũ. pt̃ elici ex verbis p̃s
dicentis. Hõ cũ in honore eẽt non intellexit.
cõꝑatus ẽ iumẽtis inſipiẽtib. Ubi nota tria
de triplici honore in q̃ ſe repire pt̃ ꝑſona ſa-
cra in qua inuenitur huiuſmodi ſacrilegium
ꝛ per ipſum vituperatur.
Primus eſt honor deifice ſponſalitatis.
Secundus eſt honor dominice poteſtatis.
Tercius ẽ honor ãgelice miniſterialitatis.

Quantum ad primum .§. j.

certũ ẽ q̃ magnus honor ẽ eſſe ſpõſaꝫ alicui⁹
regis. maior ſponſaꝫ impatoris. ſed maximus
ẽ eẽ ſponſaꝫ xp̃i Jhũ q̃ ẽ rex regũ ꝛ dominus
dñantiũ. hec aũt eſt q̃libet anima hñtis ꝛ ſer-
uãtis humilit̃ votũ virginitatis. Un̄ cuilibꝫ
illaꝝ ꝑfecte viuenti dicetur in fine vite. Ueni
ſponſa xp̃i. accipe coronam quaꝫ tibi domin⁹
p̃parauit ineternũ. Cuius. n. dicat aplũs de oĩb
caſte viuentib et bene. Deſpondi. n. vos vni
viro virginem caſtã exhibere xp̃o. rõne fidei
ſeruate cũ vera dilectõe. tñ alio modo magis
ſpeciali dr̃ hñs ꝛ ſeruãs ꝓpoſitũ virginitatis
votũ ſponſa xp̃i. Un̄ cum cõſecr̃tur virgo vel
bñdicitur. ip̃a cãtat illud. Jp̃i ſũ deſponſata
cui angeli ſeruiunt. cuius pulchritudineꝫ ſol
ꝛ luna mirant̃. Rep̃ſentat. n. ſtatum eccleſie
triũphantis. q̃ oĩes ſancti ſinceriſſimo amo
re inſeꝑabiliter xp̃o inherẽt ſine vlla corꝑis
corruptõe. Has. n. virgines dicit Joh̃. Apoc.
xiiij. ſequi agnum ſponſum ſuum quocunqꝫ
ierit. ꝛ cantare canticũ nouũ quod null⁹ ali⁹
cantare pt̃. quia videlicet xp̃m ꝑfecte imi-
tantur q̃ ad integritatẽ aĩe et corꝑis. Et ſpe-
ciale gaudiuꝫ qd̾ aureola dr̃ ꝓpter victoriam
carnis ꝑfectã ꝑcipiunt. qd̾ alij ſancti ꝛ ſancte
nõ ṽgines nõ hñt. Hinc ꝛ Ambro. Pulchritu
dinẽ maiorem eſtimare quis pt̃ decore ṽginis
q̃ amat̃ a rege ꝓbat̃ a iudice. dedicatur dño.
deo ꝯſecratur. Ciprianus. Uirginũ gl̃ia ſubli
mior flos ẽ eccleſiaſtici germinis. decus atqꝫ
ornamẽtuꝫ gr̃e ſpũalis. illuſtrior portio gre-
gis xp̃i. Jpſi. ſ. virgini. ſponſus dicit. in Can.
iiij. Ueni de libano ſponſa mea. veni de liba-
no. coronaberis. libanus interpretatur can-
didatõ. ꝛ ſignificat puritatem. bis dicit de li-
bano. quia duplicẽ puritatẽ debet hr̃e ſeruatã
aĩe. ſ. ꝛ corꝑis. vt coronetur aureola virgini
tatis. Cum igr̃ virgo ſit in magno honore et
ſanctitate. ſi in aliq̃d opus carnale labat̃ ſa-
crilegiũ ꝯmittit. q: ledit rẽ ſacrã violãdo ſpõ
ſaꝫ deo ꝯſecr̃tã. Tal̃ nõ intelligit q̃tũ theſauꝝ
amittit ſeu furat̃. theſauꝝ vtiqꝫ maximum. q:
nõ ẽ dig̃ põderatõ anime ꝯtinẽtis. vt dr̃ Eccĩ
xxvj. Et vt dicit aplũs ĩ. ij. ad Cor. iiij. Ha-
bem⁹ theſauꝝ iſtũ ĩ vaſis fictilib. i. corꝑib.
ꝛ iõ caute ãbulãdũ. q: ſi frãgat̃ iſtud ꝑ q̃dcũ-
qꝫ op⁹ carnale. irrecuꝑabilit̃ amittit̃. ſm̃ illd̾
Amos. v. Uirgo iſrl̃ ꝓiecta ẽ. et nõ ẽ q̃ ſuſci-
tet eã. Sup q̃ ṽbo dicit Hiero. Audact̃ dicã.
q: cũ cetera poſſit deus. ṽginẽ nõ pt̃ ſuſcitare
poſt ruinã. pt̃ q̃dẽ liberare a pena. ſ. debita ꝑ
pc̃to. ſꝫ ñ pt̃ coronare corruptã. ſ. aureola ṽ-
ginitatis. xxxij. q. v. Si paul⁹. Qd̾ Ugo cardi
nal̃ exponit dicẽs. ñ pt̃. i. ñ oñdit ſe poſſe vel
nõ ꝯſueuit hoc facẽ. Nõ itelligit tal̃ vtilitatẽ
ꝛ abhomiatõnẽ opis ſui. Un̄ Señ. Uoluptas
nihil habet magnificuꝫ. nil quod natura deo
ꝓximũ faciat a miniſterio viliũ membroꝝ ac
turpiũ veniẽs. Et vt dicit. b Tho. in. iiij. Uir
go fortius impugñtur temptatione carnis q̃
alij ꝑ modũ curioſitatis. q̃ſi appetens experiri
q̃titatẽ vel q̃litatẽ delectatõnis veneree quaꝫ
non eſt experta. cuius etiam imaginatõni dia-
bolus repreſentat quid magnum eſſe et valde
delectabile. qd̾ tamen eſt valde turpe adeo q̃
q̃libꝫ de hoc magis erubeſcit q̃ ð alijs actib.
Et vt narrat̃ in libro de natura apud. q̃dã ṽ-
go deo deuota cũ tẽptata amiſiſſet ṽginitateꝫ
in tantã triſticiã deuenit conſiderãs ꝑ quale
opus viliſſimũ amiſiſſet tantuꝫ theſaurum q̃
p̃ triſtitia ꝛ dolore mortua eſt. Non intelligit
talis. q: vt dicit Grego. Etſi momentaneum ẽ
quod delectat: tñ eternuꝫ qd̾ cruciat. pena. ſ.
debita tanto ſacrilegio ꝛ adulterio ſpirituali.
Hee inq̃t aplũs. j Thimot̃. v. recipient dãna-
tõnem maiorẽ. q: primã fidẽ irritã fecerũt. q̃
ſ. xp̃o ꝓmiſerũt ſolenni voto vt ſponſo fidem
caſtitatis ſeruare. Hinc Ciprianus ait ĩ libro
de virginitate. Si ſuꝑueniens maritus ſpon-
ſam ſuã iacere cũ altero viderit. nõne indig̃-
tur ꝛ fremit. ꝛ ꝑ zeli dolorem gladium portat
in manu ſua? Et q: xp̃us dñs ꝛ iudex nr̃ cum
virgine ſua ſibi dicatã. ꝛ ſãctitati ſue deſtina-
tam iacere cũ altero cernit. q̃ indignatur et
iraſcit̃? Quas penas in ſceleſtis iſtis coniũ-
ctõnib ꝯminatur? cuius vt gladi⁹ ſpũalis eſt
venturus iudicij dies. xxvij. q. j. Nec aliqua.
Et q: nõ intellexit: cõꝑatur iumentis inſipi-
entib. ꝛ factus ſimilis eſt illis nonſolũ iumẽ
tis. ſed inſipientibus iumentis ſimiles fiunt.
Cuis. n. oĩa iumẽta ſint inſipiẽtia. quia ſine
rõne ſũt. aliqua tñ ꝓpter quoſdam inſtinctus
naturales prudẽtia videt̃. q̃ſi aliq̃d ꝑticipare
rõnis et ſapiẽtie. Alia ṽo oĩno ſtolida vt aſi-
ni. Un̄ dr̃ ab a qd̾ ẽ ſine ꝛ ſenſu. hijs iumentis
magis ceteris ſtolidi ſunt ſacrilegi. luxurio-
ſi. de quib propheta. Quoruꝫ carnes ſunt vt

carnes azinorũ. Qͣta em̃ inſipientia iſta eſt:
q̃ta temeritas ſponſam regis eterni a ſpōſo
ſuo pulcherrimo. ditiſſimo. nobiliſſimo. potē
tiſſimo. optio recedere. ⁊ viliſſimo ſuo pau-
perrimo. deformi. infirmo adherē? Qͣta bru-
talis libido p̄ſumere accedere ad ſponſā do-
mini ſui. qđ nullo modo pt̄ ipm̄ latere? Meri
to coopantur iumentis inſipientib⁹ que nul-
la vtunt̄ ꝓpinquitate rationis. Aſſimilāt̄ re
cte eis. quia debent vt iumēta ſepari a ↄuer-
ſatione alioꝝ ꝑ excōicationem vel depoſitō-
nem. Unde dꝛ. xxvij. q. j. Siquis ep̄us. p̄ſbȳ-
ter. diaconus. vel ſubdiacon⁹. aut lector. aut
pſalmiſta. aut hoſtiarius. cū muliere deo ſā-
ctificata mechatus fuĕit: deponat̄. Si laic⁹
eſt: excōicetur. qꝛ ſponſaꝫ xp̄i corrupit. Se-
cūdum leges debet occidi. ⁊ bona ei⁹ cōfiſca-
ri. in auten. de ſanc. ep̄is in fi. ⁊ hec lex ē ca-
nonizata. xxvij. q. j. Siquis rapuerit. In qui
buſdā diocelib⁹ ꝑ ſȳnodales ↄſtitutōnes ta-
les ſūt ip̄o facto excōicati. Narrat ⁊ Valeri⁹
maximus ī. j. li. q̄ quedaꝫ etſi gentilis tn̄ de-
dicata cū alijs virginib⁹ ad ſeruandaꝫ caſti-
tatem dee veſte qꝛ repta eſt ī ſtupro ad mor-
tem punita ē. Et tales vt iumenta moriunt̄.

Secūdo repperit ſe §. ij.
a homo ī honore dn̄ice poteſtatis. H aūt eſt q̄-
cūqꝫ ſacerdos eſt. Tales dij dicūt̄. p̄s. De⁹ ſte
tit in ſȳnagoga deoꝝ. i. ſacerdotū. in medio
aūt deos diiudicat. i. ſacerdotes. Unde Greg.
ad Mauritium impatorem ſcribens ait. Sa
cerdotes aliqn̄ dij ī ſacris eloquijs vocātur.
b Scriptū eſt em̄ dijs nō detrahes. Quid ergo
mirū ſi illos veſtra pietas honorat. quib⁹ in
ſuo eloquio honorem tribuens deos appellat
ip̄e deus. Merito auteꝫ dij dicunt̄ ſacerdotes
ꝓpter poteſtatem dn̄i quaꝫ habent. Poſſunt
em̄ mutare panem ⁊ vinū in corpus ⁊ ſāgui-
nem dn̄i verbis ↄſecrationis. qđ nullus ange
lus. nullus ſanctus in celo. i. anima: nec ip̄a
virgo beatiſſima poteſt. ſed ſolus deus. Poſ-
ſunt etiam abſoluere a peccatis. vt abſoluti
debite intrent regnum celoꝝ. Unde Anteri⁹
papa. Abſit vt quicq̄ ſiniſtꝝ de huiuſmōi ar
bitremur. qui aplico gradui ſuccedentes cor
pus xp̄i ſacro ore conficiunt. ꝑ quos xp̄iani
ſumus. qui claues regni celorū habentes an̄
dieꝫ iudicij iudicāt. xj. q. iij. Abſit. Magnus
igit̄ honor. magna eſt poteſtas ſacerdotum.
Sed ſi non viuūt caſte ſed luxurioſe. ſacrile
giū cōmittunt. et non intelligūt ſuū honorē
quem ita vitupant. Homo cū in honore eſſet
nō intellexit quod dn̄s p̄cepit Aaron Leuit.
xxj. Homo de ſemīe tuo. i. de genere ſacerdo-
tali. qui habuerit maculas nō offerat panes
do ſuo. nec accedat ad miniſteriū eius. i. nō
offerat ſacrificia. nec miniſtret ſacramenta.

Et inter alias maculas ponit has. ſ. ſi habu
erit iugem ſcabiem. ſi fuĕit ponderoſus. Qđ
exponens Greg. ī paſtorali ait. Iugem ſca-
biem habꝫ. cui peculātia ſine ceſſatiōe domi-
natur. In ſcabie em̄ feruor viſceꝝ ad cutem
trahitur. ꝑ quē luxuria deſignatur exterior.
Ponderoſus eſt qui nequaq̄ quidem vſqꝫ ad
opus nephariū rapitur. ſed eius animus vo
luptate luxurie ſine vllo repugnatōis ſtimu
lo delectat̄. xlix. diſ. hinc etiā. Nō intellexit
talis ſacrilegus. quod ait iteꝝ dn̄s. Munda-
mini qui fertis vaſa dn̄i. Fert ſacerdos vaſa
dn̄i. qui vaſa cōſecrata quotidie tractat. Ua-
ſa fert qui ſacramēta xp̄i que ſunt vaſa gra-
tie dn̄i ī manib⁹ portat. Fert vaſa dn̄i. quia
animas ſubditorū habet regere ⁊ ſuſtentare
monitis et oꝛonib⁹. ⁊ ideo debꝫ mundari mē-
te ⁊ corpore. Qͣtuꝫ ſcelus ſacrilegij patraret
qui vaſa ſacra vel ſacramēta manib⁹ lutoſis
ↄtingeret vel ea in lutum ꝓijceret? hoc agit
ſacerdos luxurie vacans et ſacramēta cōtre-
ctans. Nō intellexit miſerrim⁹ q̄ ꝓpter hoc
xp̄m vt Iudas ꝑdit. Dicit ei hiero. Dic mihi
ſacerdos q̄uo cū his labijs quib⁹ oſculatus es
filium homīs. i. xp̄m ī ſacramento. oſcularis
labia meretricis? O iuda filiū homīs tradis
. i. ſimilis es ei. Non intellexit qui iram dei ↄ
ſe ꝓuocat. In cuius figuram Nadab ⁊ Abiu
ſacerdotes quia obtulerūt ignem alienuꝫ nō
dn̄i mortui ſunt. Ignis domini eſt amor ca-
ritatis. Ignis alienus eſt ignis ↄcupiſcentie
⁊ carnalitatis. cum quo ī cōſpectu dn̄i acce-
dentes in eccleſia a dn̄o puniunt̄. Permaxie
autem ſcandalizant ꝑplōs pluſq̄ ꝑ alia vitia
vnde reuerentiam et deuotionem vix poſſūt
habere. nedū ad eos. ſed ad ſacramēta eorū.
Et ꝓpter huiuſmodi ſacrilegia eoꝝ compā-
tur iumētis ſimiles eis effecti. O q̄ta ⁊ q̄in-
felix mutatio ex deo effici iumentū inſipiēs.
Sicut em̄ iumenta onerātur ↄtinuis oneri-
bus. verberant̄ frequentibus verberibus. cō
temnūtur a cūctis hominib⁹ ꝓpter malaꝫ vi
tam eoꝝ ⁊ ſacrilegam. quotidie impoſitiōes
exiguntur ab eis. gabella et tributa a laicis
ↄtra omīa iura vbi prius ꝓpter bonam vitā
fuerant facti exempti ab omībus his. puni-
untur vt iumenta. Nam vt habet̄. lxxxij. diſ.
p̄ſbȳter. ſacerdos pro fornicatōe debꝫ pn̄iam
agē. x. annis ⁊ duob⁹ p̄mis ī pane ⁊ aq̄. alijs
quiqꝫ ſequētib⁹ ter ī ebdomada ī pane et aq̄.
⁊ in reſiduis etiaꝫ aliquā pn̄iaꝫ facē ſm̄ for-
mam ibi traditā. ⁊ intelligit̄ de fornicatione
publica ſm̄ hoſti. hodie tn̄ huiuſmōi pn̄ia eſt
arbitraria. Nota etiā q̄ ſacerdos qui cogno-
uit carnaliter filiam ſp̄ūalem. i. quaꝫ bapti-
zauit vl̄ criſmauit. ſi ē ep̄s. vl̄ audiuit ei⁹ cō-
feſſiōꝫ. ſacerdos debꝫ pn̄iaꝫ agere. xiij. annis.
ep̄s. xv. mulier religioni tradenda. xxxj. q. j.
Siquis ſacerdos. ⁊ c. Nō debꝫ. Et. xxvij. q. j.

868 De filia. ⁊ intelligit̃ cum peccatū eſt notori-
um de iure vel de facto. hodie tamē arbitra-
ria. Ex hoc ꝑpendit̃ quātum horrebāt ſācti
patres hoc ſacrilegium. et ītātum eccl'ia ſa-
cerdotes ꝯcubinarios vt iumenta inſipiētia
deſpicit vt ꝓhibeat eos a celebratōne miſſe:
⁊ diuinoꝝ officioꝝ. ⁊ fidelib' p̄cipiat ne au-
diant miſſas vel officia eorū vel percipiant
ſacramēta ab eis q̄ ſūt notorij fornicatores.
vt diſ. xxxij. c. preter hec. cū. §. ſe. Etſi moniti
nō deſiſtant: debent benefitijs ſpoliari. quod
ꝓpterea ſtatuit eccl'ia non quin eorum ſacra
menta ſint vera ſacr'a ī ſe ſicut cōfecta a bo-
nis. ſed vt vidētes ſe vitari ſaltim verecūdia
reſipiſcant. De hac tamen materia qūo t'les
debeant euitari hēs diffuſe ī tercia pte.

a **Tercius honoꝛ qui re- .§. iij.**
perit̃ ī homīe eſt. quia dicit̃ miniſter dei ſeu
ſeruus. hoc aūt eſt officium angeloꝝ. ſm il-
lud p̄s. Qui facis āgelos tuos ſpiritus ⁊ mi-
niſtros tuos. ⁊ Heb. j. Om̄es adminiſtratorij
ſpiritus ſunt. ſ. angeli. Et quia tota vita cle-
rici vel religioſi etiaꝫ ꝯuerſi eſt deputata ad
ſeruitium dei. ideo p̄cipue ꝑ excellentiam di-
cūtur miniſtri ⁊ ſerui dei. hiero. altari deſer-
uiens altaris oblatōne ſuſtentoꝛ. xij. q. j. Cle-
ricus. Seruire aūt d'o regnare eſt. ſm Greg.
⁊ in ſignum regie dignitatis poꝛtant coronā
capilloꝝ in capite. Certe magnus honoꝛ iſte
ſuire die noctuq; tanto dn̄o. Sed ſi domini
temꝑales qui īmūdi ſunt peccatis. querūt et
volūt habere ſeruos qui coraꝫ eis miniſtrēt:
mūdos ⁊ īmaculatos ſicut legit̃ de Nabucho
donoſoꝛ. q̄ fecit eligere ex hebreis iuuēculos
nobiles ſine macula ad ſeruiendū ei. ⁊ hi fu-
ert̃ Daniel Ananias Azarias ⁊ Miſael Da-
niel'. j. ca. Multomagis xp̄c deus qui eſt fons
mūdicie ⁊ puritatis vult habere miſtros pu-
ros et īmaculatos. p̄s. Ambulans ī via īma-
culata h' mihi miſtrabit (inq̄t dn̄s) ſ. idonee.
Unde ⁊ dr̄ Cant. ij. paſcit̃ inter lilia. ſ. ī men-
tibus caſte viuentium. Recte aūt tales caſte
viuentes dicunt̃ miniſtri dei: ſicut ⁊ angeli.
quia ī carne p̄ter carneꝫ viuere angelicū eſt
nō humanuꝫ. ait hiero. Talis ḡ clericus vel
religioſus cōmittens ſacrilegiū ꝑ opus luxu
rie vituꝑat miniſteriū ſuū. Hic nō intellexit
quia violat templum dei. Siquis cōmitteret
aliquod opus carnale ī eccl'ia cuiuſcūq; ꝯdi-
tōnis ſit. vtiq; magnū ſacrilegiū ꝑpetraret.
ita q' eccleſia ip̄a que erat ꝯſecrata indigeret
recōciliatōne ad hoc vt poſſint ibi diuina ce
lebrari. vt habet̃ de ꝯſec. diſ. j. Eccleſijs. qd̄ ī-
telligit hoſti. cū ē maīfeſtū. vide de hoc ī. iij.
pte ti. Sed nobilius templū dei ⁊ ſacrati' eſt
aīa rōnalis que ſe dn̄o deuouit ꝑ caſtitateꝫ.
etiamſi nō ſit virgo. Siquis (inq̄t apl's) tē-
plum dei violauerit: diſꝑdet illū deus. j Cori.
vj. vnde. xxvij. q. j. Sciendū eſt oībus q' deo

ſacrataꝝ femiaꝝ coꝛpora ꝑ votum ꝓprie ſpō
ſionis conſecrata eſſe templa ſcripturaꝝ te-
ſtimonijs cōprobant̃. Et ideo violatores ea-
rum ſacrilegi ⁊ (iuxta ſniaꝫ apl'i) filij ꝑditō-
nis noſcūt̃. Hinc ⁊ Greg. Si inter hoīes bo-
ne fidei ꝯtractus nulla ſolent ratōne diſſolui
q̄tomagis pollicitatio iſta quaꝫ cum deo q̄s
pepigit. ſ. de ſeruando caſtitatem. et ſine vin-
dicta nō poterit relaxari. xxvij. q. j Viduas.
Et ꝓpterea ne deueniat̃ ad iſtud ſacrilegiū. b
oꝛdinauit eccleſia q' clerici nō habitent cum
mulierib': nec mulieres ī domo clericoꝝ. niſi
ſtricto gradu conſanguinitatis de quo nulla
poſſit oꝛiri ſuſpitō. vt. lxxxj. diſ. c. cum oīb'.
⁊ diſ. ea. c. In omibus. dicit̃ ſolus. ſ. clericuſ
ad ſolaꝫ nulla religioīs ratō ꝑmittit accede-
re. Melius eſt em̄ duo q̄ vnus. Simul em̄ ſi
delius ⁊ tutius res agit̃. De religioſis etiam
dicitur q' cautela hec circa monachos ſerue
tur. vt remoti a familiaritate earum. ſ. mo-
nachi nec vſq; ad veſtibulum habeant acce-
dendi familiare ꝑmiſſum. Sed neq; abbateꝫ
neq; cum quē p̄fecerit extra eam que p̄eſt lo-
qui virginibus xp̄i aliquid quod ad inſtitu-
tioneꝫ earum ꝑtinet: licebit. nec cum ea ſola
que p̄eſt frequenter loqui eos opoꝛtet. ſꝫ ſub
teſtimonio duarum vl' trium earū ita vt ra-
ra ſit acceſſio. ⁊ breuis oīno locutō. hec. xviij
q. ij. In decima. Et in omibus pene dioceſib'
eſt ſententia excōmūicatōis lata ꝯtra ingre-
dientes monaſteria monialiū ſine cauſa ne-
ceſſitatis. cōtra laicos. clericos ⁊ religioſos.
quam incurrūt etiam ip̄e moniales ſi ext̄ ca-
ſum conceſſū ꝑmittant intrare. Et q̄diu mo
naſteria ſe cuſtodiunt ab huiuſmōi familia-
ritatibus ſiue cum religioſis ſiue cuꝫ clericis
ſiue cum laicis bene ſe habent ⁊ ī bona fama
ſunt. Si autem familiaritates ſumant effici
untur ꝓſtibula ⁊ ſpelunce latronū. Et mirū
eſt q' cum ꝯſanguinei earum cupiāt eas ho
neſtas eſſe ⁊ caſtas. dant eis omnē occaſionē
in cōtrarium. Nam ad eas accedūt iuuencu-
le cum oꝛnatib' ⁊ vanitatibus ſuis. Ibi faci
unt ꝯuiuia. ibi loquūtur de factis domoꝛum
ſuaruꝫ. ibi de matrimonijs ⁊ alijs que nō de-
cet. ibi aliquādo tripudiant. Et que ſunt hec
niſi quedaꝫ incitamēta ad ea que ſūt mundi
⁊ excitamēta ꝯcupiſcentie: Sicq; obſcurata
mens nō intellexit ſtatum ſuuꝫ: ſed compat̃
⁊ ſimilis efficitur iumētis tradens ſe omī im
mundicie. ⁊ ſicut iumenta nō erubeſcunt de
turpibus actibus. ita frons meretricis fa-
cta eſt eis vt nō erubeſcāt d' tātis ſacrilegijs.
Sed ꝯmūiter tales que viuūt vt iumēta. mo
riunt̃ vt iumenta ſine intellectu. coꝛpa ver-
mibus coꝛrodentibus ⁊ eſibus. aīe caloꝛibus
⁊ frigoꝛibus inferni expoſitis. Quantum autē
ſit periculoſum clericos vel religioſos famili-
ariter ꝯuerſari cum femīs etiaꝫ ſpūalibus.

exempla habes de epō Fūbane ciuitatis. qui
cum recepiſſet quandā iuuēculaȝ ī domo ex
pietate iam raptus erat ad cōcupiſcētiā ei⁹.
ſup quo iudeus qui poſuit ſe ī via conſtitut⁹
ſupueniente nocte ad dormiendū ī quodam
templo idoloꝝ ſigno crucis facto ſup ſe vidit
ſathan exigentem rationeȝ a complicib⁹ ſuiſ
de malis ad que homīes ꝓuocauerūt. Et cuȝ
quidam ex eis ſurgens añ principem rettu-
liſſet quō illum epm̄ iam induxerat ad cōcu
piſcentiaȝ illius femīe mirabiliter cōmenda
tus ⁊ laudatus fuit ⁊ cōfortatus vt pficeret
īchoata ⁊c̄. Quib⁹ omīb⁹ viſis intimatis illi
epō p̄ iudeum penituit peccati ſui illaȝ remo
uendo. ⁊ iudeus baptizatus eſt. habet̄ hoc in
libro dialogorū. In legēda. b Andree habet̄
aliud exemplū de illo epō qui erat ita deuo-
tus. b Andree qui diabolum in ſpecie mulie
ris ſpūalis ī domo ⁊ prandio receperat: ſȝ be
atus Andreas ī forma peregrini apparēs de-
texit maliciam eius. In vitis patꝝ etiaȝ ha-
betur aliud ſimile primo exemplo de quodā
patre in heremo cōſtituto qui inciderat ī for
nicationem.

Capitulum nonū de filiab⁹
luxurie. ⁊ p̄mo de Cecitate mētis.

a Poſt ſpecies luxurie vi
dendū de filiab⁹ eius. quas Greg.
in. xxxi. moral̄. ponit eſſe octo vi
delicet.

Cecitatem mētis.	Amorem ſui.
Precipitationē.	Odium dei.
Incōſideratōeȝ.	Amorē pn̄tis ſeculi.
Incōſtātiam.	Deſpatōȝ vite future.

Si que alie ponūtur ab Iſidoro. vt ſtultilo-
quiū. ſcurrilitas. lubrica verba. ⁊ huiuſmōi.
ad p̄dicta reducuntur. Et q̄uis iſta peccata
noīata orianf ex alijs peccatis. frequēti⁹ tñ
⁊ cōius ex luxuria. ⁊ ideo filie eius dicūt̄. Et
ipa diſtincte intelligere vt ſūt ſpecialia pec-
cata ſine adiunctōe alterius difficile eſt niſi
odium dei ⁊ deſpatio futuri ſeculi. ⁊ difficili⁹
qñ ſūt pcc̄a mortalia actu ppetrata. Quō aūt
oriant̄ ex luxuria ſic declarat. b Tho. ſecūda
b ſcđe. q. cliij. Qñ inferiores potentie vehemē-
ter afficiūt̄ ad ſua obiecta. cōſequēs ē vt ſu-
periores vires impediāt̄ et deordinēt̄ ī acti
bus ſuis. Per vitiū aūt luxurie maxime ap
petitus inferior. ſ. cōcupiſcibilis. vehemēter
intendit ſuo obiecto. ſ. delectabili carnis ꝓpt̄
vehementiam delectatōnis. Ideo ꝯſequens ē
vt p luxuriam maxime ſupiores vires deor-
dinent̄. ſ. rō ⁊ voluntas. Sūt aūt rōis q̄tu
or actus ī agēdis. Prim⁹ eſt ſimplex intelli-
gentia que apprehēdit aliquē finē vt bonū. et
h actus impedit̄ p luxuriā. ſm illud Daniel̄
xiij. Concupiſcentia ſubuertit cor tuū. ⁊ q̄tū
ad hoc ponitur cecitas mentis filia luxurie.
Scđus actus eſt ꝯſiliū de his que agenda ſt̄
ꝓpter finem. hoc etiam impedit̄ p luxuriaȝ.
Unde Terētius d̄ amore libidinoſo ait. Que
res nec conſiliū in ſe nec modū habet vllum.
eam ꝯſilio regere nō potes: et ſic ponit̄ filia
luxurie p̄cipitatio. Tercius actus eſt iudici-
um de agendis. ⁊ hoc impedit̄ p luxuriaȝ. et
ſic ponit̄ īcōſideratio. d̄ quo pt̄ exponi illud
Iſa. v. Opa manuū eius nō cōſideratis. vt. ſ.
ſm illa iudiceris ī agendis. Quartus ē p̄ce-
ptum rōis de agendis. ⁊ hoc impedit̄ p luxu
riā. quia impetu ꝯcupiſcētie impedit̄ ne ex-
equat̄ qd̄ ꝓpoſuit. ⁊ ſic ponit̄ incōſtātia Sa-
pieñ. iiij. Incōſtantia ꝯcupiſcentie. i. q̄ ꝓce-
dit ex ꝯcupiſcentia tranſuertit ſenſū. ſ. de eo
qd̄ cogitauerat et deliberauerat. Volunta-
tis aūt duplex eſt actus. Primus ē appetit⁹ fi-
nis. ⁊ q̄tū ad hoc deordinat̄ volūtas inordi-
nate appetēdo ⁊ eligendo delectatōeȝ venereā
vt fineȝ. ⁊ ſic ponit̄ filia luxurie amor ſui. de
quo apl's. ij Thimo. iij. Erūt homīes ſeipſos
amātes: ⁊ ita voluptatum amatores magiſq̄
dei. Et p oppoſitū ponitur alia filia luxurie
que d̄r odiū dei inq̄tū. ſ. ꝓhibet hmōi delecta
tiones. p̄s. Dextera tua. ſ. potentie tue inue-
niat eos qui te oderūt. ſ. ad puniēduȝ. Secū-
dus eſt appetit⁹ eoꝝ que ſūt ad finem. ⁊ q̄tuȝ
ad hoc deordinat̄ voluntas p luxuriaȝ. ⁊ ſic
ponitur filia eius amor pn̄tis ſeculi. vt. ſ. q̄s
fruatur voluptatibus ad placituȝ. ſm q̄ Ia-
cobi d̄r. iiij. ca. Qui voluerit amicus eſſe hui⁹
ſeculi: inimic⁹ dī cōſtituet̄. Aliud d̄r deſpatō
futuri ſeculi. quia. ſ. duȝ q̄s nimis detinet̄ a
carnalib⁹ voluptatib⁹. nō curat ſȝ faſtidit ve
nire ad ſpūales et eternas delitias. Ad Eph.
iiij. deſpantes ſemetip̄os tradiderūt ſe impu-
dicitie.

Prima ergo filia luxurie .§. j.

d̄r Cecitas mētis: q̄ in hoc ꝯſiſtit cū quis ita c
mēte dedit⁹ eſt ⁊ occupatus circa mūdana et
p̄cipue circa carnalia opa q̄ neſcit cogitare
de deo eligendo eum vt vltimū finem ſuoruȝ
operū: nec de alijs ſpūalib⁹ rebus cogitat vt
debet ꝓpter immerſioneȝ ī carnalib⁹. Tali vi
tio tentus dicere valet illud p̄s. Lumen ocu
lorū meoꝝ: et ipm̄ nō eſt mecū. Et ſicut cec⁹
corpaliter non pt̄ illumiāri ope nature. q̄ d̄
p̄uatiōe ad habitū nō eſt regreſſus. ita ⁊ for
tius nec ſpūaliter. Uñ p̄s. Dñs illuminat ce-
cos. Et p declaratōe materie ſciendum q̄ tri-
plex eſt cecitas mentalis ſeu ſpūalis.
Pria cecitas in ſupnalia nō intuendo.
Secūda cecitas in neceſſaria neſciendo.
Tercia cecitas in ſalutaria nō eligēdo.
De prima Sophonie. j. Ambulabūt vt ce d
ci: q̄ dño peccauerūt. Greg. Cecus eſt q̄ lumē
ſupne ꝯtemplatōis ignorat. Sed pro maio-
ri horuȝ declaratione dicit. b Tho. ſcđa ſcđe.

870 q.xv.q̃ cecitas mentis eſt priuatio eius qđ ē
principium intellectualis viſionis. Hoc aūt
principium eſt triplex. Unū eſt lumen rati
a onis naturalis de quo p̄s. Multi dicunt quiſ
oſtendit nobis bona que debemus facere: cui
queſtiōi reſpōdens ait. Signatū eſt ſup nos
.i. impſſum in pte ſuperiori ī anima. lumen
vultus tui dn̄e. lumē vultus.i. naturalis ra-
tōnis.i. lumīoſus vultus tuus. Dicit autē
ratio vultus dei. quia ſicut p vultū vnus hō
eſt ſilis alteri. ita p ratōz ſumus ſimiles dō.
⁊ ſicut p vultum cognoſcimus homīez. ita p
ratōem cognoſcim⁹ quid agere debeamus. Et
cū ſit hoc nature nūq̃ poteſt tolli ab aīa. ſed
impeditur ab actu eius aliqñ pp̄ter defectuz
ī viribus inferioribus.ſ.ī imaginatōe ⁊ fan-
taſia. vt patet ī amentibus. ⁊ etiaz aliqñ per
opus incātatōis vt de preſtigijs magorū qui
faciūt apparere vnuz p alio. ſicut fecit mag⁹
⁊ huiuſmōi. Secundū eſt lumen habituale
ſupadditum lumini naturalis ratōis.ſ. lumē
gratie. de quo poteſt intelligi illud p̄s. In lu
mīe tuo.ſ. gratie. videbimus lumen.ſ. glorie.
Et hoc interdū priuatˀ aīa. ⁊ eſt pena pecca
ti. ſed cōmūe omī peccato mortali. de quo dr̄
Sapieñ.ij. Malicia eñ illorū excecauit eos.
In huius figurā legitˀ q̃ Sedechias rex hie-
ruſalem cū fuit captus a Nabuchodo.ſ. fugi
ens ab hieruſalē excecat⁹ fuit a Nabuchodo.
coram eo filijs occiſis. ⁊ captiu⁹ ductus ī ba
biloniam.iiij Reg. vlt. Sic qui capitur a dia
bolo rege babilonie.i. cōfuſionis. p peccatū
excecatur ⁊ priuatur lumīe gratie. mortifica
tis filijs bonorum operꝫ. demū ducitˀ captiu⁹
ī infernū. Talis ḡ dicere valet. lumē oculorꝫ
meorꝫ non eſt mecū. Terciū principiū viſi-
onis intellectualis eſt aliqđ primū intelligi-
bile (vt dicit Aug⁹) per qđ intelligit alia cui
mens homīs poteſt intēdere ⁊ nō intendere.
Qꝫ aūt non intēdat procedit ex hoc q̃ habet
ſpontanee volūtatem ſe auertentem a conſi-
deratōne illius principij. qñqꝫ ex hoc q̃ occu-
pat ſe circa ea q̄ magis diligit. ⁊ vtroqꝫ mo-
do cecitas iſta eſt ſpeciale peccatū.ij Pe.j. cui
iſta.ſ. ſpiritualia intellecta p̄ſto nō ſūt cecus
eſt. Et quia (vt dr̄ ī.iiij. ethicorꝫ) vnuſqſqꝫ ea
ī qb⁹ delectatˀ: operatˀ. ex eo q̃ delectatō facit
applicare intētionem ad opus. cōtraria vero
nequaq̃ vel debiliter operatˀ. Hinc eſt q̃ cum
delectatōnes veneree ſint maxime inter dele-
ctatōnes corpales. intentio homīs p vitium
luxurie quod eſt circa huiuſmōi delectatōes
maxime applicatˀ ad corporalia. ⁊ p ꝯſequēs
debilitatˀ operatō mentis circa intelligibilia
⁊ ſic ponitˀ cecitas mentis filia luxurie. que
excludit cognitionem guſtatiuaz.ſ. ſpiritua
liū bonorū. p̄s. Supcecidit ignis.ſ. luxurie.
⁊ nō viderūt ſolem.i. lumen ſpiritualium bo
norꝫ nō habuerūt. In huius figuraz legitur
Thob.ij. q̃ cuz ex labore fatigatus ſedēs dor-
miret ſtercora irundinū cum caderent ſuper
oculos eius excecauerūt ipm̄. Sic euenit ali
quādo q̃ fatigatus homo ex occupationib⁹
mūdi dum dormitat circa ſpūalia cōſideran-
da ⁊ cuſtodiam ſui. irūdines.i. demones qui
in aere diſcurrūt. ſtercora calida.i. ſuggeſti-
ones luxurie fetide immittūt ſup oculos mē
tis que excecāt ⁊ priuant lumine ſpūali. Ta
lis ergo dicere poteſt lumen oculorum meo-
rum nō eſt mecum.

Secunda eſt cecitas .§.ij.

ignorantie de qua Saluator Math.xv. Cec⁹ b
ſi ceco ducatū p̄ſtet ambo in foueaz cadūt.i.
ſi ignorās gubernet ignorantez ⁊ regat. Tri
plex eſt autem ignorātia.ſ.
Ignorātia iuris humanalis.
Ignorātia legis diuinalis.
Ignorātia operis ꝯtingibilis.
De his poteſt intelligi illud. p̄s.lxxxj. Neſci-
erūt quo ad primā. neqꝫ intellexerūt quo ad
ſecūdaz. in tenebris ambulāt quo ad terciā.
Ignorātia iuris humanalis eſt ignorātia c
legum ⁊ ordinatōnū que facte ſunt ab homi
nibus eccleſiaſticis vel ſecularib⁹. ſicut ſunt
leges canonice facte a cōcilijs vel a ſummis
pontificibus que obligant omnes catholicoſ
cum fiunt vniuerſaliter. vl' facte a p̄latis in-
ferioribus que obligant tm̄ ſubditos eius. Et
leges ciuiles facte ab impatoribus vel etiam
a pprijs ciuitatibus. vt ſunt ſtatuta. Cuz hu-
iuſmodi ligent cum iuſte ſunt in foro ꝯſciē-
tie oportet q̃ ſciātur. aliter ſeruari nō poſ-
ſent. ⁊ precipue que ptinent ad mores cōmu-
nes xp̄ianorum. vt ceſſare ab operibus ſerui
libus dieb⁹ ſtatutis ab eccleſia. ieiunare cer-
to tempore. audire miſſaz diebus feſtiuis. ſe-
mel in anno cōfiteri ⁊ commūicare. ⁊ huiuſ-
modi. de quibus infra dicetˀ. Et ſimiliter vbi
quis moram trahit cōtinue debꝫ ſcire leges.
ſtatuta ⁊ laudabiles conſuetudines eorum.
al' ignorando quaſi cecus dici poteſt. ⁊ nō eē
ſine culpa Iſaye.v. Propterea ductus eſt ca-
ptiuus pp̄lus meus. quia nō habuit ſcientiā.
ſ. agētorꝫ. Aug. Nō omīs ignorās immunis
eſt a culpa. illis ḡ ignoſci nō poterit qui a q̄
diſcerēt habētes opaz nō dederūt. diſ.xxxvij.
§.ſi. Quedaz atˀ ordinatōes ⁊ materie que cō
cernūt pticulariter aliquos ſtat⁹ hoīm. vt q̄
ptinēt ad admīſtratōnez debitā ſacramētorū
debent ſcire curati. Medici q̄ dirigūtˀ ad eos
Juriſpiti q̄ ſtatuūtˀ d eis. ⁊ hmōi. al' iſta ne-
ſciendo pccm̄ ē. Vn̄ Leo papa. Si ī laicis ī-
tolerabilis videtˀ inſcia. q̃to magis ī clericis:
nec excuſatiōe digna eſt nec venia. diſ.xxxv-
iij. ⁊.j.q.iiij. circa finē. vbi agitˀ de ignorātia.
Dicit ibi glo. magna ⁊ notabilis. q̃ ignoran
tia iuris canonice ſiue ciuilis quaſi neminē
excuſat. Et hoc intellige cū ius tale eſt quod

aliquis defacili p ſeipm̄ ſcire potuit vel etiā
per alios. dum tñ̄ habuit copiam peritorū.
ff. de iur̄. ⁊ fac. igno. l. iuris. Ignorātia le-
gis diuinalis que facit hoīem cecū ſpiritua-
liter eſt neſcire que habētur ī ſacris ſcriptu-
ris ptinentia ad fidem ⁊ bonos mores neceſ-
ſarios ad ſalutem. Ipa eñ̄ ſcriptura ꝯtinet
quicqd ptinet ad ius naturale. Naꝫ illa duo
principia iuris naturalis. ſ. quod tibi nō vis
fieri: vide ne alteri facias. ⁊ quecunqꝫ vultis
vt faciant vobis hoīes: vos facite illis. ha-
bent̄ in ſcriptura ſacra. primū eſt Thob. iiij.
aliud Math. vij. Decalogus etiam qui eſt de
iure naturali habet̄ Exo. xx. Dicit etiā Gra-
tianus. j. q. iiij. circa fineꝫ. ꝙ ignorātia iuris
naturalis omībus adultis damnabilis eſt. ⁊
ꝺ hac ītelligit̄ illud apl̄i. j Corin. xiiij. Igno
rans. ſ. que ſunt de iure naturali: ignorabit̄.
ſ. a deo. i. reprobabit̄. ⁊ illud Greg. Qui ſtul-
tus fuit in culpa. i. ignorās. ſapiēs erit ī pe-
na. diſ. xxxviij. Qui ea. Qui ergo ppetraret
fornicatōnem. vſuram. ſimoniam. mendaciū
et h⁹. ex ignorātia neſciens eſſe peccata non
excuſat̄ a damnatione. Sed vltra huiuſmōi
p̄cepta naturalia ptinēt etiaꝫ ad ius diuinū
ea que ſūt fidei. ſ. articuli et ſacramēta eccle
ſie que ī articulis comp̄hendūt̄. Quis eī rō
naturalis non dictet iſta aut doceat tñ̄ dictat
ratio vt credat deo in his que ipe reuelat in
ſcripturis que p̄dicata ſūt et publicata p or
bem et cōfirmata miraculis. Et ſiquis nat⁹
eſſꝫ in deſerto vel in carcere ⁊ nūꝙ̄ que ſūt fi
dei audiret nō excuſaret̄ nō credendo. Et rō
eſt. quia dicūt doc. ꝙ talis ſi nō ponat obſta-
culū gratie ſed viuat lege nature. diuina gra
tia nō deſereret eum quin ei reuelaret credē
da. ſicut euenit Cornelio Centurioni Act. x.
Tenetur ḡ quilibet ſcire explicite articulos
fidei ſicut ⁊ credere tenetur. ſm̄ Tho. ſcd̄a ſe-
cūde. q. j. Iſta eñ̄ publice p̄dicat ⁊ ſolennizat
eccl̄ia. Et q̄uis quilibꝫ fidelis ex cōgruentia
deberet ſcire ſymbolū. nō tñ̄ eſt neceſſariuꝫ:
nec etiam ꝙ ſciat ordinate articulos ſicut et
p̄cepta decē dūmodo ſciat talia eē p̄cepta im-
plenda. ⁊ illa credenda. De ignorātib⁹ igitur
iſta dicitur inuectiue hiere. ij. Tenentes legē
neſcierūt me. ⁊ Sapieñ. ij. Neſcierūt ſacramē-
ta dei. Sed vt dicit Greg⁹. ī moral̄. Qui ea q̄
dei ſūt: neſciūt. a domino neſciūtur. i. repro-
bantur. Et hiero. In his que ptinent ad ius
diuinū. vt p̄cepta et articulos. parꝝ diſtat in
vitio decipere vel decipi poſſe xp̄ianū. xvj. q.
j. c. Si cupis. Talis ḡ dicē poteſt. lumen ocu
lorum meoꝝ nō eſt mecū. Et vt dicit̄. ij Reg.
v. Cecus et claudus non intrabūt in templū
dei. ſ. glorie. Cecus qui ignorat que ſunt dei.
Claudus qui ea ſciens nō opatur recte. Eſt
⁊ tercia ignorātia. ſ. facti. hec nō excuſat ni-
ſi quis det opam rei licite ⁊ adhibeat ſuffici-
entem diligentiam. ⁊ intelligēda eſt ſic regu
la iuris. Ignorantia facti nō iuris excuſat.
ex̄t de reg. iur̄. lib. vj. Et vt dicat̄ quis p̄ba-
biliter ignorare vt excuſet̄. dicit glo. j. q. iiij.
circa finē. ꝙ nō requirit̄ ꝙ ſit nimis ſcrupu-
loſus ⁊ curioſus: nec ꝙ ſit nimis negligens ⁊
diſſolut⁹ ī inquirendo. ff. de iur̄. ⁊ fac. igno. l.
Nec ſupina. Siq̄s ḡ dat opam rei illicite vñ̄
ſequit̄ aliquod malū quod neſcit nō excuſa-
tur: puta ſiq̄s ludit ad ſaxa vel cū gladio. et
ide pcutit aliquē quē nō videt: ⁊ ſic ignorat.
nō excuſatur a pcc̄o. Sicut etiā ñ excuſat̄ a
pcc̄o Lamech qui occidit ſagitta Caym eſti-
mās eū ferā ſilueſtrem ex eo ꝙ cecus erat. vñ̄
illicitū erat ei opus venandi. licꝫ facēt ꝓpter
vtilitatem. ſ. pelliū p veſtimētis. Nā tūc car-
nib⁹ nō veſcebāt̄. vt. xv. q. j. §. obijcit̄. Sicut
etiaꝫ nō excuſat̄ Loth cū neſciens filias eſſe
ſuas cōcubuit cū eis. qꝛ opaꝫ dedit rei illici-
te. ſ. ebrietati: vnde ſecuta eſt illa ignorātia.
Unde Aug. Inebriauerūt Loth filie eius. et
ſe neſcienti miſcuerūt. quapropter culpādus
eſt nō q̄tū ille inceſtus: ſed q̄tū illa ebrietas
meretur. xv. q. j. Inebriauerunt. Scd̄o vt
ignorātia facti excuſat: oportet ꝙ adhibeat̄
debita diligentia. Unde ſiq̄s aptādo tectū do
mus pijcit tegulas fractas in via qd̄ in ſe eſt
opa licita. ſꝫ nil dicit nec ſignū poīt ſup hoc
ꝓpt̄ qd̄ aliquis trāſit iuxta neſciens opus. et
ex tegula ab illo piecta frāgit caput illi ne-
ſciens aliqueꝫ tranſire inde certe nō excuſa-
retur a culpa nec a pena. Uñ̄ nec excuſāt̄ iu
dei in facto q̄ crucifixerūt xp̄m. qꝛ neſciebāt
ipſū eſſe xp̄m: nec credūt adhuc veniſſe meſſi-
am. ⁊ hoc qꝛ nō adhibuerūt debitaꝫ diligen-
tiaꝫ. vt dicit Gratian⁹. j. q. iiij. §. vlt. circa fi
nem. Unde ipe xp̄c dicebat eis. Scrutamini
ſcripturas: ⁊ ipe ſunt que teſtimoniū prohi-
bent de me Iohis. v. Propterea dicitur Yſa.
vj. Excecа cor pp̄li huius. i. pmitte. Iſta ma-
teria eſt multum dilatabilis. puta ſiquis ac-
cedit ad ſacramentū neſciens. i. non recorda
tur de aliquo crimīali cōmiſſo. vel ſententia
quam incurrit ⁊ ſic non ꝯfeſſus ex eo qꝛ nō
adhibuit diligentiam ad examīandū cōſciē-
tiam nō excuſatur a peccato. Nota ſi p̄latus
vel p̄ſfamilias neſcit crimīa maīfeſta ſubdi-
torū qꝛ non adhibet diligentiā ad inquiren-
dum. ⁊ ſic nō punit. ⁊ illi peunt. nō excuſat̄.
ſicut nec Heli non puniens pcc̄a filioꝝ. vnde
regula iuris. Non pt̄ eſſe recta excuſatio pa
ſtoris. ſi lupus oues comedit ⁊ paſtor neſcit
ex̄t de reg. iur̄. Quis. Et quia multa ī hmōi
ppetrantur. ideo dicere poteſt quilibet. lumē
oculoꝝ meoꝝ nō eſt mecum. ⁊ veniaꝫ petere
cū codeꝫ. Ignorantias meas ne memineris.
Sciendū autē ꝙ tripliciter pt̄ ꝯtingē igno-
rantia in qualibet predictarum. videlicet af
fectata. craſſa. et inuincibilis. Ignorantia

872 affectata eſt qua quis refugit que debȝ ſcire
vt liberius peccet ſine remorſu conſcientie.
de qua ps. Noluit intelligere vt bene ageret.
Et Job. xxi. dixerūt deo. recede a nobis. ſcie-
tiaȝ viarū tuarū nolumus. hec ī nullo excu
ſat. imo ſm Tho. auget. ſeu potius eſt ſpeci-
ale peccatū. ¶ Secūdo ignorantia ſiue iuris
ſiue facti poteſt eſſe craſſa ⁊ ſupina. ⁊ hec eſt
quādo quis nō recuſat ſcire imo vellet ſȝ ne-
gligit addiſcere pp̄ter laboreȝ ſeu occupatō-
nes. ⁊ inquirere vel legere cū poſſȝ. hec q̄tū
ad ea que quis debet ſcire ſiue reſpectu xp̄ia-
nitatis vt p̄cepta dī ⁊ eccl'ie. ſeu reſpectu ſta
tus vel officij vel exercitij vt religioſus q̄ ſūt
religionis. ſeu curatus que ꝑtinent ad curā.
aduocatus que ꝑtinent ad iura. medicus ad
medicinā. ⁊ huiuſmōi ſi neſciat: excuſat̄ q̄dē
a tāto ſed nō a toto. i. nō eſt ita graue pecca-
tū ſicut ſi faceret ex certa ſciētia. Vn̄ Greg.
Grauius ex infirmitate. i. paſſione q̄ ignorā
tia peccatur. de peni. diſ. ij. Sciendū. Cetum
vero ad ea que nō tenetur ſcire. vt aſtrologi
am. philoſophiā. poeſim. ⁊ huiuſmōi. nō pec
cat ignorando. quinimo ſūt quedaȝ que me-
lius eſt neſcire q̄ ſcire. vt dicit Aug. diſ. xx-
xviij. c. q̄uis. vt ea que inſtigant ad malum.
Et dicitur ignorantia craſſa et ſupina ad ſi-
a militudinē hoīs craſſi qui nō bene videt que
ſūt ante ſe. Nec tamē cōtinue peccat cū ma-
net iſta ignorantia: ſed tūc cū debuit vl' debȝ
⁊ negligit hoc agere. Tercia ignorantia eſt
inuincibilis que nullo ſtudio humano vinci
poteſt. vt eſt in pueris nō habentibus vſum
ratōnis. ⁊ amentib9: ⁊ hec excuſat a toto. Vn̄
ea que fiunt a fatuis ſeu deficientib9 vſu ra-
tionis nō imputātur eis ad peccatū nec ad
penaȝ nec quo ad deū nec quo ad mūdū. ſiue
illa que faciūt ſint ꝯtra legem diuinā. vt ho-
micidiū. blaſphemia et huiuſmōi. ſiue ꝯt̄ le-
gem humanaȝ. vt nō confiteri. nō cōmūica-
re ſemel ī anno ⁊ huiuſmōi. vt. xv. q. j. Aliq̄s
⁊. c. ſe. Etiamſi ex culpa ſua incidiſſȝ quis in
talem amentiaȝ vel furiam. ſiue ex nimijs ie
iunijs. vigilijs. ſiue ex aliqua paſſione amo-
ris vel doloris. Dicit etiam Al. q̄ cū aliquis
dubitat de aliquo facto vl' fiendo vtx̄ ſit lici-
tū vel illicitū. ⁊ conſulit ꝑitos. ⁊ facit quod ī
ſe eſt ad inueniēdū veritateȝ ſi ſibi ꝯſulatur
ꝯtrarium vītati quod ille ſequitur ſatis ex-
cuſatur. quia poteſt dici in eo ignorantia ī-
uincibilis vt ī dubio ſciſmate cui debeat ad-
b herere ī bello dubioſo quo ad ſubditos ⁊ h9-
modi. In his tamen que ſūt de iure naturali
vl' diuino quātūcūqȝ ꝯſulerent ſibi ignoranti
a ꝑitiſſimis ꝯtrariū veritati nō excuſaretur
a peccato illud agendo. quia ī huiuſmōi non
poteſt habere locū ignorantia inuincibilis q̄
ad habentes vſū ratōnis. Qui ergo neſcierūt
que ſūt legis humanalis. neqȝ intellexerūt q̄
ſunt legis diuinalis. in tenebris ambulant. i.
opantur ignorantes que debent ſcire de ꝯtin
gentibus factis in his vt ſequit̄ ī ps. Moue
buntur. i. remouebūtur oīa fundamēta ter-
re. i. homīes qui ſūt de terra. fundamenta. ſ.
ſpiritualia edificij virtualis. vt fides. j Cor̄.
iij. Fundamētum aliud nemo poteſt ponere
p̄ter id quod poſitum eſt: quod eſt dn̄s Jhus
i. fides xp̄i. caritas. Ap̄lus ad Ephes. iij. In
caritate radicati ⁊ fundati. Hiero. Fūdamē
tum oīm virtutū humilitas. his amotis nul-
la virtus ſupeſt. Et ido ait domin9 Jſa. xlij.
Educ foras populū cecum. ⁊ oculos habētē.
foras eccleſiam militantē ⁊ triumphantem.
Educ. i. educes tu. ſ. deus.

Tercia cecitas eſt in .§. iij. c

eligendo cū videlicet quis cognoſcit eſſe ma-
lum quod vult facere et tamē facit. quod nō
poteſt eſſe niſi quia etſi in vniuerſali cogno-
ſcit eſſe malū. vt fornicatōem. furtū. homici-
diū. et huiuſmōi. tamē in ꝑticulari illū actū
non cognoſcit eſſe malū: ſed videtur ſibi eſſe
bonū. Nam vt dicit Dionyſius. Nullus intē-
dens ad malū opatur. Et de talibus dici p̄t
illud ps. Oculos habent et nō videbunt. hn̄t
quidem oculos ad cognoſcendū in vniuerſa
li. ſed nō vident illud eſſe malū in ꝑticulari.
Vnde ⁊ dicit ph̄us in libro ethicoꝝ. q̄ omnis
malus eſt ignorans. et talis ignorātia nō eſt
ſpeciale peccatū ſed circūſtātia que repitur
in quolibet pc̄to. Et ad idem facit quod dr̄ ī
puer. Errāt qui opantur malū. In hoc ē er-
ror q: videt̄ ei qui malū agit detēt9 paſſione
vel habitu vitioſo tunc bonū agē. nō eñ niſi
rex ignorantia p̄t errari. vt dicit Aug9. diſ.
xxxviij. q̄uis. Nōne magn9 error ⁊ magna ce
citas eſſȝ ſiquis eſtimaret lapidem terreū vl'
vitreum magis precioſum q̄ adamanteȝ vel
topazion: Sic errat vt cecus qui aliquid ter
renū vel diuitiaꝝ vel honoris vel delectatio-
nis corporalis p̄ponit mandatis dei ſeu dele
ctationibus ſempiternis. In figuram huius
legitur. q̄ Naas rex amonitaꝝ cum bellaret
ꝯtra viros Jabes Galaad ī hoc voluit eos ha
bere federatos ⁊ pacificos ſi oīm erueret ocu
los dextros. ⁊ ſic eſſent in obprobriū iſrahel.
j Reg. xj. Naas eſt diabolus qui pugnat cōt̄
filios iſrl'. i. fideles. Interp̄tatur eī iſrl' vidēs
deū. ſ. p fideȝ. Hoc aūt eſt pactum qd' vult ha
bere cū fidelib9 vt eruat oculos dextros. i. re-
ſpectū ad deū: vt regulas ſeu mandata eius
nō habeant ī actib9 ſuis. et tūc nō curat da-
re eis moleſtiam ⁊ bellare cū temptatōnib9:
quia pacifice eos tūc poſſidet. Sed nō debet
huic acquieſcere fideles: ſȝ habere recurſum
pro adiutorio ad xp̄m. et ſic liberati erūt. ſic
illi viri Jabes Galaad inuocātes deuote au-
xilium Saulis iſrl' regis libēati ſūt. Qui aūt
iam incurrit cecitatem ſp̄ualē imitet̄ cecū q̄

ſedebat ſecus viā ⁊ mendicabat. qui clamās
ad Jh̄m vt videret: lumen recepit Luc. xviij.
Vel celidoniuȝ. i. cecum a natiuitate qui la-
uans ſe in natatoria ſiloe ad mandatum xp̄i
viſum recepit Joh. ix. hec lotio fit moraliter
in cōtritione ⁊ ꝯfeſſione. Om̄ia (inquit Lau-
rentius) in ꝯfeſſione lauantur.

Capitulum decimum de Precipitatione.

PRecipitatio eſt ſecūda filia luxurie que etſi frequenter ꝓcedit ex luxuria. tn̄ ex alijs vi-
tijs etiam ꝓcedere poteſt. ⁊ aliqñ
eſt ſpāle peccatuȝ. aliqñ circūſtantia aggra-
uans peccatū. Difficile eſt auteȝ intelligere
put eſt ſpāle peccatū. niſi cū alio adiunctū.
Et ī hoc cōſiſtit. ꝙ homo de agendis vbi p̄t
eſſe dubiū nō habet ſufficiētem examiatiōeȝ
⁊ ꝯſilium mentis. ſed ſubito diſponit ⁊ ponit
ſe ad faciendū quod menti occurrit. ꝯtra il-
lud. Nihil ſñ cōſilio facias (Ecc̄. xxxij) ſ. mē-
tis. Ad hāc inſtigat diabolus dicēs mēti qđ
xp̄o ſuaſit Math. iiij. Mitte te deorſuȝ. i. p̄ci-
pita te ad malum. Et ad hanc p̄cipitationē
ptinet ꝙ aliquis deficiat a docilitate qua q̄s
diſcit ab alijs ſeu acquieſcit eoꝝ conſilijs. ⁊ a
memoria qua reſpicit ad preterita geſta. ⁊ a
ratōe qua quis bene eſt diſcurſiu⁹ et ratioci-
natiuus vt poſſit bene applicare vniuerſalia
pñcipia ad pticularia que ſūt varia ⁊ incer-
ta. q̄ ſūt ptes integralis prudētie. ſ. docilitaſ.
memoria. ⁊ ratio. Et memoria ⁊ rō nō ſumū-
tur ꝓ potētijs ſed ꝓ bono vſu eaꝝ. Et de hac
loquēs pſal. lj. p̄s. ait. Dilexiſti oīa verba p̄-
cipitatōis lingua doloſa. ꝓpterea dn̄s deſtru-
et te in finem. Ubi notat̄ ⁊ culpa ⁊ pena ſb-
ſecuta. culpa cum dicit. verba p̄cipitatiōis.
pena cū ſubdit. deus deſtruet te ⁊c̄. ſ. ꝑdendo.
ſ. in mortem eternam.

Primū eſt verbum cordis.
Secūdum eſt verbū oris.
Terciū eſt verbū operis.

De verbo cordis ait .§. j.

idem p̄s. Qui loquitur veritateȝ ī corde ſuo.
Ab iſto verbo qđ eſt ꝓpoſituȝ faciendi aliq̄d
incipit p̄cipitatio. vt. ſ. ſine ſufficiēti exami
natione ſubito diſponat facere qđ p̄mo men-
ti occurrit. Job. xviij. Precipitabit eū. ſ. pec-
catorem ꝯſilium ſuū ⁊ immittet ī rete pedes
ſuos. ꝑ hoc em̄ capit̄ ⁊ tenetur diuerſis ma-
lis. Sed ꝓ declaratione hui⁹ materie. ſ. p̄ci-
pitatōis dicit. b Tho. ſcđa ſecūde. q. liij. ꝙ p̄-
cipitatio h̄ dicit̄ ad ſilitudinem ī reb⁹ corpa-
libus. Dicit̄ em̄ p̄cipitari ſm̄ motū corpaleȝ
quod a ſupiori in ima venit ſm̄ impetū quē-
dam ꝓprij motus vl' alicui⁹ impellētis nō or-
dinate deſcendēdo. ſic̄ ad literam dr̄ de Razia
ꝙ p̄cipitauit ſemetipſū viriliter ī turbas (ij
Machab. xiiij) ne. ſ. caperetur a gentilib⁹. et
de mulieribus que circūciderant filios ſuos.
vt obſeruarent legem dei ꝙ precipitauerūt
eas ꝑ muros ciuitatis. ij Machab. vj. Sūmū
auteȝ anime bonū eſt ip̄a ratio. inquit Tho.
Imum autē eius eſt operatio ꝑ corpus exer-
citata. Gradus autem medij ꝑ quos oportet
ordinate deſcendere ſunt iſti. memoria p̄teri-
torum. intelligentia preſentium. ſolertia ī ꝯ-
ſiderandis futuris euentibus. ⁊ ratiocinatio
cōferens vnū alteri. ⁊ docilitas ꝑ quaȝ quis
acquieſcit ſententijs maiorum. que ſunt par-
tes integralis prudentie. ad quas ptinet be-
ne cōſiliari. ⁊ ꝑ hos gradus deſcendit homo
recte cōſiliando. Siquis autem feratur non
agendo per impetum volūtatis vel paſſiōis
pertranſitis his gradibus erit vitiū precipi-
tationis ⁊ imprudentie. de quo poteſt intel-
ligi illud Deutro. xxxij. ca. ī cātico. Audite.
Gens abſq; cōſilio ⁊ ſine prudentia eſt. ſ. per
vitium precipitationis. vtinā ſaperent quo
ad preterita recogitāda. ⁊ intelligerent q̄ ad
p̄ſentia ordinanda. ⁊ nouiſſima ꝓuiderent q̄
ad pericula futura euitanda ſiue intuenda.
Etſi aliquis p̄cipitanter facit aliquid auer- 6
tens ſe a regulis diuinis vt cōtemnens ⁊ re-
pudians diuina documēta ſic eſt mortale. Et
dicit̄ etiā temeritas talis p̄cipitatio. Si vō
p̄cipitanter agit abſq; ꝯtemptu diuine regu
le. ſed cum detrimento ſeu defectu eorū q̄ ſūt
de neceſſitate ſalutis. iteꝝ ē mortale vel cir-
cūſtantia que repitur cū mortali. ſicut cum
debeat quis ſemel in anno ꝯfiteri ⁊ commu-
nicare. ſubito accedit ad ꝯfeſſionem ſine ali-
qua p̄cogitatione. cum tamen habeat multa
intricamenta et grauia peccata. ꝓpter quod
parum dicit ⁊ multa omittit grauia que de-
facili mēti occurriſſent. ⁊ ſic ſubito cōicat ī-
diſpoſitus. Iſte precipitanter facit ꝯfeſſiōeȝ
⁊ eſt ibi mortale peccatum. Similiter ſiquis
habēs diſputare cum infidelibus et de rebus
arduis. ponat ſe p̄cipitanter ad hoc ſine ali-
qua p̄uiſione. vnde ꝓbabiliter deficere poſſit
et cōfundi fides cui obuiare potuiſſet ꝑ ma-
turam preuidentiam mortale eſſet niſi a ſpi-
rituſancto induceretur ſicut apl̄i. quia ſpiri
tuſſanctus nō eget tempore. Si auteȝ aliq̄d
p̄cipitanter operatur abſq; detrimēto eorum
que ſūt de neceſſitate ſalutis erit veniale. Et
quia luxuria maxime abſorbȝ conſilium. iō
ponitur p̄cipitatio filia luxurie. Temeritas
enim ſm̄ Tho. vbi ſup̄. vno modo ꝓcedit ex
impetu voluntatis vel paſſionis. alio modo
ex contemptu regule dirigentis ⁊ hoc ſecun-
dum ꝓprie importat temeritas. Unde ex hoc
dicitur ex radice ſuperbie ꝓueire. q: refugit

874 aliene regule ſubeſſe. ꝑcipitatio autez ſe ha-
bet ad vtrūqꝫ. vnde temeritas ſub ꝑcipitatio-
ne cōtinetur ꝗuis precipitatio magis reſpi-
ciat primum.

Secunda precipitatio .§. ij.

eſſe poteſt ī verbis oris Ecc̄. x. dr̄. Labia inſi-
pientū precipitabūt eū. i. imprudens ꝑcipitā-
ter loquetur ſine examīatōe mentali ſeu lo-
cutōnis. Ecc̄. ix. dicit̄. Temerarius in verbo
odibilis eſt. Dictū eſt ꝙ temeritas dicit̄ pre-
cipitatio. Et ratio q̄re preceps ad loquēdum
eſt odibilis. quia exquo ſbito loquitur quod
menti occurrit nō examīanda verba oportꝫ
ꝑſuppoſita humana fragilitate ꝙ dicat mľta
incōueniencia ⁊ diſplicentia auditoribus. vñ
oditur. Unde dicit̄ Eccľiaſtes. v. Ne temē q̄d
loquaris. Et ꝑcipue in tribus debꝫ caueri ꝑ-
cipitatio.

a In ꝓferēdis ſentētijs.
In dubijs decidendis.
In ſecretis edicēdis.

De primo dicit Euariſtus papa. Deus om
nipotēs vt nos a ꝑcipitande ſentētie ꝓlatiōe
compeſceret: cū oīa nuda et apta ſint oculis
ei⁹: mala ſodome noluit audita iudicare ꝑuſ-
ꝗ manifeſte cognoſceret que dicebātur. Uñ
ipē ait. Deſcendaz ⁊ videbo vtrū clamorez q̄
venit ad me ope ꝯpleuerint an nō eſt ita vt
ſciam. Quod fecit vt nobis exemplum daret
ne ꝑcipites ī diſcutiendis et iudicādis nego-
cijs eſſemus. ij. q. j. Deus. Hoc aūt figuratiue
innuit̄ ī eo ꝙ dñs poſtulatus de adultera iu
dicare et dare ſentētiam. nō ſtatim dedit iu-
dicium. ſed inclinans ſe deorſū digito ſcribe-
bat ī terra (tipice inſtruēs nos inquit Gre.)
vt cum ꝓximorum errata conſpicim⁹ nō añ
iudicemus reprehendēdo ꝗ ad conſciētiā hu-
militer reuerſi digito diſcretōnis ſolerter ex-
ſculpemus et quid conditori noſtro placeat
q̄d ve diſpliceat examīatōe dirimem⁹. Hinc
Greg⁹ ait. Rectores eccleſie ⁊ qui publica iu-
dicia exercent. in dictādis ſententijs nullate-
nus leuitate aut furore ducti ſint precipites
xj. q. iij. Sumope. Et inducit ibi exemplum
Moyſi. qui querelas ꝓpľi et cauſas īgreſſus
tabernaculū referebat ad dñm. ⁊ poſtea rñ-
debat. Unde ⁊ Dauid quia fuit ꝑceps ad dā-
dam ſñiaz cōt̄ Miphiboſeth. ī iuſte egit. Naz
cum Siba ſeruus ſeu ꝓcurator ipſius Miphi
boſeth filij Jonathe occurriſſet cuz aīalibus
oneratus victualibus. regi Dauid fugienti a
facie Abſalonis regnum vſurpātis ſibi ea of
ferens: interrogauit Dauid ō Miphiboſeth
quid de eo eſſet. qui falſo accuſauit eum. ſ. ꝙ
ſtudioſe noluiſſet occurrere letus de ſua eie-
ctione de regno. in vindictam quia ablatum
fuerat a Saule auo ſuo. quod credēs Dauid
nimis leuiter ꝑcipitanter dedit ſentētiaz. vt
ſ. bona collata Miphiboſeth ſua eſſet. ī. ipſi⁹
Sibe. Et cum poſtea reuerſus in regnuz in-
greſſo hieroſolimaz obuiaſſet ipē Miphibo-
ſeth in tonſo capite in ſignum doloris de eie-
ctione eius a regno. ⁊ Dauid querēt cauſaz
quare non iuiſſꝫ cum eo. allegauit impoten
tiam ſuaz quia claudus erat. ⁊ ille Siba de-
ceperat eum. ⁊ falſo infamauerat. ſuper quo
etſi mutauit ſentētiaz tamen iniuſte ⁊ preci-
pitāter videtur egiſſe. videlicꝫ ꝙ diuiderent
adinuicem bona ꝓ dimidio ipē ⁊ Siba. Nā ⁊
ſi iniuſtā deberat ꝑcipitanter ſententiaz dece
ptus verbis illius. debuit reuocare totā. pt⁹-
ꝗ fallaciam ſerui deprehendit. In dubijs q̄z
decidendis multum debet vitari ꝑcipitatio ⁊
ꝑmaxime in factis cōſcientie vbi vertit̄ peri
culum anime. Unde Grego. ait. In rebus du
bijs nō debꝫ eſſe iudicium abſolutum. xxxiij.
diſ. Habuiſſe. Ubi dicit glo. ꝙ eſt triplex am
biguitas. ſ. iuris. facti. ⁊ ꝑſone. Et incipien-
do a tercio ambiguo quādo. ſ. certū eſt factū
ſed dubitat̄ quis fecerit. tūc poteſt ferri cer-
ta ſententia. Non ꝯtra aliquam ꝑſonam de-
termīate. ſm̄ illud. ij. q. j. c. j. Neminem iudi-
cetis ſuſpitōnis arbitrio. Sed ī genere. ſ. q̄d
qui fecerit tale delictum quod manifeſtum ē
ſit excōmūicatus. niſi infra certū tempus ī-
dicauerit. vt. v. q. j. Quidam. Ubi vero ſit ſe-
cūdum ambiguum. ſ. facti. quia. ſ. dubitatur
de aliquo vtꝝ ſit factū vľ nō nūꝗ eſt ferenda
ſñia certa. vbi ſequit̄ ꝑiudiciū alteri⁹. Et ad
hoc facit verbū Greg. dicētis. Graue eſt ⁊ ſa-
tis indecēs vt ī re dubia certa det̄ ſñia. xj. q.
iij. Graue. Ut ſi dubitat̄ vtrū aliq̄s iuſte ali-
q̄d poſſideat vel nō. ſeu vtrū ꝯtraxerint aliq̄
ī gradu vel caſu ꝓhibito vel non. ī tali dubio
niſi ſit ſufficiēs ꝓbatō nō debꝫ dari c̄ta ſñia
ī damnū alteri⁹. Sꝫ vbi nulli fit ꝑiudiciū in
dubio facti dat̄ certa ſñia abſqꝫ ꝑcipitatōnis
vitio. puta cū dubitat̄ vtꝝ aliquis ſit bapti-
zatus vel nō. vel vtꝝ cōfirmatus vel ordina-
tus. vel eccľia vel hoſtia ꝯſecrata. debꝫ bapti-
zari. cōfirmari vel ordinari vľ conſecrari. ſi
vere dubium ē. Quia vt dicit Leo papa. Nō
putat̄ iteratū q̄d ignorat̄ eſſe factū. de ꝯſec̄.
diſ. j. Solennitates. et diſ. lxviij. c. Preſbiteri.
¶ De ꝑmo ambiguo. ſ. iuris ꝓcedit̄ ō ſimilib⁹
ad ſiľia. vt diſ. xx. De libellis. vbi poſſint iu
ra ꝯcordari nō ꝯ̄triari. Uñ Leo papa. In his
q̄ dubia ſūt vel obſcura id nouerim⁹ ſequēdū
quod nec euāgelicis ꝑceptis ꝯtrariū. nec de-
cretis ſcōꝝ patꝝ inuenit̄ aduerſū. diſ. xiiij.
Sicut q̄daz. Et intelligēdū eſt de illis decre-
tis q̄ nō abrogata ſūt ꝑ ꝯ̄triaz ꝯſuetudinem.
Ubi aūt repiunt̄ diuerſe opiniones ⁊ aduer-
ſe ſolēnium doctorū ī aliqua materia nec hr̄
expſſa circa hec declaratio ꝑ autoritatem ſcri
pture vel determinatio per eccleſiam. tūc pe
riculoſū eſt precipitare ſententiaz. ⁊ ita vni
opinīōi adherē ꝙ alterā ꝯtēnet vt hēticā vľ

damnabilem. ſicut cognoſcere vxorem menſtruatam. aſſerere ꝙ ſit mortale. emere impſtita veneciarū. ſeu iura montis florentie ꝙ ſit vſura ⁊ mlˀta huiuſmōi. In his igr̄ ꝗuis tutior via ſit eligēda ⁊ cōſulenda. vt de ſpō. .c. Juuenis. p̄cipue ante factum. Non tamē vt dicit Wil. eſt precipitanda ſententia ꝯtēnando alteram opinionem. Ad quod etiam facit quod dicit. b Tho. in quolibꝫ. ſ. ꝙ qſtio vbi agitˀ de mortali. niſi habeatur expſſa auctoritas ſcripture vel canoīs vel rō efficax n̄ niſi ꝑiculoſiſſime diffinitur. ⁊ hoc eſt contra multos p̄dicatores ⁊ cōfeſſores modernos qui ſunt nimis faciles ad iudicandū aliquid eſſe mortale. Nathan ꝓpheta interrogatˀ a Dauid vtrum deberet dn̄o deo templum edificare. quia p̄ceps fuit ad dandū reſponſū dicēs hoc domino placere vt ꝓpheta loquēs. oportuit poſtea eū reuocare ſententiaꝫ. Naꝫ dn̄s loquens ꝓphete dixit ꝙ hoc nō faceret quia multum ſanguinem fuderat. ſed filius eiˀ tēplum edificaret vt habetˀ. ij Reg. Sic et Joſue cum p̄ncipibus tribuū. quia preceps fuit ad faciēdū pactum cum Gabaonitis amicicie ⁊ confederationis ſimulātibus illis ſe ī remotiſſimis habitare non ī terra ꝓmiſſiōis ſꝫ longo itinere ꝯfractos. quia os dn̄i nō cōſuluerūt (vt dicitˀ Joſue. ix) decepti ſūt. ⁊ qꝛ iurauerūt eis recōmendatos habere ob reuerentiam iuramenti voluit dn̄s illos reſeruari qui extermīari debebant. In ſecretis etiā manifeſtandis debꝫ quilibet cauere ne ſit p̄ceps. alˀ incidet in multa mala. Nam pauciſſimi reperiūtˀ fideles ad ea ſeruanda. Un̄ Hiere. ix. dr̄. Unuſquiſqꝫ a proximo ſuo ſe cuſtodiat. ⁊ in om̄i fratre ſuo nō habeat fiduciam quia oīs frater ſupplantās. i. decipiens in reuelando ſecreta. Sic Samſon quia p̄ceps fuit ad reuelandum ſecretum eius in quo conſiſtebat fortitudo ſua Dalide. cuꝫ pluries expertus eſſꝫ malitiam eius tonſo capite ab ea cū dormiret ī gremiū eius captus fuit a philiſteis ⁊ excecatus Judicū. xvj.

a ¶ **Tercio precipitatio .§. iij.**

poteſt eſſe ī ope. Sicut ſi aliquis appetēs nouam domū fabricare ſubito poneret ſe ad faciendum fabricare cum nō habeat expenſas ſufficientes vlˀ modum. p̄ceps eſſꝫ ī illo ope. Unde Calixtˀ papa inquit. Nos tempore egemus vt maturius quid agamus. Non p̄cipitemus ꝯſilia ⁊ opera noſtra. neqꝫ ordinē corrumpamus. diſ. l. Ponderet. Opus eſſꝫ vtiqꝫ p̄cipitatōnis ſiquis aliquem ſine noticia eiˀ vel examinatōne eligeret ſubito ī rectoreꝫ vlˀ cōfeſſoreꝫ vel aſſumeret ad ſacerdotiū vlˀ ad religionem. vel ip̄e aſſumeret aliqd̄ opus arduū ſine diſcuſſione ſue facultatis. Et ſicut virtuoſe oꝑans cōſiderat circūſtātias vt recte ſint ⁊ ꝯgrue ad finem. Ita ⁊ ecōuerſo diabolus cum inſtigat ad malum inducere conatur vt ſubito oꝑetur ſine aliqua examiatōne vel diſcuſſione ꝑiculi. Unde Orige. Lenta virtus ⁊ cūctatrix ante iudicat ꝙ incipiat quid decorū quid honeſtū. Iniquitas oīa p̄cipitat. de peni. diſ. iij. Inter hec. Sic maligni iudei turbati ꝯtra xp̄m arguentē incredulitateꝫ eorū. in Nazareth duxerūt euꝫ vſqꝫ ad ſuꝑcilium montis vt p̄cipitarent eū Lu. iiij. Ad hoc etiaꝫ facit quod dicitˀ ꝓuer. iiij. Uia impiorꝫ tenebroſa. i. oꝑatō. neſciūt vbi corruant. i. ita p̄cipitanter agūt ꝙ non ꝑpendunt ꝑicula et mala ad que deuenīēt. Sicut ⁊ p̄ceps fuit Aſael in ꝑſequendo Abner ducē exercitˀ Iboſeth. nec voluit deſiſtere ad verbum ipius Abner. ꝓpter quod corruit occiſus ab ip̄o Abner. ij Reg. ij. Eſt auteꝫ hoc vitium ſm̄ Greg. in lib. moralˀ. ij. cōtra donum conſilij. Importat em̄ q̄ndam inordinatā feſtinationem ꝯſilij in agendo aliquid. ⁊ ꝗuis ꝯtingat eſſe pc̄m in conſiliādo nō ſolū ſi eſt nimis feſtinus: ſed etiaꝫ ſi ſit nimis tardus. ita ꝙ p̄tereat oportunitas tp̄is. tamē quia ī inquiſitōne cōſilij multa ꝑticularia ſunt cōſideranda. ꝓpter quod dicit ph̄us in. vj. ethicorꝫ ꝙ oportet tarde ꝯſiliari. directius tamē opponitˀ p̄cipitatō rectitudini cōſilij ꝙ tarditas ſuꝑflua que habet quādam ſimilitudinē recti conſilij ⁊c̄.

¶ Capitulum Undecimū de Inconſideratōe.

INcōſideratio dicitur filia luxurie ſm̄ Grego. in. xxxj. moralˀ. non ꝙ ſemꝑ ꝓcedat ab ea procedit em̄ etiam ab alijs. ſed qꝛ p̄dictum vitiū ꝑtinet ad defectum prudentie ſeu ei ꝯtrariatˀ ꝗtum ad illū actum qui ē iudicare: qui actus eſt rōnis. Delectatio aūt ⁊ p̄cipue que ē ī venereis abſorbet totaliter rationē. ⁊ corrūpit eſtimatōꝫ prudētie. ⁊ iō ponitˀ filia luxurie. Eſt aūt pc̄m qꝛ ꝯt prudentiam ad quaꝫ ſpectat nō ſolum ꝯſiliari circa agenda: ſed etiaꝫ de ꝯſiliatis recte iudicare. Sed nō pt̄ quis recte iudicare de aliq̄ niſi ꝑ cōſiderationeꝫ prius habitā. Unde dr̄ ꝓuer. iiij. Oculi tui videāt recta. ſ. ꝑ intentiōꝫ puram. ⁊ palpebre tue. i. conſideratōes p̄cedant greſſus tuos. i. oꝑa tua. Cōtrariū vero agitˀ ꝑ incōſideratōeꝫ qꝛ. ſ. iudicat quis ⁊ agit ſine cōſideratione debita. Et pro huiuſmōi declaratione dicit. b Tho. ſcd̄a ſecunde. q. liij. arti. iiij. ꝙ conſideratō importat actum intellectˀ veritatem rei intuentis. Sicut autē inqſitō ꝑtinet ad rōnē ita iudicium ad intellectum. unde ⁊ in ſpeculatiuis demonſtratiua ſciētia dr̄ iudicatiua inꝗtū ꝑ reſolutionem in p̄ma principia intelligibilia de veritate inqſitorū diiudicatˀ. ⁊ cōſideratio maxime pertinet ad

iudicium. vnde ⁊ defectus recti iudicij ad in-
ꝯſideratōnis vitium ꝑtinet. ꝓut. ſ. aliquis ī
recte iudicādo deficit ex eo ꝙ ꝯtemnit vľ ne-
gligit attendere ea ex quibꝫ rectum iudiciuʒ
ꝓcedit. Unde manifeſtum eſt ꝙ incōſideratō
eſt peccatum. Nec eſt cōtra quod domin⁹ ait
Math. x. Nolite cogitare quomodo aut quid
loquamini: quod videt̄ ꝑtinere ad inconſide
rationem. Nam ſm Tho. vbi ſup̄. ibi nō pro-
hibet domin⁹ cōſiderare que ſūt agēda vľ di-
cenda quādo homo habʒ opportunitatem: ſʒ
dat dominus fiduciam in illis verbis fideli-
bus. vt deficiente ſibi opportunitate vel ꝓpter
imperitiam vel ꝓpter ſubitam ꝓoccupatōeʒ
in ſolo diuino confidāt auxilio. Alioquin ſi
ꝓtermittat homo facere quod poteſt. ſolum
diuinū auxilium expectās videtur deū tem-
ptare. Et ꝗuis quicūq; cōſiliatur oportet ꝙ
a multa ꝯſideret ⁊ per defectum ꝯſilij ſit ꝓcipi-
tationis vitiū. et ꝑ ꝯſequēs defectus conſide-
ratōnis: nihilomin⁹ incōſideratō ponitur vi-
tium ſpeciale diſtinctum a ꝓcipitatōne. quia
cum tota ꝯſideratio eoꝝ que in cōſilio atten-
dunt̄ ordinatur ad recte iudicādum. idō cō
ſideratio ꝑficitur in iudicio. et incōſideratio
maxime opponit̄ rectitudini iudicij. ſicut ꝓ-
cipitatio rectitudini cōſilij ꝯtrariat̄. ¶ Iteʒ
nota ſm Tho. ſcd̄a ſecunde. q. liij. arti. iiij. ꝙ
ſub incōſideratōne que eſt ꝯtra iudicium re-
ctum qui eſt actus prudentie includūt̄ vitia
incautele ⁊ incircūſpectōis que ſūt ꝯtra par
tes integrales prudentie que dicūt̄ cautio et
circūſpectio. Et ſicut ad circūſpectōnem ꝑti-
net ꝯſiderare circūſtātias ei⁹ quod quis vult
agere ꝓpter aliquem bonū finem. vt. ſ. nō ſo
lum illud ſit bonum ſm ſe. ſed etiam ſm cir-
cūſtantias. Nam cōtigit aliquod ſm ſe conſi
deratum eſſe bonū ⁊ cōueniens fini. quod tñ
ex aliquibꝫ occurrētibus redditur malum vľ
nō operatiuū ad finem. ſicut oſtendere ſigna
amoris alicui ſm ſe cōſideratum videtur eſſe
ꝯueniens ad alliciendum ad amorem. ſed ſi
contingat ī animo eius ſuperbia vel ſuſpitō
adulatōis. nō erit hoc ꝯueniens ad fineʒ. Nō
cōſiderare ergo tales circūſtātias ꝑtinet ad
incircūſpectionem. Et ſicut ꝑ cautionem ita
accipiūtur bona vt caueātur mala ī ſe vel q̄
habēt ſpeciem mali ſm ea que vt ī pluribus
accidere ſolent. ſic ꝑ incautōem nō ꝯſiderant̄
talia. Impij tanq̄ puluis queʒ ꝓijcit ventus
a facie terre. ideo nō reſurgūt impij in iudi-
cio. neq; peccatores in conſilio iuſtoꝝ. ps. j.
b ¶ Triplex eſt actus prudentie que neceſſaria
eſt cuilibʒ. Primus eſt ꝓcipiente dño. Eſtote
prudentes ſicut ſerpentes Math. x. ſ. cōſilia-
ri circa agenda ꝑ inquiſitionē modoꝝ quibꝫ
fieri poteſt. Secūdus eſt iudicare de cōſilia-
tis. i. de his que ꝓponūtur varia ī ꝯſilio eli-
gere quod magis cōuenit. Tercius eſt impa

re ſibi ſeu iudicata exequi. i. qꝺ quis eligit e
multis agenduʒ illud facere efficaciter. Im-
pij ⁊ peccatores. i. praui quo ad deuʒ. ⁊ hi im-
pij ꝓui quo ad ꝓximū. Et hi pctōres ſicut ca-
rent vera prudentia que. ſ. eſt ſm deuʒ. ita ⁊
actibus eius. ſ. cōſilio. iudicio. ⁊ impio. Prio
ꝑ vitium ꝓcipitatōnis. Scdo ꝑ incōſideratō
nem. Tercio ꝑ icōſtantiaʒ. Et hoc notat ps.
in prefatis verbis a principaliori inchoādo.
Vitiū inconſtātie. ⁊ inexecutōnis. ibi. tanq̄
pul. Vitium incōſideratōnis. ibi. ideo nō re-
ſurgūt. Vitium ꝓcipitatiōis. ibi. neq; pecca-
tores. ¶ Sicut principalis actus prudentie ē
impare ſibi in eo quod iudicauit fiendum. i.
executioni mandare. Ibi eñ cōſiſtit difficul-
tas. Multi eñ bene ꝯſiliant̄ ⁊ bene iudicant
de agendis. ⁊ tñ non exequūtur. Hic ꝑmari
me ꝯt̄ prudentiam eſt vitiū inconſtātie. ⁊ idō
de malis loquendo ab hoc incipit dicēs. Im-
pij tanq̄ puluis ante faciē venti. ꝑ quod no-
tatur incōſtantia. Quid eñ leuius puluere?
Sicut ḡ ventus frequēter leuat puluereʒ de
vno loco ad aliuʒ. ita peccator vt puluis ſic-
cus humore gratie mutatur de vno opere ad
aliud ꝑ inconſtantiam vento tēptationis. a
facie terre. i. a ſtabilitate ꝓpoſiti qꝺ ſibi eli-
gendo firmauerat. Terra eñ firma eſt. Eccſ.
j. Terra aūt in eternum ſtat. Vel ꝓijcitur a
ꝯſpectu eccleſie ſignate ꝑ terrā. ⁊ hoc quo ad
meritum etſi nō quo ad numerū. Q̄tuʒ ad
ſecūdū. ſ. vitium inconſideratōnis. dicit. Idō
nō reſurgūt. Quia eñ vt puluis impij ſūt et
ꝓiecti vento temptationis a facie terre. i. ec
cleſie militātis vel terre viuentium nil de ea
curantes: ideo non reſurgunt ab imis vitio-
rum ad ſupna virtutum. Non reſurgūt ī iu-
dicio. i. ad iudicādum ſeipos ꝑ ꝯpūctioneʒ.
de quo apľus ait. j. ad Corin. xj. Si noſmet-
ipos iudicaremus non vtiq; a dño iudicare
mur. ꝓpter qꝺ nō reſurgūt etiaʒ ī iudicio. q̄
eſt actus prudētie. quia nō cōſiderant que de
bent ꝯſiderare: ſed incōſiderate agūt ꝯt̄ illud
ꝓuer. xiiij. Labia ſapientis. i. prudentis cōſi-
derant placita. ſ. deo. labia videlicʒ cordis. os
impioꝝ ꝑuerſa. ¶ Q̄tū ad tercium. ſ. vitium
ꝓcipitatōnis inquit. Neq; peccatores incōſi-
lio iuſtorum. ſ. reſurgunt. Conſiliū iuſtorum
eſt conſilium mētis ſeu examinatio agendo-
rum ſine quo nil agūt. ſm illud ꝓuer. Aſtu-
tus. i. prudens omīa agit cum conſilio. ſ. mē
tis ſue. Sed hoc conſiliū non ſibi faciūt pec-
catores. Sed (vt dicit̄ ꝓuer. j) pedes eorum
i. affectus. ad malum currūt ⁊ feſtinant vt
effundant ſanguinem. Sed de precipitatōne
dictum eſt in caplo ꝓcedenti. et de incōſtan-
tia dicetur in ſequenti. Nunc ergo de incō-
ſideratione. de qua ꝓuer. xiij. dicitur. Qui i-
conſideratus eſt ad loquendum: ſētiet mala.
¶ Inconſideratio vitioſa triplex eſt. ⁊ per eā

non reſurgūt impij ī iudicio actus prudētie.
Prima eſt ꝓprie defectionis.
Secūda eſt diuine opationis.
Tercia eſt aliene ꝯuerſationis.

De prima dicit xp̄us .§.j.

Luc.vj. Quid vides feſtucam ī oculo fratris
tui: ⁊ ipſe trabem in tuo non conſideras ſ. no
tabilem defectum tuum. Eſt autē triplex de-
fectio in ſe que non cōſideratur ab impijs et
peccatoribus. et ideo nō reſurgunt ī iudicio
recto ſm prudentiam vt iudicent de rebꝫ ꝓut
ſūt ⁊ ꝓut debent ſed ſm affectum inordiatū.
Defectus ſue ꝯditionis.
Defectus ſue offenſionis.
Defectus ſue ꝑfectionis.
Non eñ homo ꝯſiderat ſue defectum ꝯditio-
nis. ſ. q̄ vilis ſit. ⁊ ideo nō recte iudicat de ſe
eſtimans aliquid eſſe cū nihil ſit. ſ. ex ſe ſm
aplum. Primū ḡ (vt ait Bernardus in li. de
ꝯſideratiōe) a te incipiat ꝯſideratio tua. non
ſolum incipiat ſed in te finiat quocūq3 eua-
getur a te reuocaueris eā cū ſalutis fructu.
A facie eñ conſiderationis tue cōditiōis oc-
curret tibi homo miſer. et miſerabilis. pau-
per. cecus. ⁊ nudus. Homo (inquit Job. xiiij)
natus de muliere breui viuens tēpore reple-
tur multis miſerijs qui quaſi flos egredit et
ꝯteritur ⁊ fugit velut vmbra ⁊ nūq̄ in eodē
ſtatu ꝑmanet. homo inquit dolens q̄ ſit ho-
mo ab humo deriuatus. ⁊ in ipāz reuerſur⁹:
erubeſcens q̄ ſit nudus. quia natus. Et nu-
dus egreſſus ſū de vtero matris mee (Job. j)
plorans ⁊ quaſi murmurans. quia natus ſit
ad laborem nō ad honorē. Homo eñ naſcit
ad laborem. ⁊ auis ad volatum Job. xiiij. Na
tus de muliere. ⁊ ob hoc cum reatu. ps. l. In
peccatis pepit me mater mea. ſm aliā lrāz.
repletur multis miſerijs. ⁊ ideo cū fletu Ec-
cleſiaſtes. ij. Cuncti dies eius laboribꝫ ⁊ erū-
nis pleni ſūt: nec ꝑ noctem quidem quieſcit.
vere multis miſerijs, quia corporis ⁊ anime
ſimul. Quid eñ calamitate vacat naſcenti ī
peccato. ⁊ fragili corpore ⁊ mēte ſterili? Nul-
lum animal natum fragilius corpore. Aīa
vero ſcientia ⁊ virtutibus vacua. Naſcitur
eñ anima noſtra vt tabula raſa ī qua nihil
eſt pictum ſm phm. Breui viuens tempore.
⁊ ideo cum metu. ſ. mortis ſemper Jaco. iiij.
Que eñ eſt vita veſtra? vapor ad modicum
parens. ⁊ deinceps exterminabitur. Et iſtud
breue tp̄s ſemper incertū. quia neſcitis diem
neq3 horam qua dominus ventur⁹ ſit Math.
xxiiij. Qui q̄ſi flos egreditur ⁊ ꝯteritur. Ha-
bet eñ aliquid apparentie et vigoris ī iuuen-
tute ſua: ſed ſcito per ſenectutem ſuam deci-
bit ⁊ marceſcit. Iſa. iiij. Oīs caro fenum. ⁊
oīs gloria eius quaſi flos feni. exiccatum
eſt fenum et cecidit flos eius. Nūq̄ in eodem
ſtatu permanet: ſed mutatur d̄ etate in eta-
tem. de ſanitate in infirmitatem. de ſciente ī
obliuioſum. de diuite in pauperem. de bono
in malum. ps. Pericula inferni inuenerunt
me. Quia igitur homo non conſiderat hanc
ſuam viliſſimam cōditionem. ideo nō reſur-
git in iudicio vero vt reputet ex ſe nil habe-
re niſi miſeriaz ⁊ caſum: ſed de ſe preſumit et
ſuperbit. Sz (vt dicit Grego⁹. in moral.) cō-
ſideret homo elatus quid mereatur ī terra.
ſi angelus ī celo proſternitur. ſi illi parcere
noluit quem in celis ī tanta gloria ſublima-
uit. ſ. Lucifero cum ſupbiuit. de peni. diſt. ij.
ca. vlti. ¶ Secūdo non cōſiderat peccator de-
fectum ſue offenſionis quāt⁹ ſit q̄tūcūq3 no-
ciuus. cū auferat ſibi ſūmum bonum. indu-
cat ad eternum ſupplicium. auferat ſibi oīe
meritū. Et ideo quia homo nō cōſiderat nō
reſurgit ī iudicio vero cū inſtigatur ad ma-
lum ſed quaſi nihil mali ſibi inde eueniat ſ3
magnum bonum illud iudicat ſeu determi-
nat faciendum. Sz (vt dicit domin⁹ Ezech.
xviij) ſi auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua: oēs
iuſticie eius nō recordabūtur. ſ. ad premiū.
ipſe ī iniquitate ſua morietur. ſ. morte eterna.
ſuper quibus verbis dicit Greg⁹. Hoc nobis
maxime conſiderandū eſt. quia cū mala cō-
mittim⁹ ſine cauſa. i. vtilitate. bona trāſacta
ad mentē reuocamus. quia in perpetratione
malorum nulla debet eſſe fiducia preteritorū
bonorū. de peni. diſ. iiij. Hoc nobis. Quod eſt
ꝯtra multos qui credunt ꝑ opera bona facta
ſalutem cōſequi etiamſi malū faciant. Saul
quodam tempore optimus fuit et multa bo-
na fecit ꝓpter deum et ſalutem populi. tamē
quia auertit ſe a iuſticia inobediens diuino
mandato. reprobatus ⁊ damnatus eſt. vt pa-
tet in. j Reg. xv. Item quia non ſufficienter
ꝯſiderat peccator circūſtātias aggrauātes offē-
ſiones ſuas. ideo nō reſurgit ad vitā grē ī iu-
dicio pn̄iali. q2 nō digne penitet. Unde dicit
Aug. ī li. de pn̄ia. Conſideret peccator q̄litatē
criminis. in loco. in tempore. in perſeueran-
tia. in varietate perſone. et quali hoc fecerit
temptatione. ⁊ in ipſius vitij multiplici exe-
cutione. Conſideret q̄tum perſeuerauit. ⁊ de-
fleat ⁊c̄. de penitē. diſ. v. ca. ij. De huiuſmodi
aūt circūſtātijs q̄ ſint de neceſſitate confitēde
hēs ī. iij. pte. ¶ Tercio nō ꝯſiderat mal⁹ defe-
ctū ſue male ꝑfectōis. Nō eī ſolū exigit de⁹ a
nobis vt euitem⁹ malū: ſ3 vt faciam⁹ bonū ⁊
ꝑficiam⁹ ī bono ſm illud apl̄i ad Phil. Que
retro ſūt obliuiſcēs. ſ. mala ad ea non reuer
tens. ī anteriora me extēdēs. ſ. ꝑficiēdo magis
ac magis ad brauiū ſequor ſupne vocatōis.
Nā ī via dei nō ꝑficē ē deficē. Quia igr̄ pec-
cator ⁊ negligēs nō cōſiderat defectū ſui ꝑfe-
ctus. idō nō reſurgit ī iudicō debito ī agēdo. ſ.
meliora. ſ3 ꝯſueta ſua mixta boītate vel ātiq̄
tepiditate. ī ꝯſiderādo igr̄ q̄lis ſis ⁊ q̄l fueris

678 inquit. Ber. in li. ij. de conſideratōe. ꝯparan-
da ſūt poſteriora ꝑorib. ꝓfeceris ne in vtu-
te. ſapiētia. et intellectu. in ſuauitate moruꝫ
an ab his forte quod abſit defeceris. Patiē-
tioꝛ ſis an impatiētioꝛ ſolito. iracūdioꝛ leui-
oꝛue. inſolētioꝛ aut humilioꝛ. affabilioꝛ aut
auſterioꝛ. exequibilior an difficilior. puſila-
nimior an magnanimior. ſeriuſmagis aut
pluſculum diſſolutus. timoratioꝛ aut forte
fidētioꝛ q̄ȝ oportet. late pȝ hic camp⁹ in hoc
genere ꝯſiderādi. Oportet. ī noteſcat tibi zel⁹
tuus. clementia tua diſcretio qꝫ moderatrix
earū virtutū. q̄lis videlicȝ ī donādis iniurijs
ſis. qualis ī vlciſcendis. q̄ȝ in vtroqꝫ ꝓuidus.
mōi. loci. tp̄is obſeruatoꝛ. hec ille. Ad tollen-
dum aūt huiuſmōi defectū. ſ. ꝓfectus multū
valet ꝯſideratio mortis. Unde Job. xvij. dicit
Spūs me⁹ attenuabit. ſ. magis ac magis ꝓ-
ficiēdo et dimitēdo groſſicieȝ ſenſualitatis et
cōſcientie. ⁊ hoc ideo qꝛ dies mei breuiabunt
. ſ. hoc ꝯſiderādo. et ſolū mihi ſuper eſt ſepul-
chrū. temp⁹ nō habens amplius ad ꝓficiēdū.
Super quibus verbis Job. dicit Greg⁹. xiij.
moral. Qui conſiderat qualis erit in morte.
ſemper fit timidus ī opatōne. nihil qd̄ trāſe-
at appetit. cūctis p̄ſentis vite deſiderijs cōtra-
dicit. ⁊ pene ſe mortuum ꝯſiderat. qꝛ ſe mori-
turum minime ignorat.

¶ Secūda incōſideratō .§. ij.

eſt diuine operationis. de qua Jſaȳ. v. Opera
manuum eius. ſ. dei non cōſideratis. ꝓpterea
captiuus ductus eſt ꝑplus meus. ſ. a diabolo
ꝑ peccatum. Et eſt triplex dei operatō. que qꝛ
non conſideratᷓ a pctōribus. idō nō reſurgūt
in iudicio recto. ſed male iudicāt.

Prima opatio qua cuncta regit.

Secūda opatō qua aliquos deſerit.

Tertia opatō dei qua vniuerſa cognoſcit.

a De prima dicit xp̄us Joh̄. v. Pater me⁹ ope-
ratᷓ vſqꝫmō. et ego opoꝛ. ſ. ſil' cū eo. et loquitᷓ
de ope regiminis ⁊ gubernationis mundi. quā
ſemꝑ continue opatᷓ deus. dans vnicuiqꝫ cre
ature. qd̄ ſibi congruit. ⁊ nulli deficit. Un̄ dr̄
Math. vj. Cōſiderate lilia agri quō creſcūt q̄
nō laborāt neqꝫ nēt. ⁊ de⁹ veſtit illa talib co-
loꝛib q̄ ꝯgruūt eis. ⁊ ali⁹ euāgeliſta ait Luc.
xij. Cōſiderate coꝛuos. nō ſerūt. neqꝫ congre-
gāt ī hoꝛrea. ⁊ dn̄s⁹ paſcit eos. Dicūt. n. natu
rales q̄ȝ coꝛui naſcūtᷓ cū plumis albis. ꝓpter
qd̄ eoꝝ ꝑentes eſtimātes illos pullos nō ſuos
ꝓpt̄ diſſilitudinē coloꝛis deſerūt eos. ⁊ nō nu-
triūt vt alie aues ⁊ aīalia pullos ſeu filios
ſuos. ſȝ de⁹ nō deſerit eos. Jpſe. n. vt dic̄ p̄s.
dat iumētis eſcā ip̄oꝝ ⁊ pullis coꝛuoꝝ inuo-
cātib eū. modo ſuo vocē formātib ad īſinu
andū appetitū cibi. Pctōꝛes autē qꝛ nō ꝯſide
rāt hāc dei ꝓuidētiā ⁊ gubernatōneȝ. non re-
ſurgūt ī iuditō recto. ſȝ aſtute ⁊ ꝑ fallatias ⁊
ꝑ nimiā ſolicitudinē ſibi ꝓcurant tēporalia
quaſi ꝑ ſe ꝑ induſtriā ſuam ſibi poſſint ꝓui-
dere. nō ex dei gubernatōe ⁊ ꝓuidētia. Pauit
domin⁹ ꝑpl'm ſuū in deſerto q̄ſi īnumerabilē.
quadringentamilia ſolū apti ad p̄liū fuerūt
numerati in deſerto vltra ſenes et puulos et
mulieres. pane celi ſuauiſſimo. i. māna. ⁊. xl.
ānis vt patȝ Exo. xvj. Pauit ⁊ Heliā tp̄e fa-
mis in toꝛrēte Carith morantē ꝑ coꝛuū defe-
rentem panē ⁊ carnes. iij Reg. xvij. Reſpici-
te filij natōnes hoīm ⁊ ſcitote qꝛ nullus ſpe-
rauit ī dn̄o. et derelictus eſt Ecc. ij. De ſe-
cūdo ope dicitur Eccleſiaſtes. vij. Conſidera b
opera dei et vide. qꝛ nemo pt̄ coꝛrigere quem
ille deſpexerit. Deſpicit aūt quē deſerit gr̄a
ſua. Nullū aūt deſerit deus niſi ille p̄⁹ deſerat
deum. Multa fecit xp̄c ad coꝛrigendum Judā
vt emēdaret ſe de peccato ſuo. Terruit verb̄
dicens. Ue autem homī illi per queȝ tradar
ego ⁊c̄. Attraxit benefitijs abluendo pedes. ⁊
coꝛpus ſuum in ſacramēto poꝛrigendo. Oſtē-
dit ſe noſce. vnde ⁊ predixit: nec tamen ma-
nifeſtauit alijs. Sed nec per iſta coꝛrexit ſe.
quia derelictus a deo. queȝ ip̄e reliquerat cu-
piditate deuictus. Iſta fecit ꝓ conuerſione ⁊
illuminatōne illius populi iudeoꝝ. Uitia co-
rum rep̄hendit. erroꝛes detexit. eos veritatē
edocuit. inſidiātes illi ſcribas ⁊ phariſeos vt
caperent in verbo confutauit. miraculis in-
numeris doctrinam ſuaȝ approbauit. paſſio-
nem ſuſtinuit. pro eis rogauit. poſt reſurre-
ctionem multi ex patribus reſurgētes ⁊ ap-
parentes eis declarauerunt ip̄m eſſe meſſiaȝ
ꝓmiſſum in lege. ꝑ apoſtolos veritatem hāc
manifeſtauit ⁊ p̄dicauit. ſigna terribilia fu-
ture deſtructōnis euenire voluit. nec tamen
per iſta ſe coꝛrexit. Uenite ⁊ videte (ait pſal)
opera dei terribilis inconſilijs ſuꝑ filios ho-
minū. cum videlicet eos qui benefaciunt ali-
quando deſerit occulto ſuo iudicio nob̄ igno
to ſed nūq̄ȝ iniuſto. Unde ſancti viri hec con-
ſiderantes non de ſuis operibus p̄ſumunt. ſȝ
ſemꝑ timent ne occultis coꝝ demeritis a deo
deſerantur. Job. xxiij. A facie eius. ſ. dei tur
batus ſum ⁊ conſiderās timoꝛe ſolicitoꝛ. Sȝ
peccatoꝛes qui hoc non conſiderant non re-
ſurgunt in iudicio vero. extimantes ad pla-
citum ſuum ſe poſſe corrigere. ⁊ minis ⁊ pe-
nis alios emendare. ¶ De tercio opere dici- c
tur Job. xxxvij. ſubter omnes celos ip̄e deus
conſiderat. Et prouer. v. Reſpicit deus viam
hoīs. i. vitam ⁊ conuerſatōnem. et omnes
greſſus eius ip̄e conſiderat. i. affect⁹. Hoc cō
ſiderantes electi dei q̄ȝ deus ſemꝑ videat oīs
cogitationes eorum et opera. ſibi cauent ne
oculos diuine maieſtatis offendant. Sicut
etiā quicūqꝫ ſeruus qui ſciret ſe a domio ſuo
optimo ⁊ ſapientiſſimo intueri: diligēter at-
tenderet ne quid qd̄ ſibi diſpliceret pageret.

Unde hiero. Omīa que faciūt ſācti ī ꝯſpectu
dei faciūt. peccatores autē fugiūt a facie dī.
ſicut dicit̄ de Cayn qui poſt homicidiū ⁊ de-
ſperatōnē egreſſus eſt a facie dei. de peni. diſ.
j. Et venit. Et ideo nō reſurgunt impij in iu-
dicio recto in vitando peccata. qꝛ nō ꝯſiderāt
ꝙ deus videt opa eorum. q̄ non curet dicen-
tes cū quibuſdā infidelibꝰ. Quid nouit deꝰ ?
⁊ quaſi ꝑ caliginem iudicat. Nubes latibulū
eius. noſtra nō ꝯſiderat Job. xxij.

Tercia incōſideratio .§. iij.

a est aliene cōuerſationis. contra qd̄ ait apl'us
Phil'. ij. Non que ſua ſūt ſinguli ꝯſiderantes
ſ. tm̄. ſed que alioꝝ. ⁊. j Pet. ij. dicit̄ Ex bōis
operibꝰ vos cōſiderantes glorificēt deū in tē-
pore viſitatōnis. Debꝫ autem triplex eſſe cō
ſideratō circa alios. cuiꝰ ꝯtrariū vitiū eſt.
Circa ſubditū vt reguletur.
Circa virtuoſū vt imitetur.
Circa prauū vt excitetur.
Debꝫ ſiquidē ꝑlatus diligenter ꝯſiderare cō
uerſationem ſubditoꝝ ſuorum. ⁊ examinare
vt corrigere valeat errata. Unde ꝓuer. xxvij
Diligenter agnoſce vultū pecoris tui. ⁊ oīs
greges tuos ꝯſidera. Et in huius figuram dr̄
Leuit. xiij. de leproſo. Conſiderabit eum ſac-
dos. quia. ſ. ſi apparent ī eo ſigna maīfeſta le-
pre. debꝫ eum ſepare a ceteris ne alios infici-
at. Unde hiero. Reſecande ſūt carnes putri-
de morbida ouis a caulis pellenda eſt ne totū
corpus corrumpat̄. grex inficiatur. xxiiij. q.
iij. Cōſiderare etiam debꝫ non ſuam vtilita-
tem: ſed cōmunē ſicut dicit̄ de Onia ſūmo ſa
cerdote ꝙ contulit ſe ad regē cōſiderans cō-
munem vtilitatem vniuerſe multitudinis. ij
Machab. iiij. Sed quia impij non cōſiderant
hoc in ſubditis. ideo non reſurgūt in iudicio
ad recte iudicādum ⁊ diſponendum de eis. et
iō cū eis corruūt ī malū. ſicut Hely ſacerdos
⁊ iudex cū filijs ſuis Ophni ⁊ Finees. j Reg.
iiij. ¶ Secūdo debꝫ ꝯſiderari ꝯuerſatio bono-
rum ad imitādū ⁊ ꝑmaxime vita xp̄i. Quia
(vt ait Aug.) omis xp̄i actio. noſtra eſt īſtru
ctio. Heb. iij. Cōſiderate fratres aplm̄ ⁊ pon-
tificem ꝓfeſſionis noſtre Ih̄m qui fidelis eſt
ei qui fecit illum. ſ. deo ad exequēdum oīēm
volūtatem eius. Plus enī mouēt exempla ꝙ
verba. Unī ꝙuis Aug. audiſſꝫ doctrinā opti-
mā beati Ambroſij ꝑdicātis ex qua ab erro
re manicheoꝝ erutus eſt. tn̄ ad plenam con-
uerſionem eius ⁊ ſumēdam religionē xp̄ia-
nam magis mouit conſideratio vite Antonij
heremite. ⁊ Simpliciani. cū quo ꝯtulit de fa
ctis ſuis. ⁊ Victorini cuius exemplū Simpli-
cianus ſibi ad imitandū induxit. Unde ⁊ ec-
cleſia orat. Sāctoꝝ tuorū ad meliorem vitā
exempla nos prouocent. Sed impij nō cōſi-
derant eoꝝ vitā niſi forte ad curioſitatē vł
detractōē. iuxta illud ꝑs. Cōſiderat pctōr iu-
ſtum. ⁊ querit mortificare eum. Magis cōſi-
derant ꝯuerſationem mūdanorum ad imitā
dum. ⁊ ideo male iudicant de agēdis ſcd̄m cō-
mūem errorem. ¶ Tercio debꝫ conſiderari vi-
ta prauoꝝ. vt ex his que ipi faciūt ꝓpter mū
dum. homo excitet̄ ad faciendum ꝓpter deū
ꝯſiderando ꝙ ſi fit tātū ꝓpter pc̄m vnde ſeq̄-
tur mors eterna. quid fieri debeat ꝓpter deū
vnde ſequitur ſūmum ꝑmiū. ꝑs. Oculis tuis
conſiderabis: ⁊ retributōnē peccatoꝝ videb.
quia. ſ. finis eoꝝ mors eſt. Unde hiere. ij. dr̄.
Tranſite ad inſulas ⁊ videte ⁊ in Cedar mit
tite ⁊ cōſiderate vehementer ⁊ videte ſi factū
eſt huiuſcemodi ſi mutauit gens deos ſuos. ⁊
certe ipſi nō ſūt dij. ꝑpl'us vero meus muta-
uit gloriam in idolum. Obſtupeſcite celi ſuꝑ
hoc. Idolū dici poteſt quelibꝫ creatura quā
quis ſuꝑ deū diligit. vt pecūia. delectatō car-
nis. potentia. ⁊ huiuſmōi. Unde ⁊ auaritiam
dicit apl'us. ꝙ eſt idoloꝝ ſeruitus. Si ḡ pec-
catores creaturis mūdi tāto deſiderio afficiū
tur et inſeruiūt vt videantur ꝓ dijs habē. qd̄
fieri debet ꝓ vero deo ⁊ cultu eius. Et non ſo
lum ad ꝯſiderandum opa hominum ſed etiā
mīmoꝝ animaliū brutorū inuitat Salomon
dicens ꝓuer. vj. Uade ad formicā o piger. ⁊
conſidera vias eius. ⁊ diſce ab ea ſapientiā.
que cum nō habeat ducem. nec ꝑceptorē. nec
principem. parat ſibi in eſtate cibum. ⁊ ꝯgre
gat in meſſe quod comedat ī hyeme. Sic cō-
gregāda ſūt ī vita ꝑſenti merita vt in futuꝝ
viuat. Sed impij nō eſtimantes bona niſi q̄
vident nō reſurgūt in iudicio vere prudentie
vt ꝓuideant ſibi in futurū vnde habeant ad
viuendū in alio ſeculo cum nō valeāt fodere
tunc ꝑ penitentiā. ⁊ mēdicare tūc erubeſcāt
quia eis nil daretur. vt fecit villicus iniq̄ta-
tis qui ob hoc laudatus fuit. quia prudenter
ſibi prouidit in futuꝝ relaxando debita. ⁊ iō
oportet ꝙ fame moriant̄ eterna.

¶ Capitulum duodecimū de Incōſtantia.

Inconſtantia eſt quar-
ta filia luxurie que ſm̄ Tho. ſe-
cūda ſcd̄e. q. liij. importat receſſū
quēdā a bono ꝓpoſito diffinito. b
Huiuſmōi at̄ receſſus ꝑncipiū habꝫ a vi ap-
petitiua ſeu volūtate. Nō enī recedit q̄s a ꝑ-
ori bono ꝓpoſito niſi ꝑ ter aliq̄d qd̄ ſibi īordi
nate placet. Sed iſte receſſus nō cōſumatur
niſi ꝑ defectū rōis. que fallit̄ ī hoc ꝙ repudi
at id qd̄ recte acceptauēat. Et quia cū poſſit
reſiſtere impulſui temptatōnū ſiue paſſionū
ſi nō reſiſtat hoc eſt ex debilitate ipiꝰ. ſe non
tenet firmiter ī bono ꝯcepto. et iō incōſtātia
ꝙtū ad ſui cōſumatōnem ꝑtinet ad defectum
rōnis. Sicut at̄ oīs rectitudo rōis practice
ꝑtinet aliq̄liter ad prudētiam. ita oīs defectꝰ

880 eiuſdem ptinet ad imprudentiam. Et ido in-
cõſtantia ſm ſui ↄſũmationez ptinet ad im-
prudentiam. Et ſicut pcipitatio eſt defectus
circa actum cõſilij. Incõſideratio circa actũ
iudicij. Ita incõſtãtia eſt defectus circa actũ
precepti. qui actus pertinet ad prudentiam.
Ex hoc enĩ aliquis dicitur incõſtãs. quia ra-
tio deficit in pcipiendo ea que ſũt conſilia-
ta iudicata. Eſt autem peccatum. quia cum
ad prudẽtiam pertineat pferre maius bonũ
minori bono. ⁊ p ↄſequẽs deſiſtere a meliori
bono. ſ. iam pposito quod fit per incõſtãtiaz
pertinet ad imprudentiam: ſed prudentia eſt
virtus. ergo imprudentia que ſibi ↄtrariaẽ
eſt peccatum. Dicitur autez inconſtãtia (a
Greg. ĩ moral') filia luxurie. nõ quia nõ cau
ſetur etiam ex alijs vitijs: ſꝫ quia luxuria to
taliter extinguit iudicium ratiõis. Incõſtã
tia autem qtum ad ſui cõſumationem vt di-
ctum eſt ptinet ad defectum ratiõis. Unde et
phus dicit ĩ ethi. q incõtinens ↄcupiſcentie
totaliter non audit ratiõez. Et Sapieñ. xiiij
dicitur. Oĩa cõmixta ſũt incõſtantia nupti-
arũ inordinatio mechie ⁊ impudicicie. Per-
tinẽt autem ad incõſtãtiaz defectus ĩtelligẽ-
tie ⁊ ſolertie ⁊ prouidẽtie que ſũt ptes integ
les prudẽtie. Et intelligentia hic nõ ſumitur
pro potentia intellectiua: ſed eſt quedã recta
eſtimatio de aliquo pticulari fine. Solertia
eſt quãdo ex improuiſo occurrit aliqd agen-
dũ ſubito inuenire quod ↄueĩat operi. Pro-
uidentia eſt reſpectu alicuius diſtãtis ad ea
que ĩ preſẽti occurrũt ordinanda. Deficere
autem in huiuſmodi ptinet ad incõſtãtiam.

De vitio inconſtantie .§. j.

potest exponi illud ps. lxxvij. Auerterũt ſe ⁊
nõ ſeruauerunt pactum quemadmodũ pres
eorum cõuerſi ſũt in arcum prauũ. Auertert
ſe. ſ. a deo recedentes ad quem erãt cõuerſi p
penitentiam vel religionis aſſumptõem. vel
ordinis ſacri. vl' alicuius boni pposito hiere.
ij. Auerſio tua ĩcrepabit te. et puer. j. Auer-
ſio puulorz interficiet eos: et nõ ſeruauerũt
pactum. ſ. factum in baptiſmo vel penitẽtia
vel religione aſſumpta. aut ordine. Hiere. xj
Induxi ſuper eos omĩa verba pacti hui' qd
precepi vt facerẽt ⁊ nõ fecert quemadmoduz
patres eorz cõuerſi ſũt ⁊c̃. Arcus prauus di
ci poteſt qui cum videtur q debeat emittere
ſagittas. cum trahitur. frãgitur: ⁊ ſic deficit.
Et ſic inconſtãtes cum eſt tempus operandi
vt propoſuerãt ⁊ promiſerant tũc deficiunt.
Uel arcus prauus eſt qui cum debꝫ iacere ſa-
gittas ↄtra alios reuertitur ꝫ ſe. Sic aliqui
cũ deberent corda obedientie flecti ⁊ mittere
ſagittas bonorz operum ↄtra diabolum mit
tunt ſagittas malorum operum. ⁊ hoc cõtra
ſe. ad vulnerandum ſe ⁊ alios malo exemplo
Oſee. vij. Reuerſi ſũt vt eſſent abſqꝫ iugo. fa
cti ſunt quaſi arcus doloſus. ⁊ hoc quemad-
modum patres eorz. ipſi enĩ allegant ↄſuetu-
dinẽ ſuorz anteceſſorz q ita fecerũt ipſi. hiere.
xvij. Indurauerũt ceruicem ſuaz ⁊c̃. Proce-
dit autez incõſtãtia. i. non pmanere firmus
in pposito boni quod determiauit agendum
ſed ab eo recedere. ex triplici cauſa.

Primo ex inordinatione affectiõis.

Secũdo ex horrore tribulatõnis.

Tercio ex ſubtractõne delectatõis.

De primo dicitur .§. ij.

Sapieñ. iiij. Inconſtantia concupiſcẽtie. i. a
ex inordinata affectõne procedens peruertit
ſenſum ſine malitia. ſ. a pposito boni. Iac. j.
Unuſquiſqꝫ temptatur a concupiſcẽtia ſua
abſtractus ⁊ illectus. abſtractus. ſ. a propoſi
to bono. ⁊ illectus a ſpẽ boni: quod ſibi con-
cupiſcentia ſuggerit. Et ſequitur. deinde cõ-
cupiſcentia cum cõceperit. ſ. affectum mali
parit peccatum. dum enim afficitur homo ĩ-
ordinate ad iſta terrena. diuitias. volupta-
tes. honores. et huiuſmodi. quis proponat
frequenter perſiſtere in bonis propoſitis et
exequi quod ratio ſuadet agere. cum offer-
tur aliquid diuitiarum. vel delectatõnis car
nalis. vel aliud ad quod inordinate eſt habi
tualiter affectionatus. inconſtans efficitur
frangens omne bonum ppoſitum. Unde ſal-
uator ĩ euãgelio Luc. viij. dicit q ſemẽ cadẽs
inter ſpinas quod natũ nõ puenit ad pfectõ-
nem quia ſuffocatuz fuit a ſpinis. hi ſũt qui
audiũt verbum. ſed a ſolucitudinibus hui'
vite ⁊ voluptatibꝫ euntes ſuffocãẽ. et fructũ
nõ faciũt. Terra eſt cor eorũ. Spine ibi orte
affectões nimis inordinate. Semen boni or-
tum. ppoſitum boni cõceptuz ex inſpiratõe
vel predicatõe: ſed fructus impediẽ. quia af-
fectiones ille nimis multiplicate interrũpũt
ppoſitum ⁊ incõſtans efficitur. Balaam cũ
fuit vocatus a Balach rege Moabitarũ ad
maledicendum populo dei vt exterminareẽ.
ab angelo admonitus ppoſuit nõ dicere ni-
ſi ea que domin' p eum mãdaret dicẽdum vl'
loqui faceret. quod ⁊ ter fecit. Sed illectus ⁊
inclinatus affectu honoris et pecunie quam
appetebat ab illo rege. mutauit ppoſitum do-
cẽs illum quomodo poſſꝫ illos deuincere. vi-
delicꝫ mittendo ad caſtra iuuẽculas ornatas
ad alliciendum eos ad fornicãduz cũ eis. Et
licꝫ populus ille ppoſuiſſꝫ et promiſiſſꝫ ſer-
uare mandata. ⁊ p ↄſequens non fornicari.
tamen multi inordinate affecti ad volupta-
tes fornicati ſũt. ſed puniti ſunt occiſis. xxiiij
milibus. ⁊ ille Balaam cum his qui dederũt
eis illã occaſionem pierũt. vt hẽ Nũeri. xxij.
Affectõ etiam inordinata ad ppinquos facit
homĩes incõſtantes. ⁊ recedere a pposito p-
fectõis aſſumpto. Uñ Greg. ĩ. vij. moral'. Sũt
pleriqꝫ qui nõ ſolum aliena nõ appetũt. verũ

etiaꝫ cūcta que poſſederāt in mundo derelin-
quūt. ſemetipſos deſpiciūt. nullam pn̄tis vite
gloriam requirunt. ab huius mūdi ſe actiōi-
bus ſepant. ſed tn̄ adhuc viculo carnalis co-
a gnationis ligati. dū amoꝛ ꝓpinquitatis indi
ſcrete deſeruiūt. ad ea ſepe p affectum cogi-
tationū redeūt que iā cū ꝓprio deſpectu ſub-
egerūt. Cumqꝫ pluſqꝫ neceſſe eſt carnis ꝓpin-
quos diligūt retracti exteri⁹ a cordis parēte
diuidūtur. Nam ſepe quoſdaꝫ videmus mū-
dum ⁊ ope ⁊ ꝓfeſſione reliquiſſe. ⁊ tn̄ p inoꝛ-
dinato affectu ꝓpinquoꝝ ptoꝛia irrūpe. terre
narum rex iurgijs vacare. libertateꝫ intime
quietis relinquere. ⁊ mūdi ſtudia iā detracta
repare. hec oīa Greg⁹. Et ego vidi tales in
talia incidere. ⁊ tandeꝫ ꝓpter inoꝛdinatū affe
ctum ꝓpinquoꝝ coꝛpe ⁊ aīa male foꝛtunari.
oīe ꝓpoſitum boni dimittere. Et paulo īfra
ſubdit ibi Greg. Sic quiſqꝫ debet ꝓpinquoꝝ
neceſſitatibus compati vt tn̄ p compaſſionē
nō ſinat vim ſue intētionis impediri. vt affe
ctus mentis viſcera impleat: ⁊ tamē a ſpiri-
tuali ꝓpoſito nō auertat. ⁊ amoꝛe ſpūalium
dilectionem in ſe ꝓpinquoꝝ vincant. Quod
pulcre figuratū in illis vaccis oſtendit quas
applicauerūt philiſtei ad ferendū plauſtꝝ ſu
per quod poſuerant archam dn̄i. dicit̄ em̄ d
eis. j Reg. vj. Tollentes duas vaccas que la
ctabāt vitulos iūxerunt ad plauſtꝝ. vitulo ſ-
qꝫ earū clauſerūt domi. Et pauloſpoſt ibant ī
directū vacce p viam que ducit bethſamis. ⁊
itinere vno gradiebantur p gentes ⁊ mugiē-
tes ⁊ non declinantes neqꝫ ad dexteram neqꝫ
ad ſiniſtram. Vacce iſte deſignāt viros ſpiri
tuales. ⁊ platos. ⁊ doctoꝛes. qui ī plauſtro mē
tis debent poꝛtare archaꝫ ſcientie ſacre ſcri-
pture. in qua pmaxime ſūt xp̄i miſteria ab-
ſcondita. figurata per ea que ī archa erant.
Vituli ſūt eoꝝ ꝓpinqui vel filij ſpirituales.
Bethſamis interpꝛtatur domus ſolis ſignās
domū gloꝛie. Debent ğ prelati ⁊ doctoꝛes cū
ſupna ſcientia ad eterne lucis habitaculum
ſe dirigere. ⁊ cum incedūt attendētes neceſſi-
tatibus ꝓpinquoꝝ vel filioꝛum ſpiritualiuꝫ
coꝛpalibus vel ſpūalibus deſignatis p clau-
ſuram eoꝝ. mugire quidem debēt p compaſ-
ſionem ad eos: ſed colla poſterius nō flecte-
re. nec ab itinere ceſſare. ſed bethſamis tēde-
re. non declinando ad dexteram neqꝫ ad ſini-
ſtram. i. viam rectitudinis tenēdo. ad vicina
erroꝛis latera p affectu pignerum non decli
nare. ſicut fecit Job q̄ audita (nō dico neceſ-
ſitate ſꝫ) moꝛte filioꝝ quaſi mugitum dedit
dum tonſo capite ī terram coꝛruit. ſed mugi
ens recto itinere iuit. quia os ad laudem dei
aperuit dicēs. dn̄s dedit ⁊c̄.

b **Secundo procedit in- .§. ij.**
ꝯſtantia ex hoꝛroꝛe afflictionis. Quis em̄
quis ꝓponat firmiter ſe habere ī bonis ope-
ribus ⁊ non declinare a rectitudine propter
quecūqꝫ aduerſa ſibi occurrentia. quādo vi-
det ſibi de ꝓpinquo imminere aliqđ magnuꝫ
periculū tribulatōnis. aut quādo incipit pa-
ti anguſtias ⁊ doloꝛes. recedit a ꝓpoſito aſſē-
tiens alicui malo vt euadat mala imminen-
tia. Unde dicit̄ Jac. j. Uir duplex aīmo incō
ſtās eſt ī omib⁹ vijs ſuis. Sicut ſimplex aīo
dicit̄ qui ī oībus opibus ſuis reſpicit ad deū
omibus ꝓponēs cōmodis mūdi. Ita duplex
eſt qui reſpicit ad ſaluteꝫ aīe ⁊ coꝛpoꝛis. vnū
animū. i. affectum habēs ad deum. aliū ad cō
ſeruationeꝫ coꝛpis ſui: nec ad deum habꝫ ita
animuꝫ quin admitteret aliquid ſeu faceret
ꝯtra deum p ſui conſeruatōe ⁊ ſuarū rerum.
Hic igit̄ inconſtans eſt ī omibus vijs ſuis qꝛ
cito recedit a ꝓpoſito ꝓpter aduerſa. De h⁹-
modi dicit pſ. In ignem deijcies eos. ī igneꝫ
ſ. tribulatōnis. ī miſerijs nō ſubſiſtent. i. non
firmi ſtabūt ī concepto ꝓpoſito v̄tutis. Di-
ſcipuli dn̄i fecerūt ſibi firmū ꝓpoſitum tem
pore paſſionis appropinquāte ipm̄ nō deſerē
⁊ Petrus magis ꝓmittens ī carcerē ⁊ ī moꝛ-
tem ire ſecum: ſed cū viderent ſibi imminere
periculum moꝛtis capto a iudeis ī orto oīs
fugierūt. Petrus ad interrogatōnem alioꝝ
ne crederet̄ diſcipulus eius. ter euꝫ negauit
cum iuramento Math. xxvj. ⁊ ſic fuerūt incō
ſtantes in ꝓpoſito. Sed timendo moꝛteꝫ car
nis tue (ait Aug⁹) dabis moꝛtem aīme tue.
Eſto fidelis vſqꝫ ad moꝛtem ⁊ dabo tibi coꝛo
nam vite Apoc. ij. Fidelis. ſ. ſeruādo ꝓmiſſa ī
baptiſmate videlicet abrenūciare diabolo et
temptatōnibus eius. Firmus perſiſtendo in
via mandatoꝝ. ⁊ hoc vſqꝫ ad moꝛtē incluſiue
i. etiam in his in quibus ſequitur moꝛs. que
eſt vltimum terribilium. Sanctus Urciſin⁹
medicus iaꝫ ſuſtinuerat multa martiria cō
ſtanter pro fide xp̄i. ſed ductus ad decollan
dum cepit expaueſcere. ⁊ quaſi a ꝓpoſito re-
cedere: ſed confoꝛtatus verbis ſancti Uitalil
reſumpto vigoꝛe ſpiritus moꝛtem ſuſcepit.
Non coronabitur niſi qui legitime certaue-
rit (inquit apoſtolus) ꝯtra aduerſa tempta-
tionum ⁊ tribulationis ita. ſ. qꝫ ſit conſtans
vſqꝫ ad moꝛtem. Qui em̄ nimis timent ⁊ hoꝛ-
rent aduerſa hi non ſūt apti ad vincendum
inimicos ſpirituales: vn̄ nec ad regnū. Unde
ī huius figuram legim⁹ in libro Judic. vij. c.
qꝫ cum Gedeon deberet pugnare ꝯtra Madi-
anitas ⁊ multis milibus congregatis cuꝫ eo
de populo dei. Primo ex iuſſu dei ſequeſtrati
ſūt a bellare debentibus omnes pauidi. ⁊ re-
miſſi ad domos ſuas. Secūdo facta eſt iterū
alia probatio ſeu examinatio eoꝛum qui de-
berent pugnare. videlicet vt omnib⁹ congre-
gatis et pergentibus ad potandum ad aq̄rū
fluenta. qui non genuflexi ſed erecti aquam
ſumerent manu ad os proijciendo. illi vt apti

882 ad victoriā cū Gedeone ſoli aſſumerent̄. alij
vero qui flexis genibꝫ de fluuio aquam bibe
rent. illi vt inepti remitterēt̄ ad ꝓpa. ſicꝫ ꝑ
hanc diſcuſſionem trecenti ſoli ex decē milibꝫ
remanſerūt cū Gedeone. qui ex dei ordinati-
one hoc modo pugnādo vicerīt: ad caſtra ho-
ſtium accedētes lagenas omēs ī ſiniſtra ma-
nu tenuerunt: in quibꝫ vel ſuꝑ quibꝫ lampa
des accenſas habebant. ⁊ ī dextra tubas qui-
bus buccinātibꝫ. et lagenas fictiles inuicem
ꝑcutiendo frāgētibꝫ. ſicꝫ lumīaribꝫ lampa-
dum apperentibꝫ exterriti hoſtes in fugā cō-
uerſi ſūt ⁊ occiſi. Ut exponit Greg. ī moral.
lib. iij. c. xxviij. Gedeon ſignificat xp̄m qui ē
caput exercitus ꝓpl̄i dei et iudex eccleſie. In-
terp̄tatur eīn Gedeon circuiens ī vtero. Uñ
apte figurat xp̄m qui ſua diuinitate cuncta
circuiens ⁊ complectēs. ⁊ ꝑ humanitateꝫ in
vtero virginis fuit. Madian interp̄tat̄ de iu
dicio. ſignās demones qui de iudicio iuſte iu
dicātis dei repulſi ſunt ab humano genere.
Congregati cū Gedeone ad bellandū: ſūt cū-
cti fideles. Sed multi ſūt vocati: pauci vero
electi. ſ. qui habeāt victoriaꝫ de inimicis. Nā
qui nimis horrēt aduerſa timētes pelli ſue:
hi apti non ſūt. Inſuper et qui ſapientes ſīt
haurientes aquam. ſ. doctrinarū flexis geni-
bus in terra. i. qui ita vacant lectioni vl̄ au-
ditioni diuinoꝝ ꝙ ea ope nō ſeruant curua
ti ad terrena. hi etiam victoriam habere nō
poſſunt. pauci ergo ſūt qui remanēt cū xp̄o
pugnātes qui. ſ. nō curui ſed recti remanēt
rectitudinem vite. ſeruantes diuinaꝫ doctri
nam quam hauriūt. Et hi trecenti ſūt. i. ha-
bentes ꝑfectam noticiam. ꝑfectaꝫ dico ſcd̄m
fidē trinitatis. Centenari⁹ eīn nūerus ſigni-
ficat ꝑfectioneꝫ. ⁊ ternarius trinitatem. Nu
merus etiam trecētoꝝ ſm̄ Greg. ꝯtinet̄ in li-
tera Thau. que crucis ſpecieꝫ tenet. cui ſi ſu
per trāſuerſam lineaꝫ id quod in cruce emi-
net adderetur iam nō crucis ſpēm teneret. ſꝫ
ip̄a crux eſſet. In his ḡ trecentis ſequentibꝫ
Gedeoneꝫ ſignāt̄ hi quibꝫ dictum eſt a xp̄o.
Siquis vult pt⁹ me veīre abneget ſemetip̄m
et tollat crucem ſuam et ſequat̄ me. Hi ḡ fe-
rūt crucē ſignatā ī Thau ꝑ carnis ſue mor-
tificationem. ꝑ ꝓximi in malis compaſſiōꝫ.
ꝑ paſſionis xp̄i fiduciam ⁊ ꝓtectionē. arma-
ti incedūt ad bellum. ſ. tuba p̄dicationis vel
publice cōfeſſionis cum expedit. lampade et
radio exemplaris ꝯuerſationis vl̄ miraculo-
rum coruſcatiōis. lagenis corporeis: quibus
ꝯfractis ꝑ fatigationē laboꝝ tolleratiōem et
tormētoꝝ ⁊ oīm aduerſorū letam ꝑpeſſioneꝫ
deuicti ſunt inimici infernoꝝ. ⁊ ip̄i cū victo-
ria reuertūtur ad ciuitateꝫ ꝓpriam ſuꝑnoꝝ.
quia cōſtantes fuerunt. ſic dictum fuit Ioh
Apoc. vij. Hi ſūt qui venerūt ex magna tri-
bulatione. ſ. ꝯſtātes in eis. mō coronātur.

Tercio procedit incō- .§. iiij.
ſtantia ex ſubtractōne delectatōis. Sine gau a
dio ſeu delectatōne aliqua diu quis ſtare nō
poteſt ſp̄uali vel mundiali. Contingit auteꝫ
ꝙ aliquis aſſuetus conſolatōnibꝫ mundi cō-
punctus abſtinere ꝓponit a vitijs ⁊ firmiter
ꝑmanere in via moꝝ. Sed cū nō ſtudet ī ſpi
ritualibꝫ delectari. inſtigat̄ a cōſuetis vitijs
⁊ triſticia tactus de ſubtractione eoꝝ delecta
tionis inſtigatiōi aſſētit illius delectationis
recedēs per hoc a cōcepto ꝓpoſito boni. ⁊ ſic
incōſtās efficit̄. Unde Iac. iij. dicit̄. Ubi zel⁹
⁊ cōtentio. ibi incōſtantia ⁊ omē opus ꝑuū.
⁊ licet ibi loquat̄ de zelo inuidie. pt̄ etiaꝫ in-
telligi de zelo amoris mali. In vtroqꝫ eīn ze-
lo ꝓpter triſticiā ex carētia delectatiōis cu-
pite ſequitur incōſtantia et receſſus a bonis
ꝓpoſitis. vt patet ī Saul qui ex zelo inuidie
ꝑſequēs Dauid aliqñ recognoſcens peccatū
ſuum ꝓpoſuit ⁊ ꝓmiſit nō ꝑſequi. Et p̄cipue
qñ potuit occidere Dauid Saulem ī ſpelun
cam ingreſſū ad purgandum ventrē. et alte-
ra vice cū de nocte acceſſit ad tentorium ſuū
tollens haſtam eius. ſed poſtea inſtigat⁹ eo-
dem zelo ꝑſecutus eſt ꝑſecutionem ſuam in-
iuſtam. Et videt̄ hoc ꝑtinere ad ſp̄ale vitium
quod dicitur mollities. Dicit eīn ph̄us ī. vij.
ethicoꝝ. ꝙ mollis dicitur qui recedit a bono
ꝓpter triſticias cauſatas ex defectu delecta-
tionum quaſi cedēs debili mouenti. vnde ꝑſe-
uerātie oppoītur. ¶ Pro cuius declaratiōe di
cit. b Tho. ſcd̄a ſecunde. q. cxxxvij. ꝙ laus ꝑ-
ſeuerantie in hoc conſiſtit ꝙ aliquis nō rece
dat a bono ꝓpter diuturnam tolerātiam dif
ficilium ⁊ laborioſorum. cui directe opponit̄
ꝙ aliquis defacili recedat a bono ꝓpter aliq̄
difficilia que ſuſtinere non poteſt. ⁊ hoc per-
tinet ad rationem mollitiei. Nam molle dici-
tur quod facile cedit tangenti. non auteꝫ iu-
dicatur aliquid molle quod cedit fortiter im
pellenti. Nam ⁊ parietes cedunt machine ꝑ-
cutienti. Et ideo nō reputatur aliquis mol-
lis ſi cedat aliquibus valde grauiter impellē
tibus. Unde philoſophus dicit in. vij. ethico-
rum. ꝙ ſiquis a fortibus impellentibus dele-
ctationibus vincitur vl̄ triſticijs. non eſt mi
rabile ſed condonabile ſi ꝯtra tendit. Mani-
feſtum eſt autem ꝙ grauius impellit metus
periculorum ꝙ̄ cupiditas delectationuꝫ. Uñ
Tullius dicit in. j. de officijs. Non eſt conſen
taneum qui metu nō frāgitur eum frāgi cu-
piditate: nec qui ſe inuictum a labore p̄ſtite-
rit vinci a voluptate. Ipſa etiam voluptas
attrahendo fortius mouet ꝙ̄ triſticia de carē
tia voluptatis retrahendo. quia carentia vo-
luptatis eſt purus defectus. Mollis ergo ꝓ-
prie eſt qui recedit a bono propter triſticias
cauſatas ex defectu delectationum. Eſt auteꝫ
vitium diuiſum et diſtinctum ſpecie a vitio

mollitiei. de quo dictū eſt ſup̄ i. c. de vitio p̄t
naturam. Nā illud ptinet ad luxuriam ⁊ op
ponit̄ caſtitati. Iſtud ad inconſtantiaꝫ ⁊ op
ponit̄ pſeuerantie. Qꝛ eñ aliquis cedat debi
li mouenti quod ptinet ad molliciem. hoc p̄t
eſſe dupliciter. Uno modo quia difficilius p̄t
delectatōnum abſentiam ſuſtinere. ⁊ hec mol
licies ptinet ad incōſtantiaꝫ. Alio modo na-
turali diſpoſitōne. quia videlicꝫ habꝫ animū
minus ꝯſtantem ꝓpter fragilitateꝫ complexi
onis. ⁊ hoc modo compant̄ femine ad maſcu
los. vt dicant̄ mulieres q̄ſi molles. ⁊ maſculi
viri quaſi viriles. ⁊ iō p q̄ndam aſſimilatōeꝫ
q̄ muliebria patiūt̄: dicūt̄ molles quaſi mu-
liebres effecti. qͦ ptinet ad luxuriaꝫ. ¶ Sci-
endum etiam q̄ delitia eſt quedaꝫ mollicies
ſm pħum in. vij. ethicoꝝ. Et ſm Tho. molli-
cies ꝓprie reſpicit defectum delectatōnū. deli-
cie auteꝫ cauſam impeditiuā delectatōnum.
puta laboꝛ̄ ⁊ huiuſmōi. Uoluptati eñ corpo
rali opponitur laboꝛ. Et ideo res inq̄tum ſūt
laborioſe intātū impediūt voluptates. Deli-
tioſi auteꝫ dicūtur qui nō poſſūt ſuſtinē ali-
quos labores nec aliquid quod voluptatem
diminuat. Unde dicit̄ Deutro. xxviij. Tene-
ra mulier ⁊ delicata que terram ingredi non
valebat nec pedis veſtigium in terra figere
ꝓpter molliciem. Item inq̄tū ī ludis ſolatijs
⁊ huiuſmōi. eſt ibi quedam remiſſio ſeu req̄-
es que opponitur labori. Et ideo ſicut nō poſ
ſe ſuſtinere laborioſa ptinet ad mollicieꝫ. ita
⁊ nimis appetere remiſſa vel quācūqꝫ quieteꝫ
in ludis. ſolatijs. vel recreationibꝫ corpalibꝫ
vel in non ſurgendo ad vigilias noctis debi-
tas. ptinet ad mollicieꝫ. Sed nota q̄ duplex
eſt mollicies et delitia. Una crimīalis de qua
dicitur puer. xviij. Qui mollis ⁊ diſſolutus
eſt in ope ſuo frater eſt ſua opa diſſipantis.
Et. j Thimo. v. Uidua viuens ī delitijs moꝛ-
tua eſt. ſ. ī anima. Alia ſpiritualis. de q̄ Iſa.
xlvij. dicitur de aīa lapſa ad terrena ex vita
ſpirituali. Non vocaberis vltra mollis ⁊ deli
cata. Et Cant. Que eſt iſta q̄ aſcendit de de-
ſerto delitijs affluens. ſ. ſpiritualium gaudi-
orum. Et puer. viij. Delitie mee eſſe cum fi-
lijs hominum.

¶ Capitulum tredecimū de Amore ſui.

Amoꝛ ſui ē quinta filia
luxurie. Sed notandū ſm Tho.
ſecūda ſcd̄e. q. xxv. arti. v. Ama-
re ſeipſum ꝯtingit tripliciter.
Uno modo put eſt ꝯmūe oīm.
Scd̄o modo put eſt ꝓpriū bonoꝝ.
Tercio mō put eſt ꝓpriū maloꝝ.
¶ Homo eñ dicitur aliquid eſſe dupliciter.
Uno modo ſm ſuam ſubſtantiā ⁊ naturam.
Et ſm hoc omnes eſtimant ſm bonuꝫ ꝯmūe
ſe eē id quod ſūt. i. ex anima ⁊ corpe compo-
ſitos. ⁊ ſic oēs homīes boni et mali diligūt
ſeip̄os inq̄tum diligunt conſeruatōnem eſſe
ip̄oꝝ: quod naturale eſt vnde nec vitiū. Se
cūdo modo dicitur homo aliquid eſſe ſm p̄n
cipalitatē. ſicut princeps ciuitatis dicit̄ eſſe
ciuitas. Unde quod principes faciunt: dicit̄
facere ciuitas. Sic auteꝫ nō oēs eſtimant
ſe eſſe id quod ſūt. Principale eñ in hoīe eſt
mens rationalis. Secūdariū eſt natura ſen-
ſitiua ⁊ corpalis. quorū primū apl'us noīat
hoīeꝫ interioꝛ̄. ſecūdū vero hoīeꝫ exterioꝛ̄.
ij Corinth. iiij. dicēs. Licꝫ is qui noſter ē ho-
mo exterior corrūpatur. ſ. corpus. tamen is
qui noſter eſt homo interioꝛ renouat̄ de die
in dieꝫ. i. mens rationalis. Mali igit̄ eſtimāt
principale eſſe in eis naturā ſenſitiuā vt cor-
pus. Unde nō recte cognoſcentes nō vere di-
ligunt ſeip̄os quia nō ſm id quod vere ē p̄n
cipale in eis. Boni vero cognoſcētes vere ſe-
ip̄os. vere ſeip̄os diligūt. quia ſm quod vere
eſt principale in eis. i. ſm mentē naturalem.
⁊ hoc eſt diligere ſeip̄m quod precipitur. ex q̄
ponitur p exemplo dilectōnis ꝓximi dū dici
tur Leuit. xix. Diliges amicū tuum ſicut te-
ipſū. Et loco amici dicitur Math. xxij. a xp̄o
ꝓximū tuū. ⁊ hoc ptinet ad virtuteꝫ carita-
tis. Sed amoꝛ quo peccatores amant ſeip̄os
i. ſm corpus ⁊ ſenſualitatē. eſt peccatū ⁊ cau
ſa multoꝝ malorū. Et de hoc intelligit̄ illud
p̄s. ſm expoſitōneꝫ Aug. Incenſa igni ⁊ ſuf
foſſa ab increpatōne vultus tui pibunt. Ubi
Aug. Oīa peccata pcedūt aut ab amore ma-
le inflāmante. et hec ſunt incenſa igni. ſ. opa
mala. aut a timore male humiliante. ⁊ hec ſt̄
ſuffoſſa. quia deijcit ⁊ quaſi ſuffodit animuꝫ
timor. Sed pibunt. i. faciēt hoīes pire talia
opa faciētes ante faciē dei increpātis ꝓpter
huiuſmodi. Timoꝛ eñ malus ab inordinato
amore pcedit. Ex eo eñ quis timet. dū expe-
ctat vel dubitat aliquid qͦ amat ſibi auferri
vel ledi. Iſte amoꝛ ſui ſm ſenſualitatem (ſm
Aug. i. iiij. de ciui. dei) eſt ille qui edificat ci-
uitatē babilonis. i. ſtatū dānatōnis creſcens
vſqꝫ ad contēptū dei. Incenſa g̃ igni. i. amā-
tes ſeip̄os ſm naturā ſenſualeꝫ. pibūt dn̄o i-
crepante ī iudicio. triplici rōne.
Primo quia deo inimicāt̄.
Scd̄o quia ꝓximo iniuriāt̄.
Tercio qꝛ ī vitio multiplicāt̄.

Inimicatur quidem .§. j.

deo amoꝛ ſui. quia vbi debꝫ quilibꝫ deum ha-
bere vt vltimum finem quia vere eſt vltim⁹
finis omnium ad quem omnes alij fines re-
ducendi ſunt. per amorem ſui talis habet ſe-
ipſum vt vltimum. et ſic fruitur ſeip̄o ⁊ vti-
tur deo. Dicit autē Aug. q̄ nil peius q̄ frui
vtendis ⁊ vti fruendis. Amat enim ſe ⁊ con-
ſeruationeꝫ ſui. vt gaudeat ſm ſenſualitatē

non curans deū offendere vt ei complaceat.
nec vellet mori etiā deum ī gloria videndo. ſʒ
patriam facit de exilio. hic vtit̄ deo quo frui
debet quia non amat deum ꝓpter ſeipm̄: ſʒ vt
ei pſperetur ⁊ bene faciat. Et illas ꝯditiões
vere amicicie quas deberēt hr̄e cū deo ⁊ cum
rõne. ad ſeipos ſm̄ ſenſualitateʒ hn̄t nõ ſm̄
rationem. Apparet hoc ꝑ illa quiq; que ſunt
ꝓprie amicicie ſm̄ phm̄ in. ix. ethicorūʒ. Ami
cus em̄ vult ſuū amicū eſſe ⁊ viuere. Secūdo
vult ei bona. Tercio ad hoc laborat ⁊ opat̄.
Quarto cõuiuit ei delectabiliter. Quinto cõ
cordat cū ipo eiſdeʒ delectatus ⁊ ꝯtriſtatus
cū eo. ¶ Mali autē homīes amantes ſe nolūt
cõſeruare integritatem mentis: ſed corpis ⁊
vite ſenſualis. Scdo non appetūt menti ſpū-
alia bona ⁊ dei gloriaʒ: ſed corpori delectabi
lia. Tercio nõ opantur neq; laborāt ꝑ virtu
tibus acquirēdis ⁊ ad honoreʒ dei: ſed ad de-
lectandū corp⁹. ⁊ ꝓpter hoc ſuſtinēt magnos
labores ⁊ pericula. vt patet in furtis. adul-
terijs. ⁊ alijs malis que perpetrant quotidie.
Quarto nõ eſt eis delectabile redire ad cor et
cõuiuere mēti gaudioſe. ⁊ hoc ideo. quia īue
niūt ibi mala ⁊ pn̄tia ⁊ preterita peccatorū.
⁊ futura penaꝝ que horrent: nec gloriant̄ cū
deo loq̄ ī orōib⁹ ⁊ lectōib⁹. ſʒ gaudēt ⁊ cõuiuūt
delectabiliter cuʒ ſenſualitate ſemꝑ in hmõi
querētes verſari que ſenſib⁹ ſint placibilia.
Quinto nõ ſibipis ꝯcordāt. ſ. rõni. ꝓpter cõ-
ſcientiam remordenteʒ: nec cū voluntate dei
ſed bene cõcordant cū appetitu ſenſitiuo ipi
obediētes. Et quia ꝑmaxime dediti luxurie
amant ſe ſm̄ ſenſualitatem. cuʒ illa maxime
abſorbeat rationeʒ. ideo dr̄ iſte amor ſui filia
luxurie. etſi in alijs et cū alijs vitijs repiat̄.
Ad hūc amoreʒ ſui ꝑtinere videt̄ prudentia
carnis de qua dicit aplūs Ro. viij. Sapiētia
carnis inimica eſt deo. Dicit em̄. b Tho. ſecū
da ſcđe. q. lv. arti. j. ꝙ cū prudentia ſit circa
ea que ſūt ad fineʒ totius vite. ideo pruden-
tia carnis ꝓprie dr̄ ſm̄ ꝙ aliq̄s bona carnis
habʒ vt vltimū finem vite ſue. et quia ꝑ hoc
deordinatur circa vltimū finem qui nõ cõſi-
ſtit ī bonis corꝑis. ideo eſt pctm̄. debet em̄ di
ligi caro ita vt ordinetur ad bonuʒ aīe ſicut
ad finem. non ꝙ ī ea ꝯſtituatur finis. ⁊ non
ſolum eſt peccatū ſed etiā mortale. qn̄ vide-
licet cõſtituit̄ finis ī huiuſmõi delectatiōib⁹
carnis. Ita videlicet ſtudens diuerſis vijs et
modis qūo poſſet delectare ſenſualitatem ꝙ
paratus eſt facere ꝯt̄ dei legeʒ. Unde dr̄ Ro.
viij. ꝙ prudentia carnis legi dei ſubiecta non
eſt. Et ſub prudentia carnis includit̄ etiam
prudentia mūdi. inq̄tū. ſ. exteriores res mū
di querūtur ꝓpter carneʒ. de qua Luc. xvj. dr̄
Filij huius ſeculi prudētiores ſūt filijs lucis.
Et Baruch. iij. Filij Agar queſierūt pruden
tiam que de terra eſt. Sed ꝙ aliquis aliqn̄ ī-

ordinate afficiat̄ ad aliquod delectabile car
nis ⁊ ſic adhibeat ſtudium ⁊ diligentiam ad
ꝯſequēdum illam delectatiõeʒ nõ tn̄ ibi ꝯſti-
tuens fineʒ vl̄ ī eo quod ꝯtra p̄cepta fit: erit
tūc veniale prudētia carnis. et hoc eſt quod
ait apoſtolus. Carnis curam ne feceritis in
deſiderijs.

¶ Secūdo per amorem .§. ij.

ſui inordinatū iniuriatur quis ꝓximo mul- a
tipliciter. Et primo quideʒ. quia multa q̄ ſu-
perflue expendit ad delitias ſuas ⁊ delectati-
ones ſubtrahit paupibus. Et quis tam iniu-
ſtus (inquit Ambro) q̄ꝫ qui multoꝝ ſubſidia
ſuas delitias parat. diſ. xlvij. Sicut hi. In q̄
magis adhuc delinquūt clerici qui bona ſeu
redditus eccleſiaꝝ que ſunt paupeꝝ vltra ſu
am neceſſitatem conuertūt ī delitias carnis
ꝯtra quos inuehit hiero. dicēs. Natus ī tu-
gurio ⁊ ruſticana domo qui vix rugientē vē
trem milio vel cibario pane ſaturare poterā
nūc ſimilā et mella faſtidio. xij. q. ij. Gloria. ⁊
loquitur in perſona eorū. Bern̄. ī ſermonib⁹
ad idem. Clamant nudi. clamant famelici. ⁊
cõquerūtur de clericis dicentes. Nobis fame
et frigore miſerabiliter laborātibus quid cõ-
ferūt tot mutatoria vel extenſa in ꝑticis. vel
plicata ī manticis. noſtrū eſt quod effūditiſ.
Nõne crudeliter nobis ſubtrahitur quod in-
aniter expenditis? Et nos dei plaſmatio. et
nos xp̄i ſanguine redempti ſum⁹. vita noſtra
cedit vobis ī ſuperfluas copias. Noſtris ne-
ceſſitatibus detrahitur quicquid veſtris va-
nitatibus accedit. hec ille. Hoc totum proce-
dit ex nimio amore ſui. Caritas em̄ que cõt̄-
riatur ſibi non querit que ſua ſūt (dic̄ apo-
ſtolus. j Corin. xiij) ſ. tm̄ ſed ⁊ que ſunt alio-
rum. Unde ⁊ de Alexandro magno dr̄ ꝙ cuʒ
ſemel eſſet cum magno exercitu in quodam
loco ſterili ⁊ inaquoſo. ⁊ ſitiret ipſe cū exer-
citu ſuo. fuit oblatus ſibi ciphus aque ſʒ cõ-
ſiderans ꝙ de eo omēs alij bibere nõ poterāt:
effudit in terraʒ aquam illam. Ex iſto amo-
re ſui nimio nõ ſolū nõ ſubuenitur ꝓximo ī
neceſſitate. quinimmo et multe oppreſſiones
⁊ fraudes ⁊ iniuſticie et p̄dationes ꝑpetrant̄
⁊ adulteria et inceſtus et ſtupra: que omnia
ſūt ꝯtra ꝓximos in magnā iniuriaʒ eoꝝ. Un̄
Dauid adulteriū opatus ē cū Berſabee niſi
ex nimio ſui amore ſatiſfacere volens ꝯcupi
ſcentie ſue? Unde filius eius Amon conſtu-
prauit germanam ſuaʒ niſi ꝓpter amorē ꝓpū?
Unde Nembroth cepit eſſe robuſtus venator
hoim̄. i. oppreſſor Gen̄. x. et p̄mus tyrannus
volens alijs dn̄ari. niſi ex ſui amore? Un̄ Ro
mulus ſolus occiſo germano voluit primus
obtinere regnum Romanorum? Marius et
Silla pluries ꝯſulatum. Julius ceſar demū
imperiū multis iniurijs ⁊ ſtragib⁹ ꝓpꝛoꝝ. ni-
ſi ex ſui amore? vt ait Aug. de ciui. dei. Unde

et Plato dixit ciuitatem illā bene regi ī qua
quis ꝓprios neſcit affectus.i.amorem ꝓpriū.
Et Seneca ait ꝙ ſi iſta duo ꝓnomia meū et
tuū tollerent̃ de mūdo.ſ.quo ad affectū ⁊ effe-
ctum omīs guerra ⁊ ꝯtrauerſia ceſſaret:que
duo ꝑtinent ad amorem ſui inordinatū.Hec
eſt cauſa omīs diſcordie in ciuitate.Nam qꝛ
quilibꝫ nimis ſe amans vult in impoſitōnibꝫ
⁊ grauaminibꝫ p̄ ceteris ⁊ vltra debituꝫ alleui-
ari.⁊ in honoribus ſuꝑ alios exaltari. vnde
oriūtur ſecte. ſeditōnes. ⁊ ꝑſecutōnes adin-
uicem.Mandauit dominꝰ ī veteri lege miluū
nō debere comedi cuiꝰ vox eſt mio mio.quia
videlicꝫ ꝓpter tres mores milui nos nō vult
fideles ſibi īcorporari.et in cauſa ꝓpria (ſta-
tuerunt iura) nullus ſit iudex ex eo ꝙ amor
ꝓprius mentem excecat.

Tercio per amorē ſui .§.iij.

nimium peccata multiplicant̃. tales enī defa
a cali trāſgrediūt̃ omīa mandata dei et eccl'ie.
cum ſint grauia ſenſualitati. ſe nō poſſe ieiu
nare affirmant. incātatōnes diuinatōnes ⁊
diuerſa ſortilegia ſequi nō curant ⁊ facere vt
cōſequant̃ ſanitatem corporis ſui quod inor-
dinate amāt.Si in clero ſūt. officia diuina
euitāt.ab ouibus ſuis lanam ⁊ lac requirūt
cum omī diligentia.de animabꝫ autē eoruꝫ
parum curāt.Si in religione.de ceremonijs
nihil curāt.de cōmūitate parū. dum eis be-
ne ſit.Hic amor ſui ē ille de quo xp̄c ait Joh.
xij.Qui amat aīam ſuam ꝑdet eaꝫ. Qui enī
amat aīaꝫ ſenſitiuam volens ſatiſfacere ap
petitui ſenſitiuo ſuo ꝑdet aīam intellectiuā
multa vitia incurrendo. ⁊ eſt ibi relatio reci
proca.ibi eaꝫ. Ponit autē aplus.ij Thimo.
iij.que mala proueniāt ex amore ſui dicēs.
Erunt in nouiſſimis temporibus homīes ſe-
ipos amātes.Ubi dicit.b Tho.ſuꝑ hunc lo-
cum.Radix totius iniqtatis eſt amor ſuipīꝰ
ſ.ſm ſenſualitatem.Ex hac radice ſūt diuer-
ſe ſpecies iniquitatis que ꝯſequēter enūerat
aplus.Cupidi quo ad bona exteriora appetē-
do etiam nō ſua.Elati.elatio eſt ſpecies ſuꝑ-
bie qua.ſ. ſuꝑ alios ſe p̄fert.Suꝑbi.quo ad
alias ſpecies ſuꝑbie. Blaſphemi quo ad deū
male dicētes de deo.parētibus nō obediētes ī
his que debēt.Ingrati.quo ad benefactores:
⁊ reſpectu beneficioꝝ receptorum.Sceleſti.
grauia aliqua peccata admittentes cōtra ꝓ-
ximos.vt homicidiū. ſodomiaꝫ ⁊ huiuſmōi.
Sine affectōe.quo ad affectū caritatis.Si-
ne federe.i.ſine pace.Criminatores.i.imponē
tes crimīa falſo alijs. Incōtinentes. quo ad
luxuriaꝫ mētis. Immites.i.iracūdi ⁊ nō mā
ſueti.Proditores vel ciuitatū vel ꝑſonaꝝ vl'
ſecretoꝝ. Incōſtantes.i.inꝑſeuerātes in ꝓpo
ſitis vel impatientes.Tumidi.i.p̄ſumptuoſi
vltra vires ſuas opa aggrediētes.Ceci.i.nō
habētes rectū vſū rōnis.Uoluptatū amato-
res. nō ex paſſione ſed ex habitu luxurioſi.
Specie quidē pietatis habentes:ſed virtutē
eius abnegantes.vt ẏpocrite.⁊ hos deuita.
Sed vt dr̄ puer.xiiij.extrema gaudij luctus
occupat ⁊ ſempiternꝰ.Et vt dr̄ Apoc.xviij.
Quantū ſe exaltauit ⁊ ī delitijs fuit tātū da-
te illi tormentū ⁊ luctuꝫ.⁊ aliqñ etiam ī vita
p̄nti ꝑmittit deus tales ad miſerias deueni-
re.Narrat Petrus damianus ꝙ dux venetie
ꝯſtantinopolitane vrbis habebat vxorem q̃
tamtenere ⁊ delicate viuebat et tamartifici-
oſa voluptate ſe mulcebat.vt ſe cōibꝫ aquis
dedignaret̃ abluere.ſed eius ſerui de rore ce
li vndiqꝫ collecto laborioſum ei balneuꝫ p̄pa
rabant.cibos ſuos non tangebat. ſed ab eu-
nuchis eius alimenta queqꝫ minutius ꝯcin
debantur ī fruſtula. que mox illa cum fuſci-
nulis aureis ⁊ bidētibꝫ ori ſuo liguriēs adhi-
bebat.cubiculum eius tot aromatibus ⁊ thi
miamatibus redolebat:vt etiaꝫ dictu fetidū
ſit ⁊ auditu incredibile.Sed dū adhuc viue
ret vibrato ſuꝑ eam iudicij mucrone corpus
omē computruit.ita vt totū cubiculuꝫ into-
lerabili fetore compleret.nulluſqꝫ illaꝫ ferre
potuit.nō cōſueta.non ſeruulus.vix vna an
cilla nō ſine ſpecierū redolentiū auxilio ī eiꝰ
ſuitio remanſit.que tamen raptim accedēs:
curſim recedebat.diutius hoc lāguore deten
ta ⁊ miſerabiliter cruciata. amicis quoqꝫ le-
tantibus diem clauſit extremū. Huic poteſt
illud adaptari quod ſcriptum eſt. Quātū ſe
exaltauit ⁊ in delitijs fuit.tantuꝫ date ei tor-
mentum ⁊ luctum.hec Pe.

¶ Capitulum decimūquartum de Amore preſentis ſeculi.

Amor preſentis ſeculi b
ponitur a Greg. vt dictū eſt ſuꝑ
filia luxurie.Et videtur hoc pec-
catū in hoc conſiſtere.quia homo
nimis afficitur ad vitam preſētēꝫ ꝓpter de-
lectatōnes que habentur ex rebus mūdi. Et
quia inter has maxime ſūt delectatōnes ve-
neree. Ideo ponitur amor preſētis ſeculi filia
luxurie.Et cum tam inordinate quis affici-
tur ad mūdum ſeu ad ꝑmanendum in mun-
do ꝓpter delectabilia eius ꝙ fruat̃ eo ponēs.
ſ.finem ſuum in vita preſenti cupiens ī mū-
do ꝑpetuari ⁊ nil curans ꝯ ſuperna felicita-
te.iſtud mortale eſt ⁊ multis vitijs commix-
tum.Et de hoc intelligitur illud Jacobi.iiij.
Qui voluerit eſſe amicus huiꝰ ſeculi: inimi-
cus dei conſtituetur. Et illud.j Joh.ij. Qui
diligit mundum non eſt caritas patris ī eo.
Et ad idem facit quod ait Hieroni.Difficile
immo impoſſibile eſt vt preſētibus quis fru-
atur et futuris bonis. et in vtroqꝫ ſeculo
appareat glorioſus. et de delitijs tranſeat

ab delitias. Sed affectando in mundo ꝑma-
nere vt proſit alijs. vel vt ip̄e in virtutib⁹ ꝓ-
ficiat. vl' vt de pc̄tis magis ſatiſfaciat. ſeu q̄-
daꝫ appetitu ſēſuali vel naturali. quo (vt di-
cit Boetius) om̄e aīal vitā tueri laborat. Et
ſm q̄ xp̄c dixit Petro. Cum ſenueris alius
te cinget ⁊ ducet quo tu nō vis. ſ. ligando. et
ducet te ⁊c̄. ſ. ad mortem Joħ. vlt. Jllam nō
volebat inſtinctu ſenſualitatis vl' nature. ſꝫ
ſm rationem. ⁊ hoc nō eſt peccatū. vel ſi eſſꝫ
aliq̄ntulum inordinatus affectus ad vitaꝫ p̄-
ſentem. eſſet veniale.

De amatoribus huius .§. j.

ſeculi poteſt intelligi illud ps. Corrupti ſūt
⁊ abhomīabiles facti ſūt in ſtudijs ſuis. non
eſt qui faciat bonū. non eſt vſqꝫ ad vnuꝫ. p̄s.
xiij. Naturaliter quilibet vitat ⁊ deteſtat̄ de-
ſtructōnem rerū et corruptōnem et abhomi-
natōnem. et boni defectionem. Nam bonum
eſt quod omīa appetunt inquit phūs. Et ecōt̄
malū ꝑ ſe nemo appetit ſm Dionyſiū. Et iō
Joħs euangeliſta in p̄ma can̄. c. ij. admonet
nos dicens. Nolite diligere mūduꝫ neqꝫ ea q̄
ſunt in mundo. quia om̄e quod eſt in mundo
.i. ī amatorib⁹ mundi. aut ē ꝯcupiſcentia car-
nis. aut ꝯcupiſcentia oculoꝝ. aut ſupbia vi-
te. ⁊ mundus ꝑibit ⁊ ꝯcupiſcentia ei⁹. Siq̄-
dem ab amatorib⁹ mūdi querūt̄ delitie ſeu de-
lectatōnes carnis. circa quas eſt ꝯcupiſcētia
carnis. i. luxuria ⁊ gula. Querūt̄ et diuitie.
circa quas eſt ꝯcupiſcentia oculoꝝ. i. auari-
cia. Appetūt̄ ⁊ honorificētie que reſultant ex
laude hoīm ſeu fama. potentia dignitatum.
ſapiētia ⁊ huiuſmōi. circa quas eſt ſupbia vi-
te. Sed deficiūt omīa iſta cū deſiderijs ſuis.
nam corpus corrūpitur ⁊ ī terram cōuertit̄.
diuitie corrumpūt̄ ⁊ conuertūt̄ ī terram fi-
naliter. quia de terra facta ſūt et in terrā pa-
riter ꝯuertunt̄. Jnquit ſapiens. potētie ⁊ di-
gnitates corrumpūtur ⁊ deficiūt. ⁊ ſub terra
poſitis pedib⁹ ꝯculcātur. Et ſic corrupti ſūt
⁊ abhomīabiles facti ſūt ī ſtudijs ſuis. Stu-
dium enī eſt animi vehemens applicatio cir-
ca aliquid. ſm Tulliū ⁊ Tho. Que autē ſint
ſtudia mundanoꝝ ad que vehemētiſſime ap-
plicāt animuꝫ. oſtendit ſcriptura dicēs. Oēs
a maiori vſqꝫ ad minorem auaritie ſtudent.
hiere. vj. Et ꝓuer. xxiij. d̄r de quibuſdā. Mo-
rantur in vino ⁊ ſtudent calicib⁹ epotandis.
i. ad multū bibenduꝫ. Et paulopoſt. Sic re-
gulus venena diffundet. ſ. vinū potatū. Re-
gulus eſt quidam ſerpens cuius venenū ma-
xime eſt mortiferꝝ. ſed nil ita mortiferum hu-
manis ingenijs vt luxuria eſt. inquit Seneca
que ex nimio potu ⁊ cibo procedit. Et hiere.
xxj. dn̄s ait. ſ. ſupbis cōfidentibus de viribus
ſuis. Dicitis. quis ꝑcutiet nos ⁊ quis ingre-
diet̄ domos noſtras? Et viſitabo vos iuxta
fructum ſtudiorum veſtroꝝ dicit dn̄s. Suc-
cendam ignem. Ecce quomodo abhominabi-
les facti ſunt in ſtudijs ſuis quia dixerunt ꝑ
affectum nō eſt deus ille. ſ. qui eſt verus dn̄s
in celo. Sed de creaturis miſeris quibus ſtu-
dent fecerunt ſibi deos. delitijs. diuitijs. ⁊ ho-
norificentijs. quib⁹ ſūt immerſi. ⁊ ſicut ait a-
poſtolus Ro. j. Mutauerūt gloriam incorru-
ptibilis dei in gloriam imaginis corruptibi-
lis hoīs. volucrum. quadrupedū. ⁊ ſerpen-
tum. Serpentes comedentes terraꝫ ſūt aua-
ri. volucres ꝑ aera volantes ſūt ſuperbi alta
querentes. quadrupedes ꝑ lutum incedentes
ſunt luxurioſi. Jſti omiſſo cultu ⁊ ſtudio ve-
ri dī totum ſtudium ſuum ponunt ad iſta vt
videantur pro dijs et ſūmis bonis habere ea.
Et ſic corrupti ſūt et abhomīabiles facti ſūt
in ſtudijs ſuis. non eſt qui faciat bonū. Quō
bonum facere poſſunt quod ſit veruꝫ bonū.
cum mundus non habeat neqꝫ accipere poſ-
ſit ſpiritū ſanctum? ſm doctrinam xp̄i Joħis
xiiij. a quo ꝓcedit omne bonum. Nec enī mū-
di amatores cognoſcūt verum deum Joħ. j.
Mundus eum non cognouit. Nolite ergo di-
ligere mundum neqꝫ ea que in mundo ſunt.
¶ Jn mūdi amatoribus ex quo corrupti ſunt
et abhominabiles facti ſunt ī ſtudijs ſuis nō
eſt qui faciat bonū. non eſt vſqꝫ ad vnū. Ubi
tria poſſunt notari ī amatorib⁹ mundi. ꝓpt̄
que mundus non eſt diligendus. ſm ſenten-
tiam Joħis euangeliſte. Nolite diligē ⁊c̄.

Primū defectibilitas mundialita-
tis. ibi. Corrupti.

Scd̄m vilitas entitatis. ibi. Abho-
minabiles facti ſūt.

Terciū nullitas ꝓbitatis. ibi. Non
eſt qui faciat bonū ⁊c̄.

Circum ad primum .§. ij.

defectus mundi q̄uo ip̄e deficiat continue cū
rebus quas ꝓ ſummis bonis habent amato-
res mundi oſtendit p̄s. cū dicit de eis. Corru-
pti ſunt ⁊c̄. Unde ⁊ cū amor huius mūdi qui
erat in deſcendentib⁹ a Caym qui p̄mus edi-
ficauit ciuitateꝫ ī mundo vocans eā Enoch.
Geñ. iiij. quod interp̄tatur dedicatō. quia ſe
totaliter ꝑ amorem dedicauerat mundo. Ta-
men quia iſte amor ſeculi ſubintrauit ī gene-
ratione Seth. effecta eſt mala et corrupta
mente ⁊ corpore. Unde dicit̄ Geñ. vj. Corru-
pta eſt terra coram deo ⁊ repleta iniquitate.
ꝓpter qd̄ deus immiſit diluuiū vniuerſale. ⁊
ſic corrupti ſūt omnes qui erant ī mūdo. ex-
ceptis reſeruatis ī archa. Quis auteꝫ corru-
ptio ſtricte importat mutationem ſeu deſtru-
ctōꝫ rei q̄ntū ad formā ſubſtātialē. ſicut vinū
d̄r corruptū qn̄ efficit̄ ꝯplete acetū vel mar-
cidū. ⁊ aīal d̄r corruptū cū morit̄ ⁊ efficit̄ ca-
dauer. tn̄ largius ſumit̄ in ſcriptura ꝓ mu-
tatione etiam ſcd̄m aliquam qualitatem cor-
poralem vel ſpiritualem. Et ſm hoc dic̄ apl's

ij Coꝛ.iiij. Is q̄ nr̄ eſt homo exterioꝛ coꝛrūpitur.ſ.ſm̄ diuerſaꝝ varietatem qualitatum. ⁊ Ecci.viij. Om̄es in coꝛruptione ſumus.⁊.ij Thimoth.iij.hoīes mente coꝛrupti. Coꝛrupti ſunt ergo amatoꝛes mundi mente ⁊ coꝛpe cum diuitijs ⁊ delitijs ⁊ honoꝛificentijs ſuis. Unde in li Sap̄.ponit̄ locutōē eoꝝ in mundo iſto.et poſtea in alio declarant quō coꝛrupti ſunt ⁊ ad nihilum redacti. Uenite inq̄unt ad ſuos ſequaces Sap̄.ij.⁊ fruamur bonis que ſunt.ſ.in mundo iſto .ſ.inherendo eis totalit̄ ꝑ amoꝛem. Utamur creatura tanq̄ in iuuentute celeriter.vino p̄cioſo ⁊ vnguentis nos īpleamus. Non p̄tereat nos flos tp̄is. Coꝛonemus nos roſis anteq̄ marceſcāt. Nullū pratum ſit qđ non ꝑtranſeat luxuria noſtra. Nemo ſit expoꝛs luxurie noſtre. Ubiq; relinquamus leticie ſigna: qm̄ hec eſt ꝑs noſtra et hec eſt ſoꝛs. Opprimamus pauꝑem iuſtum.ſ.ꝑ diuerſos modos auaritie. Non parcam᷒ vidue: nec veneramur canos multi tp̄is . Sit foꝛtitudo noſtra lex iiuſtitie.ſ.ꝑ ſupbiam.hec ibi. Coꝛrupti ſunt cū ſuis amoꝛib᷒ ⁊ in inferno ſe recipientes.⁊ pre anguſtia ſpūs gementes dicunt. Laſſati ſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōnis. Quid nobis ꝓfuit ſupbia! aut quid diuitiarum iactantia ꝯtulit nobis! Tranſierunt oīa illa tanq̄ vmbra Sap̄.v. Nolite ergo diligere mundū ex quo coꝛrupti ſunt oēs mundi amatoꝛes cū ſuis.⁊ defecerūt ꝗciti᷒.⁊ deficiunt.cuius celerrimus defectus ⁊ coꝛruptio tripliciter poteſt oſtendi.

Primo ex ſcripturis.
Scđo ex figuris.
Tertiō ex exꝑientijs.

Scripture tā ſacre ꝙ alie īſinuāt clare ꝙ cito tranſeat vita hui᷒ mundi cū ſuis vanitatibus. Unde apl'us.j Coꝛ.vij. Qui vtūtur hoc mūdo tanq̄ q̄ nō vtāt̄.i.nō multū inhereant ꝑ amoꝛē ipis reb᷒.⁊ ſubdit. Preterit enī figura hui᷒ mundi. Subſtātia vtiq; mundi.ſ.elementoꝛū ⁊ celoꝛū ⁊ hoīu; non p̄terit: ſed ſtat in eternū.p̄terit aūt figura.i.apparentia que pulcra et ſuauia apparēt in mundo. Et ꝙ cito pretereat Iob.xx.oſtendit dicēs. Gaudium ẏpocrite ad inſtar puncti. Uere mundus eſt ẏpocrita qui ſm̄ apparentiā exterioꝛē videt̄ bonus.⁊ ſm̄ rei veritatem ē malus ⁊ plenus miſeria ⁊ neq̄tia.ita mūdus iſte vr̄ ī iſtis ſenſibilib᷒ reb᷒ bonus: ſed eſt plenus falſitate ⁊ malitia. Gaudium autē ⁊ oīs delectatio eius eſt ab inſtar puncti q̄ ē q̄đ indiuiſibile. Nam de p̄teritis delectatōib᷒ nihil habes. ſicut nec de p̄terito tp̄e niſi reatū.de futuro nihil obtines.ſolū ḡ nūc iſtās hēs qđ ſubito trāſit. Ducūt(inq̄t idē)in bonis dies ſuos.ſ.mūdani ⁊ in puncto ad inferna deſcendunt. videlicet in moꝛte. Item oſtendit Greg᷒ dicens ī primo moꝛal'. Cū mundi gloꝛia repentin᷒ finis īntercipitur . breuis ꝓculdubio innoteſcit fuiſſe.

Et in quadā omel'.ait. Ecce mundus qui diligitur: fugit.⁊ quia labentē mūdū retinere n̄ poſſum᷒: neceſſe ē vt cū ipo labamur.⁊ Ber. in quodā ſmone. Oīs delectatio mundi hui᷒ vniuerſaq; eius gr̄a. ⁊ quicq̄d ī eo ꝯcupiſcit̄ ꝑſus modicū eſt in illi᷒ felicitatis et gloꝛie ꝯpatione.ſi tn̄ modicū dici debet.et nō poti᷒ nihil. Quō coꝛrupti ſunt amatoꝛes mūdi mēte ⁊ coꝛpe oſtēdit Joel dicens velata locutōne. Audite ſenes ⁊ auribus ꝑcipite om̄es habitatoꝛes terre.⁊ paulopoſt. Reſiduum eruce comedit locuſta. reſiduum locuſte comedit brucus.reſiduum bruci comedit rubigo: expgiſcimini ebrij.⁊ vlulate omnes qui bibitis vinū ī dulcedine: qm̄ perijt ab oꝛe veſtro. Q̄tum ad ſenſum lr̄alem Nico.de lira de quatuoꝛ monarchijs mundi exponit ſignatis ꝑ erucā.locuſtam.brucū.⁊ rubiginem: a quib᷒ deuoꝛatus ⁊ coꝛruptus eſt mūdus ꝑ bella innumera. ſicut ꝑ illa coꝛrūpunt̄ ⁊ conſumūt̄ blada. Eruca ḡ fuit monarchia aſſẏrioꝛū: q̄ cum exercitib᷒ ſuis ꝯſūpſit mundū in ꝑtibus oꝛientis. Locuſta fuit monarchia medoꝛum ⁊ ꝑſarum: q̄ in alia ꝑte mūdi ꝯſūpſit et deuoꝛauit multa. Bruc᷒ fuit monarchia grecoꝛū: q̄ mundum in alia ꝑte coꝛrupit. Rubigo fuit monarchia romanoꝛu;: q̄ in ꝑtib᷒ occidentis deſtruxit qđ remanſerat.occiſis innumerabilibus milib᷒ ꝑ prelia ⁊ p̄cipue ciuilia. Uinū quo ebrij ſunt homīes ⁊ ſopoꝛati.eſt amoꝛ mundi. dulcedo eius ē delectatō eoꝝ que ſūt in mundo: ſed debēt hoīes excitari ⁊ conſiderare.qm̄ perijt vinū oīs amoꝛis ⁊ delectationis que ſunt in mundo. Coꝛrupti ſunt ḡ om̄s ille monarchie cum ſuis bonis vanis. Greg᷒ autē in li.xxxiiij.moꝛal'.exponit ſpūaliter de vicijs q̄ corrūpunt mundū ī mēte.dicēs erucam q̄ incedit toto coꝛpe luxuriā ſignificaē q̄ aliquos mūdanos ꝯſumit. Locuſtam que volare videt̄: ſed cadit ꝑ ſupbiam ⁊ elationē; et p̄ſūptionem que alios coꝛrumpit in mundo. Brucū veꝛo gulā.quia multū deuoꝛat. Rubiginem.ſ.ventū vrentē; dicit ſignificare iram que ſubito incendit. vel auaritiā que vrit mētem. Ebrios dicit ſignificare amatoꝛes mundi. Expergiſcimini ergo ⁊ nolite diligere mūdum qm̄ perijt vinū. Scđo oſtendit̄ quomō mundus ⁊ vita p̄ns cito trāſeat cum ſuis gaudijs ꝑ figuras.i.ꝑ ea quib᷒ aſſimilatur. Aſſimilatur eī reb᷒ valde caducis. videlic; vmbre floꝛi.feno.nebule ſeu vapoꝛi.tele. et alijs h᷒. Homo(īquit p̄s)vanitati ſimilis fact᷒ eſt.i. mutabilitati.dies eius ſicut vmbra p̄tereūt. Mundus dr̄ a motu. Et ꝗuis omnia ſint in motu.iuxta illud boetij. Stabiliſq; manens das cuncta moueri: propter qđ omnia vanitas. Nō tn̄ dr̄ vanitas vanitatū Eccl'iaſtes.j quia ſuꝑ omnia mutabilis.affectu.itellectu. ſenſu.loco.alteratione.coꝛruptione.⁊ nunq̄

888

in eodem ſtatu permanet Job.xiiij. Dies eius
(ſubdit pͣs) ſicut umbra ꝑtereūt. Quāto q̄s
magis inſequiť umbram ſuam. tantomagis
fugit. ⁊ iꝑceptibiliter umbra deficit. Clama
dixit domin⁹ ſemel Yſaie. qui reſpōdit. Quid
clamabo? Cui dn̄s. Omnis caro fenum. ⁊ oīs
gloria eius quaſi flos agri. Exiccatū ē fenū
⁊ cecidit flos. quia ſpiritus domini īſufflauit
in eo Jſa.xl. Uere fenū eſt ꝑplus. Sicut em̄
fenum naſcitur viride ⁊ paulatī creſcit. ſuꝑ-
ueniente vero calore areſit. ⁊ ꝑ falcem de ter
ra euellitur. ⁊ ab animalib⁹ comeditur. Flos
ex herba ꝓduciť pulcher ⁊ amabilis aſpectu
ſed paulopoſt decidit ⁊ marceſcit et ꝓ nihilo
habetur. ita homo naſciť de muliere vt fenū
de terra habens viriditatem viuacitatis in
iuuentute: ſed calore naturali paulatim con
ſumente hūiduꝫ radicale. ſeneſcit. decidit. in-
durať ⁊ areſcit. ⁊ ꝑ falceꝫ mortis de agro mū
di tolliť. ⁊ vermibus corpus comedendū tra-
ditur. Anima vero ſi amorem ſeculi ſecū ha-
bet a beſtijs inferni deuorať. Flos em̄ eſt glo
ria homīs. ⁊ honor quē habꝫ in mūdo pulcri
tudo et delectatio: ſed cito tranſit et ꝓ nihilo
eſtimať. Que eſt vita noſtra inquit Jacob⁹ ī
canonica ſua? Uapor ad modicum parens. ⁊
deinceps exterminabiť. Sicut em̄ nebula de
terra vel de aqua exijt et paulatim in aera a-
ſcendit: ſed cito apparente ſolis radio diſſolui
tur. ⁊ ad terram iꝑceptibiliter reſoluitur. ita
homo apparet aliq̄ntulū in mundo ⁊ calore fe-
brili diſſoluiť ⁊ ad terram ꝓſterniť ne ā pli⁹
videať. ⁊ Ezechias ī cantico ſuo. ait. Preciſa
eſt velut a texente vita mea. dum adhuc ordi
rer ſuccidit me. de mane vſq; ad veſperam fi-
nies me. Jſa.xxxviij. Aſſimilať vita nr̄a te-
le que ordiť. cui⁹ vna ꝑs eſt texta. ⁊ tn̄ inuolu
ta manet. ⁊ parū de ea videť. alia texenda et
etiam non videť. ſolū illa ꝑs in qua laborať
ꝑ multuꝫ laborem ⁊ motū videť. Sed telam
materialem nō ꝑcidit texens ꝯmūiter. niſi cū
cōpleuerit quia dn̄iuꝫ habet in hoc ſuꝑ eam.
Sic de tp̄e ꝑterito vite noſtre nihil videť. et
de futuro minus: ſed ſolū qđ habemus ī p̄nti
breue eſt ⁊ quaſi momentaneū in quo labora
mus repleti multis miſerijs. nec eſt in volun
tate noſtra qn̄ ꝑcidať tela vite noſtre: ſed eſt
in manib⁹ dei qui ſolus habet dn̄iuꝫ mortis
⁊ vite. ⁊ cum credimus durare vt in iuuentu
te anteq̄̃ ꝓficiať ⁊ deueniať ad ſenectam iꝑe
ꝑcidit ſubito. Et ideo dicebat. Eſtote pati q̄a
neſcitis diem neq; horam Math.xxv. Et dies
dn̄i ſicut fur ī nocte ita veniet. ait apl̄us. O
miſera vita (inq̄t Aug⁹) q̄̃tos decepiſti. q̄̃tos
ſeduxiſti. que dum videris umbra es. dum ex
altaris fumus es. dū extolleris nihil es. dul-
cis es ſtultis. amara es ſapientib⁹. Et beatus
Sebaſtianus ex his que legebat ī libro queꝫ
angelus ante eum tenebat apertum. ait. Hec

vita fugitiua eſt. hec ab initio mundi ī ſe cre
dentes fefellit. ſe expectantes decepit. de ſe ꝓ-
ſumentes deriſit. ⁊ vt omnib⁹ ꝓbetur eſſe mē-
tita nullū oīno ſecurum reddit. Hec imꝑat
crimina. ſuadet ſcelera. hec admonet furem
vt rapiat. iracundum vt ſeuiat. mendaceꝫ vt
fallat. Damaſcenus aſſimilat ſtatum mundi
ſeu vitam preſentē cuidam fugienti ante vni-
cornem inſequentem eū qui cadere incipiens
in foueam ꝓfundiſſimā. ſe retinuit manibus
applicans ſe ad quandā arbuſculam ⁊c̄. Uide
in legendis Jacobi de voragine circa finem ī
hiſtoria Barlaam. ¶ Defectō mundi et glo- a
rie ⁊ delectatio q̄ꝛ cito ſit pitura oſtenditur ex
experientia que eſt rerꝫ magiſtra. Ubi ſūt p̄nci
pes gētiū (inq̄t Baruch. iij) ⁊ qui dn̄anť ſuꝑ
beſtias que ſūt ſuꝑ terrā. i. ſuꝑ hoīes beſtiali
ter viuentes ⁊ luxurioſe. qui ī auib⁹ celi ludūt
i. in ſuꝑbis ⁊ ambitioſis. qui argentū theſau
rizant ⁊ aurum in quo ꝯfidunt hoīes. et non
eſt finis acq̄ſitionis eorū. Et reſpōdet ſibipſi
docente experientia quotidiana. Exterminati
ſūt. i. extra termīos mūdi miſſi ſunt ꝑ mortē
⁊ ad inferos deſcenderūt. ⁊ alij in loco eorum
ſurrexerūt. Ubi ē potētia et dominiū Aſſueri
qui regnauit ſuꝑ centūviginti ſeptem ꝓuin-
tias? Ubi victorie celeres ⁊ triūphi Alexādri
magni? Ubi diuitie regis Creſi vel Salomo-
nis? Ubi fortitudo Herculis vl' Hectoris? Ubi
pulc̄tudo Helene vl' Abſalonis? Ubi laſciuie
Cleopatre ⁊ Amonis? Ubi gloria ⁊ magnifi-
centia Julij ceſaris vel Auguſti Octauiani
imꝑatoris? Ubi fama ſapientie Areſtotelis.
Pictagore Socratis Ptholomei ⁊ Platōis.
Ubi eloquentia Demoſtēis Titiliuij ⁊ Tullij
Maronis? Exterminati ſunt ⁊ ad inferos de-
ſcenderunt om̄ia hec relinquentes. ⁊ nil ſecū
niſi culpam cū pena portantes. Corrupti ſūt
omnes hi anima ⁊ corpore. Et vt magis ꝑti-
culariter videatur vanitas ⁊ defectio mundi. b
adducamus in medium vnum qui om̄ia que
amantur a mundanis exꝑtus eſt. ſ. Salomō
iꝑe loquens de ſeipō. ait Eccleſiaſtes. ij. Ma-
gnificaui opera mea. Edificaui mihi domos.
Plantaui vineas. Feci ortos ⁊ pomeria. ⁊ cō
ſerui ea cuncti generis arboribus. Extruxi
mihi piſcinas aquarum vt irrigarem ſiluam
lignorum germinantium. Poſſedi ſeruos et
ancillas. Multamq; familiam habui. Armē-
ta quoq; ⁊ magnos ouium greges vltra om̄s
qui fuerunt ante me ī hieruſalē. Coacerua-
ui mihi argentū ⁊ aurū ⁊ ſubſtātias regū ac
ꝓuinciarꝫ. Feci mihi cantores ⁊ cantatrices
delitias filiorꝫ hoīum. Sciphos ⁊ vrceos ad
vina fundenda in miniſterio. ⁊ ſupergreſſus
ſum opib⁹ oēs q̄ fuerūt ante me in hieruſalē.
Sapientia quoq; ꝑſeuerauit mecum. ⁊ oīa q̄
deſiderauerunt oculi mei nō negaui eis. Nec
ꝓhibui cor meū quin oī voluptate frueręť.

Et ſubdit. Cunqꝫ me cōuertiſſem ad vniuer-
ſa opa que fecerāt manus mee. ⁊ ad labores
in quibus fruſtra ſudauerā. repi in omnibus
vanitatem ⁊ afflictōem animi ⁊ nihil ꝑmane
re ſub ſole. In pdictis verbis oſtendit Salo
mon ꝙ expertus eſt ⁊ habuit omnē magnificē-
tiaꝫ eoꝝ que amanť a mundanis. Sed i. iij.
li Reg. in pluribꝰ. c. in. ij. ꝑalipo. magis diſ-
fuſe et diſtincte declarať magnificentia eius
quo ad diuitias. delitias. potentiā ⁊ ſapiētiā
eius. Nam q̃tum ad potentiā ipe fuit magnꝰ
rex. ⁊ regnauit ſuꝑ totuꝫ ꝑplm dei. xij. tribu-
um. Fuit ſibi ꝯceſſum viuente patre ſuo Da
uid cum eſſet annoꝝ. xij. reprobato a regno
Adonia quē iuuabat Ioab princeps exercitꝰ
ad habendū regnū ⁊ alijs pluribꝰ. Clamauit-
qꝫ oīs ꝑplus. viuat Salomon rex. Aſcendit-
qꝫ vniuerſa multitudo poſt eū. ⁊ ꝑplus canen
tium tibijs ⁊ letantium gaudio magno. vt hē
iij Reg. j. ¶ Sublimitatem regni ſui ⁊ dnij
oſtendit ſcriptura cum dicit. iij Reg. iiij. c. ꝙ
Salomon erat in ditione ſua habēs omnia
regna ſecum a flumine terre philiſtijm vſqꝫ
ad terram egipti offerentium munera ⁊ ſui-
entium ſibi cunctis diebꝰ vite ſue. Et ibi no-
minanť. xij. magni ꝓncipes quorum quilibet
ſuo menſe in anno Salomoni et familie ſue
neceſſaria miniſtrabat ad victum. habuit qꝫ
magnam pacē in regno ſuo. Diciť. j. ꝑalipo.
xxix. ꝙ habebat pacem ex oī pte in circuitu.
habitabatqꝫ Iuda ⁊ Iſrahel abſqꝫ timore vl-
lo a Dan vſqꝫ Berſabee cunctis diebꝰ Salo
monis. Tanta autē erat familia curie eiꝰ ꝙ
de nullo alio domino mundi legitur vt puto.
Nam. iij Reg. iiij. deſcribitur cibus quē vole-
bat om̄i die ꝓ familia ſua. vbi diciť. Erat aū
cibus Salomonis ꝑ ſingulos dies. xxx. chori
ſimile. ⁊. lx. chori farine. x. boues pingues. et
xx. paſcuales. ⁊. c. arietes excepta venatione
capreaꝝ. ceruorum ⁊ bubalorum ⁊ auium
altilium. puto ꝙ chorus fuerit ponderis mē-
ſura mille librarum. Ex quo poteſt veriſimi
liter ꝯprehendi ꝙ familia ſua erat circa tri-
ginta milia ꝑſonarum habebat qꝫ quadragi
ta milia ꝑſepia equoꝝ curilium et. xij. milia
equeſtrium. iij Reg. iiij. ⁊. ij. ꝑalipo. ¶ De di
uitijs eiꝰ dicitur. iij Reg. x. ꝙ deus dedit Sa-
lomoni diuitias ⁊ gloriam vt nemo fuerit ei
ſimilis in regibus cunctis retro diebus. Om-
neſqꝫ qui remanſerant de amorreis. etheis. ie
buſeis. pherezeis. fecit ſibi tributarios. Re-
gina qꝫ Sabba dedit ſibi. cxx. talenta auri et
aromata multa nimis gēmaſqꝫ ꝓcioſas. Et
vt diciť. iij Reg. x. Erat pondus auri qđ of-
ferebatur Salomoni ꝑ ſingulos annos ſex-
ingētaſexagintaſex talentoꝝ auri excepto eo
qđ offerebāt viri q̄ erāt ſuꝑ vectigalia ⁊ ſuꝑ
negociatores. ⁊ oēs reges arabie duceſqꝫ ter-
re. Ubi ſciendū ꝙ talētū ē triplex ſm Catho-
licon. ꝑmū ē. l. libraꝝ. ſm aliquos. lxxij. libra
rum. ſm alios. cxx. libraꝝ. Sumēdo aūt me-
diū. ſ. ꝙ eſſet. lxxij. libraꝝ ītroitus eiꝰ aſcēde-
bat ad q̃dragintaſeptē milia nongentaquin-
q̃gintaduas libras auri. Libra aūt auri va-
let circa. xc. ducatos. Erat ḡ ītroitꝰ eiꝰ ānua-
lis quatro milioni ⁊ cinquecento cinquātaci
qꝫ migliara et quatrocento quaranta ducati
ſine alijs introitibꝰ coībꝰ. Argentū aūt erat
in tāta copia vt nulliꝰ reputareť ꝓcij diebus
eiꝰ. Fecit inſuꝑ templū mirabile ī hieruſalē
deo: qđ famoſū erat in toto orbe. vt patꝫ in. iij
Reg. diuerſis. c. ad cuiꝰ opus. lxx. milia viro-
rum erāt occupati ad inciſionē lapidū ď mō
tibus (vt diciť. iij Reg. v) ⁊ in. vij. ānis ꝯple-
uit tamgrāde opus. Fecit deinde domos ſuas
ad habitādū in. xiij. ānis. ¶ De ſapiētia ⁊ fa
ma eiꝰ ſcribiť. iij Reg. iiij. ꝙ Salomon erat
noīatꝰ in vniuerſis gentibꝰ ꝑ circuitū. Locu
tus qꝫ ē tria milia ꝑabolas. ⁊ fuerūt carmīa
eiꝰ quinqꝫ milia ⁊ diſputauit ſuꝑ lignis. i. ar-
boribus a cedro que eſt in libano vſqꝫ ad yſo
pum que egrediť de piete. ⁊ diſſeruit de iumē
tis ⁊ volucribus ⁊ reptilibus ⁊ piſcibus. ⁊ ve-
niebant de cunctis populis ad audiendum ſa
pientiam Salomonis. Et in. iij Reg. x. c. dr̄
ꝙ regina Sabba venit a finibus terre audi-
re ſapientiam Salomonis. ⁊ videns domuꝫ.
familiam et ordinem miniſtrantium non re-
manſit in ea alitus pre admiratione ſapiētie
ſue. Unde ⁊ dixit ei. Ubi oculis meis ⁊ proba
ui ꝙ media pars nunciata non fuerit mihi.
Maior eſt ſapientia tua et opa tua q̃ rumor
quem audiui. Et in. iiij. ca. legitur ꝙ precede-
bat ſapientia Salomonis ſapiam oīuꝫ orien
taliū ⁊ egiptioꝝ. ⁊ ſapiētior erat cūctis homi
bus. hec ſibi fuit collata diuinitꝰ in ſomnis.
ꝓut poſtulauerat a principio regni ſui in ſui
pueritia. ⁊ ꝓcipue in iudicādo ꝑplm. qđ maxi
me oñdit in ꝓncipio ⁊ ꝑmo iudicio ⁊ ſnīa quā
tulit ꝯtendētibꝰ duabꝰ meretricibus corā eo
vt patꝫ ibi. De delitijs iam dicta ſunt ab eo.
ſed turpe ē dicere de voluptatibꝰ eius. cū (vt
dr̄. iij Reg. xj) fuerūt ei vxores quaſi regine
ſeptingente ⁊ cōcubine trecente his copula-
tus ē Salomon ardētiſſimo amore. Et auer-
terūt mulieres eoꝝ eiꝰ. cūqꝫ iam ſenex eſſꝫ de-
prauatū ē cor eius per mulieres. Ubi notan
dum ꝙ in tanta magnificentia ſua. potētia
fama. et habundātia. nō ē auerſus a deo niſi
ꝑ inordinatum amorem voluptatuꝫ. Et niſi
penituerit corruptus in anima ⁊ corꝑe eſſꝫ et
dānatus. Sed hebrei dicunt ⁊ plures docto.
ſcti eū penituiſſe. ⁊ tūc feciſſe hūc libꝝ Eccle
ſiaſtes. Unde intitulant eū hebrei de peniten
tia Salomonis. Quid ḡ concluſit oīa expꝰ?
Repi in om̄ibus vanitateꝫ ⁊ afflictōem. ⁊ nil
ꝑmanere ſub ſole: ſed oīa deficere. Corrupti
ſunt ergo omnes mundani in amore mundi.

890

Et ideo. Nolite diligere mundū.

Secundo oſtēnend⁹ .§.iij.
eſt mundus nō amādus ꝓpter vilitatem enti
tatis eoꝝ que ſūt in mūdo. Unde dicit. Abbo
mīabiles facti ſūt in ſtudijs ſuis. Res fede ſt
viliſſime ⁊ abhoīabiles. Dicit autem ꝓpheta.
Abhoīabiles facti ſūt in ſtudijs ſicut ea que
dilexerunt. ſ. amatores mundi. Ea enī eſt vis
amoris vt talem te eſſe neceſſe ſit q̄le ē id qđ
amas. ſm Aug. ⁊ Ugo. Habet enī amor vim
vnitiuā ⁊ transformatiuā ſcđm Dionisium.
Cū ergo vilia ſūt que amāt a mūdanis ⁊ ab
hominabilia. ⁊ ipſi ꝗ efficiunt abhoīabiles.
Uilitas autem ⁊ abhomīabilitas mūdialium
apparet triplici reſpectu.
Primo reſpectu materie qualitatis.
Scđo reſpectu anime nobilitatis.
Tertiō reſpectu mixture anxietatis.
Qualitas materie mūdialiuꝫ eſt valde vilis.
Unī dicit Hiere. iiij. Stultus ꝓplus meus me
nō cognouit. Filij inſipiētes ſūt ⁊ vecordes.
Sapiētes ſūt vt faciant mala. bene aūt facē
neſcierūt. Aſpexi terram ⁊ ecce vacua erat ⁊
nihil. quaſi diceret. Ecce ſtultitia maxia ho
minū quia totū amorem ⁊ cogitatū ſuum po
nūt ad terrena ⁊ mundana cum tñ vacua ſit
terra veri ⁊ firmi boni. ⁊ nihil ſit qđ in ea ap
pareat boni. Nihil enī eſt qđ de ſe tendit ī ni
hilum ⁊ ſicut oīa ex nihilo facta ſūt: ita ex
ſe habent redire in nihilum. Quid autem vi
lius dici poteſt? imo ⁊ nūcupat tali noīe quo
nihil vilius nil abhomīabilius eſt. ſ. ſtercus.
Eccī. xxij. De ſtercore boum lapidatus eſt pi
ger: qui deo non ſeruit ſed mundo. Piger enī
in dei ope huiuſmodi lapidat. grauat. ꝑcuti
tur. ⁊ occidit. de ſtercore boum. i. de poſſeſſio
ne temꝑalium ꝑ inordinatū affectū diuitia
rum quas ꝑ̄dicatores ſcti qui vt boues ſcin
dunt terram peccatorum: ſed ad fructifican
dum reputant ſtercora ſm expoſitionē Gre.
Unde aplus ad Phil. iij. Omnia arbitratus
ſum vt ſtercora. vt xp̄m lucrifaciaꝫ. Et Joel.
j. dicit. Computruerunt iumenta in ſtercore
ſuo. quod exponit Greg⁹ dicens q̄ hoc eſt mū
di amatores in luxurie fetorem vitam finire.
Unde Eccī. ix. dicit. Omnis mulier fornica
ria vt ſtercus ꝯculcabit. Et de gloria pctoris
dicit. j Machab. ij. Gloria ei⁹ ſtercus ⁊ ūmis.
Et quid ſunt aurū. argentū ⁊ alia metalla in
quib⁹ ꝑ̄cipue conſiſtūt diuitie niſi fex terre?
Quid ſericum vnde fiunt pulcra ornamenta
niſi ſtercus ūmiū? Quid varia vnde gloriant
hoīes niſi pelles vermiuꝫ ⁊ murium? Panis
⁊ vinū ⁊ alij fructus ex terra naſcunt q̄ pin
gueſit ſtercorib⁹ aīalium. ⁊ ſumpta in cibum
⁊ potū in ſtercus ⁊ vrinā cōuertūt. Et quid
eſt ipe hō q̄tum ad materiā (inq̄t Ber) niſi
ſꝑma fetidū. ſaccus ſtercorū. cib⁹ ūmiū. Cui⁹
finis talis eſt ipm quoqꝫ tale eſt ſcđm pħm.

Quis finis luxurie. nōne ſtercus? Quis finis
delitiarum eſus ⁊ potus. nonne cruciatus a
liquādo ventris vel capitis cum nimis eſt et
demum ſtercus? Quis finis dominij. nōne ſer
uitus? Quis finis honoris. nonne frequēter
confuſio? Quis finis hominis quo ad corp⁹.
nōne cinis? Unde Job. xx. hoc ſciō a ꝑ̄ncipio
ex quo poſitus eſt hō ſuꝑ terram q̄ laus īpio
rum eſt breuis. Et paulopoſt. Si aſcēderit ī
celum ſuꝑbia eius. ⁊ caput eius nubes tetige
rit. quaſi ſterquiliniū in fine ꝑdet. ⁊ qui eum
viderant: dicēt. Ubi eſt? velut ſomniū euolās
nō īuenief. Sicut Coſdore rex ꝑſaꝝ qui ita
ſuꝑbiuit vt facta ſibi turri argentea faceret
ſe adorare vt deū: ſed ꝯfuſus eſt captus ⁊ de
capitatus eſt ab Heradio imꝑatore. ⁊ in ſter
quiliniū redact⁹. Nolite ergo diligē mūdum
⁊c. ¶ Scđo oſtendit vilitas mundi reſpectu
nobilitatis anime. ꝑs. Abiſſus abiſſum in
uocat. Abiſſus cui nō dat fūdus ē de⁹ infini
tus cui⁹ magnitudinis nō eſt finis. Abiſſus
eſt aīa nr̄a īfinite capacitatis ī potētia. Nū
q̄ enī pt tātū veritatis intelligē vl' bonitatis
gracie hr̄e. quin adhuc plus acquirere poſſit
ſeu acciꝑe. Abiſſus ergo īuocat abiſſuꝫ quia
aīa quaſi infinite nobilitatis appetit deū no
biliſſimū ⁊ ſūmū bonum: qđ clarius loquens
ſupra dicit. Sitiuit aīa mea ad deū viuū. Fe
ciſti enī nos dn̄e ad te. ⁊ inquietuꝫ ē cor nr̄m
donec requieſcat in te. inq̄t Aug⁹. in li. con
feſſ. Eſt ergo aīa nobiliſſima in ſe. ⁊ reſpectu
nobilitatis eius oīa terrena viliſſima ſūt. nō
ſolum metalla ⁊ aīalia: ſed ⁊ celū. ⁊ ſidera. ſol
⁊ luna. Sicut vinū etſi in ſe ſit ꝑ̄cioſū. cōpa
ratū tñ balſamo viliſſimum erit. Aurū in ſe
nobile et carum eſt: ſed ꝯparatuꝫ adamanti.
carbūculo vel topazio. vile erit. Sic nobiliſ
ſima aīa cum ſit. vilia ⁊ abhominabilia ſunt
reſpectu ei⁹ cetera: ꝓpter quod dicebat Ber.
O aīa inſignita dei imagine. decorata ſimili
tudine. redempta xp̄i ſanguine. deſponſata fi
de. dotata ſpū. deputata cum angelis. capax
beatitudinis. heres bonitatis. ꝑticeps rōnis
qđ tibi cuꝫ carne? quaſi dicat. quomō amore
inheres iſtis reb⁹ mūdi: que ordināt ad car
nem. cū ſis ita nobilis. et ipa. ſ. caro ita vilis
vt ſit quaſi infinita diſtātia magiſq̄ int celū
⁊ terraꝫ. Sicut aūt res nobilis ⁊ ꝑ̄cioſa ſi cō
iūgat rei multum ignobiliori vilificat. ſicut
ſi qs cōiūgeret aurū cū luto. vel bonū vinuꝫ
cum aceto vel aqua. Ita aīa ī ſe nobilis. effi
cit vilis ⁊ impura ⁊ abhoīabilis. cum amore
cōiūgit cū iſtis mūdanis reb⁹. ꝓpter qđ dicit
q̄ abhoīabilis eſt dn̄o impius ⁊ īpietas eius
Sap. xiiij. Habitatio quoqꝫ aīe ꝓpria in celo
eſt in q̄ hītare ꝑ affectū debꝫ. ſm illud Phil.
iij. Noſtra ꝯuerſatio in celis eſt. Sꝫ terra cū
oībus que ī ea ſūt eſt vt pūctus ſm aſtrolog⁹
reſpectu celi. Q̄ꝫ vilis eſſet qui pro maxima ⁊

nobiliſſima ciuitate capet vnū vile tuguriuꝫ
quale eſt mundus reſpectu celi. Sed nec totū
mūdum ſeu terram cum omnibus bonis ſuis
quis vnꝙ poſſedit. Quis auteꝫ poſſedit vnꝙ
totuꝫ auꝝ. aut argentū. aut lapides p̄cioſos
mundi? Quis dn̄iatus eſt ſimul oībus gētibꝫ
vel animalibꝫ terre? Quis obtinet oēm hono
rem ⁊ gloriā? Nōne ſiqs a multis laudaẗ: ab
alijs ei detrahiẗ ⁊ malediciẗ? Quis oēm volu
ptatem itentā venereoꝝ vel ciboꝝ ꝯſecutus
eſt? Sed ⁊ cū oīs delectatō ſenſualꝭ paſſio ſit.
vnde ⁊ cū trāſmutatōne corꝑali ſi inordinate
⁊ non moderate accipiẗ: nocet ꝙplurimuꝫ ⁊
viliſſima creatura efficiẗ. quia ſimilꝭ beſtijs
Eccleſiaſtes. iij. Dixi de filijs hoīuꝫ vt proba
ret eos deus: ⁊ oſtenderet ſimiles eſſe beſtijs.
Viliſſima demum oſtendiẗ oīs creatura re
ſpectu glorie ſuꝑne ſeu beatitudinis diuine
ad quā videndā ⁊ ꝑfruendam anima eſt crea
ta. Oculus ei nō vidit. nec auris audiuit. nec
in cor hoīs aſcendit: que p̄parauit deus dili-
gentibus ſe. non mundū: ſed ſe deū. j Cor. ij.
Viſio illa tante pulcritudinis eſt: tantoqꝫ a-
more digniſſima vt ſine illa Plotinꝰ pl'us a-
nimā quibuſlibet ⁊ ꝙtiſlibet bonis repletaꝫ
eſtimet infeliciſſimā. ait Augꝰ de ciui. dei. Ex
hac ſequiẗ gaudium imenſū cuiꝰ cōꝑatōe om
ne gaudiū ⁊ delectatō mūdi viliſſima ⁊ abbo-
minabilis eſt. Unde Ber. Illud eſt veꝝ gau-
dium ⁊ ſummū quod non de creatura: ſed de
creatore ꝯcipiẗ. qd cuꝫ acceꝑis nemo tollet a
te. cuius cōꝑatōne oīs iocunditas meror eſt.
oīs ſuauitas dolor eſt. oē dulce amaruꝫ.
oē decorum fedum. ⁊ omne quod delectare
poteſt moleſtum. Et Sap. xj. dr̄. Tanꝙ mo-
mentum ſtatere ſic eſt ante te. ſ. o deus orbis
terrarum. ⁊ tanꝙ gutta roris ante lucanuꝫ
que deſcendit in terraꝫ. Abbominabiles fiūt
ergo homines amatores mundi ꝓpter vilita-
tem que in mundo reꝑitur cōꝑatione anime
reſpectu ſue capacitatis. hītatōnis. et vltimi
finis. ſ. gl'ie. Et ideo. Nolite diligere mūdū ⁊c̄.

a ¶ Tertiō oſtenditur vilitas mūdi. i. eoꝝ que
amāẗ a mūdanis reſpectu anxietatis ⁊ mix-
ture que eſt in ipīs diuitijs. honorificentijs.
delitijs. ⁊ hꝰ. Riſus dolore miſcebiẗ. ait Salo
mon ꝓuer. xiiij Iob. v. Homo naſciẗ ad labo
rem. Et in figuraꝫ huiꝰ dictū fuit Ade i ꝑſo-
na totiꝰ humani generis. Spinas ⁊ tribulos
germīabit tibi (Geñ. iij) ſ. terra ꝙtūcūqꝫ co-
las. Sic ꝙtūcūqꝫ quis q̄rat fructū delectatō-
nis ex terra corꝑis ſui diuerſis exercitijs. tn̄
ſpinas diuerſarū cōtrarietatū affligentiū eū
vel tribulos remorſionis ꝯſcie patiẗ. vt non
itegre letari poſſit vel nō ꝯſequendo vt libet
vel timendo ne ꝑdat. Unde ⁊ Boetiꝰ de philo-
ſophica cōſolatōne dicit ꝙ multis amaritū-
dinibus felicitas huiꝰ mundi reſꝑſa eſt: nec ē
(ait idē) aliquis tam cōpoſite felicitatis qui

nō aliqua ex ꝑte cuꝫ ſua fortuna rixeẗ. Nam
ſi habet aliqs diuitias. al'n nō hēbit filios. vꝭ
ſi habet malos inde cruciaẗ. ſi bonos timet
ne moriāẗ. Si habet diuitias ⁊ filios. al'n n̄
habebit natales nobiles. Si nobilis ſit non
habebit honores. Si honores. multas inuidi
as et inimicitias patietur. vel infirmitates
graues icurret. ⁊ ſic ſemꝑ habet i mundanis
cū gaudio mixtam aliquā anxietatē. Achab
regnū habebat iſrahel. ⁊ qꝛ nō poterat habe-
re vineā Naboth. de q̄ volebat viridariuꝫ fa-
cere ex triſticia infirmatus eſt. iij Reg. xxj.
Aman agagites erat p̄mus in curia Aſſueri
honoratiſſimus ab eo. ⁊ qꝛ vnus hō. ſ. Mardo
cheus nō honorabat eū vt ceteri nihil r̄puta
bat tantā felicitatem In li. heſter. iij. c. Achi
tophel ſapientiſſimus quia nō fuit factū ſm̄
ꝯſiliū ſuū. ita amaricatꝰ eſt ꝙ laqueo ſe ſuſpē
dit. ij Reg. xvij. O cum quanto labore ea que
ſunt in mundo queruntẗ. diuitie. delitie. volu
ptates. honores. dignitates. cum quanto ti-
more non amittendi poſſidentẗ ⁊ ſolicitudine.
cum quanto dolore ꝑduntẗ vel auferuntẗ. Sꝫ
ſi oīa habeantẗ ad nutū qd nūꝙ eſt. nihil tn̄
ſecū de mūdo exiens ferre poteſt hō. qm̄ inqt
p̄s. Cum interierit nō ſumet oīa. i. aliquid
ex oībus: nec deſcendet cū eo gloria eiꝰ. Et
ideo nō ſūt hoīs bona q̄ ſecū ferre nō poteſt.
(ait Amb) ſ. vera ⁊ ꝑmāſura bona. Sꝫ ⁊ ipīs
malis penalibus plenus eſt mundus in tota
vita hoīs vt veriſſimū inueniaẗ qd dr̄ Eccle-
ſiaſtes. ij. Cūcti dies eius laboribꝫ ⁊ erumnis
pleni ſūt nec ꝑ noctem quidem requieſcit. Et
certe mirū eſt quō cum mūdus ſit plenus tot
calamitatibꝫ homīes diligant ipm̄ vel vitaꝫ
p̄ſētem que potiꝰ mors dicenda eſſet. Enume
rat aliquas ex his miſerijs ⁊ anxietatibꝰ que
habentẗ in mundo ꝯmuniter Augꝰ. in. xxij.
de ciui. dei. c. xxij. dicēs. Quid enī eſt qd cū la
bore meminimꝰ ſine labore obliuiſcimur. cuꝫ
labore addiſcimus ſine labore neſcimꝰ. cum
labore ſtrēnui ſine labore inertes ſumꝰ? Sed
preter puerilis etatis penas ſine quibus ad-
diſci nō poteſt a pueris. quid maiores volūt.
qui vix aliqd vtiliter volūt. quot ⁊ quātis pe
nis genꝰ agiteẗ hūanū q̄ non ad malitiā ꝑti-
nent iiquoꝝ: ſed ad ꝯditōeꝫ ꝑtinēt miſeriāqꝫ
ꝯmunē. Quis vllo ſermone dixerit: quis vl-
la cogitatione compꝛhendit? quantus eſt me-
tus: quantaqꝫ calamitas ab orbitātibus at-
qꝫ luctu. a damnis ⁊ damnationibꝫ. a deceptō
nibus ⁊ mendacijs hominuꝫ. a ſuſpitionibus
falſis. ab homībus violentis. a facinoribus ⁊
ſceleribꝫ alienis. qn̄ quidem ab eis ⁊ depreda-
tio. ⁊ captiuitas. ⁊ vincula. ⁊ carceres. exilia
⁊ cruciatus. ⁊ amputatio membrorum. et p̄-
uatio ſenſuum. ⁊ oppreſſio corporis. ob obſce
nam libidinem opprimētis explendam. ⁊ alia
horrenda multa ſepe contingunt? Quid ab

892. inumeris caſib⁹ qui forinſecus corꝑi formi-
dant̄.eſtib⁹.⁊ frigorib⁹.⁊ tempeſtatib⁹.imbri
bus.aluuionib⁹.coruſcatōnibus. tonitruis
grandine.fulmīe.motib⁹.hiatibuſq̄ꝫ terraꝝ.
oꝑreſſionib⁹ ruinarū. ab offenſionib⁹ ⁊ pa-
uore.vel etiā malitia iumentoꝝ.a tot vene-
nis fructuum.aquarum.aurarū.beſtiarum
vel etiā mortiferis morſibus. a rabie q̄ con-
tingit ex rabido cane.vt etiam que blanda ⁊
amica ſuo dn̄o beſtia.nōnunq̄ vehementius
et amariuſq̄ leones draconeſq̄ꝫ metuantur.
facitq̄ꝫ hominē quē forte ꝯtaminauerit con-
tagione peſtifera ita rabioſum. vt a parētib⁹
ꝯiuge filijs plus om̄i beſtia formidetur? Que
mala patiunt̄ nauigantes? que terrena itine
ra gradientes? quis ambulat vbicunq̄ꝫ inopi
natis non ſubiacens caſibus? de foro quidaꝫ
rediens domum ſanis pedibus ſuis cecidit pe
dem fregit. et ex illo vulnere vitam finiuit.
Quid videtur ſedente ſecurius? de ſella ī qua
ſedebat heli ſacerdos cecidit ⁊ mortuus eſt.
Agricole imo ⁊ om̄es hoīes quot et quantos
a celo a terra vl' a ꝑnitioſis animalib⁹ caſus
metuūt.vt araneis.ſcorpionibus.ſerpentib⁹
bufonibus.tarātolis.vel nociuis fructibus?
Contra milleformes demonū īcurſus.quis in
innocentia ſua fidit? qn̄ quidem ne quis fide
ret etiam ꝑuulos baptizatos quib⁹ certe nil
īnocentius eſt. aliqn̄ ſic vexant vt in eis deo
ſinente iſta monſtret̄ hui⁹ vite flenda cala-
mitas.⁊ alterius deſideranda felicitas. Jam
vero ex ip̄o corꝑe tot exiſtunt morboꝝ mala
vt nō libris medicorum cūcta ꝯprehenſa ſint
in quorū pluribus et pene oībus ip̄a etiam
adiumēta ⁊ medicamenta. tormenta ſunt. vt
hoīes a penaꝝ exitio penali eruant̄ auxilio.
Nonne ad hoc ꝑduxit homīes ſitientes ardor
īmanis.vt vrinam quoq̄ꝫ humanaꝫ vel etiaꝫ
ſuam biberent? Nōne fames ad hoc vt a car-
nibus hoīum homīes abſtinere non poſſent
nec inuentos mortuos homīes: ſed quos a ſe
ꝓpter hoc occiſos.non quoſlibet alienos: ve-
rumetiam filios matres incredibili crudeli-
tate q̄ rabida eſuries faciebat.aſſumerent?
Ipſe poſtremo ſomnus qui ꝓprie quietis no-
men accepit quis verbis explicet ſepe ſom-
niorum viſis q̄ ſit inquietus. ⁊ q̄ magnis licꝫ
falſarum rex terrorib⁹ aīam miſeraꝫ ſenſuſ-
q̄ꝫ ꝑturbet? Ad huiuſmodi tn̄ miſerijs quaſi
quibuſdam inferis vite nō liberat niſi gracia
ſaluatoris xp̄i dei ⁊ dn̄i noſtri ih̄u.hoc em̄ no
men eſt ei ih̄s qui ſaluator interp̄tat̄.hec ille.
Liberat ſiquidem gracia xp̄i ab huiuſmōi mi
ſerijs mundi ꝑducendo ad gloriam vbi n̄ erit
mors.neq̄ꝫ luctus.neq̄ꝫ clamor: ſed nec vllus
dolor (vt dicit̄ Apoc.xxj) ſed ꝑfectū plenūq̄ꝫ
gaudiū ⁊ quies. Non autem liberant̄ a malis
amatores mundi: ſꝫ de p̄ntibus vadunt ad ꝑ-
petuum luctuꝫ inferni.vbi mors ſine morte.

defectus.ſ.om̄is boni ſine defectu. finis infi-
nitus.vt dicit Greg⁹.ī li.moral'. O vere ī mē-
ſa cecitas ⁊ fatuitas amare mundū iſtū ple-
num tantis miſerijs. vbi et ſi quid boni eſt.
mixtuꝫ eſt cū multis anxietatib⁹.⁊ exinde ꝑ-
uenire ad maiores et ꝑpetuas calamitates.
Nolite ergo diligere mundūꝫ ⁊c̄.quia abho-
minabiles facti ⁊c̄.

In tertia parte prin- .§.iiij

cipali notabat̄ nullitas probitatis in mundo a
quia dicit̄. Non eſt qui facit bonū: ſꝫ ex ama
toribus mundi qui mūdo volunt frui non eſt
vſq̄ꝫ ad vnū.i.nec vnus tm̄ ex eis.⁊ loquitur
de ope vere bono.ſcꝫ meritorio et grato deo.
Quis em̄ tales qui ſūt in mortali faciāt mul
ta de genere bonorū.vt elemoſinas. ieiunia.
orōnes.⁊ h⁹.nullū tn̄ eorum eſt opus merito
rium.nec vere bonū.⁊ ratō eſt ſcḋm. b. Tho.in
p̄ma ſcḋe.quia nullū opus homīs poteſt eſſe
meritorium ⁊ deo acceptuꝫ qḋ fit ſine gracia.
Sed amatores mundi ſunt ſine gracia ⁊ in-
mici dei.vt dictum eſt ſupra. Et ideo ex eis n̄
eſt qui faciat bonum. Contraria nō poſſunt
ſimul ineſſe. Cum aūt ex amore mundi ꝓce-
dant īnumera mala.ideo amatores mūdi nō
p̄nt facere bona.nō ē qui faciat bonū ex eis.
Quāta pcc̄a orianī ex amore mundi oſ̄dit
Aug⁹.in.xxij.de ciui.dei.c.xxij.dicēs. Quid
amor ip̄e tot rerum vanaꝝ atq̄ꝫ noxiaꝝ.⁊ ex
hoc mordaces cure.ꝑturbationes. merores.
formidines. inſana gaudia. diſcordie. lites.
bella.inſidie.inimicitie.fallatia.et audatia.
adulatio.fraus.furtum.rapina.perfidia.ſu-
perbia.ambitio.inuidentia.homicidia.pari-
cidia. crudelitas. ſeuitia.nequitia. luxuria.
petulantia.īpudentia.īpudicitia. fornicatio
nes.adulteria.īceſta. ⁊ ꝯ naturā vtriuſq̄ꝫ ſex
us tot ſtupra. atq̄ꝫ īmūditie q̄s turpe eſt dicē
ſacrilegia. hēſes.blaſphemie.ꝑiuria.oppreſ-
ſiones īnocentiū.calūnie.circūuētiones.pre
uaricatōnes.falſa teſtimonia.īiqua iudicia.
violentie.latrocinia.⁊ q̄cquid talium malo-
rum in mentē non venit ⁊ tn̄ de vita iſta ho-
minū nō recedit.hec vtiq̄ꝫ hoīum ſūt malorū
ab illa tn̄ erroris ⁊ peruerſi amoris radice ve
nientia.cum qua om̄is filius Adam naſcit̄.
hec ille. Et ſic pꝫ q̄ nō eſt qui faciat bonū ex
amatorib⁹ mundi.quia vnū ſolū ex tot pcc̄is
eſt ſufficiēs ad tollendū graciā.et ꝑ ꝯn̄s om̄e
bonū meritoriū. Sed et ſi qḋ faciūt amatores
mūdi de genere bonoꝝ.et iſtud multū tepide
⁊ tarde ⁊ indebite factū. q2 vel ꝓpter mundūꝫ
faciūt ⁊ ſic ꝯgregauerūt mercedes. ⁊ miſerūt
eas in ſacculū ꝑtuſū.vt dicit̄ Aggei.j. Quia
ꝓpter malū finē ⁊ vanū nō inde fructū ſuſci-
piūt.vel ſi faciūt ꝓpter deū.nō tn̄ cū illa dili-
gentia ⁊ ſolertia ſicut ea q̄ faciūt ꝓpter mun-
dū. Vn̄ Greg⁹.diſ.xlvij.dicit. Oēs hui⁹ ſeculi

dilectores in terrenis reb⁹ fortes ſunt. in ce-
leſtib⁹ ſunt debiles. Nam ꝑ tpali gloria deſu-
dare vſqꝫ ad mortē appetunt. et ꝑ ſpe ꝑpetua
nec parū quidē in labore ſubſiſtūt. Pro terre-
nis lucris quaſlibet īiurias patiūt̄ ⁊ tolerant
et ꝑ celeſti mercede vel tenuiſſimi verbi con-
tumelias ferre recuſant. Terreno iudici tota
die etiam aſſiſtere fortes ſunt. In oratōne do
coram dn̄o vel vni⁹ hore momento laſſantur.
Sepe nuditatē. deiectōꝫ. famēqꝫ ꝑ acquiren-
dis diuitijs atqꝫ honorib⁹ tolerant. et earum
rerū ſpe ſe ꝑ abſtinētiaꝫ cruciant ad q̄s adi-
piſcendas feſtināt. hec ibi. Quis ex mūdanis
ſuſtinet illos labores pro deo quos ſuſtinet ꝑ
rebus mundi: certe nō eſt vſqꝫ ad vnū. vt ptꝫ
in ruſticis. mercatoribus. artificibus. ſtipen-
diarijs. nautis. ⁊ alijs. Et qd̄ pei⁹ eſt ex inſen-
ſibilitate prouenīēs eſſe ſub ſentibus delitias
putabant Job. xxx. ſub ſpinis tot laborum ꝑ
mundo. videt̄ peccatorib⁹ feliciter manere et
in delitijs O ſi poſſemus (ait Aug⁹) noſipſos
excitare ⁊ nobiſcum amatores mundi excita-
re vt eſſent tantum amatores dei q̄ntum ſūt ſe-
culi ꝑituri. Demum etiam tanta eſt miſeria
hui⁹ vite vt nō ſit qui faciat bonū ſemꝑ etiaꝫ
q̄ntūcunqꝫ ſcūs nō eſt vſqꝫ ad vnū. ſ. xp̄m ip̄o
excepto cū mr̄e ſua. Non eſt qui faciat bonuꝫ
ſuꝑ terram ⁊ nō peccet (vt dicit̄. iij Reg. viij
⁊ Eccleſiaſtes. vij) q̄nīmo ſepties in die cadit
iuſtus. quia ſeptem modis. ꝑ ignorantiam. ꝑ
negligentiā. ꝑ incontinentiā ſenſuū. ꝑ impa-
tientiā. ꝑ inſipientiā diuinorum. ꝑ igratitu-
dinem. ꝑ afficientiā. i. affectū inordinatū. No-
lite ḡ diligere mūdū. Nam ⁊ in figuram ana-
thematizauit dn̄s thauros Jerico. vt nullus
de eis accipet quicq̄. Jerico interpretatur lu-
na. et ſignificat mundum valde mutabilem
cui⁹ res non debent accipi a fidelibus vt eis ī-
hereant: ſed quilibet dꝫ eas igni diuini amo-
ris exponere. vt ſm ip̄m ea diligat ⁊ poſſide-
at. al' ꝯtrarium faciens ſicut Achor lapidabi-
tur eterna dānatōne ꝑ xp̄m ſaluatorem qui ē
benedictus in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Caplm. xv. de Stultitia.

Stultitia que eſt cōtra-
ria dono ſapientie. ſcd̄m Tho. ſe-
cunda ſcd̄e. q. xlvj. arti. iij. eſt filia
luxurie. ⁊ ad ip̄am ꝑtinet q̄ homo
habeat faſtidium de deo. ⁊ de donis eius. Vn̄
illa duo vitia que numerat Greg⁹. xxxj. mo-
ral'. inter filias luxurie. ſ. odium dei. ⁊ deſꝑa-
tionē futuri ſeculi ꝑtinent ad ſtulticiā quaſi
due ptes eius. Pro hui⁹ mere declratōne di-
cit idem Tho. vbi ſupra. q̄ nomen ſtultitie a
ſtupore videtur ſumptum eſſe. Unde Jſidor⁹
dicit in libro ethimologiaꝝ. q̄ ſtultus eſt qui
ꝓpter ſtuporem non mouetur. Et differt ſtul-
titia a fatuitate. quia ſtultitia importat he-
betudinem cordis ⁊ obtuſionem ſenſuū. Fa-
tuitas autē importat totaliter ſpūalis priua-
tionem ſenſus. Et ideo cōuenienter ſtultitia
opponit̄ ſapientie. Sapiens em̄ ſcd̄m Jſidorū
dict⁹ eſt a ſapore. q: ſicut guſtus eſt aptus ad
diſcretionē ſaporis ciborum. ſic ſapiēs ad co-
gnoſcendū q̄litatē reꝝ ⁊ cauſaꝝ ēca ſpiritua-
lia. Et ſic ſtultitia opponit̄ ſapiētie ſicut ꝯtra-
ria. Fatuitas aūt ſicut pura negatio. nā fa-
tuus caret ſenſu iudicādi. ſtultus aūt hꝫ ſen-
ſum hebetatū. ſapiēs aūt ſubtilē. Inſipiēs aūt
(vt dicit Jſidor⁹) ꝯtrarius ē ſapienti eo q̄ eſt
ſine ſapore diſcretionis. ⁊ ſenſus. Unde idem
videt̄ inſipiētia ⁊ ſtultitia. Precipue aūt vr̄
ſtultus qn̄ q̄s deficit in ſnīa iudicij que attē-
ditur circa altiſſimā cauſam. ſ. deuꝫ. q̄ ē finis
vltimus ⁊ ſummū bonū. Qd̄ aūt patiat̄ quis
ſtuporeꝫ ſeu hebetudinem in iudicando circa
vltimū finē poteſt eē duplicit̄. Uno modo ex
naturali indiſpoſitōe. ſicut accidit ī amētib⁹.
⁊ talis ſtultitia nō eſt peccatuꝫ quia non eſt
voluntaria. Alio modo inq̄ntuꝫ quis īmergit
ſenſum ſuū rebus terrenis ex quo reddit̄ ſen-
ſus eius ineptus ad ꝑcipiendū diuina. ſm il-
lud. j Cor. ij. Animalis homo nō ꝑcipit ea q̄
dei ſunt. ſicut ⁊ homini habenti guſtum infe-
ctum humore nō ſapiunt dulcia. ⁊ talis ſtul-
titia eſt peccatum. Unde dicit̄ ꝓuer. j. Pro-
ſperitas ſtultorum ꝑdet eos. Nullus autē ꝑdi-
tur niſi ꝓpter peccatuꝫ. Nec obſtat ſi dicatur
q̄ pcc̄m eſt volūtariū: ſed ſtultitia eſt inuolū-
taria quia null⁹ vult eē ſtult⁹. Quis em̄ nul-
lus velit ſtultitiā. vult tn̄ ea ad q̄ ꝯſequit̄ eē
ſtultū. ſ. abſtrahere ſenſū ſuū a ſpiritualibus
⁊ īmergere terrenis. Nam ⁊ idē ꝯtingit ī alijs
peccatis. Nam luxurioſus vult delectationeꝫ
ſine qua nō ē pcc̄m. vellet em̄ frui delectatōe
ſine pcc̄o. Et quia ſtultitia ſm q̄ eſt pcc̄m ꝓ-
uenit ex hoc q̄ ſenſus ſpūalis ē hebetat⁹ vt nō
ſit aptus ad iudicāda ſpūalia. Maxime autē
ſenſus īmergit̄ ad terrena per vitiū luxurie
que eſt circa maximas delectatōes quib⁹ ratō
maxime abſorbet̄. Ideo maxime naſcit̄ ſtul-
titia huiuſmodi ex luxuria. Vn̄ dr̄ ꝓuer. vij.
Stati eā ſeq̄t̄. ſ. meretricē. ignorās q̄ ad vin-
cula trahat̄ ſtultus Grego⁹. Qui ſtultus fuit
in culpa. ſapiens erit ī pena. diſ. xxxviij. Qui-
ea. De ſtultitia loquit̄ p̄s. Simul inſipiens
⁊ ſtultus ꝑibūt. p̄s. xlviij. Quis vt dictum eſt
inſipiēs videat̄ eſſe idem qd̄ ſtultus ſumendo
ꝓprie terminos ip̄os. tn̄ aliqn̄ ampliant̄ ⁊ re-
ſtringūt̄ termini ī ſuis ſignificatōib⁹. vt hic.
Nā inſipiēs poteſt dici q̄ nō ꝓſpicit ī futuro.
Stultus aūt qui neſcit in quo malo ſit nunc
in p̄nti ſm glo. vel ſic. Inſipiēs q̄ nō attendit
mala p̄ntia vel futura. Stult⁹ aūt q̄ etſi attē-
dit nō cauet. vel ſic. Inſipiēs cui res n̄ ſapiūt
ꝓut ſūt. Stult⁹ autē cui res q̄ nō debēt ſape

894

ſapiūt. Diuina.n.⁊ ſpūalia ī ſe optima ſūt ⁊
ſuauiſſima ſup oīa. iuxta illud p̄s.cxviij. Q̄
dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua ⁊c̄. Eloq̄a dn̄i
dulciora ſup mel ⁊ fauum. Terrena et carna
lia in ſe an̄ie amara ⁊ aſpa ſūt ſc̄m illud Au-
g⁹. Oīa ſunt aſpa.⁊ tu dn̄e ſolus es requies.
Sed vtriq̄ ꝑibunt. Peribunt etiā a p̄n̄ti vi
ta ⁊ eterna vel ī aīa ⁊ corpe. vbi Aug⁹ ſic ait.
Pone te in manu xp̄i .eſto prudēs ⁊ pſpiciēs
tibi in poſtremo. ſi non ita facis. ſil' inſipiēs
et ſtultus peribis. Eſt eīm triplex ſtulticia.
Prima ſpiritualis et gratioſa.
Secunda ſpecialis et criminoſa
Tertia generalis ⁊ obprobrioſa

a De prima ſtultitia .§.j.

j. Corinth. iij. Si quis videt̄ inter vos ſapiēs
eſſe: ſtult⁹ fiat vt ſit ſapiens. vbi Amb. ī glo.
ſic ait. In ſcripturis diuinis ſapiētia pro a-
ſtutia ⁊ calliditate ponitur. ꝙ ſi quis videtur
inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo. i. aſtutia
mūdi. ſtult⁹ fiat. i. mūdanā ſapiētiaꝫ. hoc eſt
faſtū ⁊ elatōeꝫ de illa deponat vt ſit ſapiens.
q̄ſi dicat. vt nō ſolū videat̄: ſꝫ vere ſit ſapiēs.
Et q̄re? quia ſtultus ſeculo prudens eſt deo.
hec ille. Ergo hec ꝯſiſtit ī cōtemptu t̄renoꝝ
et mortificatione vitiorū. que vident̄ ſtulta
apud mundi ſapiētes. j Coꝛ. j. Que ſtulta ſc̄
mundi elegit deus. Unde Greg⁹. in. x. moral'.
tractans illud Iob. Deridetur iuſti ſimplici
tas ⁊ quaſi lampas ꝯtempta ait. Sapientia
iuſtorū eſt nil ꝑ oſtentatōneꝫ fingere. ſenſum
verbis apire vera vt ſūt diligere. falſa deui-
tare. bona gratis exhibere. mala libenti⁹ tol-
lerare q̄ facere. nullā īiurie vltionē querere.
Sed hec iuſtoꝝ ſimplicitas irridet̄. quia ab
hui⁹ mundi ſapientibus puritatis virtus fa-
tuitas credit̄. Om̄e qđ īnocenter agit̄ ab eis
ꝓculdubio ſtultū reputat̄. Et q̄cquid ī ope
veritas approbat. carnali ſapīe fatuū ſonat.
Quid nāq̄ ſtultius videt̄ mundo q̄ mentem
verbis oſtendere. nihil callida machinatione
ſimulare. non vllas iniurijs ꝯtumelias red-
dere. ꝓ maledicentibus orare. paupertatem
querere. poſſeſſa relinquere. rapiēti n̄ reſiſte-
re. ꝑcutienti maxillā alteraꝫ p̄bere? Unde bn̄
hui⁹ mūdi dilectorib⁹ ille egregius dei ſapiēs
ſcꝫ Moyſes ait. Abbominationes egiptiorū
ī̄molabimus deo noſtro. Oues quippe egiptij
edere dedignant̄. Sed quod egiptij abhomi-
nant̄ hoc iſrahelite dn̄o offerūt quia ſimpli-
citatem ꝯſcīe quam īiuſti quiq̄ velut infima
abiectaq̄ deſpiciūt. hāc iuſti in v̄tutis ſacri-
ficiū vertūt. Et excolentes iuſti puritateꝫ ac
manſuetudinē deo ī̄molant. quā abbominā-
tes reprobi fatuitatem putāt. hec ibi. Perti-
net ꝙ ad iſtā ſc̄am et ſpūalem ſtultitiā q̄ hō
non moueat̄ īiurijs alioruꝫ. ex eo videlicet q̄
homini nō ſapiūt terrena: ſed celeſtia ſola. ⁊
hec eſt vera ſapiētia. Nā q̄ aliq̄s nō ꝯmoueatur īiurijs ex eo q̄ eſt ſimpl'r circa oīa ſtupi-
dus hoc ꝑtinet ad ſtultitiā ſimpl'r. ſicut ī amē
tib⁹ qui nō diſcernūt quid ſit īiuria. ⁊ ſilit̄ q̄
ꝯtemnat terrena ex eo videlicet q̄ impediūt
ꝓfectū ſalutis affectio illoꝝ ⁊ occupatio. ⁊ q̄
vilia cognoſcunt̄ reſpectu celeſtiū ꝑtinet ad
ſc̄am ſtultitiam. Et etiā loqui de diuinis et
ſpūalibus magnifice vltra humanū moduꝫ.
Unde cū Paul⁹ loqueret̄ cū herode ⁊ q̄buſdā
alijs magnatib⁹ de viſione quaꝫ habuerat et
doctrina xp̄i dixit ei quidaꝫ. Inſanis Paule.
Multe lr̄e ad inſaniā te adducūt. quibus tn̄
ip̄e reſpōdit. Nō inſanio: ſed v̄ba ſobrietatis
ego loquor Act. xxvj. Sic ⁊ p̄dicatio aplo̅ꝝ
de deo incarnato ⁊ crucifixo ſtultitia reputa
batur ſapientibus mundi. j Coꝛ. j. Placuit
deo ꝑ ſtultitiam p̄dicatōis ſaluos facere cre-
dentes. Hec ſc̄a ſtultitia hoīem ſibip̄i ſtultū
reputare facit. ꝓuer. xxx. Dixit vir cui locu
tus eſt dn̄s. Stultiſſimus ſum viroꝝ. ſapīa
nō eſt mecū. et Sen̄. Si q̄n̄q̄ fatue delectari
volo. nō eſt mihi longe querendum me rideo
ep̄la. xxxvj.

Secunda ſtultitia .§.ij. b

que eſt ſpecialis ⁊ criminoſa filia luxurie cō
trariat̄ ſapīe vere que. ſ. accipit ꝓ cauſa al-
tiſſima ⁊ fine vltimo ip̄m deū. ſc̄m q̄ ph̄us di-
cit in. j. methaph. q̄ ad ſapientem ꝑtinet con
ſiderare altiſſimā cauſā. ſ. deū. ꝑ quā de oīb⁹
iudicat. ⁊ ad quā ordinat om̄ia et ꝑ regulas
diuinas. diuine. ſ. legis vel int̄ne inſpiratōis
de ſe et alijs interi⁹ exteriuſq̄ diſponit. Et hec
eſt ſapīa que deſurſū eſt Iac. iij. Huic ergo ſa
pientie ꝯtrariat̄ ſtultitia vitiū ſpeciale que
conſiſtit in hoc vt dictum eſt in. j. §. q̄ homo
ꝓpter nimiam īmerſionē ad terrena ad quod
p̄cipue inducit luxuria nō eſt aptus ad iudi-
canda ſpūalia ⁊ diuina et p̄cipue guſtu ſpiri-
tuali. Hec ergo que ſapientia mundi dicitur
accipit ꝓ altiſſima cauſa ⁊ vltimo fine. vl' ali
quem finem malum. ſicut hō dicit̄ ſapiēs ad
male agendū. ſicut abuſiue dicit̄ bon⁹ latro
qui ꝑ aptas vias ſcit ꝑuenire ad ip̄m finē cō
ſequendū. ſ. furandi. vl' accipit ꝓ vltimo fine
aliq̄đ bonū terrenū. vt diuitias. vel aliquod
bonū corporeū. vt delectatōes carnis. Primā
appellat Iacob⁹ ſapientiā diabolicam. ſ. que
ordinat̄ ad male faciendum. Secūdā t̄renā
que ordinat̄ ad diuitias. Tertiam aīalē que
ordinat̄ ad delectatōes corꝑis. t̄rena. aīalis.
⁊ diabolica. ſ. eſt iſta ſapīa Iac. iij. Sed vere
ſtultitia eſt. Unde ⁊ diuiti qui ꝯſtituerat finē
ſuū in terrenis dictuꝫ fuit a deo vel angelo.
Stulte hac nocte aīam tuā repetent a te. ſ.
demones. que aūt paraſti cuius erunt Luc.
xij. Et ꝯ̄ luxurioſo dicit̄ ꝓuer. vij. Ignorat q̄
ad vincula trahitur ſtultus. Et de aſtutis ad
male faciendum. dr̄ Hiere. iiij. Filij īſipiētes

ſunt ⁊ vecordes. ſapientes ſūt vt faciāt mala bene aūt facē neſcierūt. Hec aūt ſtultitia hominem decipit. quia exiſtimat ī creaturis requiem īuenire: ſed nō quietē īuenit ſed anguſtias. puer. v. In multitudine ſtultitie ſue decipietur. In pc̄ō detinere facit. q2 nō videt piculū ſuū. ſicut freneticus gaudet in freneſi ac ſi ſanus eēt. Unde dr̄ puer. xiiij. Sapiēs timet ⁊ declinat a malo. ſtultus autē tranſilit ⁊ ꝯfidit. Correctōnez ſeu flagella ſentire non ſinit puer. xvij. Plus ꝓficit apud prudentem vna correctio ꝙ̄ centū plage apud ſtultum. Uirtutē eneruat Ecc̄i. vj. Non te extollas in cogitatione aīe tue velut thaurus ne forte elidat᷑ virtus tua ꝑ ſtultitiā. Que noxia ſūt affectat. puer. j. Uſq3 ꝙ̄ ꝑuuli diligitis infantiam ⁊ ſtulti ea que noxia ſūt cupiēt? Noxia eñ ſūt aīe ⁊ corpi iſta terrena. Nā nimietas ciboꝝ et venereoꝝ cui dediti ſunt qui diuina non guſtant mortem accelerāt. infirmitates īducūt. ⁊ honores ⁊ diuitie ꝙ̄ querūt᷑. multis anguſtijs afficiūt. Male cūctis rebꝰ vtūtur. Unde Señ. in epl̄a. x. Stulto nulla re opꝰ ē. Nulla enim re vti ſcit: ſed omibꝰ eget. Omnis ſtultitia laborat faſtidio ſui. Ignominiā generat puer. iij. Stultoꝝ exaltatō ignominia Señ. ī epl̄a. humilis res ē ſtultitia. abiecta. ſordida. ſeruilis. multis affectibus et ſeuiſſimis ſubiecta ⁊c̄.

Tertia ſtultitia eſt .§. iij.

generale vitium. Sicut eñ ſapiētia ī ſcriptura ſacra ꝯmūiter ꝑ virtute ponit᷑ ac etiā ab ethnicis moralibꝰ. ſm̄ qđ dicit Señ. ꝙ ſapiēs nō ꝯturbabit᷑ quicq̄d acciderit ei. Sic econtra ſtultitia vitium eſt ⁊ ſignificat qđcūq3. ſ. mortale ꝑ qđ quis poſtpoſito ſūmo bono inheret creature vt vltimo fini et ſūmo bono. Quis eñ nō ſtultū diceret eū ꝙ̄ vnū obolū ꝓponeret oī theſauro mūdi? Talis ē ꝗcūq3 peccator. Preponit eñ pecuniam. delectationez venereā. potentiam. ⁊ huiꝰ. que vana ſunt ⁊ tranſitoria. deo ⁊ mandatis eius et felicitati ſupne. Uenerūt (īquit ſapiens) mihi omnia bona pariter cum illa. ſ. ſapientia que deus eſt ſeu virtꝰ infuſa. Et de hmōi dicit᷑ Eccl'iaſtes. j. Stultorū infinitus ē numerꝰ. Quis aūt quodlibet pcc̄m poſſz dici ſtultitia. precipue tñ ſcriptura noīat aliquos peccatores ſtultos.

Et prima ſtultitia eſt in nō cōſiderando dei circūſpectionē. p̄s. xciij. Stulti aliqñ ſapite. Qui plātauit aurē. nō audiet. ſ. verba veſtra aut qui finxit oculū non ꝯſiderat. ſ. corda veſtra et opa. Qui corripit gentes non arguet vos. ſ. de iniquitatibꝰ vr̄is. Scd̄a eſt in preferendo ſuā cogitationē alijs. puer. xxvj. Sapientior ſibi vr̄ ſtultus ſeptem viris loquentibus ſn̄ias. Et vt dicit Gregꝰ. Stultꝰ eſt eñ qui in eo ſe p̄mum eſtimat vt bona ꝙ̄ viderit ſ. in alijs. diſcere ꝯtemnat. diſ. xxij. de ꝯſtantinopolitana. Tertia in habendo de incertis temerariā opinionē ſeu hoīum ſuſpitionem Eccleſiaſtes. x. Stultus in via ambulās cū ipſe ſit inſipiēs. i. malus. oēs exiſtimat inſipientes. i. malos Quarta in habēdo vanam gloriationem Ecc̄i. xiij. Attende ne ſeductus in ſtultitia. ſ. ianis gl'iationis humilieris Cato. Nec te collaudes nec te culpaueris ipſe. Hoc faciunt ſtulti quos gloria vexat ianis. Unde Dauid qui ex iani gl'ia fecit numerare ꝑpl'm vt gloriaret᷑ in multitudine. hūiliatus fuit ꝑ ſubtractionem ſeu diminutionem. lxx. milium de ꝑpl'o ſuo ꝑ peſtem. qđ recognoſcēs dicebat ad dñm. p̄cor vt transferas iniq̄tatem ſerui tui. quia ſtulte egi nimis. ij Reg. xxiiij.

Quinta ē in illicita vel vana deuotione Eccleſiaſtes. v. Diſplicet deo infidelis et ſtulta ꝓmiſſio. qualis fuit votum Jepte. qui deuouit deo offerre qđ ſibi p̄mo occurreret de domo reuertenti cū victoria a ꝓlio. Unñ ⁊ filiam occurrentem in ſacrificiū obtulit Judic̄. xj. vbi dicit Hieroꝰ ꝙ fuit ſtultus ī vouēdo. Et in decretis dr̄ ꝙ ſtulta vota frangenda ſunt. xxij. q. iiij. In malis. Sexta ſtultitia eſt ī minora maioribus preponendo Eccleſiaſtes. ij. Stultus ī tenebris ambulat. ſ. erroꝝ ⁊ ignorantie. Unde Hieroꝰ. Nōne rationalis homo dignitatem amittit qui vel ieiunium caritati vel vigilias prefert ſenſuum integritati: de cōſe. diſ. v. c. Non mediocriter. Et Criſoꝰ. dicit ꝙ aliqui iurantes per deum videtur eis parum dicere et minus obligari. Sed ſi iurant ꝑ euangelium. tūc qđ maiꝰ agē videtur. quibꝰ ipſe ait dicendū ē. Stulti. Scripture ꝓpter deū. nō deus ꝓpt̄ ſcripturas factꝰ ē. xxij. q. j. Si aliqua. Septima ſtultitia eſt incantatōnibꝰ et diuinatōnibꝰ inherendo Hiere. x. Stultus factus eſt oīs homo a ſcīa ſua. ſ. diuinationis. incantatōnis. ⁊ hꝰ. ⁊ paulopoſt. gladiꝰ. ſ. diuine ſn̄ie ad diuinos eius ꝙ̄ ſtulti erant. Ad quod facit qđ ait Augꝰ. xxvj. q. ij. Qui ſine ſaluatore ſalutem vult habē. et ſine vera ſapīa eſtimat ſe fieri poſſe prudentem. ſ. ꝑ artem notoriā. ⁊ diuinatōnes. ⁊ huiꝰ. non ſanus ſed eger: nō prudens ſed ſtultꝰ ⁊ demēs in egritudine aſſidua laborabit. Octaua terrenis affectum infigendo Job. v. Uidi ſtultū firma radice. i. fixum in tꝑalibus affectu et maledixi pulcritudini eius ſtatim. i. cognoui illam apparentiam ꝓſperitatis cito deficiendam. puer. xvij. Quid prodeſt ſtulto habere diuitias? q. d. nihil. ex quo ñ vtitur eis ad qđ ordinate ſunt. Nona eſt ſtultitia incredulitatis. ſ. nō credere que a ſanctis viris p̄dicta ſunt Luc̄. vlt̄. O ſtulti ⁊ tardi ad credendum in oībꝰ que locuti ſunt ꝓphe. Magna ſtultitia eſt nō credere viris ſapiētiſſimis ⁊ optimis. ſicut fuerunt auctores fidei. et martires

ſcti. ac doctores eccleſie. ⁊ crebere phis gentilibus ac poetis. ⁊ hiſtoriographis. ⁊ mercatoribus qui oēs habūdant falſitatibꝫ in ſuis dictis. ¶ Decima ſtultitia eſt pdicatōis infructuoſe Treṅ. ij. ꝓphe tui viderunt tibi falſa ⁊ ſtulta: nec aperiebāt iniq̄tatem tuam vt te ad penitentiā reuocarent. Prophe ſecūdū Greg. dicunt̄ ibi pdicatores quia ꝓcul fant̄. i. ea. que ſpectant ad futurā vitā. hi vidēt eis falſa dum ſub rōne veri cultus diuini ⁊ ſane doctrine pdicant falſa. Stulta dicūt dum ea que non ptinent ad ſalutem docent curioſa ⁊ īutilia. Vñ aplꝰs. ij. ad Thimoth. ij. Stultas autē ⁊ ſine diſciplina queſtiones deuita. ¶ Undecima ſtultitia eſt locutionis indebite Jſa. xxxij. Fatuus fatua loquit̄. ⁊ puer. xv. Os fatuorum ebullit ſtultitiā. ſicut fecit Nabal viris Dauid. ꝓpter quod Dauid ꝓpoſuerat occidere eum ꝓpter improperium illis dictum. Sed Abigail vxor eiꝰ eum placauit dicens de ipſo Nabal. Stultitia eſt in eo. et ſm nomen ſuum ſtultus eſt. j Reg. xxv. ¶ Duodecima ſtultitia eſt inſtabilitatis ⁊ inpſeuerātie Ecci. xxvij. Stultus vt luna mutatur. Et Gal'. iij. inq̄t Aplꝰs. Sic ſtulti eſtis vt cū ſpū cepitis nūc carne cōſumamī. ¶ Tertiadecima ſtultitia eſt luxurie Judic. xix. dixit ille q̄ recepat in domum ſuam hoſpitio Leuitā cū vxore ſua cuꝫ vellent ea abuti. Ceſſate a ſtultitia hac. ⁊. ij Reg. xiij. dixit Thamar Amon volenti eaꝫ violare. Noli facere ſtultitiā hāc. ¶ Quartadecima ſtultitia eſt adulterio fauere. ſ. in retinendo adulteram. puerb. xviij. Qui tenet adulteram ſtultꝰ eſt. quia. ſ. fouet eam in peccato ⁊ ſeipm vitupat. Unde Criſoꝰ Sicut crudelis et iniquus eſt qui caſtam dimittit. ſic fatuus eſt et iniquus qui meretricem tenet. patronus eñi turpitudinis eſt qui celat crimē vxoris. xxxij. q. j. Sicut. ¶ Quitadecima eſt reſpōſionis indebite. puer. xviij. Qui prius reſpondet q̄ audit ſtultum ſe eſſe demonſtrat confuſione dignum vel etiam cū quis reſpondet male ei qui male locutus eſt. ſ. ꝯtumeliam. Unde puer. xxvj. Nō reſpōdeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam ne ei ſimil' efficiaris. Debet tñ aliq̄ñ reſpōderi cū correctōe vel punitione ſi ad eum ſpectat officium ad repmendā audaciā eius. ꝓpter qd ibi dicitur. Reſpōde ſtulto ſm ſtultitiā eiꝰ. ſ. corrigendo cum oportet. ne ſibi ſapiēs videat̄. ¶ Sextadecima eſt īterrogatōis īcōgrue Eccleſiaſtes vij. Ne dicas qd putas cauſe eſt q̄ priora tpa meliora fuerūt q̄ nūc ſūt. Stulta eſt eñi huiuſcemodi īterogatio. Nam difficile eſt ſcire qualitatem tēporū pteritorū ſeu ꝯditōeꝫ hominū qui in pteritū fuerūt. quia etſi aliqua mala narrant̄ magis publica et enormia nō tñ alia cū īnumera fuerint ſemp mala mūdi. Sed ⁊ q̄to quis plus viuit. plus experit̄ malitias hoīuꝫ q̄ in pteritū fuerūt. ⁊ ſic vident̄ homines deteriores eſſe. Ratō tñ hoc dictat ſic debere eſſe. quia ſicut q̄to aliquid fluēs ab aliquo principio magis elongat̄. tanto paulatim magis debilitat̄ in ſuo vigore. ſic ⁊ mūdus quantomagis ꝓcedit vlterius tantomagis deficit a vtute naturali ⁊ a feruore ſpūs ⁊ gracie inchoato p xpm. ¶ Decimaſeptima ē ſtultitia loquacitatis nimie Eccleſiaſtes. x. Stultus verba multiplicat. ⁊ puer. xxix. Totum ſpiritum ſuum profert ſtultus. ⁊ ibideꝫ. Vidiſti hominem velocem ad loquendū. ſtultitia magis ſperanda eſt. ſ. de illo. quia ſapiēs prius conſiderat quid loquatur. ¶ Decimaoctaua eſt ſtultitia inobedientie. j Reg. xiij. dixit Samuel Sauli. Stulte egiſti: nec cuſtodiſti mandatum domini Math. vij. Oēs qui audit verba mea inquit xpc. et non facit ea ſimilis erit homī ſtulto qui edificauit domum ſuā ſup arenā. ⁊ deſcendit pluuia. ⁊ venerūt flumia. ⁊ flauerūt venti in domum illā ⁊ facta eſt ruina eiꝰ magna. ¶ Decimanona eſt ſtultitia mundane letitie Eccleſiaſtes. vij Cor ſtultorum vbi letitia. puer. x. Per riſum ſtultus opatur ſcelus. ¶ Uigeſima ſtultitia eſt ocioſitatis ⁊ accidie. puer. xij. Qui ſectat̄ ociū ſtultiſſimus ē. ⁊ Eccleſiaſtes. iiij. Stultus cōplicat manus ſuas.

¶ Titulus ſextus de Gula. Caplm pmum de Gula. ⁊ de ſpeciebꝫ eius. ⁊ de pena. ⁊ remedijs.

Gula eſt vnum ex ſeptē capitalibus vitijs. De quo vitio inquit Ambro. Gula a padiſo regnātē expulit. diſ. xxxv Sexto die. Poteſt autem ſic diffiniri. Gula ē inordinatus appetitus cibi ⁊ potus. Dicitur autem gula appetitus iordinatus ſm. b Tho. ſcda ſcde. q. cxlviij. arti. j. in eo q̄ recedit ab ordine rationis in quo ꝯſiſtit bonum virtutis moral'. Et quia ex hoc aliquid dicit̄ peccatum eſſe q̄ virtuti ꝯtrariatur. ideo gula eſt peccatum. Sed ſciendum ſm Tho. vbi ſupra q̄ duplex eſt appetitus. Unus quideꝫ naturalis qui ptinet ad vires potentie vegetabilis in quibꝫ nō poteſt eē vtus ⁊ vitiū eo q̄ ñ pñt ſubici rōni. Vñ ⁊ vis appetitiua diuidit̄ ꝯtra nutritiuā digeſtiuaꝫ ⁊ expulſiuam q̄ ptinent ad vegetatiuā vt ptes eius. Et ad talem appetitū. ſ. naturalem hmōi vegetatiue ptinet eſuries ⁊ ſitis vbi nō ē pctm. Vñ Gregꝰ. Sepe ſine culpa agit̄ qd venit ex culpa. vnde et ſine culpa cum eſurimus comedimus. qd tñ ex culpa pmi pentis eſt factum vt eſuriamꝰ diſ. v. c. Ad eius. Alius eſt appetitꝰs ſenſitiuꝰ in cuiꝰ ꝯcupia vitium gule conſiſtit. Unde et